

**PEYGAMBERLER
ÖZGÜRLÜK ÖĞRETMENLERİ**

M.Metin ADIGÜZEL

SOKAK KİTAPLARI YAYINLARI

PEYGAMBERLER
ÖZGÜRLÜK ÖĞRETMENLERİ
M. METİN ADIGÜZEL

Yayın Hakları:
Sokak Kitapları Yayıncılık
Yayıncı sertifikası:18268

1.Baskı
Ağustos 2015
ISBN: 978-605-148-581-2

Kapak Tasarımı: Özge Gül GEZEK
Editör: Duygu Oruç
Sayfa Düzeni: İbrahim EKİNCİ

Teknik Basım Tanıtım Matbaacılık San. Tic. A. Ş.
Keyap Tic. Mrk. Bostancı Yolu Cad. F1 Blok
No:93 Y.Dudullu Ümraniye İstanbul
Tel: (0216) 508 20 20
Sertifika No: 24871

Rasimpaşa Mahallesi Siftah Sokak N:19
Kadıköy/İSTANBUL
Telefon: 0 216 405 10 88

sokakkitaplari@hotmail.com
www.sokakkitaplari.com.tr

5846 sayılı fikir ve sanat eserleri kanunu gereğince eserin yayın hakları Sokak Kitapları Yayıncılık'a aittir. Yayıncının yazılı izni olmadan eserin tümü veya bir bölümü çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz.

“Biz Musa’ya ilahî kelâmı bahsettik ve birbiri ardınca o’nu izleyen elçiler gönderdik: Meryem oğlu İsa’ya da hakikatin tüm kanutlarını vahyettik ve o’nu kutsal ilham ile güçlendirdik. [Ama] ne zaman bir elçi hoşunuza gitmeyen bir şey getirdiyse küstahlıkta haddi aşarak bir kısmını öldürdüğünüz ve diğerlerini yalanladığınız doğru değil mi?” (Bakara/87)

Kitabın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen
eşim Sema ve oğlum Ömer Musa'ya...

İçindekiler

Giriş	9
Amaç, Kapsam ve Yöntem	10
Varoluş Üzerine	11
Âdem (A.S).....	18
İdris (a.s).....	38
Nuh (a.s)	39
Hud (a.s)	56
Salih (a.s)	67
İbrahim(a.s).....	78
Lut (a.s).....	106
İsmail (a.s)	116
İshak (a.s).....	123
Yakup (a.s).....	128
Yusuf (a.s)	131
Eyyüb (a.s).....	154
Şuayb(a.s)	157
Musa (a.s)	166
Harun (a.s)	212
Davut (a.s)	218
Süleyman(a.s)	229
İlyas (a.s)	241

Elyesa (a.s).....	243
Zülkifl (a.s)	244
Yunus (a.s).....	245
Lokman (a.s).....	249
Üzeyir (a.s)	252
Zülkarneyn (a.s).....	255
Zekeriyya (a.s)	259
Yahya (a.s).....	265
İsa (a.s).....	268
Muhammed (a.s)	290
Sonuç	299

Giriş

Kitapçılarda birçok “Peygamberler Tarihi” isimli eserle karşılaşmaktayız. Ne yazık ki bu eserlerden peygamberleri Allah’ın (c.c) bildirdiği şekilde anlatmaya çalışanı yok denecek kadar azdır. Peygamberlerin hayatını konu alan kitapların büyük kısmı Tevrat’taki uyduruk hikâyeler ile bazı tarih kitaplarından alıntı efsanelere oldukça fazla yer verirler. Açıktır ki böyle bir yaklaşım peygamberleri tanıtmak yerine, aslı olmayan düşünce ve eylemlerin peygamberlerle ilişkilendirilmesine sebep olmaktadır. Kanımca iyi niyetlerle yazılmış bu eserlerin yazarları nasıl bir tahribata sebep olduklarının farkında bile değillerdir. Bu sorunu aşmak ve birer özgürlük öğretmeni olan peygamberleri yalnızca Kur’an referansı ile tanımak her Müslüman için bir zorunluluktur. Peygamber öğretilerinin teoloji alanına hapsedilmiş olması da ayrı bir çıkmazdır. Peygamber hayatlarının Kur’an referansı ve değişik bilimlerin gözü ile yeniden ele alınıp yazılmaları gerekir.

Amaç, Kapsam ve Yöntem

Bu kitabı yazmaktaki amacım giriş bölümünde anlattığım olumsuz durumu kırmak ve peygamberlerin yalnızca Kur'an'dan öğrenilmesinin mücadelesini vermektir. Bu çalışma Kur'an'da ismi geçen peygamberleri konu almakta olup, sosyal bilimlerin gözü ile bakılarak yalnızca Kur'an'da verilen bilgiler çerçevesinde değerlendirme yapılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada piyasadaki peygamberler tarihi kitaplarında görülen sonu gelmez hikâyeler yerine, düşünsel, ahlaki, hukukî ve nihayetinde özgür bir birey için gerekli olan insanî değerler ile karşılaşacaksınız.

Çalışmada, cümle aralarındaki notların meali daha açıklayıcı kıldığı düşüncesiyle İşaret Yayınları'ndan çıkan, Cahit KOYTAK ve Ahmet ERTÜRK tarafından Türkçeye tercüme edilen Muhammed Esed'in "*Kur'an Mesajı*" isimli, açıklamalı Kur'an meali metnini kullandım. Elbette ki bu tercih, Muhammed Esed'in tüm yorumlarını bir bütün halinde kabul ettiğim anlamına gelmez.

Başta Seyyid Kutup'un "*Fî Zılâl'il Kur'an*" isimli tefsiri olmak üzere çağımız tefsir ve açıklamalı meallerinden mümkün olduğunca çok yararlanmaya çalıştım. Kaynak olarak yalnızca Kur'an'ı almamın nedeni ise, Kur'an'ın bir sistem kitabı oluşudur. Ayrıca Kur'an soru kabul eder ve yeterli cevabı verir bir kitaptır. Buna karşın farklı tarihi kaynaklarda geçen peygamberler adına uydurulmuş masallar sorgulanamazdır. Çünkü bu tür kitaplar peygamber öğretilerini değil, peygamber adına yazılmış hikâyeleri konu edinirler. Oysa amacımız hikâyeye anlatmak değil, peygamberlerin düşünce dünyası ile tanışmaktır. Bu düşünce dünyası bize özgür bir insan olmayı öğretecektir.

Varoluş Üzerine

Bir yaratıcıyı kabul edenler ile kabul etmeyenler arasındaki temel ayrılık noktası, insanın yaratılışından önceki dönemlere kadar gider. Asıl sorun maddenin nasıl var olduğudur. Ateistler, evrimin işleyiş ilkelerini anlatarak maddenin nasıl var olduğunu ispatladıklarını ileri sürerler. Oysa bir sistemin nasıl işlediğini anlatmak, o sistemin nasıl var olduğunu anlatmakla eş değildir. Maddenin nasıl var olduğu konusu tevhit okulu dışındaki maddeperest okulların temel çıkmazıdır. Oluşumların gerçekleşmesi (Örneğin, bitkinin büyümesi, canlıların doğum yapması, yağmurun yağması vb.) maddenin varoluşu değil, birer değişimdirler. Oluşumlar sürekli Allah (c.c) tarafından var edilirler, ancak maddenin ilk var edilişindeki gibi bir enerji söz konusu olmadığından, insanlar oluşumları doğanın yasaları olarak görür ve Allah (c.c) ile ilişkilendirmeyi pek düşünmezler.

Maddenin bir başlangıcının var olduğunun, yani maddenin ezeli olmadığına birçok delili vardır. Madde ve canlılığın Allah (c.c) tarafından yaratıldığına dair birkaç delili kısaca ele alıp asıl konumuza geçeceğiz.

-Ezelilik ve ebedilik, sonsuzdan geliş ve sonsuza gidiş konusu, zaman ve mekân kapsamında olan somut bir varlık için çelişkili bir değerlendirme olur. Sonsuzluk tüketilebilir bir şey değildir, tamamlanmış bir süreç de değildir. Sürekli devam etmiş ve devam edecek bir süresizliktir. Sonsuzluk kavramı belki matematik ile kolay bir şekilde getiriliyor olabilir, ancak soyut bir değer olan matematiğin karşılığını eylemde bulamazsınız. Yani matematik dili ile çelişik görünmeyen sonsuzluk kavramı maddeye uygulandığında hiçbir anlam ifade etmez hale gelir. Sonsuza bir değer eklemek ya da çıkarmak söz konusu

olamaz, çünkü sonsuz zaman ve mekân ötesidir. Örneğin, sonsuza giden tek sayılar ile sonsuza giden çift sayıları toplarsak sonsuzun iki katını elde edemeyiz. Yâda sonsuza giden tam sayılardan, sonsuza giden tek sayıları çıkarırsak sonsuzu yarıya indirmiş olmayız. Sonsuza ardışık ekleme ile gidilemeyeceği gibi, sonsuzdan geriye doğru sayarak başlangıç noktasına varmak da olanaksızdır. Dolayısıyla madde için sonsuza özgü şeyleri söyleyemeyiz. Madde var olur, dönüşür ve yok olur. Maddeperestler maddenin vardan yok, yoktan var edilemeyeceğini ileri sürerler, ama ezeli olmayan madde nasıl var olduysa, aynı şekilde yok olacaktır. O halde maddeyi başlatan ve maddeden daha büyük bir kudrete sahip olan bir irade olmak zorundadır. Şayet, bu külli irade sahibi olan Allah (c.c) nasıl var olmuştur denecek olursa; Allah (c.c) zaman ve mekân kapsamında olmadığı, mutlak anlamda sonsuz olduğu için eldeki veriler ile yani matematik ya da fizik dili ile tanımlanamaz. Bazı ateistler Allah'ı (c.c) sonsuz kabul ederken sorun olmuyor da, neden maddeyi sonsuz kabul edince sorun oluyor diyebilirler. Yukarıda anlattığımız gibi madde, zaman ve mekân kapsamındadır ve bir başlangıcı vardır, dolayısıyla sonsuz olması imkânsızdır.

-Olasılık hesapları bizlere maddenin bir hesap üzerine var edildiğini göstermektedirler. Olasılık hesapları genelde atesit-naturalist evrimciler tarafından kullanılır. Bu kesimler yaşamın tesadüfen var olduğunun sonsuzda bir ihtimali olsa bile, biz şuan var olduğumuz için bu ihtimal tutmuştur derler. Bir üst maddedeki çelişki farklı bir formatta, yine karşımıza çıkmaktadır. Sonsuz olasılık ya da sonsuza yakın olasılık demek, imkânsız demektir. Örneğin, dünyadaki tüm çöl ve denizlerdeki kum tanelerini toplayıp, bu kum tanelerinden sırayla çekiliş yaparsak, her

seferinde doğru kum tanesini çekme olasılığımız sıfır olur. Belki matematik dili ile bir olasılık hesabı formüle edilebilir, ama matematik soyuttur ve sonsuz kavramının maddi hayatta karşılığı yoktur. Madde kaçınılmaz bir şekilde, bir ilmin eseridir.

-Termodinamiğin ikinci yasası olan Entropi Yasası dünyanın bir başlangıcı olduğunu ispatlar. Enerji sürekli kullanışlı bir yapıdan kullanışsız bir yapıya doğru geçiş yapmaktadır. Isı sürekli sıcaktan soğuğa doğru akmakta; madde sürekli en düzensiz, en düşük enerjili forma gelmeye çalışmaktadır. Kısacası evren sürekli düzensizliğe doğru yol almaktadır. Şayet evren, ezeli olsaydı çoktan yok olmuş olurdu. Dolayısıyla evren bir zaman anında başlamıştır ve bir zaman anında sona erecektir. O halde bu var ediş ve yok edişi yaratan bir kudret olmalıdır.

-1900'lü yıllarda yapılan araştırmalar, uzak galaksilerden gelen ışık spektrumunun sistemli bir şekilde kırmızı uca kaydığını göstermiştir. Bu kırmızıya kayma uzayın genişlediği anlamına gelmektedir. Genişleme süreci geriye doğru düşünüldüğünde evrenin büzüldüğü ve bir noktada birleştiği, yani yok olduğu sonucuna ulaşılır. Dolayısıyla evren herhangi bir anda büyük bir patlama ile oluşmuş (Big-Bang) ve genişlemeye başlamıştır. Materyalistler büyük patlamanın sıfır hacimli ve sonsuz yoğunluklu bir noktada oluştuğunu söylerler. Matematik dilinde sorunsuz görülen bu cümle, sıfır hacim yokluk anlamına geldiğinden, gerçekte yoktan var oluş, yani yaratılma anlamına gelmektedir.

-Hayvan ve bitkilerdeki özellikler doğal seleksiyon ile oluşamayacak türdendirler. Birçok organın işe yarayabilmesi için bir bütün olarak var olmaları gerekir. Bütünlük

parçalara indirgenemez karmaşıklıktadır. Örneğin göz, ancak bir bütün olarak var olursa işe yarar, bu tıpkı bir saatin tek tek dişlilerinin işe yaramaması, ancak dişlilerinin bir bütün olarak var olması ve birbiri ile doğru ilişkide bulunması halinde işe yaraması gibidir. Saatin dişlilerinin oluşması bir sorun, bu dişlilerin doğru ilişkide meydana gelmiş olması daha farklı bir sorundur. Dolayısıyla canlılık ancak bir ilim sahibi tarafından var edilmiş olmalıdır. (Bu konuda evrim teorisi incelenerek konunun detayları araştırılabilir.)

-İnsan zihni, yani bilinç denilen şey, madde ile açıklanamayacak türdendir. Çünkü bilinç fizik ya da kimya ile tanımlanamayacak bir durumdur. Hatta bilincin bilimin konusu yapılması bile bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani bize özgü olan algılarımız hangi bilim ile nasıl tanımlanacak ve nasıl incelenecektir? Çok kaliteli robotlar yapılabilir, ama algı yüklenemez. Hesap yapabilme kudreti bir bilinç değildir, bilinç demek farkına varmak, anlamak, akletmek demektir. Bilgisayar yazılımları algı oluşturmazlar, sadece belli formüllerin birbiri ardınca takip edilmesini sağlarlar. Âdem'in eşyanın ismini öğrenmesi yani kavramları, olguları tanımlayabilmek, yaratılanlar arasında insana özgü bir yetenektir. Maddeye indirgenemeyecek nitelikte olan bu yetenek rastlantısal olamaz.

-Nedensellik yasası her şeyin bir nedeni olduğunu söyler. Ancak nedenler oluşumların amacı değil, sadece aracı olabilirler. Bir pamuğa ateşi yaklaştırdığınızda pamuk yanar, peki pamuğun yanmasının sebebi ateş midir, yoksa ateş sadece bir araç mıdır? Ya da kan hücrelere oksijen taşır, nedeni ise hücrenin yaşaması gerektiğidir. Hücre insanın yaşaması için yaşamak zorundadır. Peki, insanın yaşamasını zorunlu kılan şey nedir? İnsan neden yaşamak

zorundadır? Nedenler sürekli birbirini takip ettiğinde, en son nedenlerin nedeni olan ve kendisi nedensiz olan Allah'ta (c.c) son bulur.

-Evrenin tasarımında hassas bir ayar vardır. Evrendeki her oluşumun bir hesaba dayandığı görülmektedir. Tek başlarına ayrı ayrı ele alındıklarında bile olasılıklarla açıklanamayan bu oluşumlar bir bütün olarak ele alındığında, olasılıklarla açıklanmaları imkânsızlaşır.

-Öncelikli onaylama ilkesi evrenin bir yaratıcısı olduğunu gösterir. Örneğin, çölde bir bina gördüğümüzde, binanın doğal süreçler sonucu oluştuğu düşüncesi ile bir insanın binayı yapmış olduğu düşüncesi arasında sıkışmayız. Öncelikli onaylama ilkesi bir insanın bu binayı yapmış olduğunu bize direktir. Bilim, bu bölgede daha önce insanlar hiç yaşamadı dese bile, biz bir insan bu binayı yapmıştır deriz. Çünkü bir binanın doğal süreçler ile oluşma olasılığındaki imkânsızlık beynimizin doğal süreçlerle oluşum düşüncesini değerlendirme dışı bırakmaya bizi zorlar.

Bir yaratıcının varlığını kabul ettikten sonra yaratıcının özelliklerinin ne olacağı sorunu çıkar karşımıza. Âlemleri yaratan kudretin şu özelliklere sahip olması beklenir:

Yaratıcı;

-Maddenin, zamanın ve mekânın ötesinde olmalıdır.

-Eşi benzeri olmamalıdır.

-Ezeli ve ebedî, yani mutlak sonsuz olmalıdır.

-Bilgisi her şeyi kuşatmalıdır.

-Her yaptığıının bir hikmeti olmalıdır.

-Adil olmalıdır.

-Kulları ile bir bağ kurmuş olmalıdır. Yaşamın ilkele-rini, emir ve yasaklarını insanlara bildirebilmelidir.

-Adaletin gereği olarak mükâfatlandırabilmeli ve ce-zalandırabilmelidir.

Yaratıcıyı tanıdıktan sonra hak dini nasıl bulacağımız sorunu ile karşılaşırız. Adil bir yaratıcının insanlar için seçtiği dinin aşağıdaki nitelikleri taşıması beklenir:

Hak din:

-İnsan fitratına uygun olmalıdır. İnsanları sosyolojik, psikolojik, ekonomik vb. açılardan göz önünde bulund-rabilmeli ve ilkeleri, insanların artı ve eksilerine uygun olmalıdır.

-İnsan fitratı ile tutarlı olduğu kadar kendi içinde de tu-tarlı olmalıdır. Kendi kendini yalanlamamalıdır.

-Doğa ve bilim ile uyumlu olmalıdır.

-Her çağa ve her coğrafyaya hitap edebilmelidir.

-Açık ve net olmalıdır. İsteklerini anlaşılır bir şekilde ortaya koymalıdır.

-Mağdurun yanında olmalıdır. Bununla birlikte kin ve nefret duygularını beslememeli, adalete yönlendirebilme-lidir.

-Zalimlerle savaşmalı, dünyayı imar etme ve yaşanıla-bilir hale getirme gayreti taşınmalıdır.

-Adil olmalıdır. Adaleti uygularken ölçülü hukuk kura-larına sahip olmalıdır.

-İnsanların akıl, can, mal, ırz ve namuslarını koruma altına alan ilkelere sahip olmalıdır. Genel anlamda herkes için güvenliği ön planda tutabilmelidir.

-Sömürünün her türlü ile savaşabilmeli, güçten yoksunları güç sahiplerine karşı desteklemelidir.

-İnsanlara kendisini directmemeli, tüm inanç ve düşüncelere yaşama hakkı tanıyabilmelidir.

Rabbimiz; insanı güzel ahlak üzere yaratmıştır. Güzel ahlak zalimin karşısında, mazlumun yanında olmak ve her hak sahibine hakkını vermek demektir. Adil ve iyi niyet sahibi olmaktır. Her çocuk iyi ve kötü kavramlarına doğuştan sahiptir. Bu konuda yapılan deneyler henüz konuşmasını bilmeyen bebeklerin mağdur tarafında yer almaya meyilli olduklarını göstermektedir. O halde insan boş bir zihin ile doğmaz. İnsan belli bir ahlaki altyapı ile doğar ve bu ahlaki altyapıyı bina etmesi gerekirken, çeşitli sosyal, kültürel ve beşeri etkenler sebebi ile onunla savaşa girer.

Allah (c.c), insanların doğuştan sahip oldukları ahlakî yapıya dönmeleri ve dünyayı yaşanabilir bir hale getirebilmeleri için peygamberler görevlendirmiştir. Her peygamber bir özgürlük ve adalet savaşçısıdır. İslam bir okuldur, bu okulun sahibi Allah (c.c), öğretmenleri peygamberler, öğrencileri ise tüm inananlardır.

Âdem (A.S)

Âdem'in (a.s) kıssası aslında adamın, yani insanın varoluş hikâyesidir. Bu kıssa sembolik anlatımların yoğun olduğu bir kıssadır. Müfessirler Âdem (a.s) kıssasında geçen yasak ağaç, şeytan, cennetten atılma gibi kavramları değişik şekillerde anlamlandırmışlardır. Hatta Âdem isminin bir bireyi değil, tüm insanları kastettiğini söyleyenler de olmuştur. Biz Âdem'i (a.s) ilk insan ve ilk peygamber olan birey Âdem (a.s) olarak ele alıp, Âdem (a.s) kıssasında anlatılan varoluş sürecini işlemeye çalışacağız.

Evren yaratılıp düzenlendikten sonra Allah (c.c), yer-yüzünde bir canlı yaratmayı dilemişti ve meleklerle yeryüzünde bir halife yaratacağını söyledi.

“İŞTE O ZAMAN Rabbin meleklerle: “Bakın, ben yer-yüzünde ona sahip çıkacak birini yaratacağım!” demişti. Onlar: “Seni övgüyle yüceltip, takdîs eden bizler dururken, orada bozgunculuğa ve yozlaşmaya yol açacak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın?” dediler. [Allah]: “Sizin bilmediğiniz (çok şey var, onları) Ben bilirim!” diye cevapladı.” (Bakara/30)

Halife, ardından gelen demektir. Allah (c.c), önce cansız, ardından canlı varlıkları ve bunların ardından insanı yaratmıştır. Dünya sınırları içinde yaratılan her varlık kendinden önce yaratılana hükmedebilecek kapasiteye sahip olarak var edilmiştir. Dolayısıyla insan dünyadaki her nesne ve canlıyı iradesi ile yönetecek ve amaçları için kullanabilecek güçte yaratılmıştır. İnsan her açıdan maddeden daha üstün olduğu için madde ile kıyaslanamaz, maddi çıkarlar için kullanılamaz, para ile alınıp satılamaz, köleleştirilemez, nesne seviyesine indirgenemez. Halife, aynı zamanda temsilci anlamına da gelmektedir. Temsilci

kendisine vekâlet veren, adına hareket edendir. Allah (c.c), Âdem'i (a.s) yarattıktan sonra yeryüzünün imarını, insanoğluna bırakmıştır. Halife olarak görevlendirilen insanoğlu, Allah'tan (c.c) ne yapması gerektiğine dair bilgi alacak ve aldığı bilgiye göre yeryüzünde hüküm verecek ve yeryüzünü yaşanabilir kılacaktı. Ancak zamanla Âdem (a.s) soyunun büyük bir kesimi temsilcilik konusunda ihanete saptı ve Şeytan'ın temsilcisi olarak hayatını devam ettirmeyi uygun buldu. Haliyle yeryüzü imar edilemedi.

İnsanoğlu henüz yaratılmamış olduğu halde, melekler tarafından kan dökücü olarak nitelendirilmişti. Allah (c.c) dışında hiçbir kudret geleceği bilemeyeceğine göre, melekler, insanoğlunun yeryüzünde fesat çıkaracağını nereden biliyorlardı? Allah (c.c), benzer şekilde başka bir âlem yaratmış olabilirdi ya da melekler evrenin yaratılışından ve insan bedeninin hammaddesi olabilecek malzemenin özelliklerinden yola çıkarak öngöründe bulunmuş olabilirlerdi veya başka bilmediğimiz bir veri söz konusuydu. Sonuç olarak insanların içinden asilerin çıkacağı biliniyordu. Ayrıca Allah (c.c), meleklerle, insan sizin söylediğiniz şekilde kan dökücü olmayacak dememişti. Ancak Allah (cc), bilinmeyenleri bildiğini hatırlatarak kararının kesinliğine vurgu yapmıştı.

“GERÇEK ŞU Kİ: Biz insanı, ses veren balçıktan, biçim verilebilir, özlü, kara bir balçıktan yarattık. Görünmeyen yaratıkları ise, ondan [çok] önce, yakıcı/kavurucu yellerin ateşinden yaratmıştık. Ve hani, Rabbin meleklerle: “Haberiniz olsun, Ben biçim verilebilir özlü kara balçıktan bir ölümlü varlık yaratacağım.” demişti. “Ona belirli bir biçim verip de ruhumdan üflediğim zaman, onun önünde yere kapanın!” Bunun üzerine meleklerin hepsi

toplucu yere kapandılar, yalnızca İblis (buna katılmadı); yere kapananlarla birlikte olmaya yanaşmadı o. “Ey İblis!” diye buyurdu Allah, “Seni yere kapananlarla beraber olmaktan alıkoyan sebep ne?” “Ses veren bir balçık-tan, biçim verilmiş özlü bir çamurdan yarattığın ölümlü bir varlığın önünde yere kapanmak bana yakışmaz!” diye karşılık verdi [İblis]. “Çık git öyleyse bu [melekî makam]dan!” diye buyurdu O; “Çünkü, sen artık kovulmuş birisin! Ve bil ki, Hesap Günü’ne kadar lânet[im] peşinde olacak!” “Madem öyle, ey Rabbim!” dedi [İblis], “Bana ölümden kalkılacağı Gün’e kadar zaman tanı!” “Pekâlâ, öyle olsun.” diye buyurdu O, “Kendilerine zaman tanı-nanlardan biri olacaksın, (tabi,) vakti [ancak benim tara-fımdan] bilinen o Gün’e kadar.”” (Hicr/26-38)

Allah (c.c), Âdem’in (a.s) bedenini çamurdan (yapış-kan bir balçıktan) yarattı. Sonra bu bedene kendi ruhun-dan üfledi. İnsanoğlu cıvık bir çamur ile latif bir ruhtan oluşur. Bu iki tezat malzeme, insanın çelişkili yönünü de bir noktada bize anlatır. Çamurdan heykelinde latif bir değer taşımak. En kötü de olabilmek, en iyi de; zalim de olabilmek, barışçıl da... Bu şekilde insan, karanlık olan madde ile aydınlık olan ruh arasındaki geniş skalanın her-hangi bir yerinde kendine bir kimlik edinebilecekti. Başka bir açıdan bakarsak, insanı hem maddeye hem ruha bağla-yan bir yapısı vardır. Ne maddeyi tamamen terk edebilir ne de ruhu; ne tamamen içgüdülerinden vazgeçmesi doğ-rudur ne de tamamen kendini güdülerine teslim etmesi... Bu ikisi arasında bir denge kurup, şerefini muhafaza eden bir varlık olarak yaşamakla yükümlüdür.

“Sonra Meleklerle “(Haydi!) Âdem’in önünde yere ka-panın!” dediğimizde İblis dışında hepsi yere kapandı, o

ise reddetti ve (üstelik) küstahça böbürlendi: böylece hakkı inkâr edenlerden oldu.” (Bakara/34)

[Nitekim] o zaman, Rabbin meleklerle demişti: “Ben balçıktan bir insan yaratacağım; ona en uygun biçimi verip, Kendi ruhumdan kattığım zaman onun önünde yere kapanın!” Bunun üzerine bütün melekler yere kapandılar, yalnız İblis kapanmadı. O küstahça böbürlendi ve [böylece] hakikati inkâr edenlerden oldu. (Sad/71-74)

Âdem (a.s) yaratıldığı an Allah’ın (c.c) emri gereği tüm melekler Âdem’e (a.s) saygılarını sunup, tevazu gösterdiler. Ancak Şeytan, Allah’ın (c.c) emrine karşı gelenlerden oldu ve Âdem’e (a.s) saygı göstermeyi reddetti. Allah (c.c), Şeytan’ı huzurundan kovdu ve emre karşı gelişinden dolayı lanetledi. Şeytan da Allah’tan (c.c), insanların tekrar diriltilecekleri kıyamet gününe kadar kendisine süre tanıması talebinde bulundu. Allah (c.c), Şeytan’a istediği süreyi verdi. Böylece Şeytan ile insan arasındaki serüven başlamış oldu.

“Evet, gerçekten de sizi yarattık, sonra size biçim verdik ve sonra meleklerle: “Âdem’in önünde secde edin!” dedik. Bunun üzerine, İblis’in dışında, onlar[ın hepsi] secde ettiler; (bir tek) o secde edenlerin arasında yer almadı. [Ve Allah]: “Sana emrettiğim zaman” dedi, “seni secde etmekten alıkoyan neydi?” “Ben ondan üstünüm” diye cevap verdi [İblis], “(çünkü) beni ateşten yarattın, onu balçık-tan.” [Allah]: “Madem öyle, haydi in o bulunduğun [konum]dan; çünkü orada (o bulunduğun konumda) büyüklük taslaman yakışık almaz! Çık git artık; gerçekten aşağılanmış kimselerden oldun sen!” [İblis]: “Bana, herkesin ölümden kaldırılacağı Gün’e kadar zaman ver” dedi. [Ve Allah]: “Tamam, sen artık mühlet verilen

kimselerden oldun” diye buyurdu. [Bunun üzerine İblis]: “Mademki, benim yoldan çıkmamı istedin” dedi, “ben de, gidip senin doğru yolunun üzerinde onlar için pusuya yatacağım ve hem açıktan açığa, hem de akıllarının ermediği yol ve yöntemlerle, sağlarından sollarından sokulacağım onlara: Ve sen onlardan çoğunu nankör kimseler olarak bulacaksın.” [Ve Allah]: “Defol, (bulunduğun) o yerden, gözden düşmüş ve kovulmuş olarak! [Ve] onlardan sana uyacak olanlara gelince hiç şüphemiz olmasın, cehennemi topluca sizinle dolduracağım!” (Araf/11-18)

Allah (c.c), Şeytan’ın Âdem’e (a.s) saygı göstermeyi reddedişinin sebebini Şeytan’ın dili ile bizlere bildirmektedir. Şeytan, ateşin topraktan üstün oluşu ön kabulü ile Âdem’den (a.s) daha üstün olduğuna karar vermişti. Ancak, ateşin topraktan üstün olduğuna dair herhangi bir delil ortaya koyamamıştı. Çünkü ateşin üstün olduğu ön kabulü herhangi bir değere değil, Şeytan’ın kibrine dayanmaktaydı. Şeytan, Allah’ın (c.c) onu kışkırttığını ileri sürmüş ve sapıklığa düştüğünü kabul etmişti. Lanetlenmesinin nedeni ise düştüğü sapıklıktan çıkmaya çalışmaması ve kendi kibrinden doğmuş olan zarardan Allah’ı (c.c) sorumlu tutmaya kalkmasıydı.

[Allah]: “Ey İblis!” dedi, “Kendi ellerimle yarattığım şu [varlığın önünde] yere kapanmaktan seni alıkoyan nedir? [Başka bir yaratık önünde boyun eğmeyecek kadar] kibirli misin, yoksa [yalnız] kendisini üstün görenlerden misin?” [İblis]: “Ben ondan daha üstünüm!” diye cevap verdi, “Beni ateşten, onu ise balçıktan yarattın.” [Allah] “Öyleyse” dedi, “bu [meleklik konumu]ndan çık git; çünkü sen artık gözden düşmüş/kovulmuş birisin. Ve benim lânetim Hesap Günü’ne kadar senin üzerinde olacaktır!” [İblis]: “Ey Rabbim!” dedi, “O halde herkesin

dirileceği Gün'e kadar bana mühlet ver!" [Allah] "Peki, [öyle olsun!]" dedi, "Sen mühlet verilenlerden oldun, zamanı [yalnız benim tarafımdan] bilinen Gün'e kadar." [Bunun üzerine İblis]: "Senin kudretine andolsun ki, onların tümünü şiddetli bir sapıklığa sürükleyeceğim!" dedi, "Senin ihlaslı kulların dışında [tümünü!]" [Allah]: "O zaman, gerçek şudur!" buyurdu "Ve ben bu gerçeği söylüyorum: Cehennemi seninle ve sana uyanlarla dolduracağım!" (Sad/75-85)

Allah'ın (c.c) Şeytan'a, kıyamet gününe kadar süre tanıması üzerine; Şeytan, insanoğlunu nasıl yoldan çıkarcasına dair planlarını anlatmıştı. Hedefi, insanların şükredenlerden olmamasıydı. Ayrıca Şeytan'ın ateizm çağrısından ziyade Allah'ın (c.c) yanına ortaklar ekleme çağrısına daha fazla önem verdiğini söyleyebiliriz. Çünkü insanlara Allah'ı (c.c) inkâr ettirmek sıkıntılı bir iştir, ancak Allah'ın (c.c) hukukunun yanına birilerinin hukukunu koymak daha olasıdır.

"HANİ, meleklerle, "Âdem'in önünde yere kapanın" demiştik ve bunun üzerine İblis'in dışında onların hepsi yere kapanmışlardı. [İblis]: "Balçıktan yarattığın (bu) yarattığın mı önünde eğileceğim?" demiş ve "Benden üstün tuttuğun [şu aptal] şeye bak! Eğer bana Kıyamet Günü'ne kadar zaman verirsen, çok azı dışında, onun soyundan gelenleri mutlaka peşime takacağım" diye ekledi. [Allah] "Haydi, [seçtiğin yolda elinden geleni ardına koymamak üzere] git! Ancak, haberin olsun ki, onlardan sana uyanlar(la beraber) hepinizi bekleyen ceza, yaptıklarınızın tam karşılığı olmak üzere, cehennem olacaktır! Haydi, şimdi onlardan gücünün yettiğini sesinle ayart; atlarıyla ve adamlarıyla onların üzerine yüklen ve (böylece) onların, mallarıyla çocuklarıyla [ilgili olarak işleye-

cekleri günahlara] ortak ol; onlara vaadlerde bulun; çünkü [onlar bilmezler ki] Şeytan'ın vaad ettiği her şey sadece akıl çelmek içindir. [Bununla birlikte yine de] bil ki, [Bana güven bağlayan] kullarım üzerinde senin bir etkin olmayacaktır; çünkü kimse Rabbin kadar güvene layık değildir.”” (İsra/61-65)

Şeytan'da aşırı bir kibir ve kendini beğenme söz konusudur. Âdem'in (a.s) yüklendiği misyon ve Allah'ın (c.c), Âdem'e (a.s) saygıyı emretmesi Şeytan'ın kabul edemeyeceği şeylerdi. Bu nedenle içine düştüğü zararın yayılması için gayret edecek ve tüm imkânlarını kullanarak insanların Allah (c.c) dışında koruyucular edinmelerini sağlamaya çalışacaktı. Ancak, Allah'ın (c.c) ilahlığını, sahipliğini kabul etmiş ve Allah (c.c) dışında destekçi aramayanlara hiçbir etkide bulunamayacaktı.

Bu noktada Allah'a (c.c), inanmanın salih amel ile birbir ilişkili olduğunu da görmekteyiz. Şeytan'ın, Allah'ı (c.c) inkâr etmek gibi ne bir söylemi ne de bir inancı vardı. Haliyle Şeytan için böyle bir söylem saçma olurdu. O, Allah'ın (c.c) belirlediği sınırları aştığı ve sonrasında pişmanlık gösterip düzelmeye çalışmadığı için zalimlerden olmuştu. Dolayısıyla iman etmek Allah (c.c) vardır demekten öte, Allah'ın (c.c) istediği gibi bir kul olmaya gayret etmekle olur. “Allah'a (c.c) inandım.” sözü tek başına hiçbir anlam ifade etmez. Bu nedenle zalimler Allah'ın (c.c) varlığına inansalar bile gerçekten iman etmiş olmazlar, öncelikle zulümden pişmanlık duyup, salih amel sahibi olmaları gerekir. Şeytan'ın, Allah'ın (c.c) emrini reddetme sebebi ise ateşin topraktan üstün olduğu söylemine dayanıyordu. Şeytan, kendisine ait olmayan tıpkı ırkçıların ten rengini, milliyetçilerin dili, kralların tahtı vs. üstünlük aracı olarak görmeleri gibi yalnızca kendi kulla-

nımına sunulmuş bir malzemedan yola çıkarak üstün olduğunu iddia ediyordu. Bu duruş ırkçılığın, milliyetçiliğin, sömürünün duruşudur ve Şeytan ilk ırkçı, ilk sömürücüdür. O, Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarına böbürlenerek karşı gelen herkesin yol göstericisidir.

“[Bunun üzerine İblis:] “Beni yolun dışına attığın için, ben de kuşkusuz, yeryüzünde [kötülükleri] onlara süsleyip bezeyeceğim ve muhakkak ki onların hepsini ayartıp yoldan çıkaracağım, Yalnızca Senin gerçek kulların bunun dışında [kalacak]!” “Benim için, doğru yol budur.” dedi. O, “aslında, [zaten] yoldan çıkmış olup da [kendi iradeleriyle] senin peşine takılanların dışında, Benim kullarım üzerinde senin bir nüfûzun olmayacaktır.” Berikilerin hepsi için vaad edilen varış yeri, muhakkak ki, cehennemdir.” (Hicr/39-43)

Şeytan, insanları yoldan çıkarma uğraşısına sebep olarak, Allah'ın (c.c) kendisini kışkırtmasını gösterir. Oysa kendi ön kabulü ile yola çıkmış ve yine kendi kabulleri ile bir sonuca varmıştı. Ön kabulü kibrine dayanıyordu, vardığı karar da zalimliğinin bir sonucuydu. Başına gelenler, kendi ellerinin ürünüydü. Kibre kapılan ve zulme meyleyen insanlar Şeytan ile aynı ön kabul ve karar sürecini paylaştıklarından, onunla birlikte haşredileceklerdir.

“SİZ EY imana erişenler! Şeytan'ın adımlarını izlemeyin; çünkü kim ki Şeytan'ın adımlarını izlerse, bilsin ki, o yalnızca çirkin ve iffetsiz olanı, akla ve sağduyuya aykırı olanı emreder ve eğer Allah'ın üzerinizdeki fazlı ve rahmeti olmasaydı sizden hiç biriniz asla saffetini koruyamaz, arınamazdı. Ama [gerçek şudur ki,] dilediği kimseyi arındıran, temize çıkaran Allah'tır. Çünkü Allah hem her şeyi bilen, hem de her şeyi işitendir.” (Nur/21)

Allah (c.c), insanları Şeytan konusunda defalarca uyarmış, Şeytan'ın insanı ahlaksızlık, zulüm, kibir gibi helak edici alanlara çekeceği; buna karşılık Allah'ın (c.c) hukukuna bağlılığın özgürlük ve selamet getireceği gerçeğinin hatırdan çıkarılmamasını tavsiye etmiştir. Kim bu tavsiye ye uyarsa selamete çıkar, kim uymaz ise kendini helak eder. Melek Allah'a (c.c), tereddütsüz itaat eden, şeytan tereddütsüz asi olan varlıktı. İnsan her iki tarafa meyledebilecek yapısıyla ve özgür iradesiyle kendine bir yol çizmek konusunda özgür bırakılmıştı.

“Onlar, Allah'ı bırakıp yalnızca cansız sembolere sığınıyorlar; böylece isyankâr bir Şeytan'a sığınmış oluyorlar ki onu Allah şöyle dediği için lânetlemiştir: “Senin kullarından kendi istediğimi mutlaka alacağım, onları sapıtıracağım ve boş hevesler, özlemler ile dolduracağım; ben onlara emredeceğim, onlar da [putperestçe bir kurban âdeti olarak] deve(lerin) kulaklarını kesecekler ve ben onlara emredeceğim, onlar Allah'ın mahlûkatını ifsad edecekler!” Ama Allah'ı bırakıp Şeytan'ı kendilerine rehber edinenler, kesinlikle ziyana uğrarlar. Şeytan onlara vaadlerde bulunur ve onları boş özlemlerle doldurur. Ama Şeytan'ın onlara vaad ettiği her şey sadece akıl çelmekten başka bir şeye yaramaz.” (Nisa/117-120)

“...yakın dostu şeytan olan kişi, ne kötü dost sahibidir!” (Nisa/38)

Şeytan vaatlerde bulunur. Bu vaatlere kanıp kuruntular ve sınırsız arzular içinde debelenen insan gereksiz yere Allah'ın (c.c) yaratıkları üzerinde deneyler yapar, genetik yapıları değiştirmeye çalışır. Kimsesizlerin hayatlarını karartacak çalışmalarda bulunur, toplu imha silahlarını üreterek çevreyi ölümcül hale getirir, iktisadi hayatı tüke-

time yönlendirir, moda ve magazin saçmalığı ile insan fıtratına ters yaşamlar direktir, kısacası Allah'ın (c.c) varlıklar için belirlediği konumları değiştirerek her bir şeyi olması gerektiği yerden uzaklaştırmaya çalışır. Ancak tüm bu yapılanlar sadece bir aldanmadan ibarettirler. Çünkü hepsinin sonucu keder ve ızdırap olacaktır.

“Ey imana ermiş olanlar! Allah’a kendinizi tam olarak teslim edin ve şeytanın ardından gitmeyin, zira o sizin apaçık düşmanınızdır.” (Bakara/208)

Şeytan’a uymayanlar her şeyden önce Allah’a (c.c) ortak koşmazlar. Peygamberlerini, atalarını, yöneticilerini, hocalarını, patronlarını, din âlimlerini vs. Allah (c.c) ile bir tutmaz, herkesin Allah'ın (c.c) kulu olduğunu bilirler. Allah'ı (c.c) tek ilah bilir, onun koyduğu ilkelere göre yaşamaya çalışırlar. Anne-babaya, yetime, yoksula, komşuya, kimsesize, çalıştırdığı işçiye kısacası herkese ve her şeye iyilik niyeti ile yaklaşırlar. Malı biriktirdikçe biriktirmez, ihtiyaç sahiplerine ikramda bulunurlar. Yeryüzünde böbürlenerek yürümez, gösteriş için iyilik yapmaya çalışmazlar. Bir gün hesaba çekileceklerini düşünerek her hal ve hareketlerinde kendilerini sorgularlar. Nihai amaçları ise: Allah'ın (c.c) emrettiği şekilde dünyayı imar edip, yaşanabilir bir hale getirmek olur.

“EY İNSANLAR! Yeryüzünde meşru ve iyi ne varsa ondan nasibinizi alın ve Şeytan'ın izinden gitmeyin: zira o sizin apaçık düşmanınızdır, sizi yalnız kötülük işlemeye, iğrenç ve çirkin işler yapmaya ve hakkında bilgi sahibi olmadığınız şeyleri Allah'a isnad etmeye çağırır.” (Bakara/168-169)

Şeytan, helal-haram kavramlarının birbirine karıştırılması için çalışmalar yapar. Bir taraftan insanların sınırları

ihlal etmesini zorlarken, diğer taraftan da helalleri haram bilmelerini sağlamaya çabalar. Helaller ile haramlar birbiri ile yer değiştirir ve günümüzün zulüm dolu dünyası çıkar karşımıza. Hatta bu zulümleri yapanların büyük bir kısmı dünyayı imar ettiklerini ileri sürerler. Aralarından bazı gruplar Kur'an'ın emirleri ile hareket ettiklerini söyledikleri de, referanslarının Kur'an değil, atalarının saçmalıkları olduğu gayet açıktır.

“Rahmân'ın uyarısını görmezden gelmeyi tercih eden kimseye gelince: Biz onun içine öteki kişiliğini oluşturmak üzere [kalıcı] bir şeytanî dürtü yerleştiririz. Bu [şeytanî dürtüler] böylelerini [hakikat] yolundan alıkoyar ve bunlar kendilerinin doğru yolda olduklarını sanırlar! Ama sonunda [bu şekilde günaha batmış olan] kişi, [Hesap Günü] önümüze geldiği zaman, [öteki kişiliğine] ‘Keşke benimle senin aranda doğu ile batı kadar bir mesafe olsaydı!’ diyecektir; şu öteki kişilik ne kadar da kötüymiş! O Gün bu[nu öğrenmeniz] size bir fayda sağlamaz, çünkü siz [birlikte] günah işlediniz, şimdi [de] azabınızı birbirinizle paylaşın.” (Zuhruf/36-39)

Kur'an yerine, atalarının ve efendilerinin kitaplarını Allah'a (c.c) ulaşma yolu olarak görenler Şeytan'ın yoldaşları olurlar. Günümüz dünyası Şeytan ile yapılan arkadaşlıklar sonucu tüketim ve çatışma yurduna dönüşmüştür. Müslüman coğrafyasında da şeytanî ilkelerle hareket eden gruplar görmekteyiz. Bu gruplar insanlara zulmederek, birçok çirkinlik ve sömürüye başvurarak Allah'ın (c.c) dini için çalıştıklarını iddia ederler. Oysa Allah (c.c) hiçbir zaman zulmü ve çirkinliği emretmemiştir. Bir gün yaptıkları zulmün hesabı ile karşılaşacak ve Şeytan'ı suçlayacaklar. Ancak Allah, onların zulümde Şeytan ile bir-

likte hareket ettikleri için azapta da Şeytan ile ortak oldukları cevabını verecektir.

“Ve her şey olup bittikten, hüküm yerine geldikten sonra Şeytan: ‘Gerçek şu ki, Allah size gerçekleşmesi kaçınılmaz bir söz vermişti! Bense [her fırsatta] size birtakım sözler verdim, ama sizi hep yüzüstü bıraktım. Yine de benim sizin üzerinizde gerçekte bir nüfûzum yoktu. Sizi sadece çağırıyordum; siz de (bu çağrıya) icabet ediyordunuz. Bunun içindir ki, beni suçlamayın, yalnızca kendinizi suçlayın. Ne ben sizin imdadınıza yetişecek durumdayım ne de siz benim imdadıma yetişebilecek kimselersiniz; çünkü bakın ben sizin vaktiyle beni [Allah’a] ortak koşmanızda bir doğruluk payı olduğunu her zaman reddetmişimdir.’ Doğrusu, tüm zalimleri çok can yakıcı bir azap beklemektedir.” (İbrahim/22)

Şeytan, Allah’ın (c.c) karşısında alternatif bir güç değildir. O, kibrine yenik düşüp, Allah’a (c.c) asi olmuş bir zavallıdır. İnsanlar üzerindeki yaptırım gücü de vesvese vermekten ibarettir. Bir gün kendisine uyanlar ile birlikte azaba mahkûm olduğunda, kendisini suçlayanlara yönelik herhangi bir yaptırımının olmadığını itiraf edecektir. O sadece çağırılmış, takipçileri de sorgulama yapmadan onun peşinden gitmişlerdir. İyi ve kötü apaçık ortada iken, çirkinliğe ve zulme çağıranı takip eden kişi için masumdur denilemez. Bu nedenle Şeytan’a tabi olanların tek suçlu olarak Şeytan’ı işaret etmeleri de doğru değildir. Çünkü kendi iradeleri ile Şeytan’a icabet etmiş ve zalim olmayı seçmişlerdir. O halde çekecekleri azap, kendi ellerinin yaptığının sonucudur.

““VE SENİN RABBİN, her ne zaman Âdemoğulları’nın sulblerinden onların soylarını çıkaracak olsa, onları ken-

dileri hakkında tanıklık etmeye çağırır: “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” Onlar, cevaben: “Elbette!” derler, “Buna tanıklık ederiz!” [Bunu, böylece hatırlatıyoruz ki] Kıyamet Günü'nde, “Doğrusu, bizim bundan haberimiz yoktu” demeyesiniz yahut: “Aslında, önce (biz değil,) atalarımızdı Allah'tan başkasına tanrısal nitelikler yakıştıranlar; biz sadece onların izinden yürüyen bir kuşağız; öyleyse, bâtılı ihdas edenlerin işlediklerinden dolayı bizi mi helak edeceksin?” demeyesiniz.” (Araf/172-173)

Şeytan, müşrik atalar, çevrenin etkisi, bilgisizlik ya da başka bir şey zalim olmanın mazereti olamaz. İnsanın içinde bulunduğu evren ve bu evreni analiz eden düşünce gücü, insanın Allah'ın (c.c) kulu olduğuna şahitlik eder. İnsanın kendi varlığı Allah'ın (c.c) varlığının şahididir. Her birey doğarken, lisanı hal ile “Rabbim Allah'tır (c.c)” der. Doğustaki bu inanç temizliği daha sonra çeşitli heves ve kirlerle çirkinleşir. Oysa insan doğuştan gelen temizliğini korumakla yükümlüdür.

“Ve O, Âdem'e her şeyin ismini öğretti, sonra onları meleklerin önüne koydu ve “Dedikleriniz doğruysa haydi bu [şey]lerin isimlerini bana söyleyin bakalım!” dedi. Onlar: “Sen kudret ve egemenlikte kusursuz ve eksiksizsin! Senin bize bildirdiğin dışında bir bilgimiz yoktur. Doğrusu yalnız Sensin her şeyi bilen, gerçek hikmet Sahibi!” diye cevap verdiler. O: “Ey Âdem, bu [şey]lerin isimlerini onlara bildir!” buyurdu. [Âdem] isimleri onlara bildirince [Allah]: “Size, göklerin ve yerin gizli gerçekliğini, açıkladıklarınızın ve gizlediklerinizin tümünü yalnız Ben bilirim' dememiş miydim?” dedi.” (Bakara/31-33)

Allah (c.c), Âdem'e (a.s) eşyanın ismini öğretti. Eşyanın isminin, varoluşun hikmetini içeren varlık bilgisine ve

maddeyi işleme ilmini içeren teknik bilgiye gönderme yaptığı düşünülmektedir. Ancak, düz mantıkla eşya ismini nesnelerin ismi ve kavramların tanımı olarak ele alıp, dil felsefesi açısından incelersek bile, eşyanın ismini bilmenin kavramları tanıma ve sınırlarını belirlemede zihinsel gelişim ve düşünce derinliği anlamlarına geldiğini görürüz. Dolayısıyla Allah (c.c) Âdem'e (a.s) meleklerde olmayan zihinsel bir üstünlük vermiştir.

Allah (c.c), Âdem (a.s) ile birlikte birbirlerine eşlik edip, birbirleri ile huzur bulabilmeleri için eşini de yaratmıştı. Yalnızlık insan tabiatına aykırıdır, insan ünsiyet kökünden olup ısınma, alışma anlamlarına gelir ki, bir canlının insan olabilmesi başkaları ile ünsiyet geliştirebilmesine bağlıdır. Bu sebeple işkence yapanlara, talan edenlere, işgalcilere, tecavüzcülere, sömürücülere insanlıktan nasibini almamıştır, yani ünsiyet geliştirememiştir denilir. Âdemoğlu için uygun görülen ise ünsiyet geliştirmesi ve başkaları ile bir arada bulunmayı öğrenmesidir. Bu varoluşun bir gereğidir, insan yalnızlığını paylaşmak zorundadır. İnsanlar birbirlerine egemen olmak, birbirlerini sömürmek, köleleştirmek için değil, yardımlaşmak ve paylaşımında bulunmak için bir arada olmakla yükümlüdürler. Âdem (a.s) ve eşi insanların nasıl var olacaklarına dair birer numune hükmündedirler. Bizler ancak onlara bakarak kendimize sağlıklı birer kimlik edinebiliriz.

“Ve [Sana gelince] Ey Âdem, sen ve eşin, yerleşin bu bahçede ve yiyin, neyi gönlünüz çekerse; ama sakın şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zalim kimselerden olursunuz!” Bunun üzerine, Şeytan, onlara, [o ana kadar] farkında olmadıkları çıplaklıklarını göstermek amacıyla fısıldayıp: “Rabbinizin sizi bu ağaçtan uzak tutması, yalnızca, siz ikiniz melekler [gibi] olmayasınız ya da sonsuza kadar

yaşamayasınız diyedir” dedi. Ve onlara: “Ben gerçekten sizin iyiliğinizi isteyen biriyim” diye de and verdi. Ve böylece onları yanıltıcı düşüncelerle yönlendirdi. Fakat o ikisi, sözü geçen ağacın meyvesinden tadar tadmaz birden çıplaklıklarının farkına vardılar ve bahçeden topladıkları yapraklarla üzerlerini örtmeye koyuldular. Bunun üzerine Rableri onlara (şöyle) seslendi: “Ben sizi o ağaçtan menedip de, Şeytan sizin gerçekten apaçık düşmanınızdır’ dememiş miydim?” O ikisi: “Ey Rabbimiz! Biz kendimize yazık ettik; bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, hiç şüphesiz, kaybedenlerden olacağız!” dediler. [Allah]: “İnin, [bundan böyle] birbirinize düşman olarak!” dedi, “yeryüzünde bir süre için konacak bir yurt ve geçiminizi sağlayan şeyler bulacaksınız: Orada yaşayacak ve öleceksiniz” diye ekledi “ve [Kıyamet Günü] oradan (dirilti-lip) çıkarılacaksınız!” (Araf/19-25)

Allah (c.c), Âdem’i (a.s) ve eşini cennete yerleştirmiş ve cennetteki her şeyden faydalanabileceklerini, ama bir ağaca yaklaşmamaları gerektiğini onlara hatırlatmıştı. Allah (c.c), varoluşun ilk basamağından itibaren insana karşı oldukça merhametli ve lütufkârdır ki Âdem (a.s) ve eşine de büyük ikramlarda bulunmuştur. Lakin Allah (c.c) sınırlara riayet edilmesini istemektedir. Aksi takdirde zalimlerden olunacağı ön bilgisi ile de insanı uyarır. Dolayısıyla sınırların varlığını kabul etmek ve ona göre yaşamını düzenlemek varoluşun önemli bir ilkesi olarak karşımıza çıkar. Sınırları anlamlandırabilmek ise eşyanın ismi, yani varlığa dair ilimler ile olabilmektedir. Eşyanın hakikatini bilmek insanı meleklerden üst seviyelere çıkarabilecek bir durumdur ki muhtemelen meleklerin Âdem’e (a.s) saygı göstermeleri, Âdem’in (a.s) eşyanın ismini bilmesinden dolayıdır.

Âdem (a.s) ve eşi düşmanın hilesine kanıp Allah'ın (c.c) kendilerine yasakladığı ağaca el uzattılar ve sınırı aşmış oldular. Sınırı aşınca çıplak olduklarını fark etmiş ve utanmışlardı. Ellerine geçirdikleri ağaç yaprakları ile örtünmeye çalışmışlardı. Yasak ağaç ile çıplak olduğunu fark etmek arasındaki ilişki düşündürücüdür. Muhtemelen Âdem (a.s) ve eşi, yasak ağaca el uzatıp sınırı aşınca içinde bulundukları masum halden farklı bir psikolojiye geçmişler, bir nevi içinde bulundukları bilinçten insan bilincine geçiş yapmışlardı diyebiliriz ve çıplak oluş onlar için utanç verici bir durum olmuştu. Çünkü çıplaklık, insan için normal bir durum değildir. İnsan fitratı hem kadın hem erkek için örtünmeyi gerekli bulur. Yasak ağaç bir sınır nirengisidir. Ona yaklaşmak insana bir sarhoşluk hali verir, aşmak ise insanı büyük bir kedere boğar. Her insanın hayatında defalarca aştığı ve bir kısmının tövbe ederek pişmanlık içinde Allah'a (c.c) tekrar yöneldiği bir sınır hattıdır. Yasak ağaç Allah'ın (c.c) yasakladığı her şeydir.

“Ve (sonra,) “Ey Âdem,” dedik: “Sen ve eşin bu bahçeye yerleşin ve orada dilediğinizden serbestçe yiyin; ancak bir tek şu ağaca yaklaşmayın ki zalimlerden olmayasınız.” Ama Şeytan orada ikisini de yoldan çıkardı ve böylece sahip oldukları konumu yitirmelerine sebep oldu. Bu yüzden Biz: “Buradan çıkıp gidin, (bundan sonra) birbirinize düşman olarak yaşayın ve yeryüzünü bir müddet için mesken edinip orada geçiminizi sağlayın!” dedik.” (Bakara/35-36)

Yasak meyvenin bir sembol olduğu açıktır. İnsanın sınırsız arzularının durması gereken nokta olduğu düşünülebilir. İnsan sınırsız arzularına boyun eğerse Allah'ın (c.c) ikramlarından uzaklaştırılır. Büyük bir keder, ağır bir

sorumluluk ile karşı karşıya kalır. Âdem (a.s) ve eşi yasak meyveye sadece bir kez el uzatmışlardı. Hata yaptıklarının farkına vardıklarında Allah'tan (c.c) af dilemiş ve pişmanlıklarını dile getirmişlerdi. Onlar, sınırsızca arzularının peşine düşmemişlerdi sadece, daha evla olanı terk etmişlerdi. Yasak meyveye hiç bulaşmamak daha güzeli iken, onlar bu güzelliği bir kez terk edip yasak meyveye el uzatmışlar ve hataları ile kendilerine zarar vermişlerdi. Hatalarının karşılığında cennetten uzaklaştırıldılar, nasıl olduğunu tam olarak bilmediğimiz bir şekilde dünya şartlarına tabii birer insan statüsüne indirildiler ve yeryüzünün sıkıntıları ile yaşamak zorunda kaldılar. Muhtemelen yaşadıkları cennet, hiçbir sıkıntı ve sorumluluğun olmadığı, her türlü ihtiyaca cevap verebilecek zenginlikte bir yeryüzü cennetiydi. Yasak ağaca yaklaşınca dünya cenneti rüyasından sorumluluk, geçinme sıkıntısı, psikolojik gerginlikler, savaşlar ve ihtiraslarla dolu bir dünyaya uyanmış oldular.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, biz Âdem'e önceden buyruğumuzu ulaştırmıştık; ne var ki o bunu unuttu; o'nu, yaratılışındaki amaçta azimli ve gayretli bulmadık. [Şöyle ki:] Biz meleklerle, “Âdem'in önünde yere kapanın!” dediğimiz zaman, İblis'in dışında, onların hepsi yere kapandı; (İblis bunu yapmaya) yanaşmadı ve bunun üzerine Âdem'e: “Ey Âdem!” dedik, “Gerçek şu ki, bu senin ve eşinin düşmanıdır; öyleyse, dikkat edin, sizi (bu) hasbahçeden çıkarıp da seni bedbaht kılmasın. (O hasbahçe ki,) orada acıkmaman ve kendini çıplak hissetmemen sağlanmıştır; keza, orada susamaman ve güneşin sıcaklığından etkilenmemen de sağlanmıştır.”” (Taha/115-119)

Âdem'in (a.s) yasak meyveye yönelmesinin sebebi Şeytan'ın hilesini fark etmemiş olmasıydı. Oysa Âdem

(a.s) Şeytan'ı iyi tanıyordu, Şeytan, ona saygı göstermemiş ve kibirli hareketinden dolayı Allah'ın (c.c) huzurundan kovulmuştu. Ayrıca Allah (c.c), Şeytan konusunda Âdem'e (a.s) uyarıda bulunmuştu. Âdem'in (a.s) hatası sorgulayıcı bir tavır izlemek yerine, Şeytan'a kanmak olmuştu. Yapması gereken ise geçmişi hatırlamak, uyarıları dikkate almaktı. Âdem (a.s), kibre batmış bir varlığın hayırlı bir eylemde bulunamayacağını unuttuğu için hataya düşmüştü.

“Ne var ki, Şeytan o'na sinsice fısıldayarak: “Ey Âdem!” dedi, “Sana sonsuzluk ağacını ve (dolayısıyla) hiç çökmeyecek bir hükümranlığı(n yolunu) göstereyim mi?” Ve böylece her ikisi de o ağac[ın meyvesin]den yediler; bunun üzerine çıplaklıklarının farkına vardılar ve bahçeden topladıkları yapraklarla üzerlerini örtmeye çalıştılar. Ve [böylece] Âdem Rabbine karşı geldi ve dolayısıyla ciddî bir hataya düşmüş oldu. Ama sonra Rabbi [yine de] o'nu [Rahmetiyle] seçip ayırdı; o'nun tevbesini kabul etti ve o'na doğru yolu gösterdi; [yani onlara şöyle] dedi: “Birbirinize düşman olarak hepiniz topluca inin bu [safiyet/arınmışlık] makamından! Bununla birlikte, muhakkak ki, size Benden doğru-yol bilgisi gelecektir: kim ki Benim doğru-yol öğretimi izlerse yoldan sapmayacak ve bedbaht olmayacaktır.”” (Taha/120-123)

Allah (c.c), insanoğluna sınırlar ile birlikte sınırları aşmaya zorlayacak etkenleri de bildirmiştir. Bu etkenlerin başında ırkçılık, büyüklenme, yalan, başkasının zararı için çabalama, aldatma vs. gelir. Bir şahsın karakterinde bu tür çirkinliklere yer varsa o şahıs bir şeytandır ve insanlığın düşmanıdır. İnsana düşen ise bu çirkinlikleri üzerinde taşıyan kişilere karşı dikkatli olması, Âdem'in (a.s) Şeytan'a karşı düştüğü hataya düşmemesidir. Şayet hataya

düşecek olursa da Âdem (a.s) gibi hareket edip hatasını telafi etmeye çalışmasıdır. Âdem (a.s) ve eşi, Allah'tan (c.c) öğrendikleri ile Allah'a (c.c) yönelip af dilemişlerdi. Allah (c.c), onları affetmiş ve belli bir zamana kadar yeryüzünde yaşayacaklarını bildirmişti.

“Derken Âdem Rabbinden [yol gösterici] sözler aldı. Ve (Allah) o'nun tevbesini kabul etti: çünkü yalnız O'dur tevbeleri kabul eden, rahmet dağıtan. Biz, “Hepiniz buradan çıkıp gidin!” dedikse de size yol göstericiliğimiz devam edecektir: ve Benim yol gösterici mesajlarıma uyanlar için artık ne korku vardır, ne de üzüntü; hakikati inkâra şartlanmış olanlara ve mesajlarımızı yalanlayanlara gelince -işte onlar içinde yaşayıp kalmak üzere, ateşe mahkûm olan kimselerdir.” (Bakara/37-39)

Samimi duaları Âdem (a.s) ve eşinin affedilmesini sağladı. Lakin yeryüzünde Şeytan ile karşılıklı bir düşmanlık ve çatışma içinde olacaklardı. Allah (c.c) bir hidayet gönderdiğinde, ona uyanlar selamete çıkacak, uymayanlar ise büyük bir azap ile karşılaşacaklardı. Hataya düşenler, ancak samimi bir şekilde pişmanlık duyarlarsa affedileceklerdi.

“VE ONLARA gerçeği göstermek için Âdem'in iki oğlunun kıssasını anlat; nasıl ikisinin birer kurban sunduklarını ve birinden kabul edildiği halde diğerinden kabul edilmediğini. [Onlardan biri, Kâbil,] “Seni mutlaka öldüreceğim!” demişti. [Kardeşi Hâbil] cevap vermişti: “Unutma ki Allah, yalnız O'na karşı sorumluluk bilinci duyanların [kurbanı]nı kabul eder. Beni öldürmek için el uzatsan bile, ben öldürmek için sana el uzatmayacağım: Ben bütün âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım. (Beni öldürürsen,) dilerim, hem kendi günahlarını, hem de benim

günahlarımı[n yükünü] yüklenir ve böylece cehennem yolunu tutarsın! Çünkü zalimlerin cezası budur.” Fakat diğerinin ihtirası onu kardeşini öldürmeye sürükledi ve onu öldürdü: Böylece hüsrana uğrayanlardan oldu. Bunun üzerine Allah, kardeşinin cesedinin çıplaklığını nasıl gizleyebileceğini ona göstereceğini diye toprağı eşeleyerek bir karga gönderdi. [Bunu gören Kâbil,] “Eyvah” diye haykırdı, “Yazıklar olsun bana! Ben, bu karganın yaptığını yapamayacak kadar ve kardeşimin cesedinin çıplaklığını gizleyemeyecek kadar aciz miyim?” Ve bunun üzerine vicdan azabı ile çarpıldı.” (Maide/27-31)

Şeytan, Âdem’in (a.s) çocuklarından bir kısmını kendine mirasçı edindi ve Âdem (a.s) ile Şeytan arasındaki mücadele, Âdem’in (a.s) mirasçıları ile Şeytan’ın mirasçıları arasında devam etti. Bu mirasçıların ilki Âdem’in (a.s) iki oğlu olmuştu. Âdem’in (a.s) iki oğlu Kur’an’da açıklanmamış bir sebepten ötürü birer kurban sunmuşlardı. Birinin kurbanı kabul edilirken, diğerinin ki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmemiş olan, kardeşini öldürmeye niyetlenmiş, diğeri ise Allah’tan (c.c) korktuğu için herhangi bir zorbalığa yönelmeye niyetli olmadığını söylemişti. Derken kurbanı kabul edilmemiş olan, ötekini öldürmüş ve onu bir kargadan gördüğü üzere toprağa gömmüştü. Sonra da kardeşini öldürdüğüne pişman olmuştu.

Dikkat edilirse katil kardeş ile Şeytan arasında çok güçlü bir psikolojik benzerlik vardır. Aynı benzerlik Mak-tul kardeş ile Âdem (a.s) arasında da vardır. Böylece Âdem (a.s) ile Şeytan, yani hayır ile şer arasındaki çatışma Âdem’in çocukları üzerinden devam etmeye başlamıştı ve kıyamete kadar da devam edecekti.

Âdem (a.s) topraktan yaratılmıştı ve sonunda yine toprağa döndü. Dünyadaki varoluş toprak ile başlar ve yine toprakta biter. Bizler de aynen Âdem (a.s) ve eşi gibi Şeytan'ın hedefleriyiz. Şeytan'ın özelliklerini sürekli göz önünde bulundurup onun mirasçısı olmamakla mükellefiz.

“VE [HATIRLA Kİ] Biz meleklerle “Âdem'in önünde yere kapanın!” dediğimiz zaman, İblis dışında, onların hepsi yere kapanmıştı. [İblis] görünmeyen varlıklardan biriydi ve böylece Rabbinin buyruğu dışına çıktı. Peki, yine de onu ve avanesini kendinize dostlar/sırdaşlar edinecek misiniz, hem de onlar sizin düşmanlarınız olduğu halde? Zalimler adına bu ne kötü bir mübadeledir!” (Kehf/50)

İdris (a.s)

“VE BU KİTAPTA İdris'i de an. O da özü sözü doğru olan biriydi; bir nebiydi ve Biz o'nu da yüce bir konuma yükseltmiştik.” (Meryem/56-57)

“VE İSMAİL ile İdris[i] ve [o'nlar gibi] kendisini andla [Allah'a] bağlayan herkesi [an ki]: onların hepsi darlığa göğüs geren kimselerdi ve bu yüzden onları(n hepsini) rahmetimizle kuşatmıştık; gerçekten de onlar dürüst ve erdemli kimselerdi!” (Enbiya 85-86)

Allah (c.c); İdris'i (a.s) özü sözü doğru, iyilik örneği, dürüstlük abidesi, erdemli, güçlülere karşı direnebilen, sabırlı, sıddık, hayırlı işlerde bulunan bir kişilik olarak tanıtmaktadır. Allah (c.c), İdris'i (a.s) yüce bir makama çıkarmış, yüksek bir konum bahşetmiş ve onu rahmeti ile kuşatmıştır.

Allah'ın (c.c) emri gereği, yeryüzünü yaşanabilir bir hale getirebilmek için evvela yalan, hile, başkasının zara-

rına çabalama, sömürü gibi şeytanî uğraşlardan uzak durmak gerekir. Allah (c.c) Şeytan'ı kibrinden dolayı rahmetinden uzaklaştırmıştı ve Şeytan ırkçılığından geri adım atmayınca sonsuza kadar huzurdan kovulmuştu. Âdem (a.s) ve eşi ise Şeytan'ı dinledikleri için cennetten atılmışlar, samimi pişmanlıkları Allah'ın (c.c) onları affetmesini sağlamıştı. Âdem (a.s) ile Şeytan arasındaki mücadeleyi incelerken, Allah'ın (c.c); kibirten geri adım atmayanları nasıl cezalandırdığını, hatalarından pişmanlık duyanları da nasıl affettiğini görmüştük. Şimdi İdris (a.s) ile yüce makamlara çıkarılmanın ve Allah'ın (c.c) rahmetinin kapsamına girmenin dosdoğru, erdemli ve sabırlı olmakla mümkün olduğunu görüyoruz.

İnsanların birbirleri ile sağlıklı bağlar kurabilmeleri sabırları ve doğru oluşları ile orantılıdır. Tahammülsüz, olur olmaz her şeye sert tepki gösteren, kibirli olmayı özgürlük sanan, yalancı, erdemsiz bireyler ünsiyet sahibi olmakta, yani insan olmakta zorlanırlar. İdris (a.s), inananlar için örnek kişiliktir. Bir mümin için kişiliğin gelişimi demek İdris'in (a.s) kişiliğini örnek almak demektir.

Nuh (a.s)

Âdem'de (a.s) varoluş sürecini, İdris'te (a.s) ise kişiliğin nasıl geliştirilebileceğini görmüştük. Nuh'ta (a.s) tebliğ toplumsal bir boyut almaktadır. Zalim bir topluma tebliğde bulunan Nuh'un (a.s) hareket tarzını, Allah (c.c) güzel davranışlar olarak tanımlamaktadır. Peygamberler, içinde yaşadıkları toplumlara yönelik faaliyetlerde bulunuyorlarsa da hitapları tüm insanlığadır. Nuh da (a.s) tüm İslam âlemine tebliğin temel ilkelerini öğreten bir özgürlük öğretmenidir.

“ALLAH'IN halis kulları hariç, [insanların çoğu sapkınlığa mütemayildir.] Nûh [işte bu sebeple] Bize yalvarmıştı ve Bizim cevabımız ne güzeldi: çünkü o'nu ve ailesini o korkunç felaketten kurtardık, soyunu [yeryüzünde] kalıcı yaptık ve böylece o'nun sonraki kuşaklar arasında yaşayıp anılmasını sağladık. Bütün âlemlerde Nûh'a selâm olsun! İşte Biz güzel işler yapanları böyle ödüllendiririz; çünkü o, Bizim gerçekten inanmış kullarımızdandı; [böylece o'nu ve kendisini izleyenleri kurtardık] ve sonra ötekileri suda boğduk.” (Saffat/ 74-82)

“(ŞİMDİ artık) onlara Nûh'un başından geçenleri anlat; hani o, kavmine: “Soydaşlarım!” demişti, “eğer benim [aranızdaki] konumum ve Allah'ın ayetlerini size bildirmem zorunuza gidiyorsa, bilin ki ben Allah'a güveniyorum. Öyleyse, artık [bana] yapacağınızı yapmak için hem kendi gücünüzü hem de Allah'tan başka tanrılık yakıştırdığınız yardımcılarınızı bir araya toplayın; bir kere ne yapacağınıza karar verdikten sonra da artık girişeceğiniz eylem sizi tasalandırmasın; [neye ki karar verdiyseniz] bana karşı artık elinizden geleni ardınıza komayın; hem de bana hiç soluk aldirmeden! Beri yandan, eğer [size ulaştırdığım mesajdan] yüz çevirirseniz, [hatırlayın ki,] ben sizden bir karşılık beklemiş değilim; benim ücretim(i ödemek) Allah'tan başkasına düşmez; çünkü ben kendini O'na teslim edenlerden biri olmakla emrolundum.” (Bütün bu uyarılara rağmen) o'nu yalanlamaya kalkıştılar! Ve Biz de o'nu ve gemide o'nunla birlikte olanların hepsini kurtarıp (yeryüzüne) mirasçı kıldık; ayetlerimizi yalanlamaya kalkışanları ise suda boğduk. İmdi, bir bak, uyarıldıkları halde uymayan insanların sonu nasıl olurmuş!” (Yunus/71-73)

Nuh'un (a.s) tebliğinin başlangıç noktası da bitiş noktası da Allah'tır. (c.c) O, toplumu Allah'ın (c.c) hukukuna çağırmakta, karşılığı da Allah'tan (c.c) beklemekteydi. Konuşmalarında oldukça açık ve kendinden emindi. Hatta kendinden o kadar emindi ki, kendisine engel olmaya çalışan topluluğa keskin bir meydan okumadan kaçınmamıştı. Allah'ın (c.c) emirlerini zararlı bulanları tanrıları ile birlikte mücadeleye çağırıyor, kendisine soluk aldırmandan ellerinden geleni yapmalarını söylüyordu.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz Nûh'u [da aynı mesajla] kavmine gönderdik “Bilin ki, ben size açık, yalın bir uyarıyla geldim ki Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz, çünkü sizin için çok acıklı bir Gün'ün azabından korkuyorum!” Kavminden hakkı kabule yanaşmayanların ileri gelenleri: “Biz senin kişiliğinde bizim gibi ölümlü bir insandan başka bir şey görmüyoruz” dediler, “üstelik hemen ilk bakışta, içimizde, aşağı tabakadan birtakım (dar görüşlü) insanların dışında kimsenin seni izlediğini de görmüyoruz; dolayısıyla, bize karşı bir üstünlüğünüz olduğu görüşünde değiliz; tersine, yalancı kimseler olduğunuzu sanıyoruz!” [Nûh:] “Ey kavmim!” dedi, “Ne dersiniz, ya benim Rabbimin katından apaçık bir kanıta dayandığım; O'nun katından bana (aydınlatıcı) bir rahmetin, [bir vahyin] bahşedildiği doğruysa ve siz de buna karşı kör kalmışsanız, söyleyin hoşunuza gitmediği halde onu görüp fark etmeniz için sizi zorlayabilir miyiz? Ey kavmim; üstelik bu mesaj[ı size ulaştırdığım] için sizden bir çıkar da ummuyorum; benim (çabalarımın) karşılığı ancak Allah katındadır. Ayrıca, ben imana erişenleri[n hiç birini] yanımdan kovmayacağım. Çünkü onlar Rable-rine kavuşacaklar[ını biliyorlar]; ama size gelince, sizin [doğrudan eğriden habersiz, yol yordam] bilmez bir top-

luluk olduğunuzu görüyorum! Hem, ey kavmim, eğer onları yanımdan kovarsam, söyleyin, Allah'a karşı kim korur, kim savunur beni? Bunu hiç aklınıza getirmiyor musunuz? Öte yandan, size Allah'ın hazineleri benim yanımdadır demiyorum, insanın duyu ve algı alanının ötesini bilirim de [demiyorum], bir melek olduğumu da söylemiyorum; sizin o hor gördüğünüz kimselere Allah'ın bir hayır ulaştırmayacağını ise zaten söyleyemem, çünkü onların kalplerinde olanı Allah daha iyi bilir. [Ve eğer bu kabil şeyler söyleyecek olsaydım] kuşkusuz, zalimlerden biri olurum.” [İnkârcıların ileri gelenleri:] “Ey Nûh, bizimle çok tartıştın, tartışmayı [gereksiz yere] fazla uzattın” dediler, “eğer doğru sözlü kimselerdensen artık getir şu bizi tehdit edip durduğun şeyi!” “Eğer dilerse” dedi, “onu size ancak Allah getirebilir ve siz de yakanızı kurtaramazsınız: çünkü size öğüt vermek istesem de, eğer Allah sizin azgınlık içinde kalmanızı dilemişse, benim öğüdümlün size hiçbir yararı olmaz. Rabbiniz O'dur ve hepiniz er geç O'na döneceksiniz.” “[MUHAMMED] kendisi bu [kıssayı] uydurdu” diyorlar, öyle mi? [Ey Peygamber] de ki: “Eğer onu ben uydurduysam bu günahımdan ben sorumlu olayım; ama (hiç değilse) sizin işlediğiniz günahtan uzağım.” VE NÛH'A: “Senin kavminden, şimdiye kadar inanmış olanların dışında kimse inanmayacak” diye vahyettik, “Bu yüzden, onların yapabilecekleri şeylerden ötürü sakın tasalanma, Bizim gözetimimizde ve vahyettiğimiz biçimde [seni ve seninle beraber olanları kurtaracak olan] tekneyi inşa et ve haksızlığa sapanlar için bana başvurma, çünkü onlar boğulacaklar!” (Hud/25-37)

Nuh'un (a.s) toplumunda sınıfsal bir yapı vardı, şeytanî kibir artık bireysellikten toplumsallığa doğru bir genişleme göstermişti. Tarihin akışında toplumların sınıflara

bölünmesi nicel farklılık gösterse de benzer niteliklerle günümüze kadar olagelmıştır. Tarih boyunca maddi güce sahip olanlar güçten yoksun olanları aşağılamışlar, köleleştirmişlerdir. Maddi güçten yoksun insanların ayaktakımı olarak nitelendirilmeleri ve üstün olamayacakları düşüncesi Şeytan'daki kibrin toplumsal yansımasıdır. Bu nedenle Nuh'un (a.s) etrafına toplanan zayıf insanlar Nuh (a.s) için bir olumsuzluk olarak görülmekte ve Nuh'un (a.s) yalancı olduğuna delil olarak gösterilmekteydiler. Şayet Nuh (a.s) doğru bir tebliğde bulunuyorsa, ona önce şehrin ileri gelenleri tabii olmalıydı. Böylece "doğru" kavramı maddi güçle ilişkilendirilmişti. Bir şeye teslim olmak o şeyin kulu olmak demektir. Peygamberlere karşı çıkanlar her zaman paraya kulluk edenler olurken; peygamber dostları ezilen, horlanan kesim olmuşlardır ve şüphesiz ki, insan hem paraya hem Allah'a (c.c) aynı anda kulluk edemez. Zalim toplumlarda doğru davranış güçlünün davranışı olduğundan, kavmine göre Nuh (a.s) sömürüye savaş açmakla yanlış bir iş yapıyordu. Gücü elinde tutanlar, Nuh'a (a.s) etrafındaki zayıf insanlara bakıp yanlış yolda olduğunu fark etmesini öğütüyorlardı. Nuh (a.s) ise mevcut durumu ve inkârcıların tavırlarını gerçekten habersizlik olarak nitelendirmekteydi. Buradaki "gerçek" sahip olunan mal, zenginlik, sömürü ve zulüm ile üstün olunamayacağı gerçeğidir. Dünyevi çıkarlarından vazgeçmek niyetinde olmayan bu toplum, Nuh (a.s) ile mücadeleyi bir hayatta kalma meselesi olarak görmeye başlamıştı. Nuh'un (a.s) zayıfları kendinden uzaklaştırması şartıyla Nuh'a (a.s) tabi olabileceklerini ileri sürerek olayı pazarlığa dökmeleri ise Nuh'un(a.s) kabul edemeyeceği bir şeydi. Neredeyse tüm peygamberlere pazarlık teklifinde bulunulmuş olması, maddi gücün çözemeyeceği hiçbir sorunun olmadığı inancından doğar. Nuh (a.s) cevap ola-

rak etrafındaki insanları kendinden uzaklaştırmayacağını, Allah'ın (c.c) zayıfları hayırlı kılmadığını da iddia etmeyeceğini söylemişti. Ancak insanların kalplerini bilemeyeceğini, bu tür gizlilerin hesabının Allah'a (c.c) ait olduğunu da sözlerine eklemişti. Nuh (a.s) hiçbir şekilde geri adım atmamıştı. Lakin Nuh (a.s) ile mücadele edenler de oldukça kararlıydılar, öyle ki Allah'ın (c.c) azabını istemekte tereddüt etmemişlerdi.

Rehberlik hikmet erbabının işidir, olayları yorumlama yeteneği gerektirir. Derin düşünce ile zenginlik ya da sık görüşlülük ile kariyersizlik arasında hiçbir bağ olmadığı halde, rehberin dünyevi statü sahibi olması gerektiği algısı günümüze kadar gelmiş ve bugün de aynen devam etmektedir. Nuh (a.s) dünyanın hazinelerinin kendisinde olmadığını, gayb âlemini bilmediğini, melek olmadığını vs. kendisi bizzat söylemekteydi. Allah'ın (c.c) elçi olarak zengin, kariyer sahibi bir efendiyi ya da gökyüzünden indirilecek bir meleği görevlendirmesi gerektiğini ileri sürmek, tebliğ eylemini maddeci bir paradigma ile ele almak olur. Kaldı ki, gökten melek indirilse bile sömürücülerin inkâra devam edeceklerini herkes bilir. Tebliğcinin dünyevi durumu üzerine yoğunlaşmak yerine, mücadelesi, söylemi üzerine yoğunlaşmak samimi insanın yapacağı şeydir. Nuh (a.s) da dünyevi konumu yerine anlattıkları ile ilgilenilmesini öğütlemişti. Zaten düşünebilen, akledebilen insanlar için adalet çağrısının ötesinde mucize aramak da yersizdir.

Nuh'a (a.s) yapılanlar tüm tevhit öğretmenlerine karşı takınılan klasik tavırlardır. Ancak hiçbir tevhit öğretmeni ne kendine tabi olması için kimseye baskı ve zorlamada bulunmuş ne de etrafında toplanan samimi insanları kendinden uzaklaştırmayı kabul etmiştir. İnkârcıların Allah'ın

(c.c) azabını istemedeki rahatlıkları alıştıkları uyduruk değerlerin onlara verdiği yalancı güven duygusundan ileri gelir. Bu uyduruk değerlerin ilki ataların yolunda gitmenin daha güvenli olduğu, ikincisi maddi güce sahip olanların güçlerinin her şeyi dize getirebileceği inancıdır.

Nuh (a.s), Allah'ın (c.c) azabını hafife alanlar için üzülmünce; Allah (c.c), zalimlerin üzülmeye değer varlıklar olmadıklarını vahyederek elçisini teselli etmişti. Zalimlere üzülmemek gerektiği konusu başka peygamberlerde de karşımıza çıkacaktır, örneğin Şuayb (a.s) azabı hak etmiş bir topluma üzülmünün doğru olmadığını söyleyecektir.

“NÛH toplumu (da) peygamberlerini yalanladı. Kardeşleri Nûh onlara: “Allah'a karşı sorumluluk bilinci duymaz mısınız?” dedi, “Bakın, ben [O'nun tarafından] size [gönderilmiş] güvenilir bir elçiyim: öyleyse artık Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve benim izimden yürüyün! Hem bunun için sizden (dünyevî) bir karşılık da gözlemiyorum; hak ettiğim karşılığı (vermek) âlemlerin Rabbinden başkasına düşmez. Öyleyse artık Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve benim izimden yürüyün!” “[Toplunun] en aşağı tabakasından insanların senin ardına düştüğünü göre göre tutup sana mı inanacağız?” dediler. [Nûh:] “Ben onların [bana gelmeden önce] neler yaptıklarını bilmem” dedi. “Eğer iyi düşünecek olursanız, onları yargılamak ancak Rabbime düşer! Bunun içindir ki, inandığını söyleyenleri yanımdan kovacak değilim; ben sadece (gerçekleri) apaçık dile getiren bir uyarıcıyım.” (İnanmayanlar:) “Ey Nûh!” dediler, “Eğer (bu iddialarına) son vermezsen, mutlaka taşlanacaksın!” [Bunun üzerine Nûh:] “Ey Rabbim!” dedi, “İşte kavmim beni yalanladı; bunun için, benimle onlar arasındaki gerçeği bütün açıklığıyla ortaya koy; beni ve benimle beraber olan mü-

minleri kurtar!” Ve bunun üzerine Biz de, o’nu ve o’nunla beraber olanları dopdolu bir gemi içinde kurtardık. Sonra da, geride kalanları sulara gömüverdik. Şüphesiz bu [kıssada insanlar için] bir ders vardır, onların çoğu [buna] inanmasa da.” (Şuara/105-121)

Nuh (a.s) ile karşıtları arasında geçen konuşmalar tebliğin temel ilkeleri hakkında bilgiler içerir. Nuh’tan (a.s) öğrendiğimize göre, tebliğci geleceği bildiğini iddia edemez, dünya hazineleri vaat edemez, insanların kalplerinin içini bildiğini ileri süremez, melek ya da insanüstü bir varlık olduğunu söyleyemez, Allah’ın (c.c) belirlediği hukuk ilkelerine kendinden bir şey katamaz ya da çıkarmaz, zalimlere daha yakından tebliğ yapma amacıyla zalimlerin yaşam ilkelerinin bir kısmını hayatına uygulayamaz, kimseden herhangi bir ad altında ücret talebinde bulunamaz, müminlerin bir kısmını kendinden uzaklaştıramaz, tebliğ davetine siyasi birlik ya da milli birlik gibi ara kademeler sokamaz ve Allah’ın (c.c) hukukunu pazarlık konusu yapamaz. Ancak değişik kesimlere yönelik farklı plan ve programlar dâhilinde çalışmalarda bulunabilir.

“BİZ Nûh’u kendi toplumuna göndererek “Başlarına şiddetli bir azap gelmeden halkını uyar!” diye [emrettik]. [Nûh] “Ey halkım!” diye seslendi, “Ben sizin için açık bir uyarıcıyım, [yalnız] Allah’a kulluk etmeniz ve O’na karşı sorumluluk bilinci taşımanız [gerektiğini] bildiren bir uyarıcı”. Şimdi bana kulak verin ki Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve [yalnız O’na] malum olan bir zamana kadar size mühlet tanısun; ama bilin ki Allah’ın belirlediği vade gelip çatıldığında hiçbir şekilde ertelenemez. Keşke bunu bilseydiniz!” [Ve bir zaman sonra, Nûh] “Ey Rab-bim!” dedi, “Ben halkıma gece gündüz çağrıda bulunuyo-

rum, ama bu çağrım onları yalnızca [Senden] daha da uzaklaştırdı. Ve doğrusu, onlara bağışlayıcılığını göstereceğin ümidiyle ne zaman çağrıda bulunduysam parmaklarını kulaklarına tıkadılar, [günahkârlık] giysilerine büründüler, daha fazla inada kapıldılar ve boş gururlarında [daha da] azgınlashıldılar. Doğrusu, ben onları açık açık çağırdım; onlara açıktan tebliğde bulundum; (ayrıca) onlarla gizlice, özel olarak da konuştum ve dedim ki: “Rabbinizden günahlarınızın bağışlanmasını dileyin, çünkü O, kuşkusuz bağışlayıcıdır! Size, hesapsız semavî nimetler yağdıracaktır, dünyevî servet ve evlat vermek suretiyle size yardım edecek ve size bağlar bahçeler ihsan edecek ve akıp giden sular bağışlayacaktır. Size ne oluyor ki Allah'ın büyüklüğünü kabul etmiyorsunuz, sizi[n her birinizi] peşpeşe aşamalardan geçirerek yaratanın O olduğunu gördüğünüz halde? Görmüyor musunuz Allah yedi göğü nasıl birbiriyle uyumlu yaratmıştır ve onların içine hilal'i [yansıyan] bir ışık olarak yerleştirmiş ve güneşi [ışık saçan] bir lamba yapmıştır? Ve Allah sizi yerden [tedricî bir şekilde] yeşertip büyütmiştir ve sonra sizi [öldükten sonra] ona geri döndürecektir: [daha sonra] sizi yeniden dirilterek tekrar ortaya çıkaracaktır. Ve Allah yeri sizin için genişçe yaymıştır ki üzerinde geniş yollardan yürüyüp geçebilirsiniz!”” Nûh “Ey Rabbim!” diye ekledi, “Onlar bana [tamamen] karşı çıktılar, zaten onlar serveti ve çocukları yüzünden hızla yok olmaya doğru giden kimselere uyarlar ve [Sana karşı] en korkunç tuzakları kuranlara, çünkü onlar [kendilerine uyanlara]: Tanrılarınızı hiçbir zaman terk etmeyin: ne Vedd ne Suvâ', ne Yeğûs, ne Yeûk ve ne de Nesr'i terk etmeyin!' demişlerdi. Onlar böylece çoğu kimseyi saptırdılar: o halde, Sen bu zalimlere yalnızca [özlem duydukları şeylerden] uzaklaşmalarını emret!” Böylece onlar, günahları

yüzünden [büyük bir tufanda] boğuldular ve [öteki dünyanın] ateşinde yanmaya mahkûm edildiler ve kendilerini Allah'a karşı koruyacak bir yardımcı bulamadılar. Ve Nûh, "Ey Rabbim!" diye yalvardı: "Yeryüzünde bu hakikati inkâr edenlerden hiç kimseyi bırakma: çünkü Sen onları bırakırsan, Sana kulluk edenleri hep saptır[maya çalış]ırlar ve yalnızca fesada ve inatla sürdürülen nankörlüğe sebep olurlar. Ey Rabbim! Bana, anneme-babama, evime mümin olarak giren herkese ve [daha sonraki] bütün mümin kadınlara ve erkeklere bağışlayıcılığını göster ve zulüm işleyenleri her zaman helake uğrat!"" (Nuh/1-28)

Nuh (a.s), insanları değişik zaman ve mekânlarda Allah'a (c.c) çağırmıştı. Kimi zaman adaleti anlatmış, kimi zaman evrenin yaratılışı üzerinden örnekler vermişti. Kimi zaman Allah'ın (c.c) iyi insanları nasıl mükâfatlandıracağı üzerinde durmuş, kimi zaman zalimlerin dehşetli sonlarına değinmişti. Ancak Nuh'un (a.s) adalet çağrısı gereği gibi karşılık bulmadı. Kalabalıklar, Nuh (a.s) yerine sömürü sisteminin yaşatılması için malı ve destekçileri ile gayret edenin peşinden gitmeyi tercih ettiler. Sömürü sisteminin devamı için atalardan kalma pagan değerleri kutsadılar. Bunun üzerine Nuh (a.s) müminlere dua, zalimlere ise beddua da bulundu.

Bu noktada sömürü eyleminde bulunmayan ve kendi halinde yaşayan gayrimüslimleri farklı bir kategoriye koymamız gerekir. Ahlaksızlık, hırsızlık, yol kesme gibi hareketlerde bulunmayan, İslam ile savaşıma amacı gütmeyen gayrimüslim, salt dini inancı ile yalnızca kendi nefesine zulmediyordur ve onun hesabı Allah'a (c.c) aittir. Müminler bu tür insanlarla fikir mücadelesine girebilirler, ancak fiziksel mücadeleye giremezler, onlara saldıramaz-

lar ve onların hayatlarını olumsuz etkileyecek herhangi bir harekette bulunamazlar. Tam tersi onların zaruri ihtiyaçlarını mümkün olduğunca gidermek, hayatlarını kolaylaştırmak ve onlara merhamet göstermek zorundadırlar. Nuh'un (a.s) yok olmasını istediği ve zalim olarak nitelendirdiği toplum Allah'ın (c.c) dini ile yani özgürlük ve adalet ile savaşmayı ilke edinmiş toplumdur.

“GERÇEK ŞU Kİ, Biz Nûh'u kendi toplumuna gönderdik: “Ey kavmim!” dedi, “yalnızca Allah'a kulluk edin: O'ndan başka tanrınız yok çünkü. Doğrusu, dehşet ve azabıyla büyük bir Gün'ün gelip sizi bulmasından korkuyorum ben!” Kavmi içinden önde gelenler: “Doğrusu, biz senin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu görüyoruz!” diye karşılık verdiler. [Nûh]: “Ey kavmim” dedi, “Bende bir eğrilik/bir sapıklık yok; ne var ki, ben âlemlerin Rabbinden bir elçiyim. Rabbimin haberlerini bildiriyor, öğütler veriyorum size: çünkü ben, Allah'ın bana [vahiyle] bildirmesi sayesinde sizin bilmediğinizi biliyorum. Sizi uyarayabilsin ve siz de Allah'a karşı sorumluluk bilinci duyup O'nun rahmetiyle onurlanasınız diye sizin kendi içinizden birinin eliyle Rabbinizden size bir haber gelmesini niçin yadırgıyorsunuz?” Ve [Bu uyarıya rağmen] o'nu yalanladılar! Ve bunun üzerine Biz de o'nu ve gemide o'nunla beraber olanları kurtardık; ayetlerimizi yalanlayanları ise (suda) boğduk; gerçekten kör bir topluluktuk onlar.” (Araf/59-64)

Nuh (a.s), öğretisini Allah'a (c.c) kulluğa çağırarak ve kötülükten sakındırmak olarak özetlemektedir. İnsanları kötülükten alıkoymayan bir öğreti hayat bahsedemeyeceği gibi, kötülükten sakındırmaya çalışanı sapıklık ile suçlayan bir toplum da iyi niyetli olamaz. İslam düşmanlarının Nuh (a.s) için yaptıkları yakıştırmalar yüzyıllar sonra

Muhammed (a.s) için de söylenecektir. Amaç ise köleleri köle olarak elde tutmak, sömürü düzenini devam ettirmek ve zalimlerin egemenliğini tehdit edecek özgürlükçü oluşumları ortadan kaldırmaktır.

“BUNLARDAN, [şimdi yeniden dirilmeyi inkâr edenlerden] önce Nûh'un kavmi de o'nu yalanlamıştı; onlar kulumuzu yalanlamışlar ve “O, bir delidir!” demişlerdi (ve bundan dolayı) o kovulup defedilmişti. Bunun üzerine (Nûh,) Rabbine: “Doğrusu ben yenik düştüm, artık Sen gel ve bana yardım et!” şeklinde yalvardı. Biz de seller gibi akan bir su ile göğün kapılarını açtık ve toprağın pınarlar halinde fışkırmasını sağladık ki sular önceden belirlenmiş bir amaca hizmet etsin: ama o'nu [sadece] tahtalar ve çivilerden yapılmış o [gemi] ile taşıdık ve (gemi), gözlerimizin önünde akıp gitti: (bu,) nankörce reddedilmiş olan o (Nûh) için bir ödüldü. Ve böyle [yüzen gemi]leri [insana rahmetimizin] ebedî bir işareti kıldık: öyleyse, yok mudur ondan ders almak isteyen? Ve uyarılarım gözardı edildiğinde verdiğim azap ne şiddetlidir! Bu nedenle Biz bu Kur'an'ı akılda kolay tutulur kıldık: öyleyse, yok mudur ondan ders almak isteyen?” (Kamer/9-17)

Her şeyin mubah görüldüğü bir toplumda zalimler adalet çağrısında bulunanlara deli gözü ile bakarlar. Aynı şekilde günümüz kapitalist dünyası da adalet için çabalanlara aklı dengesini yitirmiştir gözü ile bakmaktadır. Zalimlerin kendilerini yenilmez görmeleri de şeytani bir kibirden başka bir şey değildir. Dünyaya özgü tüm güçlerin geçici ve yitirilebilir oldukları gayet açıktır. Nuh (a.s), zalimlerden hiç kimsenin yeryüzünde bırakılmamasını Allah'tan (c.c) istemişti. Çünkü zalimlerin tek amacı, adaleti tesis etmeye çalışanlarla savaşımdır. İşte Kur'an bu gerçekleri herkesin anlayabileceği bir şekilde açıklayabil-

sin diye net ve anlaşılır bir kitap olarak gönderilmiştir. Günümüzde Kur'an'ın işaret ettiği gerçekleri görmek istemeyenler, Allah'ın (c.c) hukuku yerine, modern kapitalist hukuka sığınmayı daha güvenli bulmaktadırlar. Bu apaçık bir körlüktür, kendi acısının kaynağı olmak, kendi köleliği için çabalamaktır.

“Ve böylece [Nûh] tekneyi yapmaya başladı; (o bu işle uğraşırken) kavminin ileri gelenleri her ne zaman yanından geçseler onunla alay eder eğlenirlerdi; o da onlara: “Siz bizimle alay ediyorsanız, bilin ki, sizin alay ettiğiniz gibi biz de [yaklaşan azaptan yana bilgisizliğinizden ötürü] sizinle alay ediyoruz” derdi. “Çünkü yakında siz de öğreneceksiniz, [dünya hayatında] alçaltıcı azabın kimin başına geleceğini ve [öte dünyadaki] sürekli azabın da kimin başına konacağını!” [Bu böylece devam etti] tâ ki, hükmümüz vaki olup da yeryüzünde sular taşkınlar halinde kaynayıp coşuncaya kadar. [Nûh'a]: “Her cins [hayvandan] birer çift ve haklarında hüküm verilmiş olanları değil, yalnız aileni ve imana erişenleri bu tekneye bindir!” dedik, çünkü o'nun inancını paylaşanlar zaten küçük bir topluluktu. Böylece [kendisini izleyenlere Nûh]: “Haydi, binin artık,” dedi, “yürümesi de, demir atması da Allah adıyla olan bu tekneye! Doğrusu, benim Rabbim gerçekten bağışlayıcıdır, esirgeyicidir!” Ve derken, onları götüren tekne dağ gibi dalgaların arasında seyre koyuldu. Ve o an kıyıda kalan oğluna [Nûh]: “Oğulcuğum” diye bağırdı, “gel bin bizimle tekneye, o inkârcıların yanında kalma!” [Fakat oğlu:] “Ben, beni sulara karşı koruyacak bir dağa sığınacağım” dedi. [Nûh:] “Bugün, [Allah'ın] acımasını, esirgemesini hak etmiş olanların dışında, kimse için Allah'ın hükmünden kurtuluş yoktur!” Ve tam o anda aralarında bir dalga yükseldi ve [oğul] boğulup

gidenlerin arasına karıştı. Ve derken, “Ey yer, suyunu yut!” denildi; “Ey gök, [yağmurunu] durdur!” Ve böylece sular çekildi, [Allah'ın] hükmü yerine geldi, tekne Cûdî Dağı'na oturdu. Ve böylece, zulmeden bu halk için “uzak olsunlar!” sözü söylenmiş oldu.” (Hud/38-44)

Zalimlerin tavırları değişmeyince; Nuh (a.s), Allah'ın (c.c) emri ile bir gemi yapmaya başladı. Gemi yapım çalışması devam ederken, inkârcılar Nuh'un (a.s) yanına uğruyor, dalga geçiyorlardı. Bu tür tavırlar kibirli insanların her zaman sergiledikleri tavırlardır. Gemi tamamlanınca Nuh (a.s) inananlarla birlikte her hayvandan birer çift alarak gemiye bindirdi. Nuh'un (a.s) gemisinin nitelikleri üzerine çok farklı yorumlar yapılmıştır. Ancak tufan olayının bölgesel olma ihtimali yüksektir. Nuh'un (a.s) gemisi ise muhtemelen kütüklerin ip ve çivilerle birbirine tutturulması ile yapılmış genişçe bir saldı, gemiye alınan hayvanlar da yalnızca evcil hayvanlardı. Aksi takdirde sınırlı sayıdaki müminin gücünü aşan bir iş yükü söz konusu olacaktır. Aslında Kur'an'ın vermeyi gerekli bulmadığı bu tür bilgiler çok da önemli bilgiler değildirler. Önemli olan geminin özellikleri değil, Nuh'un (a.s) öğrettiği ilkelerdir. Bu nedenle Allah (c.c), geminin özellikleri üzerinde durmamakta, ama geminin Allah'ın (c.c) emri ile hareket edişinin, yani Allah'ın (c.c) hukukuna bağlı insanlara hizmet ettiğinin üzerinde durmaktadır. Gemiye binmeyi reddedenler arasında Nuh'un (a.s) karısı ve oğlu da vardı. Onlar da zalimlerle birlikte boğuldular.

“Bu arada Nûh Rabbine yakarıp “Rabbim!” dedi, “O benim kendi oğlumdu, ailemden biriydi; demek ki Senin vaadin (herkes için) geçerli ve Sen hüküm verenlerin en adili, en söz geçirenisin!” [Allah:] “Ey Nûh!” dedi, “O senin ailenden sayılmazdı; çünkü iyi ve doğru olmayan

bir şey yaptı o. Ayrıca hakkında bilgi sahibi olmadığın bir şey isteme Benden: böylece sana cahillerden olmamanı öğütliyorum.” “Ey Rabbim!” dedi [Nûh], “Senden, hakkında bilgi sahibi olmadığım herhangi bir şey istemekten Sana sığınırım! Çünkü beni bağışlamaz, beni açıp esirgemezsen, şüphesiz, kaybedenlerden olurum!” Bunun üzerine [Nûh'a] “Ey Nûh!” denildi, “Sana ve seninle beraber [olanlara; senin ve] onlar(ın soyun)dan gelecek olan [iyi] insanlara katımızdan bir barış ve güvenlik, bir bolluk bereket (vaadi) ile gemiden in. Fakat [senin ve onların soyundan gelecek olan zalim ve inkârcı] insanlara gelince, Biz onların [bu dünyada belli bir süre] tutunup geçinmelerine fırsat verecek, sonra da başlarına katımızdan bir azap saracağız.”” (Hud/45-48)

Nuh (a.s), oğlunu gemiye çağırması, ama oğlu binmeyi reddetmişti. Evladının boğulduğunu gören Nuh (a.s), babalık duygusunun etkisi ile aile bireylerinin kurtulacağını umduğunu dile getirmişti. Ancak Allah (c.c) iman etmeyenlerin peygamber ailesinden sayılmayacakları hükmünü vermiş ve Nuh'tan (a.s) hakkında bilgi sahibi olmadığı konularda talepte bulunmamasını öğütlemişti. Peygamberlerin aileleri onlara inananlardan oluşurlar. Nuh'un (a.s) oğlu ve karısı İslam ailesinden olmadıkları için Nuh'un (a.s) ailesinden de sayılmamışlar ve diğer inkârcılarla birlikte cezalandırılmışlardır.

“Hakikati inkâra şartlanmış olanlara gelince, Allah, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını[n kıssalarını] örnek getirmektedir: onlar iki dürüst ve erdemli kulumuzun nikâhı altında idiler, ama kocalarına ihanet etmişlerdi ve bu iki kadına [Hesap Günü]: “Haydi bütün öteki [günahkâr]lar ile birlikte ateşe girin!” denildiğinde iki [kocanın] da onlara bir faydası dokunmayacaktır! İmana ermiş olanla-

ra da Allah, Firavun'un karısını[n kıssasını] örnek getirmiştir ki o: “Ey Rabbim!” diye yalvarmıştı, “Senin katında [olan] cennette benim için bir köşk inşa et, beni Firavun'dan ve yaptıklarından koru ve beni şu zalim halkın elinden kurtar!”” (Tahrir/10-11)

Tıpkı Nuh'un (a.s) karısı gibi Lut'un (a.s) karısı da İslam dairesi dışında kalmayı tercih edecektir. Bu iki inkârcı kadın, diğer inkârcılarla aynı akıbeti paylaşırlar. Buna karşın Firavun'un karısı Musa'nın (a.s) peygamberliğini kabul edecek ve kurtulacaktır. Biyolojik, kültürel, ticari, evlilik, tarihi vs. bağlar insanları sadece maddi dünyada bir araya getirebilirler. Asıl birliktelik inanç ve fikir birliğidir ki, aynı inançta olanlar bir aile sayılırlar. Aynı sömürü dünyasını ayakta tutmaya çalışanlar da bir aile sayılırlar.

“VE YİNE, GERÇEK ŞU Kİ, Nûh'u kendi kavmine gönderdik; onlara: “Ey kavmim!” dedi, “[yalnızca] Allah'a kulluk edin, çünkü sizin O'ndan başka tanrınız yok! Hal böyleyken, yine de, O'na karşı sorumluluk duymayacak mısınız?” Ama o'nun kavmi içinde hakkı kabule yanaşmayan seçkinler çevresi: “Bu (adam) kendine sizin üstünüzde bir yer sağlamak isteyen, sizin gibi ölümlü bir kişiden başka biri değil ki!” dediler, “Çünkü Allah [bize bir mesaj ulaştırmak] isteseydi, herhalde melekleri gönderirdi; [üstelik] biz atalarımızdan asla bu[na benzer herhangi bir] şey işitmedik! Kaçık bir adamdan başka biri değil o; bunun için, siz o'nu bir süre gözaltında tutun”.[Nûh:] “Ey Rabbim!” dedi, “Onların (bu) yalanlamalarına karşı bana yardım et!” Bunun üzerine, Biz de o'na: “Bizim gözetimimiz altında ve (sana) vahyettiğimiz yöntemlerle [seni ve seninle beraber olanları kurtaracak olan] gemiyi yap;” diye vahyettik “ve hükmümüz gerçek-

leşip de seller halinde yeryüzünü sular kapladığı zaman her cins [hayvandan] bir çiftle birlikte -haklarında ceza hükmü verilmiş olanlar dışında- aileni bu [gemiye] bindir ve sakın, o haksızlık yapmış olanlar için Bana başvurma -çünkü onlar kaçınılmaz olarak boğulacaklar!” “Sen ve seninle beraber olanlar gemiye yerleşir yerleşmez de ki:

Bütün övgüler, bizi bu zalimler topluluğundan kurtaran Allah'a aittir!” De ki: “Ey Rabbim! [Senin tarafından] kutlanmış, güvenli kılınmış bir yere eriştir beni; çünkü insana erişmesi gereken yere nasıl erişeceğini en iyi gösteren Sensin!” Bu [kıssa]da, muhakkak ki, [düşünen insanlar için çıkarılacak] dersler vardır ve şüphesiz, Biz [insanı] sınavdan geçirmekteyiz.” (Müminun/23-30)

Kur'an, Allah'ın (c.c) nasıl sınav yaptığına örnek oluşturması ve insanlara canlı birer örnek olmaları açısından peygamber kıssalarına yer verir. Bu nedenle peygamberlerin dünyevi hayat hikâyelerinden ziyade düşünce yapılarını ön plana çıkarır.

“VE NÛH[u da hatırla]; hani, o [İbrahim ve Lût'tan] çok önce [Bize] yakarmıştı ve Biz de o'nun (bu yakarışına) cevap vermiş, o'nu ve o'nunla beraber olanları büyük bir felaketten kurtarmıştık; o'nu ayetlerimizi yalan sayan bir topluma karşı korumuştuk; gerçekten de günaha gömülüp gitmiş bir toplumdur onlar ve bu yüzden Biz de onların hepsini boğuverdik.” (Enbiya/76-77)

İnsanlar günah işledikleri için değil, günahı ısrar edip pişmanlık duymadıkları için helak edilirler. Allah (c.c); günah işlenmesini hoş karşılamasa da, günahkârın pişmanlığını önemser ve bu konuda oldukça affedicidir. Lakin emirlerinin hafife alınmasını, vurdumduymazlığı ve zulümden geri adım atılmamasını kesinlikle affetmez.

“BİZ [çok zaman önce] Nûh'u kendi kavmine göndermiştik ve Nûh onlar arasında dokuzyüzelli yıl geçirmişti; sonra onlar hâlâ zulüm batağında yaşamaya devam ederlerken bir tufana yakalanmışlardı: fakat Nûh'u ve o'nunla birlikte gemide bulunanların tümünü kurtardık ve bunu, [hatırlayıp ders almaları için] bütün insanların önüne [rahmetimizin] bir işareti olarak koyduk.” (Ankebut/14-15)

Nuh (a.s), uzun yıllar tebliğ görevinde bulunduğu halde kendisine pek az insan iman etmişti. Gayretlerinin sonucu olarak Allah (c.c), Nuh (a.s) ve beraberindekileri kötülerin şerrinden kurtarmış ve böylece mükâfatlandırmıştı. Kötülerin cezalandırılması iyilerin mükâfatlandırılmasından daha büyük öneme sahiptir. Çünkü zalimi cezalandırmak aynı zamanda iyiyi mükâfatlandırmakla eşdeğerdir. Zalimlerin cezalandırılmayıp, yalnızca iyilerin çeşitli şekillerde ödüllendirildiği toplumlarda adaletten söz edilemez.

Hud (a.s)

Âdem (a.s) ve İdris'te (a.s) bireysel eğitim Nuh'ta (a.s) toplumsal eğitime dönüşmüştü. Hud'da (a.s) ise gösteriş meraklısı, tüketim köleliğine batmış, zorba ve merhametsiz bir topluluğa seslenilmektedir. Yani, birey-toplum-tüketim toplumu şeklinde bir değişim söz konusudur.

“[VE] ÂD toplumu (da) gönderilen elçilerden [biri-ni] yalanladı. Hani, kardeşleri Hûd onlara: “Artık, Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşımayacak mısınız?” demişti. “Bakın, ben size [Allah'ın gönderdiği] güvenilir bir

elçiyim; öyleyse, artık Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve bana itaat edin! Hem, ben sizden bunun için (dünyevî) bir karşılık da beklemiyorum; benim hak ettiğim karşılığı vermek âlemlerin Rabbinden başkasına düşmez. Her tepede cehalet eseri, [putperestçe] anıtlar, tapınaklar mı yükselteceksiniz ve sonsuza kadar yaşayacağınız kurntusuyla, sapasağlam malikâneler mi edineceksiniz? Ve [başkalarının hukukuna] el uzattığınız zaman, hiçbir sınır tanımadan, hep böyle zorbalık mı yapacaksınız? Öyleyse, Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve bana itaat edin, düşünebileceğiniz bütün [iyilikleri] size sağlayan [Allah'tan] yana duyarlı olun; size sürüler ve çocuklar veren, size bahçeler ve pınarlar veren [Allah'tan yana]. Doğrusu, ben sizin için o büyük ve zorlu günün azabından korkuyorum!” [Ama bütün bu uyarılara karşı onlar:] “Bize öğüt veriyor olsan da, olmasan da, bizim için fark etmez!” dediler. “Bu [benimsediğimiz tutum] atalarımızın tutumundan başka bir şey değil ki! Hem, [bu yüzden] azaba uğrayacak da değiliz!” İşte o'nu böyle yalanladılar ve bunun üzerine Biz de onları yok ettik. Bu [kıssada da insanlar için] mutlaka, bir ders vardır, onlardan çoğu [buna] inanmasa da.” (Şuara/123-139)

Hud da (a.s) aynen Nuh (a.s) gibi mükâfatını Allah'tan (c.c) alacağını, kimseden herhangi bir beklenti içinde olmadığını söyleyerek yola çıkmıştı. Bu cümleler tüm tevhit öğretmenlerinin yola çıkış cümleleridirler. Devamında Hud (a.s), tüketimdeki ilkesizliğin kötülüklerini hatırlatmış, sadece hava atma ve gösteriş için harcanan emeklerin boş emekler olduğunu söylemişti. Günümüzde de devletler yüksek bina yapımında yarışa girmiş durumdadırlar. Aynı şekilde tüketim miktarı asaletin belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. Ölümü tüketime son verdiği için ka-

bullenemeyen, bu nedenle teknolojisinin ölüme çare bulacağına inanmış ve ölümsüzlük psikolojisine kapılmış insanlarla da karşılaşmaktayız. Biyolojik olarak ölümsüz olamayacaklarını kavramış olanların da ölümsüz bir ün peşinde koştuklarını rahatlıkla gözlemleyebilmekteyiz. Ancak Hud'a (a.s) göre, bu anlamda yapılan ve umut edilen her şey boştur.

Hud'un (a.s) seslendiği toplum olan Âd Kavmi, güçlü, kuvvetli bireylerden oluşuyordu. Güçleri onların kibirli bir duruş sergilemelerine sebebiyet vermişti. Bu toplum inşaat teknolojisinde oldukça gelişkindi. Yüksek tepelere yapılar yapmak ve yaşadıkları irem şehrinde yüksek sü-tunlu binalar inşa etmek onların övünç kaynağıydı. Sahip oldukları mal, teknoloji ve fiziksel gücü kullanarak kendilerinden daha zayıf insanlara zorbalıkta sınır tanımazlardı. Yenilmez olduklarını düşünen Nuh'un (a.s) toplumundan bir adım daha ileri giderek, ölümü bile küçümseyecek kadar büyüklenmişlerdi. Tüm gösteriş meraklısı toplumlarda olduğu gibi, Âd toplumunda da zengin-fakir arasındaki aç çok büyüktü. Çünkü yüksek yapılar inşa etmek gibi ağır işlerde efendiler çalışmazlar, bu tür işlerde zorbalıkla zayıflar çalıştırılırlar. Haliyle bu tür toplumlarda aynen günümüz kapitalizminde olduğu gibi insanların büyük bir kısmı köleleştirilir, egemenler de küçük bir azınlıktan oluşurlar. Gelir seviyeleri arasında da uçurumlar olur. Zaten tüketim köleliğine batan toplumlarda zayıflara eziyet etmek günlük eğlenceler arasında sayılır.

“Âd [kavmine] gelince, onlar, doğru olan her şeye karşı [çıkarak] yeryüzünde küstahça dolaştılar ve “Bizden daha güçlü kim varmış?” diye böbürlendiler. Hayret! Onları yaratan Allah'ın kendilerinden daha güçlü olduğunu görmediler mi? Ama onlar mesajlarımızı reddetme-

ye devam ettiler; bunun üzerine, bu dünya hayatında aşağılanmanın azabını tattırmak için o bahtsız günlerde üzerlerine dondurucu bir rüzgâr gönderdik: onların öteki dünyadaki azap[lar]ı ise daha da aşağılayıcı olacak ve bir yardımcı da bulamayacaklar.” (Fussilet/15-16)

Hud’un (a.s) ikazları daha çok güç sahiplerini hedef almaktaydı. Sahip olunan güç ve zenginliğin, bir imtihan aracı olduğunun söylenmesi zorbaların hoşuna gitmemiştir. Hud’un (a.s) uyarılarına atalarının inançları ile karşı koymaya çalışan egemen sınıf, aslında atalarından kendilerine miras kalan inancın, yalan olduğunun farkındaydılar, ama bu uyduruk inanç onların sömürü düzenini destekleyen yegâne araçtı. Bu nedenle atalarından kalan zorba uygulamaları kutsamaya devam ettiler ve her zorba toplum gibi Ad toplumu da Allah’ın (c.c) azabını istemekte aceleci davrandı. İnsanların çoğu inanmasa da Allah’ın (c.c) tabiat ve toplum yasaları yaşamaya devam eder. Toplumlar zalimleşip sömürüye battığında helaka uğrarlar ve tabiat ilkesizce kullanıldığında sonucu çok ağır olur.

“Ve canlıları yok eden kasırgayı üzerlerine saldıığımız Âd [kavminin başına gelenlerde] de [şiddetli azaptan korkanlar için bırakılmış mesajı bulursunuz], (bu kasırga) geçtiği yerde hiçbir şey bırakmadı ve [her şeyi] çürümüş kemiklere benzetti.” (Zariyat/41-42)

Hud (a.s), zayıf bırakılmışlara özel ilgi göstermişti. Tüketim toplumlarında, zayıflar tüketim halkasının birer aracı olurlar. Tıpkı günümüz kapitalizmde olduğu gibi, Ad Kavmi’nde de güçten yoksun olanlar zorbaca yakalanıyordu. Her çağda; çalışana emeğinin altında ücret vermek, çalışma sürelerini uzun tutmak gibi, birçok uygulama ile değişik biçim ve niteliklerle da olsa karşılaşılmıştır.

Zengin kendi malında fakirin hakkının olmadığını iddia edip durmuştur. Bu iddia bile bile yapılan bir inkârdır, gayet açıktır ki zenginin şaşalı yaşamında fakirin gasp edilmiş büyük bir emeği vardır. Bu hakkı vermemek için tüm zamanlarda zorbalar Allah'ın (c.c) hukukuna savaş açmışlardır.

“VE ÂD [toplumuna da] kardeşleri Hûd'u [gönderdik]. “Ey kavmim!” dedi (onlara), “yalnızca Allaha kulluk edin: O'ndan başka tanrınız yok. Hal böyleyken yine de O'na karşı sorumluluk bilinci duymayacak mısınız?” Kavmi arasından gerçeği tanımaya yanaşmayanların önde gelenleri: “Doğrusu, biz seni akıllı kıt biri olarak görüyoruz ve üstelik yalancının biri olduğunu sanıyoruz!” [Hûd:] “Ey kavmim” dedi, ben akıllı kıt biri değil, âlemlerin Rabbinden bir elçiyim. Rabbimin haberlerini bildiriyor ve size dürüst ve güvenilir öğütler veriyorum. Sizi uyurabilsin diye kendi içinizden birinin eliyle; Rabbinizden size bir haber gelmesini yadırgıyor musunuz, niçin? Hiç değilse, sizi nasıl Nûh toplumunun yerine getirdi ve sizi maddî varlık olarak nasıl kat kat üstün güçlerle donattı, bunu hatırlayın ve artık anın Allah'ın nimetlerini ki kurtuluşa erebilesiniz!” Şöyle cevap verdiler: “Bir tek Allah'a kulluk edelim de atalarımızın kulluk edegeldiği bütün öteki tanrıları bırakalım diye mi geldin bize? Eğer doğru sözlü biriysen, haydi getir (de görelim) bizi tehdit edip durduğun azabı!” [Hûd]: “Rabbinizin müstahak gördüğü ürkütücü bir bela ve gazapla kuşatılmış durumdasınız zaten!” dedi. “Şimdi, Allah'ın haklarında hiçbir delil indirmedeği, yalnızca sizin ve atalarınızın uydurduğu o [boş] isimler hakkında mı benimle çekişiyorsunuz? [O kaçınılmaz olanı] bekleyin öyleyse; doğrusu ben de sizinle bekleyeceğim.” Ve böylece, o'nu ve o'nunla beraber olan-

ları kuşatıcı rahmetimizle kurtardık; beri yandan, ayetlerimizi yalanlayıp inanmayanlarıysa son kalıntısına kadar silip attık.” (Araf/65-72)

Sosyoekonomik yapıyı ve yönetim ilkelerini dünyevi çıkarlarını ayakta tutacak şekilde düzenleyip sistemleştirenler, adaletten söz eden herkesi aşağılarlar. Nuh’a (a.s) deli dedikleri gibi Hud’a (a.s) da aptal diyorlardı. Hud’a (a.s) aptallık yakıştırmaları atalara karşı gelişine, büyüklere saygı göstermeyi bilmeyişine bağlanmıştı. Kendilerince sorunu çözmüşlerdi, ama atalar cahil ve zalim insanlarsa ne olacaktı? Ataların cahil ve zalim olduklarını inkâr etmek yeterli olabilecek miydi? Elbette ki olmadı. Atalara sığınmak Âd Kavmi’ni kurtaramadı. Allah’ın (c.c) haklarında hiçbir olumlu değerlendirmede bulunmadığı uyduruk isimleri kutsayıp, sonra güya bu isimlerin izni ile zorba uygulamalarda bulunan Âd Kavmi’nin kökü kurudu. Hud’a (a.s) göre azap sadece helak olmaktan da ibaret değildi. Putperestlik ve kölecî sistem, azabın ta kendisiydi ve böyle bir sistemde yaşayan Âd Kavmi boğazına kadar pisliğe, ahlaki kokuşmuşluğa batmıştı zaten.

“ÂD TOPLUMUNA da soydaşları Hûd’u gönderdik. O (da onlara): “Ey kavmim! [Yalnızca] Allah’a kulluk edin!” dedi, (çünkü) sizin O’ndan başka tanrınız yok. [Bu halinizle] aslı olmayan şeyler uyduran kimselersiniz sadece! Ey kavmim! Bu [uyarılar] için sizden bir karşılık da bekliyor değilim; benim (çabalarımın) karşılığı beni var edenden (Allah’tan) başkasına düşmez. Öyleyse, artık aklınızı kullanmayacak mısınız? Ey kavmim! Haydi, artık günahlarınız için Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra da tevbe ve pişmanlık içinde O’na yönelin ki, size gökten bolca rahmet ve bereket yağdırsın; gücünüze güç katsın ve iflah bulmaz suçlular olarak [benden] yüz çevirme-

yin!” (Soydaşları:) “Ey Hûd!” dediler, “Bize [peygamber olduğunu kanıtlayan] açık bir delil, bir belge getirmedin; bu yüzden, senin bir tek sözünle tanrılarımızı bir kenara atıp sana inanacak değiliz. Seni tanrılarımızdan biri fena çarpmış demekten başka sözümüz yok sana!” [Hûd:] “Allah’ı tanık tutarım ve siz de tanık olun ki, kesinlikle uzağım ben sizin yaptığınız gibi tanrılar edinmekten; yani, O’ndan başkalarını! Haydi, bana karşı topunuz [istediğiniz kadar] tuzak kurun, elinizden geleni ardınıza komayın! Ama unutmayın ki, ben, benim de sizin de Rabbiniz olan Allah’a güvenip dayanıyorum; çünkü hiçbir canlı yoktur ki ipini O tutuyor olmasın. Rabbinin yolu elbette (yolların) dosdoğru olanıdır! (Bu yoldan) dönüp gitmeyi seçerseniz, o zaman, [bilin ki] ben, size ulaştırmakla görevlendirildiğim mesajı size duyurdum; (artık bundan sonra, dilerse) Rabbin başka bir kavmi sizin yerinize getirir; bu konuda O’na hiçbir şekilde engel olamazsınız. Çünkü muhakkak ki her şeyin gözetimi O’nun elindedir!” Ve böylece, hükmümüz vaki olunca, Hûd’u ve o’nunla aynı inancı paylaşanları katımızdan bir koruma lütfuyla kurtardık; kendilerini [ahiretteki] ağır ve zorlu azaptan (da) kurtardık. İşte, Rablerinin ayetlerini reddeden, O’nun elçilerine başkaldıran ve hak-hakikat düşmanı her inatçı zorbanın koyduğu yasaya boyun eğen Âd toplumu[nun sonu] böyle (oldu). Bu dünyada da [Allah’ın] lâneti kovaladı durdu onları, ölümden sonra kalkış gününde de [sonuç olarak yine onunla kuşatılacaklar]. Bakın, işte Rablerini böyle yok saymıştı Âd [toplumu]! Bakın, işte böyle yok olup gitti Hûd’un kavmi Âd.” (Hud/50-60)

Tüketim toplumları, kendilerini tüketime yönlendiren sömürücü gücün kölesidirler. Bu güç idareciler, atalar dini, egemenler, holding sahipleri gibi parçalardan oluşur

ve her bir parçası zorbadır. Allah (c.c) hem bu dünyada hem ahirette küstah ve zorba güçler ile bu güçlere kul olanlara lanet etmektedir. O halde lanete uğramışlar sadece tüketimi organize edenler değildir. Anlamsızca tüketerek var olmaya çalışanlar, insanların açlıktan öldüğü bir dünyada para harcayacak yer arayanlar, maddi gücü ile övünenler, zayıf bırakılmışların ihtiyaçlarını görmek yerine gereksizce tüketen tüketenler de lanete uğramışlardır. Samimi olan her birey, tüketimin bir asalet göstergesi olamayacağını kabul eder. Ancak akla sırt çevirip yalanlara kendini emanet edenler için durum farklıdır. Gereksiz tüketimde bulunmak ve bu eylemi ile övünmek ise bir suçtur. Çünkü gereksiz tüketimde bulunacak kadar maddi varlığa sahip olan birinin, başkasının emeğini gasp etmemiş olması imkânsızdır. İlginç bir durumdur ki, tüketim dünyasının egemenleri hakkını aramaya niyetlenen herkesi tanrıları ile korkutmaya çalışırlar. Allah'ın (c.c) hiçbir şekilde haklarında kanıt indirmediği, adaletten ve merhametten uzak uyduruk isimlerden oluşan tanrılar ile zulümlerini aklileştirmeye çabalarlar.

Hud (a.s) oldukça kararlıydı. Zalimlere ona göz açtırmadan, ellerinden geleni yapmaları restini çekmişti. Peygamberler muhataplarının kişilikleri, soy soplaları, kültürleri, özel halleri vb. ile ilgilenmezler. Onların zorba, çirkin işleri ile uğraşırlar. Bütün zalim toplumlarda uyduruk tanrılara rastlanır. İnsanların kendilerine ve atalarına yükledikleri abartılı anlamların hakikatte hiçbir değeri yoktur. Âd Kavmi de Allah'a (c.c) yakınlık sağlamak amacıyla tanrılaştırdığı şeylerden hiçbir fayda görememişti.

“VE ÂD'IN kardeşini hatırlayın; hani o, gerek kendi bilgisi içinde gerekse bilgisi dışındaki zamanlarda gerçekleşmiş olan [öteki] uyarıları(n izlerini) görerek şu kum

tepeleri arasında [yaşamış olan] halkını uyardı: “Yalnızca Allah'a kulluk edin! Yoksa ben, sizin dehşet verici bir günde azaba uğramanızdan korkarım!” Onlar, “Sen,” dediler, “Bizi tanrılarımızdan soğutup vazgeçirmek için mi geldin? Öyleyse, eğer hakikat erbabı isen, bizi tehdit edip durduğun şu [akibeti] gerçekleştir bakalım!” O, “[Bu akibetin ne zaman gerçekleşeceği] bilgisi Allah katındadır.” dedi, “Ben, sadece bana emanet edilen mesajı size iletiyorum; ama görüyorum ki siz [doğrudan ve eğri-den] habersiz bir kavimsiniz!”. Sonuçta yoğun bir bulutun vadilerine doğru yaklaştığını fark ettiklerinde “Bu, bize [bereketli] bir yağmur getirecek olan buluttur!” diye haykırdılar. Ama [Hûd,] “Hayır,” dedi, “o, sizin [bu kadar müstehzî şekilde] çabuklaşmasını istediğiniz acıklı azabı haber veren bir rüzgârdır. Her şeyi Rabbi'nin emriyle yakıp yıkacak [bir rüzgâr]” Onlar öylesine çarçabuk silinip gittiler ki geride [bomboş] evlerinden başka bir şey kalmaz oldu: Biz günaha saplanmış bir topluluğu işte böyle cezalandırırız. Ama [ey sonraki dönemin insanları;] Biz size sağlamadığımız bir emniyet içinde onları yerleştirmiş ve kendilerine kulaklar, gözler ve [kavrayan] kalpler bahşetmiştik; ama Allah'ın mesajlarını reddetmeye devam ettikleri için ne kulakları, ne gözleri ne de kalpleri onlara bir fayda sağlamadı ve [sonunda] alay ettikleri şey tarafından kuşatılıp alt edildiler. Çevrenizde yaşayan birçok [günahkâr] topluluğu bu şekilde yok ettik; ama [onları yok etmeden önce] belki [eğri yollarından] dönerler diye [uyarıcı] mesajlar[ımız]ı çok yönlü şekilde dile getirdik. Peki, kendilerini [O'na] yaklaştırırlar ümidiyle tapınmak için Allah'tan başka ilah olarak seçtikleri bu [varlık]lar [sonunda] kendilerine yardım ettiler mi? Hayır, tersine onları yüzüüstü bıraktılar: çünkü bu [sahte ilahlık] onların kendi kendilerini kandırmalarının ve

düzmece hayallerinin ürününden başka bir şey değildi.”
(Ahkaf/21-28)

Allah (c.c), hem Hud'un(a.s) tebliği hem de tabiattaki birçok delil ile Âd Kavmi'ni uyarmıştı. Âd Kavmi'nin Hud'a (a.s) karşı ileri sürdüğü değerler ise atalarının sahip olduğu inanç, felsefe ve yaşam biçimiydi. Bu tür değerler özellikle milliyetçiler tarafından çokça kullanılırlar. Atasının sahip olduğu her şeyi doğruluk derecesine bakmadan kutsamak faşistçe bir yaklaşımdır. Bu faşistçe yaklaşım özünde sömürüyü ayakta tutmak için sömürücü güçler tarafından kullanılır. Bu nedenle Hud (a.s) bu tür yaklaşımların cehalet olduğunu söylemiştir. Ataların, Allah'tan (c.c) hiçbir kanunu göz önünde bulundurmada sadece kendi arzularına göre geliştirdikleri, değişik isimler ile kalıcı hale getirmeye çalıştıkları ve sonraki nesiller tarafından da putlaştırılan inanç ve felsefelerin insanı selamete çıkarması imkânsızdır. Âd Kavmi'ni tüketime yönlendiren de atalarından miras aldıkları değerlerdi. Günümüzün dünyaya hükmeden devletleri de atalarından miras aldıkları felsefeler ile insanları tüketime sürüklemekte ve sömürmektedirler. Günümüzün kapitalist dünyası İngiltere'deki sanayi devrimi, Fransa'daki siyasi devrim ve Almanya'daki felsefi devrim ile kuruldu. Bugün de ataların kurduğu şekil ve inançla devam etmektedir. Bu noktada kötü olan elbette ki teknolojik ya da felsefi gelişim değildir. Kötü olan bu gelişimlere eşlik ettirilerek, gelişimlerin bir parçasıymış gibi gösterilen modern sömürü sistemi, zorbalık ve köleci anlayıştır.

Âd toplumu kum tepeleri (Ahkaf) ile ünlü bir bölgede yaşamaktaydı. Kendi uydurma tanrıları için hiçbir sorgulama ve delile ihtiyaç duymayan bu toplum, Allah (c.c) için delil üstüne delil istemişti. Aklını kullanmak isteme-

yenler için yenilik her zaman ürkütücü olmuştur. Böyleleri için en güvenilir yaşam, eziyetli de olsa alıştıkları değerlerin şekillendirdiği yaşamdır. Allah (c.c), akıllarını kullanmayanların başına pislik yağdırır. Ahkaf toplumu da ağır bir kum fırtınası ile yok edildi. Kur'an, Âd Kavmi'nin helakını anlatırken insan psikolojisini zorlayacak kelimeler kullanmıştır. Çoğu zaman bu anlatım şekli İslam düşmanları tarafından İslam'ın güzellik dini olamayacağına dair delillerden sayılır. Kanımca tüketim dünyasına gömülmüş birinin Kur'an'ın bu anlatım şeklini kötülemesi, kendi iç çatışmalarının dışa vurumudur. Yoksa zalimler, sömürücüler, zorbalar ve onların tüketim köleleri elbette ki ikramda bulunulacak kimseler olamazlar. Zalim olmayan birinin de zalimlerin cezalandırılmasına karşı çıktığı görülmüş değildir.

“ÂD [kavmi de] hakikati yalanlamıştı: ve uyarılarım gözardı edildiğinde verdiğim azap ne şiddetliydi! Biz onların üstüne müthiş uğursuz bir günde şiddetli bir kasırga gönderdik: (bu kasırga,) insanları köklerinden koparılmış hurma kütükleri gibi savurup attı. Zaten uyarılarım gözardı edildiğinde verdiğim azap ne şiddetlidir! Bu nedenle Biz bu Kur'an'ı akılda kolay tutulur kıldık: öyleyse, yok mudur ondan ders almak isteyen?” (Kamer/18-22)

Hud'un (a.s) toplumu kaba kuvvete dayanan, ahlakî herhangi bir ilke tanımayan, ölçüsüzce güç ve iktidar peşinde koşan, gösteriş meraklısı, kibir batağında yaşayan bir toplumdur. Kur'an, Âd Kavmi'ni kolay ve anlaşılır bir şekilde anlatmıştır ki, uyarıları önemseyelim ve tebliğcilerin öğütlerine göre hayatımızı düzenleyelim.

*“SEMÛD ve Âd [kabileleri], o anî felaket [haberle-
rin]i yalanladılar! Semûd mu? Onlar şiddetli bir [yer]
sarsıntı[sı] ile yok edildi; Âd ise öfkeli bir kasırga ile yok
olup gitti, Allah, onların [kökünü kurutmak üzre,] üzerle-
rinde o kasırgayı yedi gece sekiz gün estirdi; öyle ki in-
sanların [kökünden çıkarılmış] hurma kütükleri gibi yere
yıkıldıklarını gözünde canlandırabilirsin. Şimdi onlardan
geriye kalan bir iz görüyor musun?” (Hakka/4-8)*

Salih (a.s)

Hud’un (a.s) gösteriş meraklısı, tüketim kölesi bir top-
lum ile mücadele ettiğini söylemiştik. Salih (a.s) de ise bu
tür toplumların hukuku ile Allah’ın (c.c) hukuku karşıla-
ştırılmakta ve zorbaların hukuku ile İslam hukukunun ne-
den bir arada olamayacakları anlatılmaktadır.

*“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz kavmine: “Yalnızca Allah'a
kulluk edin” desin diye Semûd toplumuna [da] kardeşleri
Salih'i göndermiştik; onlar, bunun üzerine, hemen birbir-
leriyle çekişen iki hizbe ayrıldılar. [Salih ilahî mesaja
karşı çıkanlara:] “Ey kavmim!” dedi, “İyiliği ummak
yerine, neden kötülüğün çarçabuk sizi bulmasını istiyor-
sunuz? Belki acınıp-esirgeniriz diye niçin Allah'tan gü-
nahlarınızı bağışlamasını istemiyorsunuz?” “Biz sende ve
seninle beraber olanlarda uğursuzluk görüyoruz!” diye
karşılık verdiler. [Salih:] “Uğurumuz ya da uğursuzlu-
ğumuz Allah'ın elindedir!” dedi, “İşin gerçeği, sizler sı-
nanan bir toplumsunuz!” İmdi, o şehirde bozgunculuk
yapıp düzen ve uyumdan yana olmayan dokuz kişi vardı;
bunlar Allah adına yemin ederek aralarında antlaşıp
“Ona ve ailesine geceleyin baskın yapalım [ve onların
hepsini öldürelim]; sonra da o'na arka çıkacak olan kim-
seye, rahatlıkla, ‘Onun ailesinin uğradığı kıyıma biz ka-*

ılmadık; çünkü biz haktan yana kimseleriz!’ diyelim” dediler. Ve böylece bir tuzak kurdular; fakat onların hiç fark edemeyecekleri biçimde, biz de bir tuzak kurduk. Ve sonra, bak onların kurduğu bütün tuzakların sonu ne oldu: onları ve onların peşinden giden toplumu, hepsini yerle bir ettik ve işte onların yaşadığı yerler, işledikleri haksızlıklardan ötürü [şimdi] bomboş! Bu [olayda], bilmek, öğrenmek isteyen insanlar için mutlaka bir ders vardır ve inanıp Bize karşı sorumluluk bilinci taşıyan kimseleri kurtarmış olmamızda da!” (Neml/45-53)

Salih (a.s), Semud Kavmi’ni, Allah’ın (c.c) hukukuna çağırmıştı. Bu çağrı toplumu iki parçaya bölmüş, Allah’ın (c.c) hukukunu zararlı bulanlar Salih’i (a.s) ve ona uyanları uğursuzluk ile suçlamışlardı. Sömürünün başını çeken dokuz mafya lideri olayı kökten temizlemek için bir gece Salih’i (a.s) ve ailesini öldürme konusunda Allah’ın (c.c) adını anarak anlaşmaya varmışlardı. İşin düşündürücü tarafı, zulüm üzerine yaptıkları bir anlaşmada Allah’ın (c.c) adını anmışlardı. Zulümde birleşmek üzere Allah (c.c) adına söz vermek günümüzde de uygulanan bir sömürü politikasıdır. Şekilci toplumlarda, sömürücüler Allah’ın (c.c) hukukuna karşı sömürü hukukunu piyasaya sürerler, sonra Allah (c.c) adı ile sömürü hukukunu Allah’ın (c.c) hukukuna karşı savunurlar. Sorgulama cesareti gösteremeyen, düşünceden ve akıldan yoksunlar da bu oyunlara kanıp, Allah’ın (c.c) emri diye sömürü hukukuna yapışırlar. Allah (c.c), Semud bozguncularının düşündükleri zulmü boşa çıkarmıştı. Salih (a.s) ise sürekli topluma bir sınavdan geçirildiklerini hatırlatıyor, sömürüden vazgeçirmeye çalışıyordu. Nihayetinde Allah’ın (c.c) değişmez yasası olan zalimlerin helakı gerçekleşti ve Semud cezalandırıldı.

“[VE] SEMÛD toplumu (da) gönderilen elçilerden [birini] yalanladı. Hani, onlara (da) kardeşleri Salih, “Artık Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşımayacak mısınız?” demişti. “Bakın ben [O'nun tarafından] size gönderilen güvenilir bir elçiyim; öyleyse, artık Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve bana itaat edin! Üstelik ben sizden herhangi bir karşılık da istiyor değilim; benim hak ettiğim karşılığı vermek âlemlerin Rabbinden başkasına düşmez. Bu bulunduğunuz hal üzere hep böyle güvenlik içinde bırakılacağınızı mı sanıyorsunuz? Bu bahçeler içre ve bu pınar başlarında; bu ekinler, bu zarif görünümlü ince sürgünlü hurmalıklar arasında... Ve dağlarda hep böyle ustalıklı evler yontabileceğinizi [mi sanıyorsunuz]? Öyleyse, artık Allah'tan yana bilinç ve duyarlık gösterin ve bana itaat edin; ölçüyü aşanların sözüne uymayın; o ölçüyü aşanlar ki, yeryüzünde düzen ve uyum sağlayacaklarına bozgunculuk yaparlar!” [Salih'in kavmi:] “Sen mutlaka büyülenmiş birisin!” dediler. “Bizim gibi ölümlü bir insandan başka bir şey değilsin! Eğer doğru sözlü biriysen, bize bir alamet getir (de görelim).” [Salih:] “(İşte) şu dişi deve; su içme hakkı (belirli bir gün) onun, belirli günlerde de sizindir; öyleyse, sakın ona bir kötülük yapmayın, yoksa büyük-çetin bir günün azabı gelip sizi bulur!” dedi. Bütün bu uyarılara rağmen onlar yine de o deveyi hoyratça boğazladılar; ama bunu yaptıklarına (çok geçmeden) pişman oldular;) çünkü [Salih'in önceden haber verdiği] azap onları kısıvrak yakaladı. Şüphesiz bu [kıssada da insanlar için] bir ders vardır; onlardan çoğu [buna] inanmasalar da...” (Şuara/141-158)

Salih'in (a.s) toplumu olan Semud kavmi, bolluk içinde ilkesizce yaşayan, dağları oyup evler yapacak kadar teknik bilgi sahibi, güçsüzleri ezen ve kendilerine bu ya-

şam ilkesizliğini yüce bir hukuk olarak benimseten efendilerine sıkı sıkıya bağlı olan bir topluluktur. Âd ve Semud halkları nitelik olarak birbirlerine çok benzerler. Her iki kavim de bayındırlık ve mimari alanda oldukça gelişkindir. Bu toplumlar; gözlerinde büyüttükleri, saygın buldukları kimi karizmatik otoriteye sahip zalimlerin kendi heveslerine göre koydukları kuralları karşı gelinemeyecek yüce birer hukuk ilkesi olarak kabul etmekteydiler. Bu tür toplumlarda otoritelerin koyduğu kuralları, ancak aynı niteliğe sahip başka bir otorite eleştirebilme hakkına sahip olur. Yani zalim bir seçkine, ancak onun kadar zalim bir seçkinin bozguncu diyebilmesine izin vardır. Bu sebeptendir ki, Salih (a.s) onların efendilerini zorbalar olarak nitelendirdiğinde, Salih'in (a.s) konumuna bakarak böyle bir suçlamaya cüret edebildiğine hayret etmişlerdi. Salih (a.s), onları takip ettikleri efendileri konusunda uyardığında ise tüm peygamberlere verilen klasik cevabı almış, büyüye çarpıldığı yakıştırmaları ile karşılaşmıştı. Bu zorba toplum, tüm gücü ile efendileri dışındaki her şeyi reddettiğini etrafa duyurmakta ve hiçbir inanca yaşam hakkı tanımadığını ilan etmekteydi. İşte tüm bu ahmakça eylemler Semud halkının efendilerini ve onların uyduruk kanunlarını gözünde çok fazla büyütüp putlaştırmasından kaynaklanmaktaydı. Allah (c.c), onların hiçbir inanca yaşam hakkı tanımayışlarını ve şımarık isteklerini sınava tabi tuttu. Sınav, dişi bir devenin yaşamasına izin verip vermeyecekleri üzerinden yapıldı. Tüm zorbalar gibi sınavı kaybettiler, deveyi kestikten sonraki pişmanlıkları onlara bir fayda sağlamadı.

“SEMÛD [kavmi de] bütün uyarılarımızı yalanlamıştı ve şöyle demişlerdi: “Biz kendi içimizden çıkan bir fânîye mi uyacağız? O takdirde biz mutlaka hataya ve ahmaklığa

duçar oluruz! Neden içimizden bir tek o'na [ilahî] öğüt ve uyarı indirildi? Hayır, o küstah bir yalancıdan başka bir şey değil!" [Allah:] "Onlar yarın kimin küstah ve yalancı olduğunu görecekler!" dedi, "Bak [ey Salih,] Biz bu dışı deveyi onlar için bir sınama olsun diye gönderiyoruz; sen onları sadece seyret ve sabırlı ol. Onlara [kuyu] sularının aralarında paylaştırılacağını bildir; her birine eşit paylar [şeklinde.]" Ama onlar [en yakın] adamlarını çağırdılar; o [gelir gelmez kötü bir işe] kalkıştı ve [hayvanı] vahşice boğazladı: uyarım göz ardı edildiğinde verdiğim azap ne şiddetlidir! Biz onlara [ceza olarak] bir tek darbe vurduk ve bir çiftliğin kurumuş, kırılmış fidanlarına döndüler. Bu nedenle Biz bu Kur'an'ı akılda kolay tutulur kıldık: öyleyse, yok mudur ondan ders almak isteyen?" (Kamer/23-32)

Salih'in (a.s) çabaları sonucu, halkın az bir kısmı Allah'ın (c.c) hukukunun daha özgürlükçü olduğunu anlamış ve Salih'in (a.s) yanında yer almıştı. Salih (a.s) ile birlikte olanlar, temel haklardan mahrum bırakılan, ikinci sınıf insan statüsünde görülen, aşağılanan, horlanan, köleleştirilmiş, emeğine zorla el konulmuş bireylerden oluşuyorlardı. Toplum, Salih'in (a.s) tarafındakiler ile zorbarların tarafındakiler olarak iki gruba ayrılmış ve bu iki grubun istedikleri haklar birbiri ile çatışmaktaydı. Salih (a.s) ile çatışanlar, atalarının mirasını, efendilerini terk edip seçkinler sınıfının dışında olan bir insanın peşinden giderlerse sapıtmışlardan olacaklarını ileri sürüyorlardı. Çünkü onlara göre atalar insanüstüydü ve efendinin hukukunu terk etmek cezayı hak etmek demektir. Allah (c.c); hangi hukukun daha özgürlükçü olduğunu göstermek için, su hakkını korunmasız deve ile karşıtlarının hayvanları arasında paylaştırdı. Sömürücülere gelince, onlar sahipsiz gördükleri her varlığa musallat oldukları gibi devenin

varlığına da tahammül edemediler ve onu öldürdüler. Açıktır ki, bir toplumda Allah'ın (c.c) hukukunun konuşulmasına tahammül edilmiyorsa, o toplum sömürüye, mafyaya ve çetelere teslim olmuş demektir.

Su, hayat kaynağıdır. Bu nedenle Allah (c.c) suyun eşitçe paylaşılmasını emretmiş, yaşam kaynağı olan değerlerin güçlüler arasında dönüp dolaşan ve onlar tarafından kontrol edilen bir hale getirilmesini yasaklamıştır. Hayat için gerekli olan şeyler tüm varlıkların hizmetine sunulmuş, her varlığın hakkını almasına saygı gösterilmesi tavsiye edilmiştir. Dolayısıyla temel haklar herkes için aynı değerdedirler. Kısıtlanamaz, gasp edilemez ve devredilemezler.

“SEMÛD [toplumuna da] soydaşları Salih'i gönderdik. (Salih onlara:) “Ey kavmim! [Yalnızca] Allah'a kulluk edin!” dedi, “(Çünkü) sizin O'ndan başka tanrınız yok. Sizi topraktan yaratıp geliştiren, orayı bayındır kılmanızı sağlayan O'dur. Bunun içindir ki, artık günahlarınızdan ötürü Rabbinizden bağışlanma dileyin ve sonra da tevbe ve pişmanlık içinde O'na yönelin, çünkü benim Rabim, [Kendisine yönelen herkese] her zaman yakınlık gösterir, [dualara] cevap verir!” “Ey Salih!” diye karşılık verdiler, “Sen bundan önce aramızda büyük umutlar beslenen biriydin! (Şimdi) bizi atalarımızın kulluk edegeldiği şeylere kulluk etmekten mi alıkoyacaksın? Doğrusu şu ki, bizi çağırdığın (dâvâ) hakkında son derece ciddî bir şüphe ve kaygı içindeyiz!” “Ey kavmim!” diye karşılık verdi (Salih), “Ne dersiniz, ya ben katından bana bir rahmet bahşeden Rabbinden apaçık bir kanıt üzerindeysem, (söyleyin) O'na tutup başkaldırırsam o zaman kim Allah'a karşı kol kanat gerer bana? Bu durumda, sizin önerdiğiniz şey yıkımımı artırmaktan öteye gitmez!” Ve “Ey kav-

mim!” diye, devam etti, “Bu, Allah'a ait olan dişi deve sizin için bir işaret olacaktır; bunun için, onu bırakın Allah'ın arzında otlasın; ona bir kötülük yapmayın, yoksa beklenmedik bir azaba duçar olursunuz!”” (Hud/61-64)

Semud Kavmi, Salih'i (a.s) peygamberliğinden önce övgüye layık bir insan olarak görürken, peygamberliğinden sonra atalara saygı göstermeyi bilmeyen, uğursuzluk getiren biri olarak aşağılamaya başlamıştı. Zalimlerin hiçbir şeye karışma niyeti olmayan, kendi bireysel hayatı ile kendini sınırlamış iyi insanlarla sorunu olmaz. İyiliği emredip, kötülükten alıkoymaya çabalayan insanlarla sorunu olur. Bu nedenle neredeyse tüm peygamberler, peygamberliklerinden önce mükemmel insanlar olarak övülürken, peygamberlikleri ile birlikte deli, büyücü, bozguncu olarak anılmaya başlanırlar. Çünkü peygamberler hiçbir şekilde iyiliğe çağırmaktan, sömürü ve zulüm ile mücadeleden vazgeçmez, Allah'ın (c.c) hukukundan sapmayı geçici de olsa kabul etmezlerdi.

“Semûd [kavmine] gelince, onlara doğru yolu gösterdik, ama onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler: ve böylece, yaptıkları [kötülükler]in bir karşılığı olarak onların üzerine alçaltıcı bir azap yıldırımı düştü; Biz, [yalnızca] imana ermiş olan ve Bize karşı sorumluluk bilinci duyanları kurtardık.” (Fusiilet/17-18)

Semud halkı da tıpkı Âd halkı gibi zayıf ve kimsesiz insanlara zulmetmekte sınır tanımazdı. Gücsüz insanların haklarını gasp etmek için onları aşağı tabaka olarak tanımlamak, eskiden beri uygulana gelen bir yöntem olmuştur. Bu yaklaşım Brahmanlarda ve Antik Yunan kent devletlerinde de görülür. Aşağı tabaka olanın eziyetlere katlanması gerektiği inancı oluşturulmuş ve kölelik aklî bir

sebebe dayandırılmaya çalışılmıştı. Salih (a.s), kimsesizlere zorbalığı yaşamın sıradan bir kaidesi gibi gören Semud halkına, herhangi bir insanın mülkiyetinde olmayan bir deve göstermişti. Kur'an bu deveden Allah'ın (c.c) devesi olarak söz eder. Semud, bu deveye ilişmeyecekti. Şayet deveye zarar verirlerse azabı hak etmiş olacaktı. Allah (c.c), güçlü bir insanın koruması altında olmayan devenin yaşamının önemsenmesini öğütlerken, Semud sahipsiz gördüğü deveyi boğazlamıştı.

“SEMÛD [kavmi,] kaba bir küstahlıkla [bu] hakikati yalan saydı; içlerinden en onulmaz azgınları, [zulüm yapmak için] ileri atılırken, Allah'ın Elçisi onlara: “Şu dişi deve Allah'ındır, öyleyse bırakın suyunu içsin [ve ona bir zarar vermeyin]!” demişti. Ama onlar Elçi'yi (hiç sayıp) yalanladılar ve deveyi vahşice boğazladılar; bunun üzerine Rableri, bu günahları yüzünden onları yıkıma uğrattı ve tümünü birden yok etti: çünkü [onlardan] hiçbir başlarına gelecek şeyin korkusunu taşııyordu.” (Şems/11-15)

Allah'ın (c.c) hukuku ile zorbaların hukuku arasındaki fark, bir varlığın yaşam hakkına saygı göstermek ile ona musallat olmak arasındaki fark kadardır. Zorba toplumlarda zayıflar, kimsesizler, kendini koruyabilecek maddi güçten yoksun olanlar güçlülerin insafına bırakılırlar. Bu tür toplumlarda zayıfların hakları olmaz, ödevleri olur.

“VE SEMÛD [toplumuna da] kardeşleri Salih'i [gönderdik]. “Ey kavmim!” dedi, “Yalnızca Allah'a kulluk edin; O'ndan başka tanrınız yok. Rabbinizden işte apaçık bir kanıt geldi size: Allah'a ait olan bu dişi deve bir nişanedir sizin için: öyleyse bırakın onu Allah'ın arzında otlasın ve sakın dokunmayın ona; yoksa çok can yakan bir

azap yakalar sizi ve hatırlayın, sizi nasıl Âd [toplumunun] yerine getirdi O ve ovalarında kendinize konaklar yükseltip dağlarını yontarak evler yapabilesiniz diye yeryüzünde sizi nasıl sağlamca yerleştirdi. Öyleyse, anın Allah'ın nimetini de yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklığa yol açmayın.” Güçsüz görülenlere karşı küstahça büyüklük taslayan toplumun ileri gelenleri inananlara: “Siz Salih'in [gerçekten] Rabbinin katından gönderildiğinden emin misiniz?” dediler. Onlar da: “Elbette inanıyoruz o'nun getirdiği habere” diye cevap verdiler. Büyüklük peşinde olanlarsa: “Bakın” dediler, “sizin o kadar emin olduğunuz şeyi biz asla doğru bulmuyoruz!” Ve böyle (diyerek) dişi deveyi yatırıp hunharca kestiler, Rablerinin buyruğuna burun kıvrıp sırt çevirdiler. Ve (bununla da kalmayıp): “Ey Salih,” dediler, “eğer gerçekten Allah'ın elçilerinden biriysen, haydi getir şu bizi korkutup durduğün azabı!” Derken bir deprem ansızın yakalayiverdi onları ve kendi evlerinde cansız seriliverdiler. Ve [Salih] onlardan yüz çevirdi: “Ey kavmim!” dedi, “gerçek şu ki, ben Rabbinin mesajlarını ilettim ve güzelce öğüt verdim size; (ama) siz güzel öğüt verenleri sevmediniz.”” (Araf/73-79)

Salih (a.s) sadece öğüt vermekteydi, ne kimseye kendi inancını diretiyordu ne de kimsenin yaşam hakkını kısıtlama çabasındaydı. Tam tersine ona karşı çıkanlar kendi ata dede dinlerini, efendilerinin hukuklarını ona direktmekte ve değişik şekillerde ona ve yanındakilere eziyet etmekteydiler. Hatta Salih (a.s) ve ailesini yok etmeyi bile planlamışlardı. Çünkü Salih (a.s), onların sömürü kaynaklarını kurutmaya çalışıyor, söylemleri ezilenler üzerinde olumlu etkiler bırakıyordu. Salih (a.s) başarılı olursa efendiler tahtlarından düşecek ve sömürü hukukunu de-

vam ettirmek güçleşecekti. O halde tüm zayıflar uyanmadan Salih'in (a.s) yolu kesilmeliydi. Ancak kesin çözüm olarak gördükleri şey onlar için bir azaba dönüşmüştü. Aslında deveyi kesenler birkaç kişiydi. Geriye kalanlar zulme ses çıkarmayıp, destekçi oldukları için cezalandırılmışlardı. Çünkü zulme engel olabilecek güce sahip olduğu halde, engel olmayan, zulmü işlemiş gibidir!

“...Hicr halkı (Semud) da [Bizim] gönderdiklerimizi yalanlamaya kalkıştılar: Oysa onlara mesajlarımızı bahşetmiştik; ne var ki, onlara inatla sırt çevirdiler; güya, dağları yontarak kendilerine güvenli konutlar yapıyorlardı, ama sonunda, (bir) sabah erkenden onları da [hak ettikleri azabın] gürültüsü apansız yakalayiverdi; ellerine geçirdikleri [güç] kendilerine bir yarar sağlamadı.” (Hicr/80-84)

Günümüz toplumları ile Semud Kavmi arasında bir karşılaştırma yaparsak; günümüz egemenlerinin yönetim ilkeleri Salih (a.s) ile mücadele eden zorbalanın yönetim ilkeleri ile uyumludur diyebiliriz. Kendisi gibi olmayana yaşam hakkı tanımama, kendisinin putlarını kutsamayanın yok olması gerektiğini ilan etme, sömürü ve tüketim köleliğine karşı çıkanı ayıplama, ama tüm bu yaptıklarına rağmen barışçıl olduğunu, herkesin özgürlüğü için mücadele ettiğini dillendirme... İşte bu tür eylemler, suyun başına putperest zorba efendileri oturtan ve kime ne kadar su verileceğini sömürücü efendinin kararına bağlayan eylemlerdir. Günümüz Müslüman ülkelerinde de çelişkili bir şekilde zayıflar bile zorba hukuku, Allah'ın (c.c) hukukundan üstün tutmaktadırlar. Bu çelişkili davranışın sebebi İbrahim'in (a.s) belirttiği gibi, güçlünün yanında saygın olma kaygısıdır.

“Bu (uyarıya) rağmen, hunharca boğazladılar onu. Bunun üzerine [Salih]: “Artık [sadece] üç gün(ünü)z kaldı, barınaklarınızda eyleşecek” dedi, “bu (söylediğim) yalanlanamayacak bir yargıdır!” Ve derken, hükmümüz vaki olunca, katımızdan bir esirgemeyle Salih'i ve o'nunla aynı inancı paylaşanları kurtardık ve [onları] o [kıyamet] Gün[ü Bizim lânetimize uğramanın vereceği] alçalmadan [da kurtardık]. Doğrusu, senin Rabbin, gerçekten sınırsız kuvvet ve kudret sahibi O yüceler yücesidir. O zulmedenlere gelince, onları [Allah katından cezalandırıcı] bir sayha yakalayiverdi de kendi evlerinde cansız olarak yere yığılıp kaldılar; sanki (daha önce) orada hiç yaşamamışlar gibi. Bakın, işte Rablerini böyle yok saydı Semûdlular! Bakın, işte böyle yok olup gitti Semûd!” (Hud/65-68)

Zorba hukuk sistemleri çok uzun süre ayakta kalamazlar. Güvenlik önlemleri ne kadar sıkı tutulursa tutulsun adil olmayan hukuk kendi kendini yok eder. Zalim yönetimler adaleti terk ettikleri için yok olurlar. Bir toplumun yıkıma doğru yol aldığı gözleniyorsa, o toplumda adalet terk edilmiş demektir.

“Semûd [kavminin kıssasın]da da (aynı mesaj vardır), ki Biz onlara: “Kısa bir süre sefanızı sürün bakalım!” demiştik, (çünkü) Rablerinin buyruğuna başkaldırmışlardı; bunun üzerine, [ümitsizce] bakınıp dururlarken bir ceza şimşegi onları yakalamıştı: çünkü yerlerinden kalkacak durumda bile değillerdi ve kendilerini savunamazlardı. Daha önce Nûh kavmini [de böylece yok etmiştik]: çünkü onlar yoldan çıkmış bir toplum idi.” (Zariyat/43-46)

İbrahim(a.s)

Salih (a.s); Allah'ın (c.c) hukuku ile zalimlerin hukukunu yaşam hakkı üzerinden karşılaştırmış ve zorba efendilerin peşinden gitmenin insanı nasıl helak edeceğini göstermişti. İbrahim'de (a.s) ise bireysel iradenin pagan kolektif bilince isyanı; pagan algılarla köleleştirilmiş bir topluma özgürlük eğitimini görmekteyiz. Ayrıca İbrahim'den (a.s); özgürlüğün merhamet, akıl ve bilgelikle de yakından ilişkili olduğunu öğrenmekteyiz.

“GERÇEK ŞU Kİ, İbrahim insana yakışan bütün erdemleri kendinde toplamasını bilen, yalan ve sahtelik taşıyan her şeyden yüz çevirerek Allah'ın iradesine yürekten bağlanıp boyun eğen biriydi; Allah'tan başkalarına tanrılık yakıştıran kimselerden değildi: [Çünkü] o, kendisini seçip doğru yola yönelmesini sağlayan (Allah'a), nimetlerinden ötürü her zaman şükranla doluydu. Biz de bunun için o'na bu dünyada iyilik bahsettik; şüphesiz ahirette de o kendini dürüst ve erdemli kimselerin arasında bulacaktır. Ve sonuç olarak sana, “Yalan ve sahtelik taşıyan her şeyden sakınan ve hiçbir şekilde Allah'tan başkalarına tanrılık yakıştırmayan İbrahim'in dinine uy!” diye vahyettik.” (Nahl/120-123)

Allah (c.c); Muhammed'e (a.s), İbrahim'in (a.s) inanç sistemini takip etmesini emretmiştir. İbrahim (a.s) dininin yegâne özelliği ise Allah'a (c.c) ortak koşulmayan bir din oluşudur. Bu dinin temel ilkeleri aynı zamanda özgürlük bilincinin inşasında da temel taşlar görevini görmektedir. İbrahim'in (a.s) öğretisinde sömürü, kölelik ve zorbalıkla mücadele prensipleri tek ilah inancı çerçevesinde ele alınır. İbrahim (a.s), söz ve uygulamaları ile Allah'a (c.c) ortaklar koşan, Allah'ın (c.c) kendilerine verdiği rızkı kralların ve putların gücüne bağlayan, kuruntu ve arzula-

rına uyarak Allah'ın (c.c) helal ve haramlarının yerlerini değiştirenlerden uzak olmuştur. Dolayısıyla zulüm üzerine bina edilmiş sistemlerini İbrahim (a.s) ile ilişkilendiren Yahudi, Hristiyan ve kimi müşriklerin halleri kendilerini kandırmadan başka bir şey değildir. İbrahim (a.s), zulme meyli olan herkes ile mücadele halinde olan bir özgürlük öğretmeniydi.

“VE BİR ZAMAN İbrahim babası Âzer'e [şöyle] demişti: “Sen putları ilah mı ediniyorsun? Görüyorum ki sen ve halkın açık bir sapıklık içindesiniz!” Böylece Biz İbrahim'e, [Allah'ın] gökler ve yer üzerindeki güçlü hükümleriyle ilgili [ilk] kavrayışı kazandırdık ki kalben mutmain olan kimselerden olsun. Sonra, gece Onu karanlığı ile örttüğü zaman [gökte] bir yıldız gördü [ve] haykırdı: “İşte benim Rabbim bu!” Ama yıldız kaybolunca, “Ben batan şeyleri sevmem!” diye söylendi. Sonra, ayın doğduğunu görünce, “Benim, benim Rabbim bu!” dedi. Ama ay da batınca, “Gerçekten, eğer Rabbim beni doğru yola iletmezse ben kesinlikle sapıklığa düşmüş kimselerden olurum!” dedi. Sonra, güneşin doğduğunu görünce, “İşte benim Rabbim bu! Bu [hepsinin] en büyüğü!” diye haykırdı. Ama o [da] kaybolunca: “Ey halkım!” diye seslendi, “Bakın, sizin yaptığınız gibi, Allah'tan başkasına ilahlık yakıştırmak benden uzak olsun! Bakın, ben bâtıl olan her şeyden uzak durarak yüzümü gökleri ve yeri var eden Allah'a çevirmekteyim ve ben O'ndan başkasına ilahlık yakıştıranlardan değilim!”” (Enam/74-79)

İbrahim (a.s); toplumun nasıl sömürüldüğünü fark etmişti, ancak kendisi dışında sömürüye karşı çıkma cesareti gösterebilen kimse yoktu. İbrahim (a.s); halkın inancındaki çıkmazları onların anlayabileceği bir şekilde anlatma yolunu denemiş, halkın uyduruk kutsalları ile yüz-

leşmelerini sağlamaya çalışmıştı. Amacı, insanların mahkûm edildikleri psikolojik kabuğu kırmak ve halka nasıl akıl yürütüleceğini öğretmektir. Bu amaçla gök cisimlerine kutsallık atfeden toplumuna yıldızlar, ay ve güneşin maddi birer varlık olmanın ötesinde bir şey olmadıklarını anlatmaya çalışmıştı. Dikkat çekici olan ise anlatımını neredeyse en alt zihin seviyesine hitap eder şekilde yapmasıdır. Tıpkı bir sınıf öğretmenin çocuklara düşünce eğitimi dersi vermesi gibi bir yaklaşım tarzıdır bu. Çünkü küçük bir kıvılcım iyi bir başlangıç olacaktır ve bu kıvılcımın üzerine yeni aydınlıklar yüklemek biraz daha rahat olabilecektir.

İbrahim (a.s), kavmi tarafından kutsanan gök cisimlerinden yola çıkarak Allah'a (c.c) doğru yol alan bir yöntem uygulamaya çalışmıştı. Varlığın özünü açıklamaya dair bir muhakeme yeteneği ile Allah'ı (c.c) halka anlatmaya çabalamış, ancak akıllarını atalarının ve sömürücü efendilerinin masallarına kaptırmış olan halktan olumlu karşılık alamamıştı.

“BU KİTAPTA bir de İbrahim'i an. Gerçek şu ki, o özü sözü doğru biriydi, (yani) bir nebiydi. Hani o babasına “Ey babacığım!” demişti, “Ne işiten, ne gören ve ne de sana bir yarar sağlayabilen şeylere niçin tapınıyorsun? Ey babacığım, gerçek şu ki, senin hiç haberdar olmadığın bir bilgi ışığı ulaştı bana; öyleyse bana uy ki seni dosdoğru bir yola çıkarayım. Ey babacığım! Gel, Şeytan'a kulluk etme; çünkü Şeytan O sınırsız rahmet Sahibine başkaldıran biridir! Ey babacığım, ben senin başına O sınırsız rahmet Sahibi'nin katından bir azabın çökmesinden korkuyorum; (öyle bir azap ki,) başına geldiği zaman Şeytan'ın dostu ol[duğunu hemen anlar]sın.” [Babası:] “Ey İbrahim, sen benim tanrılarımın hoşlanmıyor musun?”

dedi, “Eğer bu tutumuna bir son vermezsen, seni mutlaka öldüresiye taşa tutarım! Haydi, şimdi bir süre benden uzak dur!” [İbrahim:] “Sana selâm olsun!” diye cevap verdi, “Rabbimden seni bağışlamasını isteyeceğim: Çünkü O bana karşı hep lütüfkâr olmuştur. Sizden ve sizin Allah’tan başka yalvarıp yakardığınız şeylerden uzak duracak ve [yalnızca] Rabbime yakaracağım: Böylece umulur ki, yakarışım Rabbim tarafından cevapsız bırakılmayacaktır.” Ve böylece, onlardan ve onların Allah’ı bırakıp tapındıkları şeylerden uzaklaşınca, o’na İshâk’ı ve Yakub’u bahsettik ve bunların her ikisini de nebî yaptık ve o’nlara rahmetimizle ödüllendirdik. Ve o’nlara doğru olanı [başkalarına] ulaştırmaları için üstün bir anlatım gücü bahsettik.” (Meryem/41-50)

İbrahim’in (a.s) amaçladığı şey, insanların ne ile karşı karşıya olduklarını düşünmeleri ve kendi anne babaları dâhil hiç kimseyi taklit etmemeleriydi. İbrahim’in (a.s) babası bir putperestti, bu nedenle İbrahim (a.s) önce babasını uyarmış, olumlu netice alamayınca da ondan uzaklaşmıştı. Anneye, babaya ya da diğer büyüklere sadece adaletten ayrılmadıkları sürece itaat edilmesi gerektiği inancında olan İbrahim (a.s), babasından uzaklaşarak aile içi kast sistemini de reddetmişti. Babası dâhil, toplumun tüm kesimleri İbrahim’in (a.s) söylemlerinden rahatsızdı. Bu rahatsızlık efendileri tarafından korkutulmuş, düşünmekten alıkonulmuş, sorgulama yetisinden uzak, kendini atalarının uyduruk masalları içinde daha güvenli bulan, emeklerini sömürücülerin ayaklarına seren kalabalıkların rahatsızlığıdır. Bu noktada bir an için başınızı çevirip içinde yaşadığınız topluma bakmanızı öneririm, peygamberlere karşı aynı rahatsızlığın duyulmaya devam ettiğini fark edebiliyor musunuz?

İbrahim (a.s), babasından aldığı sert karşılık üzerine babasının çevresinden, tapınılan putlardan, putlar üzerinden meşrulaştırılan zulüm sisteminden her zaman uzak duracağını ve yalnızca Allah'a (c.c) yöneleceğini belirtmişti. Nihayetinde İbrahim (a.s), zalim dünyalarını onlara terk ederek başka bir memlekete göç etmeye karar verdi.

“Gerçekten İbrahim'de ve o'na uyanlar da sizin için güzel bir örnek vardı: onlar kendi [putperest] toplumlarına şöyle seslenmişlerdi: “Kesinlikle biz sizden de Allah'tan başka bütün o taptıklarınızdan da uzağız; sizin inandığınız her şeyi inkâr ediyoruz; sizinle bizim aramızda, Tek Allah'a inanacağınız zamana kadar sürecek bir düşmanlık ve nefret vardır!” Tek istisna, İbrahim'in, babasına: “Senin için [Allah'tan] bağışlama dileyeceğim, ama senin adına Allah'tan herhangi bir şey elde etmek benim elimde değil” demesiydi. [Ve İbrahim ile ona uyanlar,] “Ey Rabbimiz!” diye yalvardılar, “Sana güveniyor ve Sana yöneliyoruz: çünkü bütün yolların varışı Sanadır. Ey Rabbimiz! Bizi hakikati inkâr edenler için bir oyun ve eğlence aracı yapma! Ve günahlarımızı bağışla, ey Rabbimiz: çünkü Sensin tek kudret ve hikmet sahibi!” Onlarda, Allah'ı ve Ahiret Günü'nü [ümit ve korku ile] bekleyen herkes için güzel bir örnek bulursunuz. Eğer biriniz yüz çevirirse, [bilsin ki] Allah hiç kimseye muhtaç değildir, bütün övgülere tek layık olandır.” (Mümtehine/4-6)

İbrahim (a.s), inananlar için bir rehberdir. Allah (c.c), onun kavmine söylediği sözleri tüm inananların toplumlarına söyleyebilmelerini beklemektedir. İbrahim'in (a.s) özgürlük öğretisi İslam ümmeti ile İslam düşmanları arasında sürekli ve karşılıklı bir nefreti kaçınılmaz kılmıştır. Haliyle sömürü sitemini, kula kulluğu savunanlar ile Allah'ın (c.c) hukukunu savunanlar arasında dostluk kurul-

ması düşünülemez. Allah'a (c.c) düşmanlık besleyenler için Allah'tan (c.c) af dilemek de yasaklanmıştır. Babası İbrahim'i (a.s) tehdit ettiğinde, İbrahim (a.s) onun için Allah'tan (c.c) af dileyeceğini söylemişti, ancak Allah (c.c) böyle bir dileğin doğru olmadığını İbrahim'e (a.s) bildirerek, onu Allah (c.c) düşmanları için af dileme konusunda uyarmıştı. Allah (c.c), anne ve babaya saygı gösterilmesini istemekle birlikte, en yüksek saygının hakikate, yani İslam inanç sistemine gösterilmesini emretmektedir. Hakikat ile çatışmaya girip zulmü yeryüzüne yaymaya çalışanların kim olduklarına ya da kendilerini hangi isim ile adlandırdıklarına bakılmaz ve anne baba olsalar dahi zalimlere saygı gösterilmez.

“[GÜNAH içinde ölen] kimselerin cehennemlik olduğu kendilerine açıklandıktan sonra, yakın akraba olsalar bile, Allah'tan başkasına tanrılık yakıştıran kimselerin bağışlanmasını dilemek artık ne Peygamber'e yaraşır, ne de imana erişenlere. İbrahim'in (buna benzer bir durumda) babasının bağışlanması için yaptığı duaya gelince, bu sadece o'nun berikine [daha sağlığında] vermiş bulunduğu bir söze dayanıyordu. Ama o'na berikinın Allah'ın düşmanı olduğu açıklandığı zaman [İbrahim] ondan hemen kopup uzaklaştı. Zaten İbrahim çok ince ruhlu, yumuşak huylu biriydi.” (Tevbe/113-114)

İbrahim (a.s) babası için af dileğinde bulunmuş, ama babasının Allah'a (c.c) düşmanlıktan vazgeçmemesi üzerine babasından uzaklaşmıştı. Her kim olursa olsun Allah'a (c.c) ortak koşan hiç kimse için af dilenmez. Bu tür insanların aflarını değil, doğru yolu bulmalarını dilemek gerekir. Aynı şekilde Allah (c.c) düşmanı olarak ölenlerin arkasından rahmet dilenmez ve dua edilmez. Zalim olarak yaşayıp bu şekilde ölen kişi zulmü ile birlikte toprağa terk

edilir ve hayırla anılmaz. Zalimin hayırla anılması zulmü övmek olur ki, zulmü alkışlamak da zalimlikdir.

“İBRAHİM, babasına ve halkına seslendi[ğinde bu gerçeği dikkate almıştı:] “Sizin taptıklarınıza tapmak benden uzak olsun! Hiç kimse[ye tapmam], beni var etmiş olan hariç: beni doğru yola ileten O'dur!” Ve bunu, daha sonra gelenler arasında yaşamaya devam eden bir söz olarak söyledi ki onlar [daima] o [sözü hatırlayıp ona] dönsünler.” (Zuhruf/26-28)

İbrahim (a.s), İslam dinini, yalnızca Allah'a (c.c) tapma olarak özetlemiştir. Bu cümle tüm peygamberlerin öğretisinin özüdür. Tüm aracıları, efendileri, ataları, din adamlarını, yöneticileri, kralları, para babalarını vs. karşısına alıp yalnızca Allah'a (c.c) yönelmektir İslam. Özgürlük birilerine kul olmamakla ulaşılabilecek bir değer olduğuna göre, İslam özgürlüğü tanımlamaktadır.

“ONLARA İbrahim'in başından geçenleri de anlat. Hani, o babasına ve kavmine “Nelere kulluk ediyorsunuz?” diye sormuştu. Onlar da: “Putlara kulluk ediyoruz” diye karşılık verdiler “ve her zaman, kendini onlara adanmış kimseler olarak kalacağız!” [İbrahim:] “Peki, yalvarıp yakardığınız zaman sizi işittiklerine yahut size fayda ya da zarar verebildiklerine [gerçekten inanıyor musunuz]?” dedi. “Ama” diye çıktılar, “biz atalarımızı da bunu yapıyor gördük!” [İbrahim:] “Peki” dedi, “(bu) taptığınız şeylere (başınızı kaldırıp da) hiç bakmadınız mı? Sizler ve sizden önceki atalarınız? “İmdi, [bana gelince, ben biliyorum ki,] şüphesiz [bu düzmece tanrılar] benim düşmanlarımdır [ve benim için] âlemlerin Rabbin-den başka [tanrı yoktur]; beni yaratan da, bana doğru yolu gösteren de O'dur ve beni yediren de, içiren de

O'dur ve hasta olduğum zaman beni iyileştiren ve beni öldürecek olan ve sonra yeniden diriltecek olan (hep) O'dur. Ve Hesap Günü'nde hatalarımı bağışlamasını umduğum kimse de O'dur. Ey Rabbim! Bana [doğruyla eğri- nin ne olduğuna] hükmedebilme bilgi ve yeteneğini bağış- la ve beni dürüst ve erdemli insanların arasına kat ve gerçeği benden sonrakilere ulaştırabilme gücü ver bana ve beni o nimetlerle dolu bahçenin varislerinden biri yap! Ve babamı bağışla; çünkü o gerçekten yolunu şaşırانlar arasında. Ve o herkesin kaldırılacağı Gün beni utandır- ma” (Şuara/69-87)

İbrahim'in (a.s) doğduğu toplum bir sömürü toplumu olup, bütün zalim toplumlar gibi adaletten uzaktı. Yine tüm zalim toplumlar gibi zulmünü meşrulaştırmak için atalar dinini, resmi ideolojiyi ve pagan değerleri kullan- maktaydı. Ancak İbrahim (a.s) ataları, idarecileri, güçlüle- ri vs. kutsamaya karşı çıkan ve toplumdan bağımsız bir şekilde akıl yürütme, analiz yapma yeteneğine sahip bir bireydi. Ona göre ilah olarak kabul edilen güç insanı doğ- ru yola iletebilmeli, kullarının dualarına cevap verebilmeli ve kullarının dertleri ile ilgilenebilmeliydi. İnsanları ma- sallarla efendileri tarafından sömürülen kölelere dönüştü- ren, içinde hayırlı hiçbir şey taşımayan bir din, doğru din olamazdı.

Taptıkları şeylere dair ellerinde “atalarını onlara tapı- yor görmenin” dışında herhangi bir akli ya da ahlaki delil bulunmayan halka, bir düşünce kıvılcımı oluşturmaya çalışan İbrahim (a.s), her seferinde sert tepkilerle karşı- laşmıştı. Görüleceği üzere çağımızın putperestleri de aynı tavırları sergilemekte, atalarının pagan değerlere bağlılı- ğını görmenin ötesinde herhangi bir delile sahip olmadık- ları halde, putlarına sıkı sıkıya bağlanmış durumdadırlar.

Her bir din, gelenek, mezhep, ideoloji, sosyal siyasal ya da ekonomik sistem takipçisi, kendisine atasından miras kalmış yapıyı özünü incelemeden kutsamaya eğilim gösterir. Bu eğilim baskın olduğunda ise şahıs; hakikatlerle karşılaşmaktan korkmaya, saldırganlaşmaya, bağırıp çağırmaya ve düşünceden yoksun vahşi yönünü ortaya koymaya başlar. İşte günümüz insanının incelemeye değer bulmadığı, yalnızca ilahiyat biliminin içine sıkıştırılmaya çalışılan İbrahim (a.s), bu tür akıl köleleri ile mücadeleyi öğretmekteydi.

“VE İBRAHİM [de, Bizden aldığı ilhamla] kavmine dönerek: “Allah'a kulluk edin ve O'na karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun: Bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır!” diye seslendi[Ve devamla] “Siz Allah'ı bırakıp [cansız] putlara tapıyorsunuz ve böylece bir yalandan örnekler veriyorsunuz! Kuşkusuz, Allah'ı bırakıp taptığınız [o şeyler ve varlıklar] size rızınızı verebilme gücüne sahip değildirler: O halde bütün rızınızı Allah katında arayın, [yalnız] O'na kulluk edin ve O'na hamd edin: çünkü sonunda yine O'na döndürüleceksiniz! Ve Eğer [beni] yalanlarsanız [bilin ki, başka] toplumlar da sizden önce [Allah'ın peygamberlerini] yalanladılar: Bir elçiye düşen, sadece [kendisine emanet edilen] mesajı dosdoğru bir şekilde iletmeğdir.”” (Ankebut/16-18)

Kalabalıkları ekmek ile korkutup, boyunduruk altında tutmak tarihin her çağında zalimlerce uygulanmış ve çoğu zaman da başarılı olmuş bir yöntemdir. Günümüzün kapitalist sisteminde de patronlar işçilerini ekmeksiz bırakmakla korkuturlar. Kendilerini ekmek ile kölelik arasında sıkışmış bir halde bulan insanlar hayatlarını idame ettirebilmek için pagan değerler direten güçlere boyun eğler. Bu durum bireysel uygulamalardan öte, kendi içinde bir

bütünlük arz eden ve birbiri ile uyumlu sistemler halinde birer ekonomi politikası olarak uygulanırlar. İbrahim (a.s); rızkın Allah (c.c) katında aranması gerektiğini belirterek ekmek ile korkutulmanın önüne geçmeye çalışmıştı. Ekmek için sömürücülerin hizmetine girmek bir zorunluluk değildir. Birilerinin kulu olmadan, herkesin özgürce yaşayabileceği sistemler de vardır. Yeter ki kritik analitik bir düşünce yöntemi geliştirilebilsin, miras alınan değerleri sorgulama cesareti edinilebilsin. Elbette ki peygamberlerin bu öğütleri sadece birer uyarıdır. İsteyen kabul eder, isteyen etmez.

“Ve [sonra] halkı o'nunla tartışmaya girdi. [Bunun üzerine] onlara: “Beni doğru yola ileten O iken benimle Allah hakkında hâlâ tartışıyor musunuz? Ama O'ndan başka ilahlık yakıştırdığınız hiçbir şeyden korkmuyorum, [zira hiçbir kötülük bana dokunmaz] Rabbim dilemedikçe. Rabbim her şeyi bilgisi ile kuşatır; peki bunu hiç düşünmüyor musunuz? Allah'tan başka taptıklarınızdan neden korkayım, Allah size yüce katından hakkında hiçbir şey indirmemişken O'ndan başka varlıklara ilahlık yakıştırmaktan korkmuyorsanız? O halde [söyleyin bana,] eğer [cevabını] biliyorsanız: İki taraftan hangisi kendini daha emin hissedebilir? İmana ermiş olan ve zulüm işleyerek imanlarını karartmayanlar, işte onlardır güven içinde olacak olanlar, çünkü doğru yolu bulanlar onlardır!” dedi. İşte bu, halkına karşı [kullanmak üzere] İbrahim'e verdiğimiz muhakeme tarzımızdı: [çünkü] dilediğimiz kimseyi derecelerle yüceltiriz. Şüphe yok ki Rabbiniz hikmet sahibidir, her şeyi bilendir.” (Enam/80-83)

Halk, belki İbrahim'i (a.s) ikna ederiz düşüncesiyle Allah (c.c) hakkında tartışmak istemişti. İbrahim (a.s) kavmi ile Allah (c.c) hakkında tartışmaya girmeyi doğru bulma-

miş, halkın bütün tehdit ve korkutmalarına resti çekmişti. Ne putların ne de putları kullanarak halkı sömüren efendilerin, Allah (c.c) dilemediği sürece kendisine bir zarar veremeyeceklerini söylemiş ve yaşadığı olumlu-olumsuz hiçbir şeyi putlarla ilişkilendirmeyeceğini ilan etmişti. İbrahim (a.s) kıssası, Allah'ın (c.c) kimleri dost edindiğinin bilgisini de içerir. Bu bilgi insanın tek başına aklı, gönlü, vicdanı, bilgisi, sorgusu ve analizi ile Allah'a (c.c) ulaşabileceğinin ve onu kelepçelemeye çalışan kör sistemlere meydan okuyabileceğinin de bilgisidir.

“İMDİ [İbrahim'e gelince,] kavminin o'na tek cevabı şu oldu: “Onu öldürün veya yakın!” Ama Allah o'nu ateşten korudu. Bakın, bu [kıssa]da inanacak kimseler için dersler vardır! Ve [İbrahim] onlara dedi ki: “Siz Allah'ı bırakıp putlara taptınız. Tek sebep, bu dünyada kendinize [ve atalarınıza] karşı duyduğunuz sevgiye esir olmanızdı: Ama sonra, Kıyamet Günü birbirinizi tanımazlıktan gelecek ve birbirinize lânet yağdıracaksınız; hepinizin varacağı yer ateştir ve (orada) size yardım edecek bir kimse bulamayacaksınız?” Bunun üzerine [kardeşinin oğlu] Lût o'na inandı ve “Ben [de] zulüm ve kötülük diyarını terk ederek Rabbime [döneceğim]: Şüphesiz O kudret ve hikmet sahibidir!” dedi. [İbrahim'e gelince,] o'na İshâk'ı ve [İshâk'ın oğlu] Yakub'u bahsettik ve soyundan gelenler arasında peygamberliği ve vahyi devam ettirdik. Onu bu dünyada mükâfatlandırdık; O, öteki dünyada [da] mutlaka diirüst ve erdemliler arasında yer alacaktır.” (Ankebüt/24-27)

İbrahim (a.s), halkın sisteme karşı çıkmayışının psikolojik temelli olduğunu tespit etmişti. Ona göre vatandaşlar yönetimin ve birbirlerinin yanında saygın görünmek adına sömürüyü kabullenmekteydiler. Halk; sisteme, egemenle-

re ve etrafındakilere hoş görünmek, ayıplanmamak için pagan değerleri, sömürüyü, adaletsizliği desteklemekteydi. Heykellerini yaptıkları tarihi şahsiyetler ile olan çarpık sevgi bağları da sisteme eleştirel yaklaşımda bulunmalarına engel oluyordu. İbrahim'in (a.s) öğütlerine karşılık halktan aldığı cevaplar, sömürücülerin halka ezberlettiği ataları ve efendileri kutsamanın ötesine geçmeyen üç beş cümleden ibaretti. Dünyevi saygınlık derdi ile zulme destek çıkan bu insanlar, Allah'ın (c.c) huzurunda hesaba çekilirken birbirlerini lanetleyeceklerdi. Oysa her biri, bir öteki için zulmün tebliğcisi olmuş, el birliği ile Allah'ın (c.c) hukukuna savaş açmışlardı. Dolayısıyla hepsi suçluydu ve hepsi cezayı hak ediyordu. Aralarından yalnızca Lut (a.s) toplumun pagan değerlerinin saçmalık olduğunu ifade etme cesareti göstermiş ve İbrahim (a.s) ile birlikte Allah'a (c.c) kul olmayı kabul etmişti.

Peygamber kıssalarından, insanların gördükleri mucizelerden pek etkilenmediklerini ve olağanüstü hallere şahit olmanın insanları hidayete erdirmediğini, hidayete ancak samimi düşünceler, dürüst bir kalp ve tarafsız bir akıl yürütme ile varıldığını görürüz. Dolayısıyla çevresel etkiler her konuda kabul edilebilir sebep olamazlar. Hiçbir şahıs kendisini çevresel etkilerin zalim olmaya zorladığını ileri süremez. Her insan bağımsız bir zihin olarak, Allah'ı (c.c) ilah bilmek ve iyi davranışlarda bulunmak zorundadır. Hiç kimse Allah'ın (c.c) hukukuna karşı yaptığı çirkinliğin suçunu bir başkasına atamaz. İbrahim'in (a.s) dininde her insan kendi yapıp ettiklerinin taşıyıcısı olarak, kendi söylem ve eylemlerinin sonuçlarından tek başına sorumludur.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz [Musa'dan] çok önce İbrahim'e (de) sağduyu vermiştik ve o'na [yön veren saiki]

biliyorduk, babasına ve halkına [şöyle]: “Kendinizi bu kadar yürekten adadığınız bu biçimsel nesneler nedir?” dediği zaman, “Biz atalarımızı bunlara tapar bulduk” diye cevap verdiler. [İbrahim:] “Doğrusu, siz de atalarınız da apaçık bir sapıklık içindeymişsiniz!” dedi. “Sen [bu sözle] karşımıza çıkarken tamamen ciddi misin -yoksa o şakacı insanlardan biri misin?” diye sordular. [İbrahim:] “Yoo!” dedi, “Ama sizin Rabbiniz göklerin ve yerin Rabbidir; yani, onları O yoktan var edip düzene sokmuştur: ve ben de bu gerçeğe tanıklık edenlerden biriyim!”” (Enbiya/51-56)

Bir şeye tapmak, illa o şeye ibadet etmek ya da vaktinin büyük kısmını onunla onun için geçirmeye çalışmak demek değildir. Tapmak gönülden bağlı olmaktır. İnsan kime ya da neye yücelik atfedip gönülden bağlanıyorsa ona tapıyordur. Bu taş ve tahtadan heykeller olabileceği gibi, bir sanatçı, bir siyasi lider, bir para babası veya kariyer, diploma vs. her şey olabilir. İbrahim (a.s) için ise bu yüce değer Allah’tır. (c.c) O, Allah’a (c.c) gönülden bağlı olup, yalnızca Allah’a (c.c) yönelen biri olmuştur.

Sorgunun, analizin, incelemenin yasak oluşu, kör inançların, kör ideolojilerin, kör siyasi yapılanmaların hepsinde genel bir ilkedir. Çünkü sorgulama yapmak elekten geçirmektir ve bazı şeyler elekten geçemeyerek sorgulayıcı tarafından atılmak zorunda kalacaklardır ya da sorgulayıcı, genel kabul görmüş bazı ilkeler ile mücadele içine girme kararı alacaktır. Dolayısıyla sorgulama yapmaya niyetlenen kişi, sistemden memnun olanlar ya da memnun olduğunu zannedenler için potansiyel bir tehlike olmaya adaydır. Ataların dininden hiçbir parçanın atılmasını doğru bulmayan halk, İbrahim’in (a.s) yaptığı sorgulamayı hoş karşılamamıştı. İbrahim’in (a.s) sorularına ise

hep aynı cevaplar veriliyor, tüm sorgulamalar gelip ataları taklit noktasında kilitleniyordu. Bu noktada atalar dininin gelenekler, ideolojiler, ekonomik ve sosyal yapılar, idari birimler vs. tüm her şeyi kapsadığını bir kez daha hatırlamamız, İbrahim'in (a.s) mücadelesinin günümüzde algılandığı şekli ile sadece bir iman mücadelesi değil, bir varoluş mücadelesi olduğunu anlamamıza katkı sağlayacaktır.

“Ve [içinden:] “Allah'a yemin olsun, siz arkanızı dönüp uzaklaşır uzaklaşmaz putlarınızı yere sereceğim!” diye ekledi. Ve en büyükleri dışında [putların] hepsini paramparça etti; belki dönüp (bu olup biten için) ona başvururlar diye. [Dönüp de olanları görünce:] “Kim yaptı bunu tanrılarımıza?” diye sordular, “Her kimse, o'nun çok zalim biri olduğundan kuşku yok!” İçlerinden bazıları: “İbrahim denen bir gencin o [tanrı]ları diline doladığını işitmiştik” dediler. [Berikiler:] “Onu insanların karşısına çıkarın, [aleyhine] tanıklık etsinler!” dediler. [İbrahim onların yanına getirilince, o'na] “Bunu tanrılarımıza sen mi yaptın, ey İbrahim?” diye sordular. [İbrahim:] “Bu işi, belli ki, şu yapmıştır, putların en irisi yani: ama en iyisi, siz kendiniz onlara sorun; tabii, eğer konuşmasını biliyorlarsa!” Bunun üzerine birbirlerine dönüp: “Doğrusu, asıl zalim olan sizlermişsiniz!” dediler. Ama çok geçmeden yine eski düşünce tarzlarına döndüler ve [İbrahim'e:] “Bu [put]ların konuşamadıklarını kendin de pekâlâ biliyorsun!” dediler. [İbrahim:] “O halde” dedi, “Allah'ı bırakıp da, size hiçbir şekilde ne yararı ne de zararı dokunmayan şeylere mi tapınıyorsunuz? Yazıklar olsun size de, Allah yerine tapınıp durduğunuz bütün bu nesnelere de! Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?” “Eğer (bir şey) yapacaksanız” dediler, “bari o'nu yakın

da, böylece tanrılarınıza arka çıkmış olun!”” (Enbiya/57-68)

İbrahim'in (a.s) tüm gayretlerine rağmen halk zihin tutukluğunu aşamamış, sorgulama yapmaya yanaşmamıştı. Bunun üzerine beyinleri daha zorlayıcı bir ders vermesi gerektiğine kanaat getiren İbrahim (a.s), bir gün puthane-deki tüm putları kırmış, yalnızca en büyük puta dokunmamıştı. Amacı pagan değerlere yüklenen kutsallıkların ne kadar boş şeyler olduğunu daha açık bir şekilde göstermekti. Yapılan araştırmalar sonucunda putları kıranın İbrahim (a.s) olduğu tespit edilmişti. Putları kıranın kendisi olup olmadığı sorusuna alaylı bir cevap veren İbrahim (a.s), en büyük putun bu işi yapmış olabileceğini, bu sebeple büyük putun bilgisine başvurmaları gerektiğini söylemişti. Bu cevap putperestlerin bir an için duraksamalarına yol açsa da, hemen eski kafa yapılarına dönerek İbrahim'e (a.s), sanki normal bir şeymiş gibi putların konuşma yetisinden yoksun olduğunu söylemişlerdi. Halk tarafından normal görülen bu durum, İbrahim (a.s) için sorunun kaynağıydı. İbrahim (a.s) ne fayda ne de zarar veremeyen, kendini korumaktan aciz şeylerin ilah olamayacağını tekrarladı. Kendini yok olmaktan kurtaramayan bir değer, başkasını yok olmaktan kurtaramaz. İbrahim'e (a.s) cevap veremeyen halk, onu ateş ile cezalandırıp, ilahlarına yardımcı olmaya karar vermişti.

Putperestlik sadece cansız heykellere tapmakla sınırlı değildir. Tarihte sömürü sistemi heykel putlar üzerinden yürütülüyorken; günümüzde ideolojiler, modernist söylemler, bilimsellik adı altında yapılan çıkarıcı değerlendirmeler, pozitivizm ve hümanizm gibi ikiyüzlü anlatılar üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla İbrahim (a.s) döneminde insanların heykellere tapması garip karşılanmama-

lıdır, tıpkı günümüz insanının çıkarlara, güce, kariyer ve konfora, tüketime, moda, magazine tapması gibi bir şeydir bu. Kaldı ki, günümüz insanının da heykellere, türbelere, mezarlara, hatta kendisi gibi insanlara taptığına da çok sık şahit olmaktayız.

“[Ne var ki] Biz “Ey ateş, serin ol, İbrahim'e dokunma!” dedik. Bu arada onlar İbrahim'e tuzak kurmaya çalıştılar; ama Biz onların bütün yapıp-ettiklerini boşa çıkardık; ve o'nu da, [kardeşinin oğlu] Lût'u da, gelecek bütün çağlar için kutlu kıldığımız bir beldeye ulaştırarak kurtardık. Ve o'na ayrıca İshâk'ı ve [İshâk'ın oğlu] Yakub'u armağan ettik ve o'nların hepsinin dürüst ve erdemli insanlar olmalarını sağladık ve o'nları buyruklarımız doğrultusunda (başkalarına) yol gösteren önderler yaptık; çünkü onlara iyi ve yararlı işler yapmayı, salât konusunda duyarlı ve devamlı olmayı, arınmak için verilmesi gereken şeyi vermeyi vahyettik; böylece onlar hep Bize kulluk ettiler.” (Enbiya/69-73)

Ateşten zarar görmeden kurtulan İbrahim (a.s), Lut (a.s) ile birlikte o güne kadar yaşadığı toprakları terk ederek başka bir memlekete hicret etti. Allah (c.c), İbrahim'e (a.s) güzel davranışlarından, üstün gayretinden ve samimiyetinden ötürü İshak (a.s) ve Yakup'u (a.s) armağan etmişti. Onları Allah'ın (c.c) hukukunu yaşatan, namaz kılan, zekât veren iyiliksever kişilikler kılmıştı. Şüphesiz ki, bir insanın bırakabileceği en iyi miras, yararlı bir ilim ile salih bir evlattır. İbrahim (a.s) de miras olarak İslam dinini ve İsmail (a.s) ile İshak'ı (a.s) bırakmıştı. Bu noktada namaz (salat), zekât (arınmak için verilmesi gereken), hac gibi ibadetlerin Muhammed'den (a.s) çok önce İbrahim (a.s) ile birlikte yapılmaya başlandığını da öğrenmekteyiz. İslam hukuk ilkelerinde olduğu gibi, İslam

inanç ya da ibadet esaslarında da her bir peygambere çok farklı niteliklerde vahiyler gönderilmemiştir. Çünkü küfür tek paydada buluşmakta, küfre karşı mücadele de tek değer üzerinden yapılmaktadır. Örneğin, İbrahim (a.s) toplumu direkt heykelleri kutsarken, Muhammed'in (a.s) toplumu daha çok heykellerin şefaati gücünü kutsuyordu. Her iki toplum değişik niteliklerde olsa da Allah'a (c.c) şirk koşuyorlardı. Günümüzde her iki toplum yapısı ile de karşılaşmaktayız. O halde hem İbrahim'i (a.s) ateşe atmaya niyetlenen toplum, hem Muhammed'i (a.s) Mekke'den çıkmaya zorlayan toplum hem de günümüzün zalim dünyası için aynı hastalıklar ve aynı ilaçlar söz konusudur.

“DOĞRUSU İbrahim de o'nun(Nuh) yolundan gidenlerdendi, Rabbine tertemiz bir kalp ile yönelmişti, babasına ve halkına şöyle seslenmişti: “Siz neye tapıyorsunuz? Bir yalan[a] -Allah'tan başka güçler[e]- [boyun eğmek] mi istiyorsunuz? Öyleyse âlemlerin Rabbi hakkındaki görüşünüz nedir?”” (Saffat/83-87)

Yukarıda İbrahim (a.s) ile Muhammed'in (a.s) inanç sistemleri arasındaki benzerliğe değinmiştik. Özünde Âdem'den (a.s) Muhammed'e (a.s) kadar tüm peygamberler, aynı dini ilkeleri anlatmışlardır. Dolayısıyla İbrahim (a.s) ile Nuh (a.s) da aynı dindendirler. Ancak Kur'an bazı konuları, bazı peygamberler üzerinden yoğun bir şekilde işler. Örneğin, İsa'dan (a.s) söz ederken sürekli Allah'ın (c.c) birliğine değinir. İbrahim'den (a.s) söz ederken de sürekli doğru din konusunu işler.

“Sonra yıldızlara gözünü dikti ve “Ben kesinlikle [gönlümden] rahatsızım!” dedi, bunun üzerine onlar ona arkalarını döndüler ve uzaklaşıp gittiler. O da onların tanrılarına gizlice yaklaştı ve “Ne o! [Önünüze konulmuş

nimetlerden] yemiyor musunuz? Neyiniz var ki konuşmuyorsunuz?” dedi. Sonra üzerlerine yürüyüp onlara sağ eliyle vurdu. Bunun üzerine diğerleri koşarak o'na doğru geldiler [ve yaptığından dolayı o'nu suçladılar]. O, “Siz” dedi, “kendi ellerinizle yonttuklarınıza mı tapıyorsunuz? Oysa sizi de, sizin yonttuklarınızı da yaratan Allah'tır!” Onlar, “Bir odun yığını hazırlayın ve o'nu yanan ateşin içine atın!” diye bağıldılar. Ona kötülük yapmak istedikler, ama Biz [onların planlarını bozduk ve böylece] onları küçük düşürdük. [İbrahim,] “Ben” dedi, “[bu toprakları terk edeceğim ve] Rabbim beni ne tarafa sevk ederse oraya gideceğim!”” (Saffat/88-99)

İbrahim (a.s), putları kırma eylemi için özel bir gün beklemişti. Muhtemelen bu özel gün, bir bayram günüydü. İbrahim (a.s) bakışlarını göğe çevirerek hasta olduğunu söylemişti, amacı etrafındakileri kendinden uzaklaştırmaktı. Böylece halk da onu yalnız bırakmıştı. İbrahim (a.s) putlara atfedilen kutsallıktan ötürü psikolojik bir gerginlik içindeydi, içi daralmıştı, muhtemelen hasta olduğunu söylemesinin bir sebebi de bu gerginlikti. Bu özel günde halk, putlarının önüne bazı yiyecekler koyuyor, sonra onları yalnız bırakıyordu. Putlar yalnız kalınca İbrahim (a.s) putların bulunduğu yere girmiş, onları küçümseyici tavır takınmış, onları aşağılamış ve sonra onları kırmıştı. Putlarının İbrahim (a.s) tarafından kırıldığını haber alan halk, yukarıda da değindiğimiz gibi İbrahim'i (a.s) ateşe atma kararı almıştı. Ateşten zarar görmeden kurtulan İbrahim (a.s), memleketini terk ederek Allah'ın (c.c) hukukunu yaşayabileceği başka bir bölgeye hicret etmeye yönelmişti.

“SİRF Allah kendisine hükümdarlık bağışladığı için İbrahim ile Rabbi hakkında münakaşa eden o [hüküm-

dar]dan haberin yok mu? Hani İbrahim: “Rabbim hayat veren ve ölüm dağıtandır!” demişti. Hükümdar cevap vermişti: “Ben [de] hayat verir ve ölüm dağıtırım!” İbrahim: “Allah güneşi doğudan doğdurur; öyleyse sen de batıdan doğdur!” demişti. Bunun üzerine, hakikati inkâra şartlanmış olan o kişi hayretler içinde kaldı: Allah [bile bile] zulüm işleyen toplumu hidayete erdirmez.” (Bakara/258)

İbrahim’in (a.s) babasından uzaklaşarak aile içi kast sistemini reddettiğini söylemiştik. Aynı şekilde İbrahim’in (a.s) kral ile mücadelesinde soylu sınıfın ve yöneticilerin de düşüncesizce taklit edilmelerinin reddedildiğini görürüz. İbrahim’in (a.s) yalnızca Allah’a (c.c) kulluk tebliğinden vazgeçmemesi üzerine, kral kendini Allah (c.c) ile karşılaştırma hevesine düşmüştü. Aslında kral, yaratıcının varlığını tamamen inkâr eden biri değildi. O, tıpkı Firavun gibi Allah’ın (c.c) evrenin yegâne sahibi oluşunu, mutlak egemenliğini, rızık veren olduğunu vs. kabul etmiyor, bu süreçlere kendini de dâhil ediyordu. Fark edebildiyse bu yaklaşım günümüz egemenlerinin de genel tavrıdır. Problem Allah’a (c.c) iman da değil, tek sahibin Allah (c.c) olduğunu kabuledir. İbrahim’in (a.s), Allah’ı (c.c) yaşatan ve öldüren, yani hayat veren ve hayatı noktalandıran olarak tanıtması üzerine, kral kendisinin de yaşatıp öldürebildiğini iddia etmişti. Aslında İbrahim (a.s) yaşatma ve öldürme kudreti ile Allah’ın (c.c) yegâne hâkim olduğunu ve yaşamın Allah’ın (c.c) hukukuna göre ayarlanması gerektiğini ifade etmek istemişti. Bir bakıma kral ile insan hakları üzerine konuşacak ve insan haklarını belirlemenin Allah’a (c.c) ait olduğunu anlatacaktı. Ancak kral, hak kavramını hiçbir şekilde önemsemeyen biri olarak kendisinin de öldürüp yaşatabildiğini ileri sürünce,

İbrahim (a.s) kralın değerler dizisi üzerinden tartışmaya devam etmemiş, bu sefer Allah'ın (c.c) güneşi doğudan doğurduğunu, şayet doğru sözlülerden ise kralın da batıdan doğurabilmesi gerektiğini ileri sürünce, kral verecek cevap bulamamıştı. Birçok güç sahibi; gücünün para, makam ya da bilgi olmasından bağımsız olarak sahip olduğu gücü kendi şahsının başarısına bağlamakta ve gücünü insanları köleleştirme yönünde harcamayı kendisine hak bilmektedir. Böylece kendisine bir nimet olarak verilen güç ile azgınlaşmakta, nimeti doğru değerlendirmede için zalimler güruhunda yer almayı yücelik sanmaktadır. İbrahim (a.s) ile Allah(c.c) hakkında tartışmak isteyen kral da böyle bir zihniyetteydi. Bu noktada Musa (a.s) ile Firavun arasında geçen benzer bir konuşmayı hatırlamak faydalı olacaktır.

“[Fakat Allah'ın mesajı kendisine iletilince, Firavun:] “Ey Musa, sizin Rabbiniz de kimmiş?” dedi. [Musa:] “Bizim Rabbimiz, [var olan] her şeye gerçek özünü ve biçimini veren ve sonra da her şeyi [kendi doğasının gerektirdiği] yola yönelten varlıktır” diye cevap verdi.” (Taha/49-50)

Dikkat edilirse Musa (a.s) da İbrahim (a.s) ile paralel bir cevap vermiştir. Her ikisinde de insanların yalnızca Allah'ın (c.c) kulları oldukları, yaşam ilkelerini belirlemenin, varlıkları birbirleri ve evren ile uyumlu bir şekilde yaratma kudretinin, evrendeki denge ve düzeni yerli yerince var etmenin Allah'a (c.c) ait olduğu dile getirilmiştir. Dolayısıyla zihinsel olarak gelişkin bir birey, İbrahim'in (a.s) ilk cümlesinin çok daha derin anlamlar içerdiğini bilir. Yani insanlığını yitirmemiş, belli bir ilme sahip olan her birey, insanların yaşatılıp öldürülmeleri konusunu güneşin doğup batışı konusundan çok daha

önemli bulur. Ancak kral o kadar kibirliydi ki, kibri düşünme yetisini tamamen elinden almıştı. İbrahim (a.s); kral ile varoluşu, yaratılışın anlamı ve insan haklarının konuşulamayacağını fark edince daha alt seviyeden, pek düşünce gerektirmeyen bir doğa olayını kralın önüne koymuştu. Günümüz medyasının açık oturumlarındaki safsataları yakalayabilmiş olanlar, İbrahim'in (a.s) neden kral ile insan hakları üzerine tartışmaya devam etmediğini anlarlar. Hiçbir peygamber, anlamsız tartışmalara zaman harcamaz. Kralın saçma karşılığı üzerine, İbrahim (a.s) konuyu başka bir alan üzerinden devam ettirmişti. Aslında ilk cümle ile şok olması gereken kral ikinci cümle ile şoka uğramıştı. Bu durum zorbaların her şeyleri ile gerçeğe ters olduklarının göstergesi olsa gerek.

“Ve düşünme melekeleri dumura uğramış olanlar dışında kim, bu dünyada gerçekten yücelttiğimiz ve şüphesiz ahirette de dürüst ve erdemliler arasında yer alacak olan İbrahim'in inanç sistemini terk etmek ister? Rabbi o'na “Bana teslim ol!” dediğinde; “[Sana], bütün âlemlerin Rabbine teslim oldum!” diye cevap verdi. Ve İbrahim çocuklarına bunu aynen vasiyet etti; Yakup da(böyle yaptı): “Evlatlarım! Bakın, Allah size en saf ve temiz inancı bahşetti; öyleyse O'na teslim olmadan ölümün sizi alt etmesine izin vermeyin.”” (Bakara/130-132)

İbrahim'in (a.s) dinini beğenmeyenler, kendilerine karşı dürüst davranmayanlardır. Kendini kandırandan başkası İbrahim'den (a.s) yüz çevirmez. Şayet şahıs çevrenin etkisini, atalarının masallarını, toplumun yapay saygınlık telaşını, nefsin sınırsız arzularını vs. bir kenara bırakıp, samimi bir şekilde konuyu analiz ederse, kendini İbrahim'in (a.s) dinini kabul etmek zorunda bulacaktır. İbrahim'i (a.s) kötüleyenler aslında doğru şeyler söylemediklerinin

bilincindedirler, lakin dünyaya bağılılıkları, onların Allah'a (c.c) teslim olmalarını engellemektedir.

“Hani İbrahim, “Ey Rabbim! Ölüye nasıl hayat verdiğini bana göster!” demişti. O da, “Yoksa inancın yok mu?” diye sormuştu. [İbrahim] cevap vermişti: “Hayır, ama [görmeme izin ver] ki kalbim tamamen mutmain olsun.” “Öyleyse” demişti Allah, “Dört kuş al ve onlara sana itaat etmeyi öğret; sonra onları (etrafındaki) her tepeye ayrı ayrı sal; sonra da çağır: uçarak sana gelecekler. Bil ki Allah her şeye kâdirdir, hikmet sahibidir.”” (Bakara/260)

İbrahim (a.s); Allah'tan (c.c) ölüleri nasıl dirilttiğini kendisine göstermesini istemişti. Bu istek Allah'a (c.c) iman ile ilgili bir olağanüstülük görme isteği değil, Allah'ın (c.c) yaratma sıfatının içyüzünü görmek isteğinin bir ifadesiydi. Allah (c.c) bu talebi kabul etmiş ve İbrahim'in (a.s) kendisine alıştırıp haklarında bilgi edindiği dört kuşu parçalamasını ve her bir parçasını bir dağın başına atmasını, sonra da kuşları çağırmasını emretmişti. Böylece kuşlar bir araya getirilip canlandırılacak ve İbrahim'e (a.s) ölülerin nasıl diriltildiği gösterilecekti. Bu talep İbrahim (a.s) ile Allah (c.c) arasındaki özel hukuka dayanıyordu ve bireysel bir talepti. Allah'ın (c.c) dost olarak kabul ettiği kişi ile arasındaki ilişkiyi göstermesi açısından Kur'an bu talebe ve Allah'ın (c.c) cevabına yer vermiştir.

İbrahim'in (a.s) bıraktığı miras, Allah'ın (c.c) varlığı ve birliği ilmidir. Bu ilim üzerine İbrahim'in (a.s) inanç sistemi ve İslam'ın hukuk ilkeleri inşa edilir. Hristiyan ve Yahudiler de kendilerini İbrahim'in (a.s) ilmi mirasçısı olarak tanıtırılar. Ancak İbrahim'in (a.s) tebliğ ettiği inanç

sistemi, din adamları tarafından deforme edilip, sömürüye altlık haline getirilmiş olan Hristiyanlık ve Yahudilik ile uyumlu değildir. İbrahim'in (a.s) dini hangi ad altında olursa olsun sömürü ve zulmü asla kabul etmez. Buna karşın günümüz dünyasının içinde debelendiği acıların büyük bir kısmı Yahudiler ve onların oyununa gelen kimi Hristiyanlar, Budistler, Hindular vs. eliyle gerçekleşmektedir. Bu acıların bir kısmında da İslam ile alakası olmayan uyduruk inançlara sahip, ama Müslüman olduğunu zanneden gruplar kullanılır.

“EY GEÇMİŞ vahyin izleyicileri! Tevrat ve İncil'in kendisinden [uzun zaman] sonra vahyedildiğini gördüğünüz halde İbrahim hakkında neden tartışıyorsunuz? Aklınızı kullanmıyor musunuz? Siz, bilginiz olan şeyler hakkında tartıştınız, ama hiç bilmediğiniz şey hakkında neden tartışıyorsunuz? Hâlbuki Allah [onu] bilir, ama siz bilmezsiniz: İbrahim, ne bir “Yahudi”, ne de “Hristiyan” idi, ama kendini Allah'a teslim ederek her türlü bâtıldan yüz çevirmiş biriymi ve O'ndan başka bir şeye ilahlık yakıştıranlardan değildi. Gerçekte İbrahim'e en yakın olanlar, muhakkak ki -bu Peygamber'in (Muhammed'in) ve [o'na] inanan herkesin yaptığı gibi- o'na tâbi olanlardır; Allah da inananlara yakındır.” (Ali İmran/65-68)

İbrahim (a.s), Allah'ın (c.c) hukuku dışındaki hiçbir hukuku kabul etmemişti. Yahudilik ve Hristiyanlıkta ise din adamlarının, ruhbanların, saltanat ve sermaye sahiplerinin çıkarları doğrultusunda Allah'ın (c.c) hukuku deforme edilmiştir. Hem Yahudilikte hem Hristiyanlıkta Allah'a (c.c) ortak koşma, peygamberlere iftiralar ve asılsız hikâyeler çok yoğundur. Bu nedenle Allah (c.c), insanları Yahudilik ve Hristiyanlığa çağırana karşı Müslümanların insanları İbrahim'in (a.s) inanç sistemine çağır-

malarını emretmektedir. Allah'ın (c.c) insanları kendinize çağırın demek yerine İbrahim'in (a.s) inanç sistemine çağırın demesi dikkat çekicidir. Demek ki İslam'ı tanımak için kendisini Müslüman olarak tanıtan kişi ya da grupları değil, İbrahim'i (a.s) incelemek gerekir.

“ONLAR: “Yahudi veya Hristiyan olun ki doğru yolu bulasınız” derler. De ki: “Hayır, [bizimki,] bâtil olan her şeyden yüz çeviren ve Allah'tan başkasına ilahlık yakıştıranlardan olmayan İbrahim'in inanç sistemi(dir)”” (Bakara/135-136)

Yahudiler Musa'nın (a.s), Hristiyanlar da İsa'nın (a.s) Allah'tan (c.c) aldıkları vahyi deforme ettiler. O halde bize düşen Yahudi ve Hristiyanları değil, Allah'ın (c.c) peygamberlerini takip etmektir. Bu ayetler aynı zamanda Müslümanlara da birer uyarı niteliğindedir. İslam, sadece Allah'ın (c.c) peygamberlerinin öğrettikleri ilkelerden oluşur. Bu bağlamda Kur'an, Allah (c.c) tarafından korunmuş bir kitap olarak Müslümanların temel referansı olmak zorundadır. Lakin günümüz Müslüman toplumların çoğunda Kur'an'ın açıklaması olduğu kabulü ile bazı kitaplar Kur'an'a eşdeğer görülmekte ve uygulamada bu kitaplar referans gösterilerek peygamber öğretilerinden sapılmaktadır. Haliyle günümüz Müslüman toplumlarında görülen uygulamaları İslami kabul etmek de doğru değildir. Doğru olan İbrahim'in (a.s) Kur'an'da anlatılan inanç sistemidir.

“DE Kİ: Bakın, Rabbim beni düzgün ve saf bir itikad aracılığıyla dosdoğru bir yola yöneltti; her türlü bâtıldan uzak durarak Allah'tan başka şeye ilahlık yakıştıranlardan olmayan İbrahim'in yoluna.” (Enam/161)

İnsanların ihtiyaçlarına cevap veren yegâne din İbrahim'in (a.s) dinidir. Çünkü onun dininde Allah'a (c.c) ortak koşturmak, yani başkasına kul olmak, sömürölmek, ezilmek, horlanmak yoktur. Onun dini, özgürlük olmadan yaşamı değersiz bulan insanların tercih ettiğı bir dindir. Hem İbrahim'in (a.s) dinine mensup olduğunu söyleyen, hem de Allah (c.c) dışında efendiler diretenler, Allah (c.c) ile insanları aldatma niyetinde olanlardır.

“Ve Allah'ın dâvâsı için, O'nun yolunda gösterilmesi gereken en zorlu, en üstün çabalara girişin; [mesajına muhatap ve taşıyıcı olarak] sizi seçen ve din konusunda üzerinize bir zorluk, bir güçlük yüklemeyen O (Allah)'dur: [ve size] atanız İbrahim'in inancını [izlemeyi öneren de O.]” (Hac/78)

İbrahim'in (a.s) dini; yaşamı zorlaştıran, hayatı ağır bir yük haline getiren bir din değildir. Tam tersine hayatı düzenleyip kolaylaştıran bir sistemdir. İbrahim'in (a.s) dini, yani İslam, teorik değil, uygulamada karşılığı olan bir dindir. İslam; namaz, zekât, iyi davranışlarda bulunmak, zalime karşı cihat yapmak, mazlumu kollamak vs. ilkelerin hepsini uygulamada görmek ister ve yapılan her işin Allah (c.c) adı ile hayırlı bir şekilde yapılmasını emreder. Allah (c.c), İslam dinine mensup olanlar için tek hâkim, tek koruyucu, tek sahip ve tek ilahtır. Peygamberler ise birer özgürlük öğretmeni, yaşam rehberidirler.

İbrahim'in (a.s) hayatı iki kısım da ele alınabilir. Hayatının ilk kısmında özgürlük mücadelesini, toplumun kolektif pagan bilincine başkaldırışını ve bu mücadelesinde kendisini durdurmaya çalışan hiçbir engele aldırmayışını görürüz. Hayatının ikinci kısmı ise, değişik memleketlere uğrayıp tebliğde bulunmak ve Mekke'de, Kâbe binasını

yapıp, insanları Kâbe'nin etrafında toplayıp, özgürlüğün ve adaletin hayat bulduğu bir toplum inşa etme gayretiyle geçmiştir. Hayatının ikinci kısmında, çocukları İsmail (a.s) ve İshak'ın (a.s) da büyük rolleri vardır. Şunu da belirtmek gerekir ki, Kur'an'da İbrahim'in (a.s) karısı ile birlikte Mısır'a gidişi ve Firavun'un sarayında yaşadığı sorunlar ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Birçok siyer kitabında İbrahim'in (a.s) Mısır yolculuğu yer alıyor olsa da, Mısır serüveni Tevrat'ta geçmekte olup, hakikati şüphelidir.

“De ki “Allah doğruyu söylemektedir: O halde, bâtil olan her şeyden yüz çeviren ve Allah'ın yanı sıra hiçbir şeye ilahlık yakıştırmayan İbrahim'in inanç sistemine uyun.” Unutmayın, insanlık için inşa edilen ilk mâbed, Mekke'deki idi: bereketli ve bütün âlemler için bir rehber[lik kaynağı], apaçık işaretlerle dopdolu. [Orası] bir zamanlar İbrahim'in durduğu yer[dir]; kim içine girse huzur bulur. Bundan dolayı, mâbedi haccetmek, gücü yeten bütün insanların Allah'a karşı yerine getirmek zorunda oldukları bir görevdir. Hakikati inkâr edenlere gelince, bilsinler ki, Allah, yarattığı âlemlerden bağımsızdır, her bakımdan Kendine yeterlidir.” (Ali İmran/95-97)

İslam'ın amacı dünyayı imar etmek, yaşanabilir bir hale getirmektir. Yaşam güvenlik ve adalet ile birebir ilişkilidir. İbrahim (a.s) ve oğlu İsmail (a.s) bir numune olması için Mekke'yi Allah'ın (c.c) emirlerine göre düzenlemişlerdi. Hac ibadeti maksadı ile Kâbe'yi ziyarete gelecek olanlar, Allah'ın (c.c) emirlerinin uygulamadaki karşılığını görüp, İslam'ı daha iyi kavrayacaklardı.

“Çünkü İbrahim'e bu İbadet Evi'nin kurulacağı yeri gösterdiğimiz zaman [o'na demiştik ki:] “Bana kimseyi

ortak koşma! Ve Benim Mâbedimi, onu tavaf edecek olanlar için, onun önünde [Rablerini tazim ve tefekkür ederek] dikilip duranlar için, saygıyla eğilenler ve yere kapananlar için temiz tut!” Bunun içindir ki, [ey Muhammed,] bütün insanları hacca çağır: yaya olarak ve hızlı yürüyen her [türli] binek üstünde, [dünyanın] en uzak köşelerinden sana gelsinler de (bunun) kendilerine sağlayacağı yararları görsünler ve (kurban için) belirlenen günlerde, [bu amaçla] O'nun kendilerine rızık olarak sağladığı hayvanlar üzerine Allah'ın ismini ansınlar ve böylece siz de bunlardan yiyin ve darlık içindeki yoksulu da doyurun. Bundan sonra, uymak zorunda oldukları belli birtakım kısıtlamalara son versinler; [varsa] adaklarını yerine getirsınler ve (Dünyanın) bu en eski Mâbedini [bir kere daha] tavaf etsinler.” (Hac/26-29)

Kâbe; İslam dünyası için bir toplanma yeridir. Bu toplanmanın özü Allah'ın (c.c) tek ilah oluşuna yoğunlaşmaktır. Kâbe'ye varan biri Allah'a (c.c) neden ortak koşulmaması gerektiğini idrak etmiş olmalıdır. Ne yazık ki günümüzde hac ibadeti birtakım şekilsel söz ve hareketlerle sınırlı kalmıştır. Oysa Kâbe sorunların konuşulacağı, çözüm önerilerinin üretileceği, değişik memleketlerden gelenlerin tanışıp birbirleri ile fikir alışverişinde bulunabilecekleri, zulüm altında olan, açlık ile pençeleşen, bulaşıcı hastalıklara yakalanan ya da daha farklı sıkıntıları olan Müslümanların sıkıntılarının ele alınacağı, çeşitli konferans ve toplantıların yapılacağı, İslam dünyasına yönelik bazı kararların alınacağı ve bu kararlar doğrultusunda somut adımların atılacağı bir yer olmaya devam etmeliydi. Ancak yardımlaşma ve mazlumun derdi ile dertlenmeyle insan kirlerinden arınabilir, aksi takdirde kirler sadece şekilden oluşan hareketlerle temizlenmezler. İbra-

him'in (a.s) kişiliği ile ilişkilendirerek hac konusunu düşündüğümüzde, haccın ne anlama geldiğini daha iyi anlayacağız.

“Bütün benliğini Allah'a teslim eden, daima iyilik yapan ve her türlü bâtıldan yüz çeviren İbrahim'in inanç sistemine -Allah'ın o'nu sevgisiyle yücelttiğini görerek-uyan kişiden daha iyi iman sahibi kim vardır?” (Nisa/125)

Allah (c.c); İbrahim'i (a.s) samimiyeti, özgürlükçü tavrı, merhameti, hoşgörüsü nedeniyle önder olarak tanıtmıştır. İbrahim (a.s) tek başına yemek yemekten hoşlanmayan, gönlü zengin, misafirperver bir şahsiyettir. Cana yakınlığı, alçakgönüllülüğü, bilgisi, cesareti ve insanların özgürlüğü uğruna çektiği sıkıntılar sebebiyle Allah (c.c), kendisini Halilullah, yani Allah'ın (c.c) dostu olarak anılmakla ödüllendirmiştir. İslam toplumlarındaki önderler, İbrahim'in (a.s) kişiliğini araştırmak ve onun gibi olmak zorundadırlar. **İslam çabuk öfkelenen, samimiyetsiz, hoşgörüsüz, merhametsiz, seçkinci tavırlar takınan, başkalarının acısı ile ilgilenmeyen kimseleri önder olarak tanımaz.**

“Ve [şunu hatırlayın:] Rabbi, İbrahim'i buyrukları ile sınıadığında ve İbrahim de bunları yerine getirdiğinde ona “Seni insanlara önder yapacağım!” demişti. İbrahim de sormuştu: “Benim neslimden de mi [önderler çıkaracak-sın]?” [Allah] cevap vermişti: “Benim ahdim zalimleri kapsamaz.”” (Bakara/124)

Allah (c.c), İbrahim'i (a.s) yukarıda saydığımız vasıflarından dolayı insanlara önder yapmıştır. İbrahim'in (a.s) soyundan da önderler talep etmesi üzerine, Allah (c.c) zalimlere herhangi bir ikramda bulunmayacağını bildir-

miştir. O halde peygamber soyundan olsalar da zalimler cezadan kurtulamayacaklardır. Başka bir deyişle peygamber soyundan olmanın, Allah (c.c) indinde hiçbir anlamı yoktur. Ancak ahireti düşünen, Allah'a (c.c) gönülden bağlı, taklit yerine düşünmeyi, sorgulamayı becerebilen insanlar Allah'ın (c.c) yanında değerli olabilirler. Ancak, yönünü Allah'a (c.c) dönen insanlar İbrahim'in (a.s) dini-ne girerler.

Lut (a.s)

Lut (a.s); tüketimdeki ilkesizliğin maddiyatın ötesine geçtiği, kadın erkek arasındaki duygusal bağın koptuğu, cinselliğin toplumsal boyutta ve aleni bir şekilde sınırsızca yaşandığı bir topluma Allah'ın (c.c) hukukunu hatırlatmakla görevlendirilmiş bir peygamberdir. Allah (c.c); Lut'un (a.s) salih, bilgili ve seçkin bir kişiliğe sahip olduğundan söz etmekte ve çirkinliğin hâkim olduğu bir toplumda, Lut'u (a.s) rahmetinin kapsamına alarak düşmanlarına üstün kıldığını bildirmektedir.

“Ve İsmail’e, Elyesa’ya, Yunus’a ve Lût’a da peygamberlik bağışladık.] Ve Biz onlardan her birini diğer insanlara üstün kıldık.” (Enam/86)

“VE LÛT'a da [doğru ile eğrinin seçiminde] sağlam bir muhakeme yetisi ve ilim verdik ve o'nu çirkin davranışlar ortaya koyan bir toplumun elinden kurtardık. [Bu toplumu ise yok ettik, çünkü] gerçekten günaha gömülüp gitmiş yoz bir toplumdur. Ve (Lût'u) rahmetimizle kuşattık: çünkü o gerçekten dürüst ve erdemli kimselerdendi.” (Enbiya/74-75)

Lut'un (a.s) toplumu maddi kirleri üzerinde taşımakla birlikte, duygu ve ahlaki kirlenme de yaşamaktaydı. Sö-

mürüdeki sınırsızlıklar bir noktadan sonra cinsel ahlak ilkelerine de sirayet eder. Nuh (a.s), Hud (a.s), Salih (a.s), İbrahim (a.s) peygamberler de sömürünün, tüketim köleliğinin, gösterişin ve zorbalığın insanları ne hale getirdiğini görmüştük. Lut'un (a.s) toplumunda ise ilkesizlik sadece para ile sınırlı kalmamış, bir adım daha ileri gidecek duyguları da kirletmiştir. Hem de öyle kirletmiştir ki, Lut'un (a.s) karısı bile bu çirkin durumun destekleyicisi olmuştur. Zenginliğin ve zorbalığın şımarttığı bir toplumdur Lut'un (a.s) toplumu. Cinsel dengesizlik, diğer alanlardaki dengesizlikten sonra başvurulan bir aşırılıktır. Dolayısıyla cinsel ilkesizlik olan bir toplumda eşkıyalık, ekonomik sömürü, köleleştirme faaliyetleri, sınıf sistemi gibi zorbalıkların varlığı şaşırtıcı değildir.

“VE LÛT[u hatırlayın ki, hani o] kavmine şöyle demişti: “Dünyada sizden önce hiç kimsenin yapmadığı iğrençlikleri mi işleyeceksiniz? Kadınları bırakıp, şehvetle erkeklerle yaklaşıyorsunuz: Yoo, siz gerçekten ölçüyü aşan bir topluluksunuz!” Fakat kavminin cevabı yalnızca şu oldu “Sürün ülkenizden onları! Besbelli, kendilerini temize çıkaran insanlar, bunlar!” Bunun üzerine o'nu ve geride kalanlar arasında bulunan karısı dışında yandaşlarını kurtardık. Bu arada, [helak edici] bir yağmur yağdırdık berikilerin üzerine: İşte görün, günaha gömülüp gidenlerin başına geleni!” (Araf/80-84)

Lut'un (a.s) toplumu eşcinsel ilişkiyi günlük hayatın bir parçası olarak görmekteydi. Cinselliği toplu olarak aleni bir şekilde yaşamakta bir sakınca görmez, Allah'ın (c.c) cinsellik hakkındaki hukukuna, temizliğe fazla meraklı olanların saçmalıkları derlerdi. Kendilerinden önce bireysel olarak cinsel sınırsızlık savunusunda bulunanlar muhtemelen vardı, ancak toplu olarak cinselliğin sınırsız-

ca savunulması ve toplu olarak herkesin eşcinselliği yaşayışı daha önce hiçbir topluluk da görülmemiştir.

“LÛT [da Bizden aldığı ilhamla] kavmine şöyle seslenmişti: “Siz, kesinlikle, dünyada daha önce hiç kimsenin yapmadığı iğrençlikleri yapıyorsunuz! Siz, erkeklere [azgın bir şehvetle] yaklaşıp [cinsler arasında tabii olan] yolu kapatmıyor musunuz? Ve bu utanç verici suçları [açık] toplantılarınızda işlemiyor musunuz?” Ama kavmi, “Peki,” diye cevap verdi, “eğer doğruları söyleyenlerden isen, başımıza Allah'ın azabını getir bakalım!” [Bunun üzerine Lût] “Ey Rabbim!” diye yalvardı, “Bozgunculuğa ve yozlaşmaya yol açan bu insanlara karşı bana yardım et!” Derken [semavî] elçilerimiz İbrahim'e [İshâk'ın doğumu] müjdesini getirdiklerinde [aynı zamanda]: “Biz bu yörenin halkını yok edeceğiz, çünkü onlar gerçek zalimlerdir!” dediler. [Fakat İbrahim] “Ama Lût da onlar arasında yaşıyor!” diye haykırdı[ğı zaman] şu cevabı verdiler: “Kimin orada olduğunu iyi biliyoruz; o'nu ve karısı dışındaki bütün aile efradını kesinlikle koruyacağız; karısı ise geride bırakılanlar arasında yer alacak.” Elçilerimiz kendisine geldiklerinde Lût onlar adına üzüntüye kapıldı, çünkü onları koruyamayacağını gördü; ama onlar Lût'a: “Korkma ve üzülme! Biz seni ve karın dışında bütün aileni koruyacağız; karın ise geride bırakılanlar arasında yer alacak. Bu yörenin halkına, işledikleri bütün kötülüklerin karşılığı olarak gökten mutlaka bir bela indireceğiz!” dediler. [Sonunda dediğimiz oldu] ve ondan geriye, aklını kullananlar için açık işaretler bıraktık.” (Ankebut/28-35)

Lut'un (a.s) toplumunda siyasi ve ekonomik bozulmuşluk, ahlaki bozukluğun öncüsü ve destekleyicisiydi. Bu toplum kervanların yolunu kesip yolculara eziyet eden, hak ihlallerinin çokça yaşandığı bir toplumdur. Top-

lantılarında eşcinsel ilişki toplantının tamamlayıcısı olarak yer alırdı. Bu toplumda eşcinsellik normal bir eylemin ötesinde gerekli bir eylem olarak görülürdü. Eşcinselliği kötü bulanlar inançlarına saldırmış kabul edilir, korkutulur, tehdit edilir, aşağılanırdı. Bu tavır Kur'an'a göre bir kişilik sorunuymdu. Bir bakıma kişiliğin israf edilip, değersizleştirilmesiydi.

“[İbrahim,] ‘Peki’ dedi, ‘başka] ne görüyorsunuz, ey [semavî] elçiler?’ Onlar, ‘Bak’ dediler, ‘biz günaha batmış bir topluma gönderildik ki onlara taş gibi sert ceza darbeleri vuralım, bu şekilde kendi kişiliklerini harcamış olanlar[a ceza] için Rabbinin katında belirlenmiş olan (darbeler.)’” Ve zaman içinde orada bulunan [bazı] müminleri [Lût'un şehrinde] çıkardık: çünkü bir [tek] hane dışında orada Bize teslim olan hiç kimse görmedik. Ve böylece [bütün zalimleri bekleyen] şiddetli azaptan korkanlar için orada bir işaret, bir mesaj bıraktık.” (Zariyat/31-37)

Lut (a.s) toplumu; Allah'ın (c.c) azabını Allah'ın (c.c) hukukundan daha karlı bulmuş olacak ki, vadedilen azabı istemekte tereddüt etmemişti. Allah'ın (c.c) melekleri Lut'un (a.s) toplumuna azap götürmek üzere yola çıktılarında, önce İbrahim'e (a.s) uğrayıp, ona İshak'ı (a.s) müjdelemişler ve Lut (a.s) toplumunun başına gelecek olan azabın bilgisini vermişlerdi. Böylece İbrahim (a.s), Lut'un (a.s) güvende olduğundan emin olmuş ve daha sonra Lut'un (a.s) toplumunun başına bir felaket geldiği bilgisi etrafa yayıldığında telaşlanmaması sağlanmıştı. Çünkü Lut (a.s) ile İbrahim (a.s) arasında bir akrabalık, dostluk ve muhabbet vardı.

“VE LÛT'U da [böyle kurtarmıştık]; hani o kavmine “Bu çirkin eylemi, [insanın yapı ve yaratılışına aykırı olduğunu] göre göre, nasıl işliyorsunuz?” demişti, “Gerçekten, kadınları bırakıp da, şehvetle erkeklere mi yöneliyorsunuz? Hayır, işin gerçeği, siz [hakka karşı körlüğü,] bilinçsizliği seçmiş bir toplumsunuz!” Fakat halkının o'na verdiği cevap: “[Lût'u] ve Lût'un yandaşlarını şehrinizden çıkarın! Çünkü bunlar kendilerini temize çıkarmaya çalışan insanlar!” demekten başka bir şey olmadı. Ve bunun üzerine Biz de o'nu ve ailesini kurtardık -yalnızca karısının geride kalanlar arasında olmasını gerekli gördük. Ve ötekilerin üzerine [yok edici] bir yağmur yağdırdık; uyarıl[dıkları halde aldırma]yanların uğradığı bu yağmur ne korkunç bir yağmurdur!” (Neml/54-58)

Lut'un (a.s) çabaları sonuçsuz kaldı. Toplum ne eşcinsellikten vazgeçti ne de zorbalık ve sömürüden... Aksine Lut (a.s) istenmeyen adam ilan edildi. Lut (a.s), toplumunu bilinçsizlik ve akılsızlık ile suçladığına göre, muhtemelen bu toplum eşcinselliği tıpkı günümüz pozitivist bilimcileri gibi uyduruk teorilere dayandırarak meşrulaştırmaya çalışıyordu. Ancak Lut'un (a.s) bazı sözlerinden anladığımız kadarıyla eşcinsellik hiçbir akıl ve ilim sahibinin savunabileceği bir iş değildir. Yani hiçbir bilimsel veri, eşcinselliği desteklemez, eğer desteklediği iddia ediliyorsa veriler değerlendirilirken bir çarpıtma yapılmış demektir.

“VE ELÇİLERİMİZ Lût'a geldiğinde, kendilerini koruyacak gücü olmadığını görerek onlar hesabına derin bir kaygı duydu ve “Zor bir gün, bu!” diye belirtti, (kaygısını). Ve [çirkin arzularla] eve doğru sürüklenen kavmi seğirterek ona geldiler; bunlar daha önce de hep [buna benzer] çirkin işler işleyip durmuşlardı. (Lût): “Kavmim!

İşte kızlarım!” dedi, “Onlar [erkeklerden] daha uygun olur sizler için! Allah’tan korkun da konuklarıma [saldırarak] beni rüsvay etmeyin! Aranızda hiç mi aklı başında kimse yok? “Sen de biliyorsun ki senin kızlarında gözü-müz yok” dediler, “Sen, aslında bizim neyin peşinde ol-duğumuzu çok iyi bilirsin!” “N’olurdu, size karşı koyabi-lecek gücüm olsaydı!” diye hayıflandı, “ya da sırtımı dayayabileceğim bir dayanak!” [Bunun üzerine melek-ler:] “Ey Lût, bak, biz senin Rabbinin elçileriyiz! (Kork-ma,) [düşmanların] sana asla ilişemeyecekler! Artık, ai-lenle beraber gecenin bir vaktinde yola çık; aranızdan kimse arkasına bakmasın, karının dışında [ailenden kimse arkada kalmamasın]: çünkü bil ki onların başına gelecek olan onun da başına gelecek. Onlar için belirlenmiş vakit tam da (bu) sabah; eh, sabah da zaten yaklaşmadı mı? Ve böylece hükmümüz vaki olunca bu [günahkâr şehirlerin] altını üstüne getirdik ve önceden yazılmış bir cezanın in-fazı için üzerlerine birbiri ardından püskürtü halinde sert taşlar yağdırdık. O taşlar ki, [günaha gömülüp gitmiş böyle toplumları tepelemek için] Rabbinin katında hazır-lanmış, işaretlenmiştir. O taşlar ki, zalimlerin başından hiç eksik olmaz!”” (Hud/77-83)

Melekler Lut’un (a.s) evine vardıklarında, Lut (a.s) on-ları tanıyamamış ve yabancı insanlar olarak gördüğü me-lekleri misafir etmişti. Ancak halkın misafirlerine zarar vermesinden de korkuyordu. Halk ise Lut’un (a.s) evine genç erkekler geldiği haberini almış ve evi basmaya kalkmıştı. Lut (a.s), evi basmaya gelenlere kızlarını nikâh-lamayı önerdi. Bu noktada Lut’un (a.s) kızlarını derken kendi kızlarını mı, yoksa halkın kızlarını mı kastettiğini bilmiyoruz. Hangisi kastedilmiş olursa olsun, zorbalar Lut’un (a.s) önerisini kabul etmemişlerdi. Lut (a.s), misa-

firlerinin dövüşebilecek yeteneğe sahip olmadıkları kanaatinde olacak ki, onların bir dayanak olamayacakları sonucuna varmıştı. Misafirlerini koruyamama korkusu onu iyice karamsarlığa sürüklemiş ve çaresizlik içinde sığınak aramıştı. Aslında Lut (a.s), Allah'ın (c.c) koruması altında olduğunun bilgisine sahipti. Ancak misafirlerinin her an çirkin bir saldırıya uğrayabilme olasılığının oluşturduğu tedirginlik, onu çare aramaya itmmişti. Lut'un (a.s) tedirginliğini fark eden melekler kendilerini tanıtmışlardı. Lut (a.s), tanyeri ağırınca şehri terk etme emri aldı. Vakit gelince Lut (a.s) ve ashabı şehri terk ettiler. Geride kalan zorbaların üzerine balçıkla kaplanmış taşlar (volkanın püskürdüğü erimiş kaya parçaları) yağdı ve helak oldular.

“[İbrahim:] “Rabbinin rahmetinden, büsbütün yolunu şaşırmış olanlardan başka kim kesebilir ki umudunu?” dedi. Ve ekledi: “[Bana başka] bir diyeceğiniz var mı, ey [yüce makamın] elçileri?” “Biz, doğrusu, günaha gömülüp giden [helak edilecek] bir topluma gönderildik” diye cevap verdiler, “Lût'un ailesi bu hükmün dışında; onların hepsini, eksiksiz kurtaracağız, bir tek [Allah'ın, hakkında:] Biz geride kalanların arasında olmasını öngördük!” [dediği, Lût'un] karısı bunun dışında.” VE ELÇİLER, Lût'un evine gelince, (Lût onlara): “Doğrusu, siz [burada] tanınmayan kimselersiniz!” dedi. Onlar da: “Evet, fakat biz sana, [kötülükten yana olanların] şüphe edip durdukları şey[i duyurmak] için geldik” diye cevap verdiler “ve sana [gerçekleşmesi kaçınılmaz olan] hakkı getirdik; çünkü kuşku yok ki, biz doğruyu söylüyoruz. Bu durumda artık sen, ailenle birlikte gecenin bir vaktinde yola koyul; sen onları geriden takip et; sizden hiç kimse arkasına bakmasın; yalnızca emredildiğiniz yöne doğru ilerle-

yin.” Ve [elçilerimiz aracılığıyla] o'na şu hükmü tebliğ ettik: “Bu [günahkâr]ların son kalıntıları da sabaha varmadan silinip ortadan kaldırılacaktır.” Bu arada, şehir halkı sevinerek [Lût'a] geldiler. [Lût]: “Bakın, bunlar benim konuklarım,” dedi, “beni utandırmayın, Allah'tan korkun da beni rüsvay etmeyin!” onlar: “Biz sana insanlarla görüşmeyi, [onlara kol kanat germeyi] yasaklamamış mıydık?” [Lût:] “[Niyetli olduğunuz şeyi] ille yapacaksınız,” dedi, “işte bunlar benim kızlarım, [onları alın!]” [Fakat melekler Lût'a:] “Canı sağ olasıca!” dediler, “[Onlar bu durumda seni hiç dinlerler mi?] Baksana, [şehvetten] gözleri dönmüş, körcesine sendeleyip, öteye beriye sarkıntılık yapıp duruyorlar!” Ve derken, tan yeri ağarırken, [hak ettikleri azabın] gürültüsü apansız yakaladı onları ve böylece [bu günahkâr şehirlerin] altını üstüne getirdik; belirlenmiş cezanın infazı için üzerlerine püskürtü halinde sert taşlar yağdırdık. Şüphesiz, bütün bunlarda, işaretlerden anlam çıkarmasını bilen kimseler için çıkarılacak nice dersler vardır. Çünkü gerçekten de [sözü geçen] bu [şehirler] bugün hâlâ yerinde durmakta olan bir yol üzerindeydiler. Şüphesiz, bütün bunlarda [Allah'a] inanan kimseler için çıkarılacak bir ders vardır.” (Hicr/56-77)

Allah (c.c), Lut (a.s) toplumunu akli terk etmiş sarhoşlar olarak betimler. Helak edilen bu toplumun yıkıntılarının hala yaşatıldığını hatırlatır ve bu yıkıntılardan ibret alınmasını öğütler. Ancak Kur'an bu yıkıntıların nerede olduğunu açıklamamıştır. Bu konu üzerinde çalışma yapan İslam âlimleri ve arkeologlar, bölgenin Lut Gölü civarındaki sülfürik parçacıklarla kaplı alan olduğu sonucuna varmışlardır. Hava fotoğrafları üzerine yapılan çalışmalarda bu düşüncayı desteklemektedir.

“[VE] LÛT toplumu (da) gönderilen elçilerden [birini] yalanladı; hani, kardeşleri Lût onlara: “Allah'a karşı sorumluluk bilinci duymaz mısınız?” demişti, “Bakın, ben [O'nun tarafından] size gönderilen güvenilir bir elçiyim; öyleyse, artık Allah'tan yana bilinç ve duyarlık gösterin ve bana itaat edin! Üstelik ben sizden herhangi bir karşılık da istiyor değilim; benim hak ettiğim karşılığı vermek âlemlerin Rabbinden başkasına düşmez. İnsanların içinden [tab'an ve hukukene meşru olan cinsi bırakıp da] erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Hem de, Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizden uzaklaşarak? Yoo, siz her türlü ölçüyü aşan azgın bir toplumsunuz!” “Ey Lût!” dediler, “Eğer [bu sözlerinden] vazgeçmezsen [bu şehirden] mutlaka kovulacaksın!” [Lût:] “İyi bilin ki, ben bu sizin yaptıklarınızı sonuna kadar kınayanlardan biri olarak kalacağım!” dedi. [Ve sonra şöyle dua etti:] “Ey Rabbim, beni ve ailemi bunların yapageldikleri (kötülüklerden) kurtar!” Bunun üzerine Biz de o'nu ve ailesini kurtardık; yalnızca geride kalmayı seçen bir kocakarı bunun dışında kaldı ve sonra ötekileri kırıp geçirdik; üzerlerine [helak edici] yağmurlar yağdırdık; uyarıl[dıkları halde uslanmay]anların maruz kaldığı yağmur, gerçekten, ne korkunçtur! Bu [kıssada da insanlar için] bir ders vardır; onlardan çoğu [buna] inanmasalar da...” (Şuara/160-174)

Kendini düzeltmeyen Lut (a.s) toplumu helak oldu. Helak olanlar arasında Lut'un (a.s) karısı da vardı. Lut'un (a.s) peygamber oluşu kötü ahlaklı karısının hiçbir işine yaramamıştı. Nuh'u (a.s) anlatırken de değindiğimiz gibi, Allah (c.c) Lut'un (a.s) karısı ile Nuh'un (a.s) karısını Firavun'un karısı ile karşılaştırmaktadır. Firavun'un karısı Allah'a (c.c) iman ettiği için mükâfatlandırılmış, Nuh'un

(a.s) karısı ile Lut'un (a.s) karısı küfrü terk etmedikleri için cezalandırılmıştır.

“ŞÜPHESİZ, Lût da elçilerimizden biriydi; [dolayısıyla, o'nun günahkâr ülkesini cezalandırırken] kendisini ve aile efradını kurtardık, geride kalanlar arasında bulunan yaşlı bir kadın dışında ve sonra diğerlerini tamamen yok ettik: siz [bugüne kadar] onların yurtlarından gelip geçmektesiniz her sabah ve her akşam. O halde (bakıp da) aklınızı kullanmıyor musunuz?” (Saffat/133-138)

Kur'an'da anlatılan peygamber kıssaları, peygamberlerin dünyevi yaşamlarından ziyade, düşünceleri hakkında bilgi verirler. Yalnızca Kur'an'a bağlı kalınarak hiçbir peygamberin doğum ile ölüm arasındaki hayat hikâyesi yazılamaz. Zaten Kur'an'ın amacı da ne peygamberleri birer süper kahraman olarak anlatmaktır ne de insanların peygamber kıssalarını birer film senaryosu gibi okuyarak hoşça vakit geçirmeleridir. Kur'an kolay ve anlaşılır bir kitap olarak, peygamberlerin yaşadıklarından öğüt alınmasını bekler. Muhammed'in (a.s) İslam dünyası için ifade ettiği anlamın aynısı, Kur'an'da kendisine yer verilen diğer peygamberler için de geçerlidir. Dolayısıyla her peygamber kıssası Müslümanlar için bir tebliğdir. Allah (c.c); Lut'un (a.s) sadece kendi toplumu için değil, tüm insanlar için bir tebliğci olduğunu da ayrıca hatırlatmaktadır.

“LÛT halkı [da] bütün uyarılar[ımız]ı göz ardı etmişti: onların üzerine de öldürücü bir kasırga saldı ve şafak vakti yalnız Lût'un ailesini kurtardık, katımızdan bir nimet olarak: işte biz şükredenleri böyle ödüllendiririz. Aslında o, Bizim cezalandırma gücümüz konusunda onları uyarıyordu; ama onlar bu uyarılara hep şüpheyle baktılar ve

hatta o'ndan misafirlerini [kendilerine] teslim etmesini istediler: bunun üzerine onları (gerçeği) görmekten yoksun bıraktık: "Uyarılarım göz ardı edildiğinde başınıza gelen azabı tadın bakalım!" [diye seslendik.] Nitekim sabahın erken vaktinde (etkileri) kalıcı bir azap onları yakaladı: "Uyarılarım göz ardı edildiğinde başınıza gelen azabı tadın bakalım!" Bu nedenle, Biz bu Kur'an'ı akılda kolay tutulur kıldık: öyleyse, yok mudur ondan ders almak isteyen?" (Kamer/33-40)

Hiçbir toplum uyarılmadan cezalandırılmamıştır. Allah'ın (c.c) elçilerini dinleyip zorbalıktan vazgeçenler dünya ve ahiret saadetine ulaşırken, peygamberlerle savaşmayı tercih edenler hiç ummadıkları bir anda ve hiç beklemedikleri bir olayla helak edilmişlerdir. Şüphesiz ki, Allah (c.c) hiç kimseye zulmetmez, insanlar kendi kendilerine ve birbirlerine zulmederler.

İsmail (a.s)

İsmail (a.s) ve İshak (a.s), Allah'ın (c.c) İbrahim'e (a.s) birer armağanıdır. Her iki oğul farklı zamanlarda İbrahim'e (a.s) müjdelenmişlerdir. Kur'an'da İsmail (a.s) erdemli, yumuşak huylu, sözünün eri bir kişilik olarak anılmaktadır.

"VE BU KİTAPTA İsmail'i de an! Doğrusu, o da her zaman sözünde duran biriydi; bir elçi, bir nebiydi. Ve halkına salâtı ve zekâtı emrederdi ve o da Rabbinin katında hoşnutluk kazanmıştı." (Meryem/54-55)

"İsmail'i, Elyesa'yı ve [o'nlara gibi] kendisini [Bize] adayın herkesi an: onların tümü hayırlı kimselerdi!" (Sad/48)

İsmail (a.s), Allah'ın (c.c) hukukuna bağlı bir toplum kurmanın çabasını vermişti. Allah (c.c) dışında hiç kimseye boyun eğmez, namaz kılar, zengin fakir arasındaki hukuku önemser ve zekât verirdi. Bu özellikler yumuşak huyluluk ile birleşince güven duyulan insanın tanımına ulaşılır ki, İsmail (a.s) güven duyulacak insan örneğidir. İbrahim'in (a.s) peygamberliğinin ilk döneminde bireyin toplumsal köleliğe başkaldırışı ön plandaydı. Peygamberliğinin ikinci döneminde ise oğlu İsmail (a.s) ile birlikte Allah'a (c.c) kul olmayı tercih eden insanların oluşturduğu, Allah'ın (c.c) hukukunun yaşatıldığı bir toplum oluşturma gayreti vardır. İsmail'in (a.s) hayatında babası İbrahim (a.s) tarafından Mekke'ye yerleştirilmesi, kurban olayı ile Kâbe'nin yapım süreci büyük öneme sahiptir.

“HANİ, İbrahim: “Ey Rabbim!” demişti, “Bu beldeyi emin kıl; beni ve çocuklarımı putlara tapmaktan ebediyen uzak tut! Çünkü ey Rabbim, bu [tapınma nesneleri] gerçekten, insanlardan pek çoğunu yoldan çıkardı! Bunun içindir ki, [yalnızca tebliğ ettiğim dinde] bana uyan kimse gerçekten bendendir; bana başkaldırana gelince, şüphesiz Sen çok acıyan, esirgeyen gerçek bağışlayıcısın! Ey Rabbimiz! Soyumdan bazılarını ekilebilir toprağı olmayan bir vadiye, Senin kutsal evinin yakınına yerleştirdim ki, ey Rabbimiz, salâtu devamlılık ve duyarlılık içinde yerine getirsinler; öyleyse, insanların kalplerini onlara doğru meylettir ve onlara verimli, bereketli rızıklar bahşet ki şükretsinsinler. Ey Rabbimiz! Şüphesiz, gizlediğimizi de, açığa vurduğumuzu da bilen Sensin: Çünkü yerde ve gökte olan hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz. En içten övgüler, kocamış halimle bana İsmail ile İshâk'ı armağan eden Allah'a özgüdür! Duaları, yakarışları işiten elbette benim Rabbimdir: [O halde] Ey Rabbim, beni ve soyumdan ge-

len insanları salâtta devamlı ve duyarlı kıl! Ve ey Rabbimiz, bu duamı kabul buyur. Hesabın görüleceği Gün, beni, anamı-babamı ve bütün müminleri bağışla!”” (İbrahim/35-41)

İbrahim (a.s), ailesinin bir kısmını Mekke’ye yerleştirmişti. Ancak yerleşilen bölge olan Mekke, yeşilliğin olmadığı oldukça kıraç bir toprak yapısına sahipti. Yerleşimin amacı ise yalnızca Allah’a (c.c) kulluk edip, Allah’ın (c.c) hukukunu yaşatacak bir toplum oluşturmaktır. Bu nedenle İbrahim (a.s); duasına putların (Allah’a (c.c) ortak koşulan her şey) tehlikesinden söz ederek başlamakta, güvenli bölgenin Allah’ın (c.c) hukukunun yaşatıldığı bölge olduğu gerçeğini dile getirerek devam etmektedir. Allah’ın (c.c) hukukunu terk edenin hesabını ise Allah’a (c.c) bırakmaktadır. Allah’tan (c.c), ailesi için rızık talebinde bulunmakta ve verilecek rızık şükretmelerine vesile olmasını umut etmektedir. İbrahim (a.s), soyunun içinden Allah’ın (c.c) hukukunu yaşatacak bir grubun var olması için Allah’a (c.c) niyazda bulunarak ve tüm müminler için af isteği ile duasını bitirmektedir.

İbrahim’in (a.s) yaşama dair değerlendirmelerini analiz ettiğimizde, insanın çorak topraklardan değil, çorak hukuklardan kaçınmasının öğütlendiğini görürüz. Babası tarafından Mekke’ye yerleştirilen İsmail (a.s) ise, Mekke’yi güvenli belde yapma yolunda büyük bir misyon yüklenmiştir.

“[İbrahim,] “Ben” dedi, “[bu toprakları terk edeceğim ve] Rabbim beni ne tarafa sevk ederse oraya gideceğim!” [Ve şöyle yalvardı:] “Ey Rabbim! Bana dürüst ve erdemli [olacak bir erkek çocuk] bağışla!” Bunun üzerine ona [kendisi gibi] yumuşak huylu bir erkek çocuk müjde-

ledik. Ve [bir gün, çocuk, babasının] tutum ve davranışlarını anlayıp paylaşacak olgunluğa eriştiğinde babası şöyle dedi: “Ey yavrucuğum! Rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm: bir düşün, ne dersin?” [İsmail]: “babacığım” dedi, “sana emredilen neyse onu yap: İnşallah beni sıkıntıya göğüs gerenler arasında bulacaksın!” Fakat ikisi Allah’ın emri [olarak gördükleri]ne kendilerini teslim edince ve [İbrahim] onu yüzüstü yatırınca, kendisine selwendik: “Ey İbrahim, sen şimdiden o rüya[nın amacı]nu yerine getirmiş oldun!” İşte iyilik yapanları Biz böyle ödüllendiririz: çünkü bu, gerçekten apaçık bir sınama idi. Ve fide olarak o’na büyük bir kurban verdik, böylece o’nun sonraki kuşaklar tarafından şöyle hatırlanmasını sağladık: “İbrahim’e selâm olsun!” Biz iyileri böyle ödüllendiririz, çünkü o Bizim gerçekten inanmış kullarımızdandı.” (Saffat/99-111)

İbrahim’i (a.s) anlatırken de değindiğimiz gibi, ateşe atılması kararlaştırılan İbrahim (a.s) yaşadığı bölgeyi terk etme kararı almıştı. Yalnızlık içinde doğduğu toprakları terk eden İbrahim (a.s), Allah’tan (c.c) kendisine bir çocuk ihsan etmesini istemişti. Allah (c.c) duasına karşılık onu, İsmail (a.s) ile sevindirmiş, ancak İsmail (a.s) sorgulama yapabilecek yaşa geldiğinde kurban edilmesi emri verilmişti. İbrahim’in (a.s) oğlunu kurban etmesi emrini alması değişik açılardan ele alınmıştır. Kimi düşünürler olayın insanın dünyaya olan bağlılığını kırmayı hedeflediğini söylerken, kimisi insanın vahşi doğasını ve kan dökücü tarafını bir ilkeye bağlamayı amaçladığını söylemişlerdir. Kimisi ise amacın yalnızca Allah’a (c.c) yakınlık olduğunu, yani Allah’a (c.c) yakın olmak için sana en sevimli olan şeyden vazgeçebilmen gerektiğini, bu sevimli değerın İbrahim (a.s) için oğlu, İsmail (a.s) için ise canı

olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu yaklaşımların her birinin doğruluk tarafları varsa da olayı tam olarak açıklığa kavuşturdukları söylenemez.

“GERÇEK ŞU Kİ, Biz Âdemoğullarını üstün ve onurlu kıldık; karada ve denizde onların ulaşımını sağladık; temiz besinlerle onları rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın pek çoğundan üstün tuttuk.” (İsra/70)

Tarih boyunca kimi toplumlar tanrılarının şerrinden korunmak ya da tanrılarına daha yakın olabilmek için insanları kurban etmişlerdir. Muhtemelen bu ritüel İbrahim’in (a.s) zamanındaki toplumlarda da uygulanıyordu. Ancak Allah (c.c), insanı şerefli bir varlık olarak yarattığını belirtmektedir. Şerefli bir şekilde yaratılan insanın kendisi gibi bir başka insanı kurban etmesi kesin bir emirle yasaklanmalıydı. Açıktır ki, insanın kurban edilmesi yasaklanmasaydı insan hayatı değerini yitirecek, zenginler güçsüzleri kurban edecek, zorbalık hukuku en çirkin şekli ile topluma hâkim olacaktı. Allah (c.c); İbrahim (a.s) ile İsmail (a.s) üzerinden kurban eylemini bir standarda kavuşturmuş ve insanın kurban edilişini yasaklamıştı. Denebilir ki, İbrahim (a.s) nasıl böyle bir işe kalkışabildi? Bu soru dışarıdan bakan biri için anlamlı gelebilir. Şüphesiz ki, İbrahim (a.s) bu emri aldığı zaman delikanlılık dönemindeki gibi sorgulayıcı kişiliğini devam ettirmekteydi. Lakin kurban emri İbrahim’in (a.s) aldığı ilk vahiy değildi. Şayet İbrahim’in (a.s) aldığı ilk vahiy kurban olsaydı, İbrahim’in değerlendirmesi muhtemelen farklı olacaktı. İbrahim (a.s), birçok defa vahiy almış, Allah (c.c) ile arasında güçlü bağlar oluşmuş bir peygamberdir. Geçmiş tecrübeleri ve sahip olduğu Allah (c.c) algısı İbrahim’in (a.s) tereddüt etmesine engel olmuştu. Çünkü Allah (c.c) onu ateşten ve zalim kraldan kurtarmıştı. Birçok defa Al-

lah'ın (c.c) ikramları ile onurlandırılan İbrahim (a.s), ettiği dualardan da hiçbir zaman karşılıksız kalmamıştı. Bütün bunlardan yola çıkan İbrahim (a.s), Allah'ın (c.c) kendisinden oğlunu kurban etmesini hayır dışında bir şeyle ilişkilendirmemişti. Oğlu İsmail de (a.s) aynı inançtaydı. Belki nasıl bir hayırla biteceğini bilmiyorlardı, ama kesinlikle Allah'ın (c.c) onları üzmeceğinden, Allah'a (c.c) duyulan güven duygusunun boşa çıkarılmayacağından emindiler. Başka bir deyişle Allah'ın (c.c) hiçbir şekilde kendisine yönelen kulunu zorda bırakmayacağı bilgisine ve inancına sahiptiler. Bu nedenle İsmail (a.s), babasına sabırlı olacağını, yani olayın hayırlı sonucunu sabırla bekleyeceğini söylemişti. Ayrıca Kur'an'ın birçok ayetinde Allah'ın (c.c) kullarına zulmetmediği, tam aksine kulların kendi kendilerine zulmettiği hükmü yer alır. Dolayısıyla Allah'ın (c.c) hiçbir emrinde zulüm olmayacağı bilgisi, hem İbrahim'in (a.s) hem de İsmail'in (a.s) rahat bir şekilde hareket etmelerini sağlamıştı. Şunu da belirtmek gerekir ki, bazı peygamberler tarihi kitaplarında geçtiği gibi, İbrahim (a.s) ve oğlu İsmail'in (a.s), Allah'ın (c.c) emri karşısında ağlaşıp mecburiyetten boyun eğmek zorunda olduklarını söyledikleri ve başlarına gelenin ağır bir musibet olduğu değerlendirmesinde bulundukları gibi anlatılar, aslı olmayan uydurmalarlardır.

Antik Yunan ve Hint dünyasının tanrıları canavar görünümündürlere ve insanlar ile ilişkileri baskı ve çatışma üzerine bina edilmiştir. Allah'ı (c.c) Antik Yunan ya da Hindu tanrıları gibi gören bir zihin, İbrahim'in (a.s) emri tereddütsüz kabul edişini anlamakta zorlanacaktır. Ancak Allah'ın (c.c) temiz kullarını üzmesinin mümkün olmadığını bilen biri için durum farklıdır. Kaldı ki, bu imtihan İbrahim'e (a.s) özgü bir imtihandı. Onun dışında Allah

(c.c) hiç kimseyi böyle bir imtihana tabi tutmamıştır. İnsanlar sahip oldukları bilgi ve akli melekelerine göre sınavı tabi tutulurlar. Dolayısıyla peygamberlerin imtihanı da sıradan insanların altından kalkmakta zorlanacakları nitelikte olmuştur.

İdris'i (a.s) anlatırken Enbiya süresi 85-86 no.lu ayetlere, Lut'u(a.s) anlatırken de Enam süresi 86 no.lu ayete yer vermiştik. Bu ayetlerden İsmail'in (a.s) âlemlere üstün kılınışını sağlayan şeyin sabrı, merhameti, iyilik yapmaktan geri durmayışı olduğu anlaşılmaktadır. Temiz bir toplum oluşturma niyeti ile Mekke'ye gelen İbrahim (a.s), oğlu İsmail (a.s) ile birlikte Kâbe binasını inşa ediyor, ikili bir taraftan da Allah'ın (c.c) yaşadıkları beldeyi güvenli bir yer yapması ve soylarını İslam'dan ayırmaması için dua ediyorlardı.

“O ZAMAN Biz Mâbed'i insanların tekrar tekrar yöneleceği bir hedef ve bir kutsal sığınak yapmıştık: Öyleyse İbrahim için vaktiyle belirlenen yeri ibadet mahalli edinin. Nitekim Biz, İbrahim ve İsmail'e emrettik: “Mâbedimi, onu tavaf edecekler için, onun yakınında tefekküre dalecekler için ve [namazda] rukû ve secde edecekler için temiz tutun.” Ve İbrahim “Ey Rabbim!” diye yalvardı, “Burayı emin bir bölge yap ve halkından Allah'a ve Ahiret Günü'ne iman edenlere bereketli rızıklar bağışla.” [Allah]: “Her kim hakikati inkâr ederse, onun kısa bir süre zevk içinde yaşamasına izin veririm -ama sonunda onu ateşin azabına sürerim; ne kötü bir duraktır o!” diye cevap verdi. İbrahim ve İsmail Mâbed'in temellerini yükseltirken yalvardılar: “Ey Rabbimiz! Bunu kabul et; Sensin her şeyi bilen, her şeyi duyan!” “Ey Rabbimiz, bizi Sana teslim olanlardan kıl ve bizim soyumuzdan Sana teslim olacak bir topluluk çıkar, bize ibadet yollarını gös-

ter ve tevbemizi kabul et: şüphesiz yalnız Sensin tevbeleri kabul eden, rahmet dağıtan!” “Ey Rabbimiz! Soyumuz içinden onlara Senin mesajlarını iletecek, vahyi ve hikmeti öğretecek ve onları arındırıp tertemiz kılacak bir elçi çıkar: Çünkü yalnız Sensin kudret ve hikmet sahibi!”” (Bakara/125-129)

İbrahim (a.s) ve oğlu İsmail (a.s) **din ve ibadet özgürlüğünü, seyahat özgürlüğünü, gerekli ihtiyaçları görebilecek kadar gelir sahibi olmayı, adil bir hukuk sistemi ile yargılanmayı, yol gösterici ilim sahibi bireylerin varlığını ve temiz ahlaki önemseyen toplumsal yapıyı güvenli bel- denin özellikleri arasında saymışlardır.** Dolayısıyla bu değerlerden yoksun olan toplumlarda güvenden ve buna bağlı olarak özgürlükten söz edilemez.

İshak (a.s)

“...Biz İbrahim ailesine vahiy ve hikmet bahşetmiş ve onlara güçlü bir hükümlanlık vermiştik.” (Nisa/54)

İbrahim (a.s), oğulları İsmail (a.s) ve İshak (a.s) ile torunu Yakup (a.s), önder olarak tanıtılan peygamberlerdir. İnsanlar arasında onlar kadar erdemli ve katıksız iman sahibi olanı çok az görülmüştür. Allah (c.c) İshak’ı (a.s) iyilerden, anlayışlı, seçkin, bereketli, kutlu ve bilgin bir kişilik olarak tanıtmakta ve rahmetinden ona pay verdiğini bildirmektedir. İbrahim’i (a.s) anlatırken Meryem Suresi 46-50, Ankebut Suresi 27 ve İbrahim Suresi 39 no.lu ayetlere yer vermiştik. Bu ayetlere göre, İbrahim (a.s) atalar dinini reddedip Allah’ı (c.c) tercih ettiği için oğlu İshak (a.s) ve torunu Yakup’a (a.s) peygamberlik verilerek dünyada da ödüllerin en büyüğünü almıştı. Kur’an’ın değişik ayetlerinde İshak’ın (a.s) ve Yakup’un (a.s) birer hediye oldukları sık sık vurgulanır. O halde gerçek ödül ne dünya

malıdır ne kariyerdir ne de konfordur. En büyük ödül seçkin ahlaka sahip bir evlat sahibi olmaktır.

“[HEPSİ DE] güçlü bir iradeye ve keskin bir kavrayış yeteneğine sahip olan İbrahim, İshâk ve Yakub'u hatırla: Biz onları arı-duru bir düşünce aracılığıyla temizledik: öteki dünyayı gözetme [düşüncesiyle] Ve Bizim nezdimizde onlar gerçekten seçkin, hayırlı kimseler arasındaydılar.” (Sad/45-47)

İbrahim (a.s), İsmail (a.s), İshak (a.s) ve Yakup(a.s) Allah'ı (c.c) tercih edenin, asla zarar etmeyeceğinin en büyük örnekleridirler. İbrahim (a.s) ve hanımı yaşlılık yıllarını yaşarken, bir gün Allah'ın (c.c) melekleri evlerine konuk olup, İshak'ın (a.s) müjdesini vermişlerdi. İbrahim'in (a.s) karısı müjdeyi mutluluk ve şaşkınlıkla karşılamıştı.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, İbrahim'e [semavî] elçilerimiz müjdeyle geldiler (ve) “Selâm olsun!” dediler; o da (onlara): “[Size de] selâm olsun!” diye karşılık verdi ve sonra da onların önüne kızarmış bir buzağıyı getirip koymakta gecikmedi. Fakat ellerinin yemeğe gitmediğini görünce onların bu davranışı tuhafına gitti; onlardan yana içine bir korku düştü. [Ama] onlar: “Korkma! Biz Lût kavmine gönderildik” dediler ve (yanlarında) ayaküstü bekleyen karısı, orada öyle [sevinçle] gülümsüyordu; işte bu haldeyken o'na İshâk'ı[n doğumunu] müjdeledik ve İshâk'ın ardından da [o'nun oğlu] Yakub[un doğumunu]. “Vah bana!” dedi, “Ben yaşlı bir kadın, kocam da yaşlı bir adam iken, hâlâ çocuk mu doğuracağım? Doğrusu, yadırganacak bir şey bu!” “Allah'ın dilediğini gerçekleştirmesini mi yadırgıyorsun?” dediler, “Allah'ın rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun ey bu evin insanları, (hemen

hatırlayın ki,) her zaman her övgüye layık olan O'dur; şanı çok yüce olan O!" Böylece İbrahim'in korkusu geçtikten ve kendisine (sözü geçen) müjde verildikten sonra Lût kavmi hakkında Bize yakarmaya başladı; çünkü İbrahim ince ruhlu, yumuşak başlı, çok içli, merhametli ve dönüp dönüp Rabbine yönelmek, O'na yakın olmak isteyen biriydi. [Elçiler:] "Ey İbrahim, vazgeç bu yakarıdan!" dediler, "Rabbinin hükmü bir kere gelmiş bulunuyor: artık onlara geri çevrilmez bir azap vaki olacak!" (Hud/69-76)

Lut'u (a.s) anlatırken de değindiğimiz gibi, Lut'un (a.s) azgın kavmine Allah'ın (c.c) azabını götürmek için görevlendirilen melekler Lut'a (a.s) gitmeden önce İbrahim'e (a.s), İshak'ın (a.s) müjdesini vermek üzere uğramışlar ve İbrahim'in (a.s) misafirperverliğine, üstün kişiliğine ve Allah'a (c.c) bağlılığına da şahit olmuşlardı. İbrahim (a.s) onlar için hazırlattığı yemeği yemediklerini görünce kötü niyetleri olabileceğinden korkmuştu. Melekler İbrahim'in (a.s) korktuğunu görünce kendilerini tanıtmışlar ve İbrahim'i (a.s) bilgin bir evlat olan İshak (a.s) ile müjdelemişlerdi.

"İBRAHİM'İN seçkin konukları ile ilgili kıssayı hiç duydun mu? O [semavî elçi]ler İbrahim'e gelip ona selâm verdiklerinde, "[Size de] selâm olsun!" demişti [ve kendi kendine,] "Bunlar, yabancı kimseler!" (diye düşünmüştü.) Sonra sessizce evine dönerek semiz bir [kızartılmış] buzağı getirmiş ve "Yemez misiniz?" diye önlerine koymuştu. [İbrahim, misafirlerin yemediklerini görünce,] onlardan endişeye kapıldı; [ama] onlar: "Korkma!" dediler ve derin bilgi ile donatılan bir erkek çocuk [sahibi olacağı] müjdesini verdiler. Bunun üzerine karısı çığlık atarak [misafirlerin] yanına geldi ve [şaşkınlık içinde] yüzüne

vurarak feryad etti: “[Benim gibi] kısır bir kocakarıdan mı?” Onlar: “Rabbin böyle buyurdu ve şüphesiz yalnız O'dur hikmet sahibi olan, her şeyi bilen!” dediler.” (Zariyat/24-30)

Misafirlerin nereden gelip, nereye gittiklerini sormadan, kim olduklarını bilmeden, onlara hızlı bir şekilde ikramda bulunmak cömertliğin ifadesidir. Ev sahibinin ikramına icabet etmemek ise kötülük düşünüldüğünün belirtisi olarak kabul edilir. Çünkü örfe göre biri hakkında kötü düşünceler besleyen onun sofrasına oturmamalıdır. Bu nedenle ilk önce tedirgin olan İbrahim (a.s), meleklerin kendilerini tanıtmaları üzerine rahatlamıştır. Bu noktada Allah'ın (c.c) dostu olan İbrahim'in (a.s), melekler kendilerini tanıtanı kadar meleklerin kimlikleri hakkında bilgi sahibi olmayışına karşın; kimi cemaatlerin önderlerini bilinmezleri bilen bir üst insan olarak görmeleri üzerine düşünmek gerekir sanırım.

Hicr Suresi'nde İshak'ın (a.s) müjdesi anlatılırken, İbrahim'in (a.s) Allah'tan (c.c) ümit kesmeyi yolunu şaşırmışlık, sapıklık olarak nitelemesine de yer verilir.

“VE ONLARA, [yine] İbrahim'in konuklarını anlat: Hani, o'nun yanına geldiklerinde o'na: “Sana selâm olsun!” demişler; o da onlara: “Biz sizden korkuyoruz!” diye cevap vermişti. (Bunun üzerine) onlar: “Yo, korkma! Biz sana, kendisine derin ve doğru bilgi bahşedilmiş bir oğlun olacağını müjdelemeye geldik.” “Üzerime yaşlılık çökmüş olduğu halde, bana böyle bir müjde veriyorsunuz, öyle mi?” diye sordu [İbrahim], “Peki, hangi [beklenmedik] şeyle müjdeliyorsunuz beni?” “Seni gerçekleşmesi kaçınılmaz olan bir şeyle müjdeliyoruz; onun için sakın umut kesenlerden olma!” dediler. [İbrahim:] “Rabbinin

rahmetinden, büsbütün yolunu şaşırmış olanlardan başka kim kesebilir ki umudunu?” dedi.” (Hicr/51-56)

İbrahim (a.s) ile misafirleri arasındaki konuşmada selamın önemi de ön plana çıkmaktadır. Bir mekâna girilirken selam ile girilmelidir. Bir ülkeye, kente, köye ya da eve adım atılırken barış götürme niyeti ile adım atılmalıdır. İbrahim’i (a.s) anlatırken soyundan Allah’ın (c.c) dinini anlatacak ilim sahibi insanlar çıkarması için dua ettiğine şahit olmuştuk. Allah (c.c), onun duasını kabul etmiş ve soyundan peygamberler çıkarmıştır.

“Biz o’na İshâk’ı ve Yakub’u başısladık ve her birini, daha önce Nûh’u ilettiğimiz gibi doğru yola ilettik. Onun neslinden Davud’a, Süleyman’a, Eyyub’a, Yusuf’a, Musa’ya ve Harun’a peygamberlik başısladık: işte iyilik yapanları böyle ödüllendiririz.” (Enam/84)

“‘İbrahim’e selâm olsun!’ Biz iyileri böyle ödüllendiririz, çünkü o Bizim gerçekten inanmış kullarımızdandı. Ve [zamanı geldiğinde] o’na, [kendisi de] bir peygamber [olan] dürüst ve erdemli birini, İshâk’ı müjdeledik; o’nu ve İshâk’ı kutsadık: ama onların soyundan iyi işler yapan da çıkacak, kendisine açıkça zulmeden de.” (Saffat/109-113)

Ancak İshak’ın (a.s) seçkin bir kişiliğe sahip olması soyunun da bir bütün olarak seçkin olacağı anlamına gelmemektedir. Zalim bir bireyden, âlim çocuklar olacağı gibi, âlim bir bireyden, zalim bir soy da meydana gelebilir. Her insan yalnızca kendi imtihanından sorumludur. Kimsenin sevap ya da günahı bir başkasının övülme ya da yerilmesinde söz konusu olamaz. Dolayısıyla ne ataların takvası ile övünmek ne de onların küfürleri ile yerilmek doğrudur. Allah’ın (c.c) isteği bireyin bizzat kendisinin

takva sahibi olmasıdır. Böylelikle Kur'an, Yahudilerin İshak'ın (a.s) soyundan geldikleri için seçkin oldukları söylemini de gerçekten uzak ve asılsız olarak nitelemiş olmaktadır.

İshak (a.s), babası İbrahim (a.s) gibi önder olarak tanı-
tılan bir peygamberdir. Önderlik; anlayış, bilgelik, hoşgö-
rü, başkasının derdi ile dertlenmek, ama aynı zamanda
doğruluk ve adaletten taviz vermemeyi gerektirir. Bu has-
sas bir iştir ve İshak (a.s) önderlik makamının öğretmenle-
rindendir.

Yakup (a.s)

Daha önce de değindiğimiz gibi, Yakup (a.s), babası
İshak (a.s) ve amcası İsmail (a.s), Allah'ın (c.c) İbrahim'e
(a.s) birer armağanıdır. Her dört peygamber de tarih
boyunca saygı ile anılmışlar ve örnek hayatlar olarak ön
plana çıkmışlardır.

Yukarıda Meryem Suresi 49-50, Sad Suresi 45-47 ve
Enbiya Suresi 72-73 no.lu ayetlere yer vermiştik. Bu ayet-
lerde; Yakup'un (a.s), İbrahim (a.s) ve İshak (a.s) için bir
hediye olduğu, ayrıca bu üç peygamberin üstün bir irade
ve ahlak sahibi oldukları anlatılmıştı. Yakup (a.s); İbra-
him'in (a.s) torunudur. Kendisine İsrail denildiği için so-
yuna da İsrailoğulları denmiştir. Allah (c.c), kendisini
birçok toplumda saygın kılınan, hayırlı işlerde bulunan
seçkin bir kişilik olarak tanıtmaktadır. İbrahim (a.s), İshak
(a.s) ve Yakup (a.s) özellikle önderlik konusunda ders
alınması gereken peygamberlerdir.

*“İŞTE BUNLAR Allah'ın kutlu, onurlandırıcı bağışlar-
da bulunduğu nebîlerden bazıları -Âdem'in soyundan,
Nûh'la birlikte [o gemide] taşıdığımız kimselerin soyun-*

dan, İbrahim ve İsrail'in soyundan gelen ve [hepsi de] doğru yolu gösterdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerden bazıları: Ne zaman kendilerine O sınırsız rahmet Sahibi'nin mesajları okunsa ağlayarak [O'nun huzurunda] yere kapanan kimseler.” (Meryem/58)

Yahudiler, kendilerini Yakup (a.s) soyu olarak tanıtır- lar. Dolayısıyla inançlarının da Yakup'tan (a.s) kendileri- ne miras kaldığını iddia ederler. Oysa Yakup (a.s); mer- hametsiz, maddiyatçı ve zalim toplumsal yapılarla müca- dele eden bir önderdi. Yahudiler ise tam tersi maddiyata önem veren, merhametten yoksun ve zalim bir topluluk olarak tarihin sömürücü halkı olmuşlardır.

“Evet, siz, [ey İsrailoğulları,] Yakub'un, son nefesini vermeye yaklaşırken oğullarına: “Ben gittikten sonra siz kime kulluk edeceksiniz?” diye seslendiğine şahitsiniz. Onlar: “Senin tanrına, ataların İbrahim, İsmail ve İshâk'ın tanrısına, o Tek Tanrı'ya kulluk edecek ve O'na teslim olacağız!” diye cevap verdiler.” (Bakara/133)

Yakub (a.s); Allah'ın (c.c) rahmetine ulaşmış ve Al- lah'ın (c.c) ayetleri karşısında secdeye kapanarak Allah'a (a.s) teslim olan insanlardandır. Mısır diyarına göç eden çocuklarının hakikati kaybedip yerel pagan inançlara sapmamaları için çocuklarına, Allah'ın (c.c) hukukunu terk etmemeleri konusunda tembihte bulunmuştu. Kur'an, Yakub (a.s) soyunun yani İsrailoğulları'nın Yakub'u (a.s) farklı inançlarda tanıtmalarına Bakara s Suresi'nin 133. ayeti ile cevap vermektedir. Yakub da (a.s) aynen babası İshak (a.s) ve dedesi İbrahim (a.s) gibi, Allah'a (c.c) tes- lim olanlardandır. Dolayısıyla Yahudilerin seçkinci tavır- ları soylarının dayandığı Yakub'dan (a.s) kaynaklanmaz, kendi iradeleri ile zulme meyletmelerinden kaynaklanır.

Yakub'un (a.s) üstün kişiliği de torunları olan Yahudileri yüceltmez, Yakub'un (a.s) seçkin kişiliği, onun bireysel çabalarının sonucudur. İbrahim ailesi ne Yahudi ne de Hristiyan'dı, onlar katıksız İslam inancına mensuptular.

“İbrahim'in, İsmail'in, İshâk'ın, Yakub'un ve onların soyundan gelenlerin Yahudi' yahut Hristiyan' olduklarını mı iddia ediyorsunuz?” De ki: “Allah'tan iyi mi biliyorsunuz? Allah tarafından kendisine verilen bir delili örtbas edenden daha zalim kim olabilir? Ama Allah yaptıklarınızdan gafil değildir.” (Bakara/140)

Yakup'un (a.s) hayatında oğlu Yusuf'tan (a.s) uzakta geçirdiği yılların derin bir etkisi vardır. Yakup (a.s) çocukları arasında Yusuf'a (a.s) daha çok ilgi gösterirdi. Bu ilgiyi kıskanan diğer oğulları Yusuf'u (a.s) bir kuyuya atmışlar ve Yakup (a.s), uzun yıllar Yusuf'un (a.s) hasreti ile yanmıştı, ancak oğlunun üzüntüsünü yaşarken Allah'tan (c.c) ümit kesmemiş ve sabır göstermişti. Yusuf'u (a.s) anlatırken konuyu daha detaylı ele alacağız. Lakin şunu belirtmeden geçemeyeceğiz: Kur'an herhangi bir sebep belirtmediği halde, Yakup'un (a.s) Yusuf'tan (a.s) yıllarca uzak kalmasını maddi bir sebebe bağlamaya çalışan kimi kaynaklar, Yakup'un (a.s) bir cariye'nin küçük çocuğunu ondan koparıp sattığından söz ederler. Dolayısıyla bu kaynaklara göre; Allah (c.c), Yakup'un (a.s) işlediği hata sebebiyle onu Yusuf'tan (a.s) ayırmış ve cezalandırmıştır. Bu yaklaşım bir iftiradan ibarettir. Çünkü kendisi merhamet sahibi olmayan bir insan başkalarına merhamet tebliğinde bulunamaz ve önderlik yapamaz. Kendi anlatılarıyla ters düşen hareketlerde bulunan birini kimse ciddiye almaz. En önemlisi ise Peygamberlerin birer tevhit öğretmeni oldukları, her hal ve hareketlerinin Allah'ın (c.c) hukukuna uygun olduğu gerçeğidir. O halde

Allah'ın (c.c) hukukunda yeri olmayan hareketlerin peygamber hayatlarında da yeri yoktur. Bu tür iftiralar genelde Yahudi din adamları tarafından Tevrat'a yapılan ilavelerden alıntı olup, Yahudi din adamlarının kendi yakıştırmalarından başka bir şey değildirler.

Yakup (a.s); Rabbi ile derdini paylaşan bir insandı. Evlat acısı gibi sıkıntılar karşısında insanların nasıl hareket etmeleri gerektiğini öğretmiş ve Allah'a (c.c) asi olmayan kulların nasıl mükâfatlandırıldıklarının da şahidi olmuştur. Yusuf'u (a.s) anlatırken Yakub'un (a.s) kişiliğini biraz daha incelemeye çalışacağız.

Yusuf (a.s)

Yusuf'un (a.s) hayat hikâyesi; ihanet, para, intikam, kıskançlık gibi şeytani eğilimler gösteren bir topluluktaki dürüst, erdemli şahsiyetin sıyrılıp yükselişini anlatmaktadır. Yusuf (a.s), Yakup'un (a.s) oğludur. Oldukça güzel bir simaya sahipti. Rüyaları ve olayları yorumlama konusunda Allah (c.c) tarafından desteklenmişti. Olgunluk çağında mali alanda öngörüde bulunabilme ve planlama yapabilme becerisinin olduğu da ortaya çıkacaktı. Ancak onu özgürlük öğretmeni yapan asıl değer, ahlaki güzelliğe sahip olmasıdır. O; şöhretin, kariyerin, konforun ve yakışıklılığın tuzaklarına karşı tevhit takipçilerini eğiten bir yol göstericidir.

“BİR VAKİT Yusuf babasına şöyle demişti: “Babacığım! Ben [rüyamda] on bir yıldız, güneş ve ayı gördüm: benim önümde saygıyla yere kapanmışlardı!” [Yakub:] “Ey oğulcuğum!” dedi, (bu) rüyayı kardeşlerine anlatacım deme, yoksa [hasetlerinden] sana karşı bir tuzak hazırlarlar; doğrusu Şeytan insan için apaçık bir düşmandır! Çünkü [rüyanda sana gösterilene bakılacak olursa]

demek ki Rabbin seni de seçecek; sana olayların iç yüzünü görüp yorumlamayı öğretecek ve tıpkı ataların İbrahim ve İshâk'a olan nimetini her bakımdan tam ve yeterli kıldığı gibi sana ve Yakub'un soyuna verdiği nimeti de her bakımdan tam ve yeterli kılacak. Doğrusu, senin Rabbin doğru hüküm ve hikmetle edip-eyleyen mutlak ve sınırsız bilgi sahibidir.”” (Yusuf/4-6)

Yusuf'un (a.s) serüveni bir rüya ile başlar. Rüyasının yorumunu yapan babası Yakup (a.s), rüyasını kardeşlerine anlatmamasını tembihler. Çünkü Yusuf'un (a.s) kardeşleri kıskanç karakterlere sahip, acımasız kimselerdi. Şayet Yusuf'un (a.s) geleceğinin parlak olduğu bilgisi onlara ulaşırsa, Yusuf'u (a.s) öldürmeyi planlayabilirlerdi. Toplumunu idare eden önder konumundaki kişilerin, topluluğun hal ve hareketlerinden bazı analizler yapabilmeleri gerekir. Yakup (a.s) önder bir kişilik olarak idare ettiği topluluğu iyi tanımaktaydı. Gizli kalması gereken bilgileri ilan etmemekte, her bireyle onun kişiliğine ve ahlakına uygun bir biçimde iletişimde bulunmaktaydı.

“Gerçek şu ki, Yusuf ve kardeşlerin[in kıssasında]da [hakikati] arayanlar için (çıkarılacak nice) dersler vardır. BİR VAKİT [Yusuf'un kardeşleri kendi aralarında şöyle] konuşuyorlardı: “Sayımız bu kadar çok olduğu halde bile, Yusuf ve kardeşi [Bünyamin] babamızın gözündeki daha değerli/daha sevgili; gerçek şu ki, babamız açık bir yanılma içerisinde!” [İçlerinden biri:] “Yusuf'u öldürün” dedi “yahut o'nu [uzak] bir yere götürüp bırakın ki böylece babanız sevgi ve alakasıyla yalnızca size kalsın ve siz de bundan sonra [artık tevbe edip] iyi insanlar ol[arak yaşamak için serbest ol]asınız!” Bir diğeri: “Hayır, Yusuf'u öldürmeyin!” diye söze karıştı, “Eğer mutlaka bir şey yapmanız gerekiyorsa, o'nu bir kuyunun dibine atın; (na-

*sıl olsa) o'nu [orada] bir kervan bulup yanına alır.””
(Yusuf/7-10)*

Yusuf (a.s) henüz küçüktü ve Yakup (a.s) ona diğer çocuklarından daha fazla ilgi göstermekteydi. Anladığımız kadarıyla bu ilginin birinci sebebi Yusuf'un (a.s) küçük oluşu, ikinci sebebi ise güzel bir karaktere sahip oluşuydu. Bu durumu hazmedemeyen üvey kardeşleri, Yusuf'u (a.s) ortadan kaldırarak babalarının yanında daha sevgili olmanın olanaklı olacağına inanmışlar ve erdemsizce bir plan yapmışlardı. Oysa anne babaların küçük çocuklarına, büyük çocuklarından daha fazla ilgi göstermeleri olağan bir durumdur. Böyle bir olağanlığın kıskançlık duygusunu körükleyebilmesi, ancak kötü niyetlerle mümkün olabilir. Kardeşlerin konuşmalarına baktığımızda ise üç hatalı çıkarımla karşılaşırız. Birincisi, değerli olmanın maddi güçle ilişkilendirilmesi, ikincisi, babalarının gözünde değer kazanma yolu olarak kul hakkına girilmesi, üçüncüsü de, işlenecek suçtan sonra tövbe edip, iyi kimseler olunacağı düşüncesi. Maddi gücün ancak temiz bir alanda kullanılırsa değer üretebileceği, kul hakkına girilerek saygın ve sevgili kişilik olunamayacağı, tövbenin suçtan sonraki bir işlem adımı olarak plana dâhil edilmesinin onu suçun bir parçası yapacağı gerçeği ise göz ardı edilmiştir.

“[Bu görüşte birleştiler ve bunun üzerine babalarına:] “Ey babamız!” dediler, “Biz Yusuf'un iyiliğini isteyen kimseler olduğumuz halde, neden o'nun hakkında bize güvenmiyorsun? Bırak o'nu yarın bizimle gelsin, gezip oynasın; o'na göz kulak olacağımızdan en küçük bir şüphelen olmasın!” “Doğrusu, o'nu götürmeniz beni kaygılandırıyor” diye karşılık verdi [Yakub], “gözden uzak tuttunuz bir anda o'nu kurdun kapmasından korkuyorum!”

“Bu kadar insanın arasında, yine de o’nu kurt kapacaksa, o zaman, biz ölmüşüz demektir!” dediler.” (Yusuf/11-14)

Kardeşler, Yusuf (a.s) için babaları Yakup’tan (a.s) izin isterken münafıkça bir tavır sergilemişlerdi. Öldürmeyi düşündükleri Yusuf (a.s) için yalnızca iyilik istediklerini dile getirmeleri, bize günümüzün güç sahiplerini hatırlatır. Yakup (a.s), çocuklarına Yusuf’u (a.s) kurt kapmasından endişe ettiğini söylerken aslında çocukların kalplerinde sakladıkları niyeti ortaya koymuştu. Yakub’un (a.s) endişelendiği şey kurt değil, çocukları niyetlerindeki bozukluktan. Çocuklar Yakub’a (a.s) güven vermek için her ikiyüzlülüğü yapmış ve izin almayı başarmışlardı. Nihayetinde Yakub (a.s) gönül rahatlığıyla olmasa da, Yusuf’u (a.s) kardeşlerine teslim etmeyi kabul etmişti. Yusuf’un (a.s) kıssası niyetlerin eylemlerden çok daha önemli olduğu gerçeğine de dolaylı olarak değinir. Çünkü eylemleri yönlendirip şekillendiren niyetlerdir. Muhatap olunan kişi ya da kurumların söyledikleri güven verici cümlelere kanmamak, nihai yoğunlaşmayı muhatabın niyetine yapmak gerekir.

“Ve böylece, o’nu kuyunun dibine atmaya karar verip yanlarında götürürlerken, kendisine “Gün gelecek [senin kim olduğunu] kavrayamayacakları bir anda bu yaptıklarını kendilerine hatırlatacaksın!” diye vahyettik.” (Yusuf/15)

Allah (c.c) en güzel vekildir, bir insanın sırtını dayayacağı en sağlam destek Allah’tır. (c.c) Yusuf (a.s) kuyuya atıldığında, Allah’a (c.c) güvenmesinin bir sonucu olarak yüreğine ferahlık verilmiştir. Yusuf’taki (a.s) güven duygusu sadece zorlu zamanlarla sınırlı değildi, hayatının her anını kapsıyordu. Çünkü Allah’a (c.c) güvenmek, hayatın

her anında Allah’a (c.c) yönelmek demektir. Yusuf’un (a.s) hayatı ile anlatılmak istenen başka bir gerçek de, hayır sandığımız bir şey şer, şer sandığımızda hayır ile sonuçlanabilir. Biz yönümüzü Allah’a (c.c) dönmekle yükümlüyüz. Gerisi Allah’a (c.c) aittir.

“Ve akşam olunca babalarının karşısına ağlayarak çıkıp geldiler, “Ey babamız!” dediler, “Yarış yapmak için bulunduğumuz yerden (biraz) uzaklaşmış ve Yusuf’u azıklarımızın yanında bırakmıştık... Meğer kurt kapmış o’nu! Ama [biliyoruz ki,] biz böylece doğruyu söylüyor olsak da sen bize inanmayacaksın!” (Böyle diyerek) üzerinde yalancı bir kan lekesi bulunan (Yusuf’un) gömleğini çıkarıp gösterdiler. [Yakub:] “Yoo” dedi, “sizi kendi hayal gücünüz bu kötü oyuna sürükledi! Artık [bana düşen] güzelce sabretmektir. Ve bu anlattığınız bahtsızlığa karşı bana dayanma gücü bahşetmesi için kendisine yönelebileceğim (yegâne) hâmî Allah’tır.”” (Yusuf/16-18)

Eve dönen çocuklar babaları Yakup’a (a.s), aralarında yarış yaparlarken Yusuf’un (a.s) kurt tarafından yendiğini söylemişlerdi. Çocukların, Yakup’un (a.s) endişelendiğini söylediği şeyi dile getirmeleri düşündürücüdür. Yakup (a.s), Yusuf’un (a.s) kurtlar tarafından kapılmasından endişelendiğini söylemişti. Belki de çocuklar, babalarının bu sözü üzerine en kolay kullanılabilecek şeyin bu olduğuna kanaat getirmişlerdi.

“VE BİR KERVAN çıkageldi; (kervancılar) suçularını (su kuyusuna) gönderdiler; onlardan biri kovasını kuyuya salıyordu ki [orada Yusuf’u gördü] ve: “Ne kismet!” diye bağırdı, “Bir oğlan çocuğu bu!” Ve böylece kervancılar o’nu, satmak niyetiyle yanlarına aldılar. Oysa Allah yaptıklarını (adım adım izliyor ve) biliyordu. Ve sonunda

önemsiz bir paha -sadece birkaç gümüş dirhem- karşılığında o'nu sattılar; o kadar az değer biçmişlerdi o'na. Ve o'nu satın alan Mısırlı adam, karısına: “Ona iyi bak;” dedi, “belki bize yararı olur; kaldı ki, evlatlık da edinebiliriz o'nu.” Böylece, Yusuf'a o ülkede iyi bir yer sağladık; [bunu yaptık]ki, o'na olayların iç yüzüne, gerçek anlamına dair bir kavrayış öğretilim. İşte, Allah edip-eylediği işlerde böyle galiptir; ne var ki, insanların çoğu bunu bilmez. Derken, ergenlik çağını aştığı zaman [eğriyi doğruyu ayırmaya yetecek] keskin bir muhakeme gücü ve [derin] bir kavrayış yeteneği bahsettik o'na: iyilik yapanları Biz işte böyle ödüllendiririz.” (Yusuf/19-22)

Yoldan geçen bir kervan, Yusuf'u(a.s) kuyudan çıkarıp ucuz bir bedel karşılığında sattı. Yusuf'u (a.s) satın alan şahıs yüksek makam sahibi biriydi. Allah (c.c) bu şekilde Yusuf'a (a.s) güvenli bir mekân sağlamıştı. Yusuf (a.s) büyüyüp, olgunluk çağına gelince kendisine olayların, rüyaların yorumuna ilişkin ilim verildi. Bu ikramlar Yusuf'un (a.s) iyi davranışlara sahip olmasının sonucuydu. Yusuf'un (a.s) kuyuya atılması ya da satılması dışarıdan bakan biri için olumsuz gibi görünse de, özünde hayırlı bir sonuca doğru yapılan yolculuğun adımları olmuşlardı. O halde olayları zahire göre değerlendirip Allah'tan (c.c) ümit kesmemek gerekir. İbrahim'in (a.s) ve Yakub'un (a.s) dediği gibi, inkârcılardan başkası Allah'tan (c.c) ümit kesmez.

“Ve [olacak bu ya,] barındığı evin kadını [kendini o'na karşı duyduğu arzuya kaptırıp] o'nun gönlünü çelmek istiyordu ve (bu niyetle bir gün) kapıları sımsıkı kapatıp o'na: “Haydi, gelsene!” dedi. [Ama Yusuf:] “(Böyle bir şey yapmaktan) Allah'a sığınırım!” diye karşılık verdi, “Hem, efendim [bu evde] bana iyi baktı! Doğrusu, zalim-

ler asla güvenliğe, esenliğe erişemezler!” Gerçek şu ki, kadın o'na karşı arzu doluydu; o da kadını arzuluyordu; öyle ki, [bu ayartma karşısında] eğer Rabbinin burhanı o'nun içine doğmamış olsaydı [bu arzuya yeniliverecekti]; İşte bu, her türlü kötülüğü, çirkin ve taşkın halleri o'ndan uzak tutmak istediğimiz için böyle oldu, çünkü o gerçekten bizim (seçilmiş) kullarımızdan biriydi. (Derken,) bunların her ikisi kapıya koştular; kadın arkadan [asılıp] o'nun gömleğini yırttı ve [o an] kapıda kadının efendisini karşılarında buldular! Kadın: "Karı için kötülük düşünen birinin cezası, hapisten ya da en ağır ceza (neyse, on)dan başka ne olabilir?" diye üste çıktı. [Yusuf:] "Benim gönlümü çelmek isteyen asıl o!" diye (kendini savundu). O an kadının yakınlarından duruma tanık olan biri: "Eğer gömleği önden yırtılmışsa," diyerek görüşünü bildirdi, "kadın doğru, beriki yalan söylüyor demektir; yok, eğer gömleği sırtından yırtılmışsa, o zaman kadın yalan, beriki doğru söylüyor demektir." Böylece [kadının kocası Yusuf'un] gömleğinin sırtından yırtılmış olduğunu görünce: "Belli ki, bu (yine) sizin oyunlarınızdan biri, ey kadınlar taifesi! Doğrusu, sizin oyunlarınız/tuzaklarınız korkunçtur! Yusuf! Sen bu olayın üstünde durma! Ve (kadın!) sen de işlediğin günahıtan ötürü bağışlanma dile, çünkü sen gerçekten hatası (büyük) olan birisin!" (Yusuf/23-29)

Yusuf'u (a.s) satın alan adamın karısı Yusuf'a (a.s) karşı bazı hisler beslemeye başlamış ve sonunda arzusunu belli ederek Yusuf'u (a.s) yatağına çağırmıştı. Yusuf (a.s), Allah'ın (c.c) kendisine güvenli bir yer sağladığını ve ihanetin zalimlere özgü olduğunu, zalimlerin de kurtuluşa eremeyeceği sözleri ile karşılık vermişti. Aslında bir insan olarak Yusuf'un (a.s) nefsi de kadını arzulamıştı. Ancak Allah'a (c.c) olan bağlılığı ve olayların iç yüzünü biliyor

oluşu onu engellemiştir. Derken Yusuf (a.s) kapıya doğru koşmuş, evin hanımı Yusuf'un (a.s) gömleğini arkadan çekip yırtmıştı. Kapıda kadının kocası ile karşılaşmışlar ve kadın Yusuf'a (a.s) iftirada bulunmuştu. Yapılan değerlendirmeler sonucu kadının iftira attığı, Yusuf'un (a.s) masum olduğu öğrenilince, kadının beyi Yusuf'a (a.s) olayı kapatmasını, karısına da tövbe etmesini söylemişti.

“VE ŞEHİRDE kadınlar [birbirleriyle]: “Falan kişizadenin karısı genç kölesinin gönlünü çelmeye kalkmış!” diye dedikodu etmeye başladılar, “Tutkudan yüreği paralanmış kadının; doğrusu, açıkça yoldan çıkmış biri olarak görüyoruz onu!” Kadınların bu kötü konuşmaları kulağına değince, kişizadenin karısı, onları davet edip kendileri için mükellef bir ziyafet hazırladı ve her birinin eline bir bıçak tutuşturdu. Sonra [Yusuf'a]: “Çık [şimdi] onların karşısına!” dedi. Kadınlar o'nu görünce güzelliği karşısında şaşırıp kaldılar ve şaşkınlıklarından ellerini kestiler: “Aman Allah'ım!” dediler, “Bu ölümlü biri olamaz; olsa olsa gözde bir melek bu!” [Kişizadenin karısı:] “İşte hakkında beni kınayıp yerdiğiniz kimse bu!” dedi, “Evet, gerçekten de o'nun gönlünü çelmek istedim, ama o kendini (bundan) sakındı. Ne var ki eğer bundan sonra da istediğim şeyi yapmazsa mutlaka hapsedilecek ve kendini aşığılanmış kimselerin arasında bulacak!” [Yusuf:] “Ey Rabbim!” dedi, “Benim için hapis, bu kadınların isteklerine boyun eğmekten daha iyidir. Çünkü Sen onların oyunlarını-tuzaklarını benden uzak tutmazsan, ben o zaman onların ayartmalarına kapılır ve [doğru nedir, eğri nedir] seçemeyen şaşkın kimselerden olurum.” Ve Rabbi o'nun bu duasını olumlayıp o'nu o kadınların tuzaklarına karşı korudu: çünkü O gerçekten her şeyi işiten, her şeyi olduğu gibi bilendir. Sonra, o kişizade ve ev halkı bütün

delilleri[n Yusuf'un lehinde olduğunu] gördükten sonra bile o'nu bir süre için hapsedmeyi uygun gördüler.” (Yusuf/30-35)

Nasıl olduysa olay duyulmuş, şehirdeki birtakım kadınlar evin hanımının dedikodusunu yapar olmuşlardı. Evin hanımı olayın iç yüzünü onlara göstermek için bir davet hazırladı ve Yusuf'u (a.s) kadınların önüne çıkardı. Kadınlar Yusuf'un (a.s) çekiciliği karşısında kendilerinden geçmişlerdi. Misafirlerinden cesaret alan evin hanımı arzusunun henüz vazgeçemediğini, şayet Yusuf (a.s) onun isteğini yerine getirmezse Yusuf'u (a.s) cezalandıracağını söyledi. Kadının daha önce gizli tuttuğu arzusunun rahat bir şekilde açığa vurması toplumun genel tavrının insan psikolojisi üzerindeki etkisini gösterir. Şayet davet edilen kadınlar evin hanımını ayıptasalar, belki de evin hanımı arzusunun vazgeçecekti. Ancak davet edilen kadınların evin hanımının arzusunun daha da körükledikleri görülmektedir. Dolayısıyla kalabalıklar insanı selamete çıkaramazlar.

Yusuf (a.s) suçsuz olduğu halde zindana atıldı. Zorbarların hukuku hep böyle olmuştur. Kendi suçlarını masumlara yükler ve onları cezalandırarak hayatı yaşanabilir hale getirmeye çalıştıklarını iddia ederler.

“ONUNLA beraber iki genç daha girmişti hapse. İşte bu iki gençten biri (bir gün): “Rüyamda kendimi şaraplık üzüm sıkarken gördüm” dedi. Öteki: “Ben de kendimi başımın üzerinde ekmek taşıyor gördüm, öyle ki kuşlar ondan (koparıp koparıp) yiyorlardı.” [Bu iki genç:] [Yusuf'tan] “Bu (rüyaların) gerçek anlamını haber ver bize!” diye rica ettiler, “Çünkü görüyoruz ki, sen, [rüyaların nasıl yorumlanacağını] iyi [bilen] kimselerdensin.” [Yu-

suf:] “Daha yiyeceğiniz, günlük azığınız önünüze konmadan rüyalarınızın gerçek anlamını size haber vereceğim [ki başınıza gelecek olanı] vuku bulmadan önce [bilesiniz]; çünkü bu bana Rabbimin öğrettiği şeylerdendir. (Önce) bilin ki, ben, Allah'a inanmayan ve ahiret gerçeğini tanımaktan ısrarla kaçınan bir toplumun izlediği yolu terk ettim ve atalarım İbrahim, İshâk ve Yakub'un yolunu tuttum. (Çünkü) tanrısal nitelikleri Allah'tan başka herhangi bir varlığa yakıştırmak bizlere yakışmaz: Allah'ın bize ve bütün insanlığa bahsettiği lütfun bir [sonucudur] bu, ama insanların çoğu bu (lütfun) değerini bilmez. Ey mahpus arkadaşlarım! Hangisi daha iyidir: birbirinden ayrı pek çok rab[bın varlığına inanmak] mı, yoksa bütün varlıklara egemen bir tek Allah[a inanmak] mı? Allah'ı bırakıp tapındığınız her şey gerçekte sizin ve atalarınızın kendi muhayyilenizden çıkardığınız [anlamsız] isimlerden öteye geçmemektedir; çünkü bunlar hakkında hiçbir kanıt indirmemiştir Allah. [Neyin doğru, neyin eğri olduğu konusunda] hüküm yalnızca Allah'a aittir. Ve O da kendisinden başkasına kulluk etmemenizi buyuruyor. İşte dosdoğru olan [tek] din budur; ama insanların çoğu bunu bilmez. [İmdi,] ey mahpus arkadaşlarım, [rüyalarınızın yorumuna gelince,] biriniz efendisine [Kral'a] içki sofrasında sâkîlik yapacak ve biriniz, biriniz de asılacak ve et yiyici kuşlar onun başını didikleyecek. [Ama geleceğiniz ne olursa olsun,] benden yorumlamamı istediğiniz şey [Allah tarafından] karara bağlanmış bulunuyor.” Ve [bunun üzerine Yusuf,] iki mahpustan kurtulacağını düşündüğü kimseye: “[Buradan çıkacağın zaman] efendine benden söz et!” dedi. Ne var ki Şeytan berikine efendisinin yanında [Yusuf'tan] söz etmeyi unutturdu. Ve Yusuf bu yüzden hapiste birkaç yıl [daha] kaldı.” (Yusuf/36-42)

Yusuf (a.s), hapishanede boş durmamış her fırsatta Allah'ın (c.c) hukukunu tebliğe devam etmişti. Yusuf (a.s) ile birlikte hapse giren iki kişi gördükleri rüyaları yorumlamasını istemişler ve Yusuf (a.s) rüyalarını yorumlamıştı. Yusuf'a (a.s) başvuran kişilerin onu iyiliksever bir kişi olarak anmaları, Yusuf'un (a.s) hapisteki insanlar üzerinde bıraktığı olumlu etkiyi gösterir. Hapishaneler gergin yerler olurlar ve genelde hapisteki masumlar zorba çeteler tarafından sömürülürler. Hukukun zalimlerden yana olduğu ülkelerde ise hapse çoğunlukla maddi güçten yoksun bırakılmışlar atılırlar. Muhtemelen böyle bir hapishanede olan Yusuf (a.s), mazlumların kendisine sığındığı bir şahıs olarak ön plana çıkmıştır. Yusuf'un (a.s) rüyaları yorumlamadan önce arkadaşlarına Allah'ı (c.c) anlatması, tebliğin insanları sıkmadan, hayatın genel akışı içinde, günlük bir iş gibi yapılabileceğini göstermektedir. Ancak tebliğcinin iyiliksever bir kişi olarak anılacak kadar temiz bir insan olması elbette ki çok daha önemlidir. Yusuf (a.s) hapishane arkadaşlarına Allah'ı (c.c) anlatarak aynı zamanda dünya hayatının sıkıntıları karşısında Allah'a (c.c) dayanmanın önemini vurgulamış, arkadaşlarını zorlu durumlar karşısında teselli de etmeye çalışmıştı. Yalnız Yusuf'un (a.s) rüyalarını yorumladığı şahıslardan kurtulacağını umduğu kişiye, krala kendisinden söz etmesi talebinde bulunması, onun birkaç yıl daha hapiste kalmasına sebep olmuştu. Çünkü Allah (c.c) en sağlam dayanaktı ve Yusuf (a.s) bir an için bir insandan beklenti içine girmişti. Peygamberlerin ehven olanı terk etmeleri Allah (c.c) tarafından hoş karşılanmaz. Âdem'in (a.s) yasak meyveye el uzatması, Yunus'un (a.s) kavmini terk etmesi gibi durumlar da bu türdendirler.

“VE [bir gün] Kral: “Rüyamda” dedi, “yedi çelimsiz ineğin yediği yedi semiz inek, yedi yeşil başak ve bir o kadar da kurumuş başak gördüm. Ey soylular! Eğer rüya yorumlamasını biliyorsanız bu rüyamı bana yorumlayın bakalım!” “Anlaşılması zor, karmaşık rüyalardan biri bu” dediler, “hem, rüyaların işaret ettiği gerçek anlama dair derin ve sağlam bir bilgiden de biz yoksunuz.” İşte ancak o zaman, aradan geçen bunca vakitten sonra, hapisten kurtulan o iki kişiden biri [Yusuf’u] hatırladı ve: “Bu (rüyanın) işaret ettiği gerçek anlamı ben öğrenip ulaştırabilirim size” dedi, “ama bunun için gitmeme izin verin.” [Ve böylece Yusuf’u hapisanede görmeye gitti ve o’na:] “Ey Yusuf, ey özü-sözü doğru adam!” dedi, “[Rüyada görülen] yedi çelimsiz ineğin yediği yedi semiz inek ve yedi yeşil başakla (yedi) kurumuş başak ne anlama gelir, bunu bana yorumla ki [senin açıklamanla saraydaki] insanların yanına döneyim ve onlar da [böylece senin nasıl biri olduğunu] öğrensinler!” [Yusuf şöyle] cevapladı: “Yedi yıl boyunca her zamanki gibi ekip biçin ama hasad ettiğiniz ekini, yemek için ayıracağınız az bir miktar dışında, öylece başağında bırakın; çünkü [yedi yıl sürecektir olan] bu [bolluk zamanı]ndan sonra yedi yıllık bir kıtlık dönemi gelecek ve sizin bu dönem için hazırladığınız her şeyi, sakladığınız az bir miktarın dışında, silip süpürecek. Ve bundan sonra, halkın bütün bu kıtlıktan, darlıktan kurtulacağı bir yıl olacak ve o yıl insanlar [eskiden olduğu gibi bol bol zeytin ve üzüm] sıkacaklar.”” (Yusuf/43-49)

Kral, bir rüya görmüş, ama rüyasını kimse yorumlayamamıştı. Bu sırada Yusuf’un (a.s) hapisaneden arkadaşı olan kişi Yusuf’u (a.s) hatırladı ve kraldan izin iste-

yerek hapishaneye vardı, Yusuf'tan (a.s) rüyanın yorumunu öğrenerek edindiği bilgiyi krala aktardı.

“Ve [Yusuf'un yorumu kendisine ulaşır ulaşmaz] Kral: “Onu bana getirin!” dedi. Ama elçiler kendisine geldiğinde [Yusuf:] “Efendinize gidin ve ondan [önce] ellerini kesen kadınlar hakkındaki gerçeği [ortaya çıkarmasını] isteyin; çünkü Rabbim onların oyunlarını/tuzaklarını bütün gerçeğiyle bilmektedir!” [Bunun üzerine Kral o kadınları çağırıp kendilerine:] “Yusuf'un gönlünü çelmek isterken ne sağlayacağınızı umuyordunuz?” diye sordu. Kadınlar: “Allah korusun, biz o'ndan en küçük bir kötülük görmedik!” dediler. [Ve] Yusuf'un ilk efendisinin hanımı: “Artık gerçek ortaya çıktı!” diye atıldı, “Onun gönlünü çelmek isteyen bendim; o ise hep özü-sözü doğru olan kimselerdendi!” [Yusuf olup biteni öğrendiğinde: “Amaçım [eski efendimin,] arkasında kendisine ihanet etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hazırladığı tuzakları asla başarıya ulaştırmadığını bilmesini sağlamaktı” dedi, “yine de ben kendimi bütünüyle temize çıkarmaya çalışmıyorum; çünkü Rabbimin acıyıp esirgediği kimseler hariç, insanın kendi benliği [de onu] kötülüğe sürükleyebilir; gerçekten de benim Rabbim çok acıyıp-esirgeyen gerçek bağışlayıcıdır!”” (Yusuf/50-53)

Kral, Yusuf'u (a.s) görmek istemişti. Ancak Yusuf, (a.s) önce kendisine isnat edilen iftiranın araştırılmasını istedi. Yusuf'a (a.s) göre insanların zihinlerindeki töhmenin kalkması için bu araştırmanın yapılması ve suçsuzluğunun ilan edilmesi bir gereklilikti. Kral, olayın içyüzünü kadınlara sordu ve kadınlar Yusuf (a.s) hakkında iyilikten başka bir şey bilmediklerini söylediler. Yusuf'a (a.s) iftira eden evin hanımı da, kendisinin Yusuf'un gönlünü çel-

meye çalıştığını, Yusuf'un (a.s) masum olduğunu itiraf etti.

“Ve Kral: “Onu bana getirin,” dedi “ki, kendime dost edineyim.” Ve o'nunla konuşunca, [Kral:] “Bundan böyle yanımızda kendisine güven duyulan biri olarak” dedi, “yüksek bir yerin olacaktır!” [Yusuf:] “Beni ülkenin hazineleri üzerinde görevlendir(in)” dedi, “güvenilir, bilgili bir gözcü, bir koruyucu olacağımdan emin olabilirsiniz” İşte böyle emin bir yer sağladık Yusuf'a (o) ülkede; öyle ki, dilediği yerde konaklayabilir/dilediği şeyi yapabiliirdi. Biz rahmetimizi dilediğimize nasip ederiz, ama iyilik yapanların hak ettiği karşılığı vermekten de geri durmayız. Ama imana erişenlerin ve Bize karşı sorumluluk bilinci taşıyanların gözünde ahiret mükâfatı [bu dünyada elde edilebilecek karşılıklardan] daha değerli/daha yararlıdır.” (Yusuf/54-57)

Yusuf (a.s) hazineden sorumlu idareci olarak görevlendirildi. Allah (c.c), Yusuf'u (a.s) iyi davranışları sebebi ile ödüllendirmeye devam ediyordu. Ancak unutmamak gerekir ki ödüllerin en iyisi ahirette verilecek olanıdır. Yani dünyadaki iyiliklerinin karşılığı dünyada verilecektir gibi bir zorunluluk yoktur. Böyle bir beklenti içine girmek de doğru değildir.

“[YILLAR SONRA] Yusuf'un kardeşleri [Mısır'a] geldiler ve o'nun huzuruna çıktılar; o hemen tanıdı onları; ama berikiler o'nu tanımadılar. Ve onların yüklerini yüklettikten sonra, kendilerine: “[Bir dahaki gelişinizde] o baba-bir kardeşinizi de getirin bana. Görmüyor musunuz, tartıyı tam tuttum ve (size karşı) son derece iyi bir konukseverlik gösterdim. Ama eğer kardeşinizi bana getirmezseniz o zaman benden ne bir ölçek olsun [zahire] bekle-

yin, ne de yanıma yaklaşın!” “Onu getirmek için babasını razı etmeye çalışacağız,” diye karşılık verdiler “ve herhalde, bunu ne yapıp yapıp başaracağız!” [Bu arada Yusuf] hizmetçilerine: “Onların bedel olarak getirdiklerini de denklerine yerleştirin ki, evlerine vardıklarında bunu fark eder de belki daha istekli olarak dönerler.” dedi.” (Yusuf/58-62)

Kıtlık yılları gelince etraftaki yerleşimlerden Mısır’a yiyecek için kervanlar gelmeye başlamıştı. Yusuf’un (a.s) kardeşleri de gelenler arasındaydılar. Yusuf (a.s) onları tanımış, ama onlar Yusuf’u (a.s) tanıyamamışlardı. Yusuf (a.s), bir daha ki gelişlerinde babaları ile bıraktıkları üvey kardeşlerini de (Yusuf’un öz kardeşi) getirmelerini, aksi takdirde gelmemelerini söyledi. Yusuf (a.s), kardeşlerinin ödedikleri zahire bedellerini de tekrar yüklerine gizlice koydurtmuş, böylelikle ellerinden çıktığını sandıkları bedeli görürlerse tekrar geri döneceklerini ümit etmişti.

“Ve böylece babalarının yanına döndüklerinde, [Yusuf’un kardeşleri,] “Ey babamız!” dediler, “[Bünyamin’i yanımızda götürmedikçe] artık bize bir ölçek bile zahire verilmeyecek; bunun için kardeşimizi bizimle gönder ki (bize yetecek) tartıda [zahire] alabilelim; bu arada onu elbette koruyup gözeteceğiz!” [Yakub:] “Daha önce kardeşinizi nasıl size emanet ettiysem onu da aynı şekilde) size emanet edeyim, öyle mi? Oysa Allah koruyup gözetici olarak [sizden] elbette daha iyi/daha üstündür; çünkü O acıyıp-esirgeyenlerin en üstünü, en yücesidir.” Ve neden sonra, denklere çözdüklerinde, (takas için götürdükleri) malların kendilerine iade edilmiş olduğunu gördüler; “Ey babamız!” dediler, “Başka ne isteyebiliriz? İşte kendi mallarımız, olduğu gibi bize bırakılmış! [Eğer Bünyamin’in bizimle gelmesine izin verersen] bu mallarla aile-

mize [yeniden] erzak getirebilir, kardeşimizi de [iyi] koruyup gözetir ve (böylece) birer deve yükü zahire fazladan elde etmiş oluruz. Zaten bu [ilk seferde getirdiğimiz] tartıca pek az sayılır.” [Yakub,] “Hepiniz [ölümle] kuşatılıp-kısıtılmadıkça” dedi, “onu bana geri getireceğinize dair bana Allah huzurunda yeminle söz verinceye kadar onu sizinle göndermeyeceğim!” Ve yeminle söz verdiklerinde de, “(Bu) konuştuklarımıza Allah şahittir!” dedi.” (Yusuf/63-66)

Yakup (a.s), daha önce Yusuf (a.s) konusunda çocuklarına güvenmiş, ama güveni boşa çıkarılmıştı. Bu nedenle ikinci bir hataya düşme tedirginliği içindeydi. Aslında çocuklarının da bu seferki niyetleri kötü değildi. Ama geçmişteki suçlarının bıraktığı olumsuzluk, Yakup’un (a.s) çocuklarına güvenmesini engelliyordu. Çünkü suçlar işlendikleri zaman ve mekân ile sınırlı kalmazlar, hayatın geriye kalan kısmını da olumsuz etkilerler. Nihayetinde Yakup (a.s), çocuklarından Allah (c.c) adına çok bağlayıcı bir söz aldıktan sonra üvey kardeşlerini onlara teslim etti.

“Ve “Oğullarım!” diye ekledi, “[Şehre] hepiniz tek bir kapıdan girmeyin; her biriniz ayrı ayrı kapılardan girin. Bununla beraber [eğer başınıza yine de bir hal gelirse, bilin ki] Allah'a karşı sizin için elimden bir şey gelmez: çünkü hüküm yalnızca Allah'a aittir. Ben O'na güven duyuyorum. Ve [O'nun varlığına] güvenenler de yalnız O'na güvensinler!” Ama onlar [Yusuf'un bulunduğu şehre] her ne kadar babalarının talimatına uygun olarak girdilerse de, bunun Allah'ın takdirine karşı onlara bir yararı olmadı; yalnızca, Yakub'un, [oğullarını korumak yönünde] duyduğu arzusunun bir ifadesiydi bu. Çünkü o kendisine öğrettiklerimiz sayesinde, [her zaman Allah'ın hükmünün

geçerli olduğuna dair] yeterli bir bilgiye sahipti; ama insanların çoğu (bunu böyle) bilmezler.” (Yusuf/67-68)

Yakup (a.s), Allah’ın (c.c) hükmüne hiçbir şekilde engel olunmayacağını belirtmekle beraber, bazı önlemlere de başvurmuştu. Bu noktada Yakup (a.s) tevekkül kavramının tanımını yapmaktaydı. Önce her türlü önlemi alıp, sonrasını Allah’a (c.c) bırakmak gerekirdi. Yakup (a.s), toplu halde bir kapıdan şehre girmenin çocuklarını olumsuz etkileyebileceği düşüncesi ile dağınık bir şekilde farklı yönlerden şehre girmelerini önermişti. Yakup’un (a.s) öngörüsü toplumu idare eden önderlerin toplumun güvenliği için düşünsel anlamda da çabalamaları gerektiğini göstermektedir.

“VE Yusuf’un yanına vardıklarında, [Yusuf] kardeşi [Bünyamin]i bağrına bastı ve ona [gizlice]: “Ben senin kardeşinim, artık onların geçmişte yaptıklarına üzülme!” dedi. Ve [sonra] onların yüklerini yükletirken [Kral’ın] su kabını (küçük) kardeşinin denkları arasına koydurttu. Ve [böylece onlar, bundan habersiz, şehirden ayrılırken] bir çıkırtkan: “Ey kervancılar!” diye bağırđı, “Meğer ne hırsızlarmışsınız siz!” Çıkırtkana ve onunla beraber olanlara dönerek: “Nedir kaybettiğiniz?” diye sordular. “Kral’ın su-kupasını kaybettik” diye karşılık verdiler, “Onu kim bulursa, [ödöl olarak] kendisine bir deve yükü [zahire] verilecek!” “Buna ben kefilim!” diye ekledi [çıkırtkan]. [Kardeşleri] “Allah şahittir, siz de çok iyi biliyorsunuz ki” dediler, “bu ülkeye kötü işler yapıp bozgunculuk çıkarmak için gelmedik biz; hırsızlık yapmış da değiliz!” [Mısırlılar:] “Peki, eğer yalan söylüyorsanız, bu [yaptığınızın] cezası nedir?” dediler. “Bunun cezası”: diye cevap verdi [Yakub’un oğulları], “[kupa] kimin denkları arasından çıkarsa [yaptığınızın] ceza(sı) olarak

tutsak edilir! [Bu suçu işleyen] zalimleri biz işte böyle cezalandırırız.” Bunun üzerine [kovuşturma için Yusuf’un yanına getirildiler,] Yusuf, arama işine küçük kardeşi [Bünyamin’in] yükünden önce üvey kardeşlerinin yüklerinden başladı ve sonunda kupayı (küçük) kardeşinin yükünde bulup çıkardı. Yusuf[un dileğine erişmesi] için Biz olayları işte böyle düzenledik; Allah (böyle) dilemeseydi, Kral’ın yasalarına göre, [Yusuf] kardeşini [başka türlü] alıkoyamazdı. Biz dilediğimiz kimseyi (bilgice) yüksek düzeylere çıkarırız, fakat her bilgi sahibinin üstünde her şeyi bilen (Allah) vardır.” (Yusuf/69-76)

Yusuf (a.s) öz kardeşini Mısır Kanunlarına göre alıkoyamazdı. Bu çıkmazı aşmak için ölçü kabını gizlice kardeşinin yüküne koydurtmuş ve üvey kardeşlerinin hukukunda hırsızlığın cezasının hırsızın alıkonulması olması sebebiyle öz kardeşini alıkoyabilmişti.

“[Kral’ın kupası Bünyamin’in denginden çıkar çıkmaz öteki kardeşler:] “Eğer o çaldıysa ne âlâ, çünkü bir zamanlar onun kardeşi de hırsızlık yapardı!” Bu durum karşısında Yusuf, düşüncelerini onlara belli etmeksizin, kendi kendine: “Sizin durumunuz çok kötü; Allah ne söylediğinizi olduğu gibi biliyor” dedi. “Ey soylu kişi!” dediler, “onun çok yaşlı bir babası var; bu yüzden onun yerine bizden birini yanında alıkoy. Doğrusu sen, görüyoruz ki, iyiliksever birisin!” “Yitiğimizi yanında bulduğumuz kişiden başkasını alıkoymak günahından Allah’a sığınırız; çünkü o zaman, şüphesiz, zalimlerden olurduk!” diye cevap verdi. Böylece, ondan ümitlerini kesince, (aralarında konuyu) görüşmek üzere bir kenara çekildiler. En büyükleri: “Babanızın sizden, Allah’ı şahit tutarak söz aldığını ve ayrıca bundan önce Yusuf konusunda nasıl güven kırıcı davrandığınızı hatırlamıyor musunuz?” dedi, “Bunun için

ben artık, babam bana izin verinceye kadar bu ülkeden ayrılmayacağım yahut Allah lehimde bir hüküm verinceye kadar. Çünkü O hükmedenlerin en iyisidir. [Size gelince] siz babanıza dönüp gidin ve ona “Ey babamız!” deyin, “Oğlun hırsızlık yaptı; fakat biz bildiğimizden, gördüğümüzden başkasına şahit değiliz ve [sana söz vermiş olsak da onu] bizim göremeyeceğimiz [gizli] (tehlikelere) karşı da koruyamazdık. [Olay sırasında] bulunduğumuz şehir halkına, birlikte yolculuk yaptığımız kervancılara sor istersen: [göreceksin ki] biz gerçekten doğru söylüyoruz!” (Yusuf/77-82)

Yakup’un (a.s) çocukları babalarının karşısına aynı nitelikte ikinci bir suç ile çıkmanın psikolojik gerginliği içine düşmüşlerdi. Ne yaptılarsa Yusuf’u (a.s) ikna edemediler. Kendi aralarında konuşurken Yusuf’un (a.s) da bir zamanlar hırsızlık yaptığını söylemeleri, geçmişte Yusuf’a (a.s) hırsızlık ile alakalı bir oyun oynandığının işareti olsa gerektir. Çocukların babalarına Allah (c.c) adına vermiş oldukları söz çok ağırdı. Hepsi ölüm çemberine düşmedikleri sürece kardeşlerini geri getireceklerdi. Allah (c.c), ihanetçilerin yükünü her zaman kat kat ağırlaştırmıştır. Şayet Yusuf (a.s) konusunda hainlik etmeselerdi şimdi bu kadar ağır bir durum ile karşı karşıya kalmayacaklardı. Durum çok ciddiydi, ellerini kollarını sallayarak babalarının huzuruna çıkmayı doğru bulmayan kardeşler, büyük abilerini de Mısır’da bırakarak babalarının yanına döndüler. Böylece durum bir nebze hafifleyecek, savunma yapmaları kolaylaşacaktı.

“[VE BABALARININ yanına dönüp, olup biteni o’na anlattıkları zaman Yakub;] “Yoo; yine kendi muhayyilenizdir olmayacak bir işi size olağan gösteren; [bana gelince] artık sabır en iyisidir; belki de Allah onların hepsi-

ni birden bana [geri] getirecektir; gerçek şu ki, Allah doğru hüküm ve hikmetle edip-eyleyen, mutlak ve sınırsız bilgi sahibidir!” Ve başını onlardan öteye çevirip: “Vah bana, Yusuf için vah bana!” dedi ve içini dolduran hü- zünden gözleri bulutlandı. “Allah şahittir ki” dediler, “(bu) Yusuf’un anısı seni iyice çökertmeden ya da öldür- meden peşini bırakmayacak.” “Ben” dedi, “tasamı ve üzüntümü yalnızca Allah’a havale ediyorum; çünkü Allah katından sizin bilmediğinizi biliyorum ben. Ey oğullarım, (şimdi) gidin ve Yusuf ile kardeşi hakkında bir haber al- maya çalışın ve Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin; bilin ki, hakkı inkâr eden insanlardan başkası Allah’ın hayat bahşedici rahmetinden ümit kesmez.”” (Yusuf/83-87)

Yakup (a.s), çocukların bıraktığı olumsuz etki sebebi ile onlara inanmamaktaydı. Bununla birlikte ümidini kay- betmeden Allah’tan (c.c) hayırlı bir sonuç beklentisinin de içindeydi. Sıkıntılara karşı sabır göstermek ve Allah’tan (c.c) ümit kesmemek Yakup’un (a.s) sığınakları olmuşlar- dı. Yakup (a.s), Allah’tan (c.c) ümit keseni inkârcı olarak tanıtıyor, İslâm da ümitsizliğe yer olmadığını söylüyordu. Çocuklarının Yusuf’a (a.s) bir kötülük yaptıkları kanaatini taşımakla birlikte, Yusuf’un (a.s) ölmüş olabileceğine de pek ihtimal vermiyordu. Yusuf’un (a.s) rüyasına yaptığı yorum, onun Yusuf (a.s) ile bir gün karşılaşacağı ümidini canlı tutmasını sağlamıştı diyebiliriz.

“[YAKUB’un oğulları Mısır’a geri dönüp Yusuf’un] huzuruna çıktıklarında, “Ey soylu kişi!” dediler, “Biz ve ailemiz (yine) darlık ve sıkıntıya düştük ve pek değersiz bir şeyle çıkıp geldik; sen yine de bizim için tartıyı tam tut ve bize karşı cömert ol; çünkü Allah cömertçe verenleri ödüllendirir!” [Yusuf:] “Hatırlıyor musunuz” diye karşı- lık verdi, “[doğrudan, eğriden] henüz habersiz olduğunuz

zaman Yusuf'a ve o'nun kardeşine neler yapmıştınız?" "Ne? Yoksa sen Yusuf musun?" diye haykırdılar. "Ben Yusuf'um" dedi "ve bu da benim kardeşim. Allah bize lütfetti. Gerçek şu ki, kişi Allah'a karşı duyarlı ve bilinçli olmaya çalışıyor ve güçlüklerle göğüs geriyorsa, bilsin ki, Allah iyilikte bulunanların emeklerini boşa çıkarmaz!" "Allah şahittir ki" dediler, "gerçekten Allah seni kesin bir biçimde bizim üstümüze çıkardı ve biz gerçekten günahkâr kimselerdik!" [Yusuf:] "Bugün ayıbınız yüzünüze vurulmayacak. Allah günahlarınızı bağışlayabilir: çünkü O acıyıp bağışlayanların en yücesidir! [Şimdi artık] gidin ve bu benim gömleğimi de yanınıza alın; onu babamın yüzüne sürün; (o zaman) yeniden ışığa kavuşacaktır Ve sonra hepiniz ailenizle birlikte bana gelin." (Yusuf/88-93)

Üçüncü sefer erzak almaya giden Yakupoğulları, bu sefer yeterli bir bedel götürememişlerdi. Durumu Yusuf'a (a.s) anlatıp ihtiyaç içinde olduklarını ve Yusuf'tan (a.s) hayır beklediklerini söylediler. Tam bu sırada Yusuf (a.s) kendini tanıtır, kötülükten sakınan, sabırlı olup iyilik peşinde koşanların Allah (c.c) tarafından mükâfatlandırılacakları gerçeğini hatırlattı. Kardeşleri ise onu tasdik ederek suçlarını kabul ettiler. Yusuf (a.s) kardeşlerini affettiğini söyledi ve ailesini Mısır'a davet etti.

"[YAKUB'un oğullarına ait olan] kervan yola koyulduğu sıralarda babaları [yanında bulunan kimselere]: "Bunak olduğuma yormazsanız [derim ki] Yusuf'un kokusunu alıyorum!" "Allah şahittir ki, sen yine eski şaşkınlığında devam ediyorsun!" diye karşılık verdi yanındakiler. Fakat ne zaman ki müjdeci çıkagelip [Yusuf'un gömleğini] o'nun yüzüne sürdü ve o'nun gözleri ışığına kavuştu, "Ben size, ben Allah katından sizin bilmediğinizi biliyorum' dememiş miydim?" diye haykırdı. [Oğulları:] "Ey baba-

mız!” dediler, “Bizim için Allah’tan günahlarımızı bağışlamasını dile; çünkü biz gerçekten günahkâr kimseler olmuştuk.” “Rabbimden sizi bağışlamasını dileyeceğim; çünkü çok acıyıp esirgeyen gerçek bağışlayıcı O’dur!” dedi.” (Yusuf/94-98)

Yusuf’un (a.s) kardeşleri babalarının diyarına doğru yola çıkınca, Yakup (a.s), Yusuf’un kokusunu duyduğunu söylemişti. Yanındakiler Yakup’un (a.s) söylediklerine pek bir anlam verememişler, olayı Yakup’un (a.s) Yusuf’a (a.s) duyduğu özleme bağlamışlardı. Derken kardeşleri Yusuf’un (a.s) canlı olduğu haberini getirmişler, Yusuf’un (a.s) gömleği Yakup’un (a.s) yüzüne sürülmüş ve Yakup’un (a.s) gözleri açılmıştı. Buradaki göz açılmasını psikoloji açısından ele alırsak, gözleri sürekli yaşlı olan Yakup’un (a.s) artık gözyaşı dökmeyi bırakmasını işaret ettiğini söyleyebiliriz. Yani dünyaya gözyaşı perdesinin arkasından kederli bir kalp ile bakan Yakup (a.s), gözyaşı dökmeyi bırakmış ve mutlu bir kalp ile dünyaya bakmaya başlamıştı.

“VE SONRA [hep birlikte Mısır’a varıp] Yusuf’un yanına çıktıklarında (Yusuf): “Allah’ın izniyle Mısır’a güvenlik ve huzur içinde girip yerleşin!” diyerek ana-babasını bağrına bastı. Ve ana-babasını en yüksek onur katına çıkardı ve onlar[ın hepsi] O’nun önünde hürmet ve tazimle yere kapandılar. Bunun üzerine [Yusuf:] “Ey babacığım!” dedi, “Vaktiyle gördüğüm rüyanın gerçek anlamı buydu demek ve Rabbim onu gerçekleştirdi. O beni hapisten çıkarmakla ve Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra sizi[n hepinizi] çölden çıkar[arak bana ulaştır]makla bana lütfetti. Gerçek şu ki, benim Rabbim, olmasını istediği şeyi akıl-sır yetmez yollarla gerçekleştirir. Çünkü O doğru hüküm ve hikmetle edip-

eyleyen mutlak ve sınırsız bilgi sahibidir. Ey Rabbim! Bana nüfûz ve iktidar bahşettin; olayların altında yatan gerçekleri kavrayıp açıklama bilgisi verdin. (Ey) göklerin ve yerin yaratıcısı! Dünyada ve ahirette benim yanımda yakınımda olan/beni koruyup destekleyen Sensin: canımı, bütün varlığıyla kendini Sana adanmış biri olarak al ve beni dürüst ve erdemli insanların arasına kat!”” (Yusuf/99-101)

Yakup (a.s) ve ailesi Mısır’a varıp, Yusuf’un (a.s) huzuruna çıktılar. Yıllar önce Yusuf’un (a.s) gördüğü rüyayı pratiğe dökerek Yusuf’un (a.s) önünde yere kapandılar. Buradaki yere kapanma Yusuf’un (a.s) huzurunda gösterilen tevazuyu belirtir. Yusuf (a.s) şan, şöhret, makam, yakışıklılık gibi dünyevi imkânlarla sahip bir insan olarak hiçbir zaman güzel ahlakı terk etmemişti. Hayatını insanlar için hayırlı olan ilimlere adanmış ve insanların iyiliksever olarak tanıttığı bir birey olmuştu. Ailesi ile bir araya geldikten sonra da Allah’tan (c.c) tek isteği Müslüman olarak ölmek ve dürüst, erdemli insanlarla beraber haşrolmak olmuştu.

Yakup’un (a.s) ailesi Mısır’a yerleştikten sonra Mısırda tevhid inancı hızla yayıldı. Firavun hanedanı mevcut yönetimi devirip kendileri yönetime oturuncaya kadar... Firavun hanedanı başa geçince pagan değerlere geri dönüş yaptı ve Yakupoğulları’na karşı sistemli bir mücadeleye girişti. Yakupoğulları’nı köleleştirdi ve erkek çocuklarının bir kısmını öldürerek nüfuslarını kontrol altında tutmaya çalıştı. Firavunların zulmü böylece devam etti, Musa (a.s) ortaya çıkıp bağımsızlık savaşını başlatana kadar.

Eyyüb (a.s)

“VE EYYUB'u [da an ki] o: “Ey Rabbim, dert beni buldu; ama Sen merhametlilerin en merhametlisin!” diye yakarmıştı. Bunun üzerine, o(nun bu yakarışı)na karşılık verdik ve o'nu çektiği dertten kurtardık; ayrıca, o'na katımızdan bir rahmet ve Bize kulluk edenlere bir ders olmak üzere, sayılarını bir kat artırarak yeni bir zürriyet verdik.” (Enbiya/83-84)

Hayat; kâr ile zarar, ağlama ile gülme, fakirlik ile zenginlik, hastalık ile sağlık vs. arasındaki döngüden meydana gelir. Eyyüb (a.s), sıkıntılı günlerin de tıpkı refah günleri gibi hayatın bir parçası olduğunun eğitimini vermiş bir İslam öğretmenidir. Allah (c.c), Eyyüb'ü (a.s) oldukça sabırlı ve sürekli Allah'a (c.c) yönelen bir karakterin sahibi olarak tanıtmaktadır. O; bolluğun ardından gelen fakirlik, sağlığın ardından gelen hastalık karşısında Allah'a (c.c) güven duymaya devam eden bir kişiliğin sahibidir. Öyle ki, Eyyüb (a.s) dua ederken hastalığını abartmıyor, hatta Allah'tan (c.c) sağlık istediğini bile direkt dile getirmiyordu. İçinde bulunduğu sıkıntılı durumu büyük bir edep ve ahlaki olgunluk içinde Allah'a (c.c) arz ediyordu.

Kur'an, Eyyüb'ün (a.s) nasıl bir hastalığa yakalandığından söz etmez. Kimi peygamberler tarihi kitaplarında geçen iltihaplı, kanlı, kurtlu, irinli bir cilt hastalığına yakalandığı bir uydurmadan ibarettir. Hastalığı sebebiyle Eyyüb'ün (a.s) vücudunun irinli yaralarla kaplandığı, hatta kurtlandığı, insanların onu şehir dışındaki bir çöplüğe ya da gübrelige attıkları, karısının yiyecek için saçının bir örgüsünü sattığı ya da şeytana secde ettiği türden hikâyeler sadece iftiradan ibarettirler. Eyyüb (a.s); bir tevhit öğretmeni idi, hayatının bir bölümünü varlıklı ve sağlıklı, bir bölümünü de hasta ve fakir olarak geçirmişti. Ancak o

hayatının her iki döneminde de Allah'ın (c.c) yanında değerli bir insandı. Allah (c.c), hiçbir peygamberini çirkin durumlara düşürmemiştir. Ayrıca Kur'an, peygamberleri anlatırken işin düşünsel boyutuna yönelir. Bu bağlamda Eyyüb'ün (a.s) nasıl bir hastalığa yakalandığını değil, hastalığa karşı takındığı tavrı konu alır.

Hayat iki gündür. Biri kâr edilen, diğeri zarar edilen gündür. Kâr gününde şükredenlerden olup, zayıfların ve güçsüzlerin yardımına koşmak, zarar gününde de sabredenlerden olup, durumunu düzeltmek için gayret göstermek gerekir. Kâr ve zarar yaşamın doğasında vardır. Zarar günü görülmeden kâr gününün değeri bilinemez. Kâr gününde Allah (c.c) ile olan bağımız nasılsa, zarar gününde de aynı olmalıdır. Ancak insanoğlu kâr günleri ile zarar günlerini farklı niteliklerle algılamaktadır. Eyyüb (a.s) bu sakat algıyı bizzat kendi hayatı üzerinden eğitim vererek düzeltmeye çalışmıştır. O; hem bolluk görmüş hem de yokluk, sağlıklı olduğu dönemler de olmuş, ağır hasta olduğu dönemler de... Her şeye rağmen Allah'ın (c.c), onu şerefli kıldığını bilmiş, Allah (c.c) algısının maddi dünyanın sınırlarını aşması gerektiğini göstermiştir.

“KULUMUZ EYYUB’U da hatırla, o’nun Rabbine şöyle seslendiğini: “Şeytan bana [tam bir] bıkkınlık ve azap vermektedir!” [Bunun üzerine kendisine:] “Ayağını [yere] vur: İşte yıkanabileceğin ve içebileceğin bir soğuk su!” dedik. Ona katımızdan bir rahmet ve bütün akıl-izân sahiplerine bir uyarı olmak üzere mevcut nüfuslarını iki katına çıkaran yeni bir nesil armağan ettik.” (Sad/41-43)

Muhtemelen Eyyüb'ün (a.s) hastalığı ve fakir düşüşü etrafındaki bazı insanların şeytani vesveselerle söylemlerde bulunmalarına yol açmıştı. Ya, Allah (c.c) Eyyüb'ü

(a.s) sevseydi, ona bu kadar büyük dert vermezdi laflarında bulunmuşlar ya da bir ettiği vardı ki karşılığını çekiyordur gibi dedikodular yapmışlardı. Onların bu dedikodularını Eyyüb (a.s), Şeytan'dan gelen azap olarak nitelemiştir. Eyyüb'ün (a.s) bu azaptan duyduğu huzursuzluğu Allah'a (c.c) arz etmesi üzerine, Allah (c.c) bir yeraltı suyunu Eyyüb'ün (a.s) samimiyetinin karşılığında ona şifa aracı yapmıştı. Böylece Eyyüb (a.s) sağlığına kavuşmuş, yeniden varlıklı bir aile babası olma imkânını yakalamıştı.

“[Ve sonunda o'na dedik ki:] “Şimdi eline bir demet ot al, onunla vur ve yeminini yerine getir!” Gerçekten Biz o'nu sıkıntılara karşı sabırlı gördük: o, ne güzel bir kulumuzdu, daima Bize yönelirdi!” (Sad/44)

Kur'an, sebebini belirtmediği bir yemin olayından söz etmektedir. Eyyüb (a.s) bir yeminde bulunmuş, ama sağlığına kavuşunca bir çıkmaza girmişti. Yeminini yerine getiremeyeceği kanaatine varmış olacak ki, yeminini bozma noktasına gelmişti. Allah (c.c) daha ağır olan yeminin karşılığını bir demet sap kullanarak yerine getirebileceğini belirtmiş ve hayatı onun için kolaylaştırmıştı. Eyyüb'ün (a.s) yeminini ile ilgili değişik yorumlar yapılmıştır. Kimi İslam âlimleri: “Eşinin de Şeytan'ın bazı telkinlerini Eyyüb (a.s) ile konuşması Eyyüb'ü (a.s) kızdırmış ve sağlığına kavuşursa Şeytan'ın telkinlerine kulak vermiş olan eşine yüz değnek vuracağına dair yeminde bulunmuştu.” yorumunda bulunmuşlar ve eşine karşı yaptığı yeminin gereğini yerine getirmeyi doğru bulmayan Eyyüb'ün (a.s) yeminini bozma noktasına geldiğini, Allah'ın (c.c) da yeminini bozmamasını bildirerek, ona bir kolaylık sağladığını söylemişlerdir. Bazı âlimler ise; bir demet sap gibi bir araya gelinmesi ve birliktelikten doğan güç ile düşmana karşı konulması ya da Eyyüb'ün (a.s)

şifasını bitkilerde araması veya Eyyüb'ün eline bir değnek alıp yola düşmesi gibi birbirinden oldukça uzak değerdirmelerde bulunmuşlardır. Dolayısıyla yemin olayının sebebi net değildir, net olan gereği daha ağır olan yeminin Eyyüb (a.s) için kolaylaştırılmış olmasıdır.

Şuayb (a.s)

Âdem (a.s) ile başlayan varoluş, Nuh'ta (a.s) toplumsal bir boyut almış ve adalet ile zulüm arasında sürekli bir çatışma yaşanmaya başlanmıştı. Her peygamber zulmün bir şubesi ile mücadele vermiş, özgürlük yolunda güçten yoksun bırakılmışlara zulüm ile savaşıma ilkelerini öğretmişti. Bu mücadele çizgisinde Şuayb (a.s), özellikle pazar hukuku konusunda çalışmalarda bulunmuş bir İslam öğretmenidir.

“VE MEDYEN halkına da kardeşleri Şuayb'ı [gönderdik. Onlara:] “Ey kavmim! [yalnızca] Allah'a kulluk edin!” dedi, “(Çünkü) sizin O'ndan başka tanrınız yok. Ve [birbirinizle olan alış verişinizde] ölçüyü tartıyı eksik tutmayın. Gerçi [şimdi] sizi refah ve zenginlik içinde görüyorum; ama doğrusu sizin için, [dehşetiyle] kuşatacak bir Gün'ün azabından korkuyorum! Bunun içindir ki, ey kavmim, ölçüyle tartıyla yaptığımız alış verişte dürüst ve duyarlı olun; insanları kendi hakları olan şeylerden yoksun bırakmayın ve kötülüğü yayarak yeryüzünde karışıklık çıkarmayın. Eğer [O'na] inanıyorsanız, Allah'ın bıraktığı şey sizin için en hayırlısıdır! (Bütün bu sınırları kendiniz gözetin,) ben sizin üzerinizde bir bekçi değilim”” (Hud/84-86)

Medyen (Şuara Suresi'nde Medyen toplumundan Eykeliler olarak söz edilir.) bir ticaret toplumuydu. Bu toplum daha fazla kazanma hırsına yakasını kaptırmış, kendi-

lerinde ticari ahlak adına pek bir şey kalmamıştı. Şuayb (a.s); pazar hukukunun sömürü üzerine bina edildiği bu topluma ticaret ahlakı, alışveriş hukuku eğitimi vermeye çalışmıştı. Medyenlilerin ahlakı tam olarak günümüz kapitalist ahlakı ile örtüşmekteydi. Niteliklerin önemsenmeyip sadece nicel değerlerin ön planda tutulduğu ve sömürme kuvvetine sahip olduğu halde sömürmeyenlerin aptal sayıldığı bir toplumsal yapı ve pazarlama ahlaksızlığı... Medyenlilerin pazarlama ahlaksızlığı günümüzde kişisel gelişim, modern pazarlama teknikleri vs. adlar altında masumlaştırılmış ve insanları kandırma alanında değerli bir ilim dalı olarak okullara sokulmuştur.

““Ey Şuayb!" dediler," (Şu) senin dua [alışkanlığın] mı, atalarımızın tapına geldiği şeyleri bırakmamız ve malımız mülkümüz üzerine keyfi tasarruflarda bulunmamamız yönünde bizi uyarmayı zorunlu kılıyor? Çünkü [biz] sen[i] aslında yumuşak başlı, akli başında biri [olarak biliriz]". (Şuayb:) “Ey kavmim!" diye karşılık verdi, “Ne dersiniz, ya ben Rabbinimden apaçık bir kanıta dayanıyorum, ya beni kendi katından güzel bir rızıkla rızıklandırmışsa, [söyleyin, o zaman, başka nasıl davranabilirim?] Hem ben, sizden yapmamanızı istediğim şeyi, sizin hilafınıza yapmak istiyorum da değilim. Ben sadece gücümün elverdiği kadar ıslah etmek istiyorum; ama (bunda ne kadar) başarı göstereceğim bütünüyle Allah'a bağlıdır. Ben O'na güvenip dayanıyorum ve her zaman, her konuda O'na yöneliyorum! Ey kavmim! Benimle ayrı yol tutmanız sakın sizi günaha sürüklemesin; yoksa Nûh halkının, Hûd halkının, Salih halkının başına gelen sizin de başınıza gelir ve [hatırlayın ki,] Lût kavmi sizden fazla uzak değil! Öyleyse günahlarınız için Rabbinizden bağışlanma dileyin ve sonra da tevbe ve pişmanlık içinde O'na yönelin! Çünkü O

acıyıp-esirgeyenlerin en yücesi, sevginin kaynağı, gözesidir!” [Fakat soydaşları o’na:] “Ey Şuayb! Söylediklerinden pek bir şey anlamıyoruz” dediler, “ayrıca aramızda ne kadar zayıf olduğunun da açıkça farkındayız; eğer ailen olmasaydı seni mutlaka öldüresiye taşlardık! Öyle ya, bizim üstümüzde bir gücün, bir nüfuzun yok ki!” (Şuayb:) “Ey kavmim! Aileme olan saygınız Allah’a olandan daha mı fazla? Ki O’nu, arkanıza atıp unutabileceğiniz bir şey gibi görüyorsunuz! Muhakkak ki, benim Rabbim [sınırsız bilgi ve kudretiyle] yapıp-ettiğiniz her şeyi biliyor-kuşatıyor!” dedi. “Bunun içindir ki, ey kavmim, artık [bana karşı] gücünüz neye yetiyorsa onu yapın; çünkü bilin ki, ben [Allah yolunda] eyleme devam edeceğim: zamanı gelince, alçaltıcı, rüsvay edici bir azabın [aramızdan] kimin payına düşeceğini ve [aramızdan] kimin yalancı olduğunu öğreneceksiniz! Gözleyin öyleyse, [olacak olanı]; ve bilin ki, ben de sizinle birlikte gözliyorum!” (Hud/87-93)

Medyen halkı, tıpkı günümüz pazarlama teknikleri gibi ahlaki alanın dışına taşan yöntemlerle insanları soyuyordu. Ölçüm ve tartım işlerinde hileye başvuruyor, insanların satışa çıkardıkları mallarına düşük ücret veriyor, alışverişin tamamen ilkesiz bırakılmasını istiyorlardı. Açıktır ki, ticari hukuksuzluk insanları sınıflara ayırır ve çoğunluğu zalim bir azınlığın krallığına mahkûm eder. Sınırsızca para kazanma hırsına kapılmak, insanı psikolojiden yoksun vahşi bir canavara çevirir. Sömürü erbabı ünsiyet geliştiremez, sağlıklı iletişim kuramaz, vicdani yönleri körelir ve her şeye alınıp satılacak eşya gözü ile bakar. Medyenlilere göre; Şuayb’in namazı, duası, dayanışmacı karakteri, kul hakkına verdiği önem ve davası yani Allah’a (c.c) olan bağlılığı sorunun temeliydi. Şuayb (a.s),

önce, üstü kapalı bir şekilde: “Sen akıllı, yumuşak huylu bir adamsın, başına bela alma!” türünden cümlelerle tehdit edilmiş, Şuayb’in (a.s) tavırlarında herhangi bir değişikliğin olmaması üzerine tehditler aşikâr hale getirilmiş, hatta taşıyarak öldürmeye kadar vardırılmıştı. Taşıyarak öldürmenin tüm çağ ve toplumlarda en ağır suçlulara verilen ceza oluşu, egemenlerin Şuayb’dan (a.s) ne derece rahatsız olduklarının en net açıklamasıdır. Medyenlilere göre Şuayb (a.s), çıkarları tehdit eden öğretisi ile çok ağır suç işliyordu. Ancak Şuayb (a.s) mücadelesinden vazgeçmiyor, Medyenlilerin tehditlerine zalim kavimlerin nasıl helak edildiklerini hatırlatarak karşılık veriyordu.

Medyen halkı, ailesi ve itibar edilen bazı insanların hatırı için Şuayb’a (a.s) müsamaha gösterdiklerini söyleyince; Şuayb (a.s) insanlara Allah’tan (c.c) daha fazla değer vermenin, insanların hatırını, Allah’ın (c.c) emirlerinden üstün tutmanın aşağılık bir durum olduğu cevabını vermişti. Şuayb (a.s); Allah’ı (c.c) bırakıp mala, güce kul olmanın özgürlük olamayacağını söyledikçe, güçlülerin daha fazla öfkelerini üzerine çekmekteydi. Bu noktada Şuayb (a.s) ile Medyenlilerin akla yükledikleri anlamların da farklı olduğunu görüyoruz. Şuayb (a.s) için akıl Allah’ı (c.c) tanıma aracı olurken, Medyenliler için sahtekârlık, korkutma, sömürme aracıdır. Medyenlilerin inançlarında sevgiye, merhamete yer verilmezken; Şuayb’in (a.s) tanıttığı Allah (c.c) kullarına merhamet eden, onları çokça seven ve kulları tarafından da sevmeyi isteyen bir ilahtır. Medyenliler ile Şuayb (a.s) arasındaki konuşmalardan iki bilgiye ulaşmaktayız. Birincisi, şiddet, kaba kuvvet ve küfür ile ayakta duran zorbalara hiçbir zaman adil bir sistem istemezler, ikincisi, zorbalıktan vazgeçmeyenler zulümlerinin içinde helak olurlar.

“VE MEDYEN [halkına] kardeşleri Şuayb'ı [gönderdik], “Ey kavmim!” dedi, “Yalnız Allah'a kulluk edin; sizin O'ndan başka tanrınız yok! Rabbinizden işte apaçık bir duyuru geldi size. Öyleyse [bütün işlerinizde] ölçüyü tartıyı tam olarak gözetin, hukuken onların olan şeyden insanları yoksun bırakmayın ve iyi bir düzene kavuşturulduktan sonra kalkıp yeryüzünde bozgunculuk yapmayın: [bütün] bunlar sizin iyiliğiniz için; tabii, eğer inanırsanız. Bir de, inanan herkesi tehditle Allah'ın yolundan dönmeye zorlayarak ve onu eğri göstermeye çalışarak [doğruya götüren] her yolun kıyısında pusuya yatmayın. Ve O'nun sizi azlıkken [nasıl] çoğalttığını hatırlayın: Ve bakın, sonu ne oldu fesat saçanların! Mademki, aranızda, getirdiğim habere inanan bir topluluk yanında bir de inanmayan bir topluluk var, öyleyse bu içinden çıkılması zor durumda sabredin, ta ki aramızda Allah hükmedinceye kadar: çünkü O, hükmedenlerin en hayırlısıdır.” Kavmi içinde ileri gelen, kendini beğenmiş o kurumlu kimseler: “Ey Şuayb!” dediler, “Hiç şüphen olmasın ki, seni ve inanan yoldaşlarını ülkemizden sürgün edeceğiz, meğerki kesin bir biçimde bizim yolumuza dönersiniz!” [Şuayb]: “Peki, ya bunu yürekten istemiyorsak?” dedi, “Çünkü bakın, kalkıp yeniden sizin yolunuza dönecek olsaydık -hem de Allah bizi ondan kurtardıktan sonra- o zaman, Allah'a düpedüz yalan yakıştırmış olurduk. Rabbimiz Allah bunu bizden istemediği sürece, bizim sizin yolunuza dönmemiz asla doğru olmaz. Rabbimiz sınırsız bilgisiyle her şeyi kuşatmıştır; biz de güvenimizi Allah'a bağlamışız. Ey Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasında hak neyse, ortaya çıkar; çünkü hakkı ortaya çıkaranların en hayırlısı Sensin!” Ne var ki, kavimleri arasından, hakkı inkâra şartlanmış olan elebaşları, [Şuayb'ın yandaşlarına:] “Doğrusu, eğer Şuayb'a uyarsanız, bilin ki, kaybedenlerden olacaksınız!” dediler.

Derken, bir deprem onların işini bitirdi: kendi evlerinde cansız olarak yere serilip kaldılar. Onlar ki Şuayb'ı yalancı çıkarmak isteyen kimselerdi: Sanki orada hiç yaşamamış gibi oldular. Onlar ki, Şuayb'ı yalancı çıkarmak isteyen kimselerdi: Kendileri kaybeden kimseler oldular! Ve sonunda Şuayb, onların yanından dönüp giderken: “Ey kavmim!” dedi, “gerçek şu ki, ben size Rabbimin buyruklarını tebliğ ettim ve güzelce öğüt verdim: artık ben nasıl (sizin gibi) hakkı inkâr eden bir topluluk için yas tutup kederleneyim?”” (Araf/85-93).

Medyen halkı Şuayb'ın (a.s) hiçbir tavsiyesini kârlı bulmuyordu. Şuayb (a.s) da onları önceki peygamberlerin öğretilerini bozmak, Allah'ın (c.c) hukukunu tahrip etmek ve bozgunculuğa yol açmakla suçluyordu. Sömürü toplumlarında Allah'ın hukukunun zarar ile ilişkilendirilmesi anlaşılabilir bir durumdur. Çünkü Allah'ın (c.c) hukuku her çeşit sömürü ile savaşmayı asıl gaye edinmiştir. Medyen halkının, Şuayb'ın (a.s) akrabalarından çekindikleri için ona zarar vermekten uzak duruşları, sömürü ahlakının bir cahiliye ahlakı olduğunu göstermektedir. Cahiliye ahlakı, maddi güçten yoksun kimsesizlere her türlü eziyeti normal görürken, maddi güce sahip olanlara hesap sormayı anormal, hatta hastalıklı bir davranış olarak değerlendirir. Cehalet toplumlarında her birey sahip olduğu güç nispetince değerli olur. Cahiliyenin pazar hukuku oluşturulurken, her bireyden sahip olduğu güç oranında yararlanılır. Hukuk en güçlü olana daha çok uydurulmaya çalışılır. Yönetim imkânlarını ellerinde bulunduranlar ile zenginler türlü oyunlarla pazara sürülen mallar, günlük insan emeği ve paranın alım gücü ile oynar, sahip olmaları gereken nice zenginliğe sahip olurlar. Ezilenler için ise herhangi bir ilke belirlemeye gerek görülmez.

Olur da ezilenler isyan ederlerse o zaman göz boyamalık bir iki madde geçici olarak devreye sokulur. Şuayb'a (a.s) duyulan öfke, onun sistemi kökünden değiştirmeye kalkmasıydı. Ezilenlerin bir kısmının Şuayb'ın (a.s) yanında yer alması ise sömürücülerin canını iyice sıkıkmaya başlamıştı. Ayrıca Şuayb'ın (a.s) yalnız başına olmayışı, onun öldürülmesine ya da şehirden sürülmesine engel oluşturmaktaydı. Bunun üzerine sömürücüler Şuayb'ın (a.s) anlattıklarını kötülemeye, algıları kirletmeye yönelmişler, yol başlarında durup halka Şuayb'ın (a.s) atalar dinini terk ettiğini, insanların malları üzerindeki tasarruflarını engelleyecek ilkelerin peşinden koştuğunu, ilahının ona bazı anlaşılabilir şeyler emrettiğini yaymaya başlamışlardı.

Medyenliler Şuayb'ın (a.s) sömürü düzenine karşı başlattığı mücadelenin başarıya ulaşmaması için Şuayb'ı (a.s) türlü iftiralarla kötülüyorlardı. Yine günümüzde yapıldığı gibi türlü tehditlerle halkı sömürü hukukunda kalmaya zorluyorlardı. Rahatsızlıkları herkes için adalet talebinde bulunulmasıydı. Dolayısıyla Medyenlilere göre, Şuayb'ın (a.s) tek başına adil bir insan olması çok da büyük bir problem değildi. Asıl problem herkesi iyiye, adalete, özgürlüğe davet etmesiydi ki, bu davet sömürü ile savaşmak demektir. Şuayb (a.s) ise, insanların birbirleri üzerine tahakküm kurmalarına karşı çıkıyor ve nihai hükmün Allah'a (c.c) bırakılmasını istiyordu. Dikkat edilirse zorbalık Şuayb'de (a.s) görülmemekte, tam tersi Şuayb (a.s) zorbalığa uğramaktadır. Ama Medyen'in sömürücüleri, Şuayb'ı (a.s) mallar üzerindeki kullanım hakkını ortadan kaldırmaya çalışmakla itham ediyorlardı. Sonunda Şuayb (a.s) öğüt verdiği, adalete çağırdığı, ancak olumlu cevap alamadığı toplumundan sırt çevirdi ve onların artık acımayı hak etmediklerini söyledi.

“[VE] O AĞAÇLI vadinin(Eyke) halkı da kendilerine gönderilen elçiye yalanladılar. Hani, Şuayb onlara: “Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşımayacak mısınız?” demişti, “Bakın, ben size [O'nun tarafından] gönderilmiş güvenilir bir elçiyim; öyleyse artık Allah'tan yana bilinç ve duyarlık gösterin ve bana itaat edin! Üstelik ben sizden bir karşılık da beklemiyorum; benim hak ettiğim karşılığı vermek âlemlerin Rabbinden başkasına düşmez. Ölçüyü [her zaman ve herkese karşı] tam tutun; [başkalarının hakkını düzenbazca] eksilten kimselerden olmayın ve [tarttığınız zaman] şaşmaz bir teraziyle tartın, insanları hak ettikleri şeylerden yoksun bırakmayın ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın; sizi de, sizden önceki nesilleri de yaratan Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyın!” [Halkı Şuayb'a şöyle] dedi: “Sen düpedüz büyülenmiş birisin; olup olacağın, bizim gibi ölümlü bir insansın; doğrusunu istersen, biz senin düpedüz bir yalancı olduğunu düşünüyoruz! Eğer doğru sözlü biriysen, haydi, göğü parça parça başımıza indir (de görelim)!” [Şuayb:] “Bütün (bu) yaptıklarınızı en iyi bilen Rabbimdir” diye cevap verdi. Böylece onu yalanlamış oldular ve bu yüzden, (kopkoyu) gölgelerle kaplı bir günün azabı onları kısıvrak yakaladı. Bu [kıssada da insanlar için] bir ders vardır; insanların çoğu [buna] inanmasalar da...” (Şuara/176-190)

Diğer peygamberlerde de gördüğümüz değişmez tebliğ cümleleri ve peygamberlere yöneltilen değişmez hakaretler Şuayb (a.s) peygamberde de karşımıza çıkmaktadır. Maddi bir talepte bulunmamak ve zorbalıktan yana olan ilah algısının sömürücülerin ürünü olduğunu ilan etmek, tüm peygamberlerin üzerinde durdukları ilkeler olmuş,

lakin karşılık olarak her zaman büyücü, deli, sihirbaz, şair, kâhin gibi hakaretler işitmişlerdir.

“MEDYEN [halkına] da kardeşleri Şuayb[ı gönderdik]. O, “Ey halkım!” diye seslendi, “[Yalnız] Allah'a kulluk edin, Ahiret Günü'nü bekleyin ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak kötülük işlemeyin!” Fakat halkı o'nu yalanladı. Bu yüzden bir yer sarsıntısına maruz kaldılar: ve yurtlarında cansız bir şekilde yere serildiler. MESKEN ve barınakların[ın kalıntıların]dan açıkça görüleceği gibi, Âd ve Semûd [kavimlerini de yok ettik]. [Onlar yıkılıp gittiler.] Çünkü Şeytan onlara işledikleri [günahları] güzel gösterdi ve böylece onları, hakikati kavrama yeteneğine sahip oldukları halde, [Allah'ın] yol(un)dan alı koydu.” (Ankebut/36-38)

Şuayb'ın (a.s) öğretisi üç nirengi noktasına dayanmaktaydı. Birincisi, Allah'a (c.c) kulluk, ikincisi, ahiret gününü hatırlamak, üçüncüsü ise, temiz hareketlerde bulunmaktı. Dikkat ederseniz bu üç nirengi noktası Kur'an'ın sürekli tekrar ettiği temel ilkelerdir. Çünkü Allah'a (c.c) kul olan başka bir efendi ihtiyacı duymayacaktır, ahireti aklından çıkarmayan hesaba çekileceğini bilecektir, iyi hareketlerde bulunan ise dünyayı imar edecek ve yaşanabilir bir hale getirecektir. Allah (c.c) insanların bu ilkeleri kavrayabilecek yetenekte yaratıldıklarını da ayrıca belirtir. O halde kim Allah'a (c.c) sırt çevirirse, hesaba çekileceğini önemsemeyecek, iyi ve temiz eylemlerde bulunmayacak, kaçınılmaz bir şekilde zalimlerden olacaktır.

“Ve derken, hükmümüz vaki olunca, katımızdan bir rahmetle Şuayb'ı ve o'nunla aynı inancı paylaşanları kurtardık; zulüm ve haksızlık içinde olanları ise bir sayha, bir gürlemeyle tepeledik; öyle ki, kendi evlerinde cansız

yere yığılıp kaldılar, sanki daha önce hiç orada yaşamamışlar gibi. İşte böyle silinip gitti Medyen [halkı], tıpkı Semûd [halkının] silinip gittiği gibi.” (Hud/94-95)

Şuayb da (a.s) aynen Salih(a.s) gibi zorbaların hukuku ile Allah'ın (c.c) hukuku arasındaki farkları anlatmıştı. Bir farkla ki, Salih'de (a.s) karşılaştırma su (yaşam) hakkı üzerinden, Şuayb'da (a.s) ticaret ahlakı üzerinden yapılmıştı. Tıpkı Salih'in (a.s) muhalifleri gibi, Şuayb'ın (a.s) muhalifleri de zulümden vazgeçmeyişlerinin bedelini helak olmakla ödediler.

“[MEDYEN'İN] ağaçlı vadilerinin sakinleri de, doğrusu, ıslah olmaz zalim kimselerdi. Ve bu yüzden onları da hak ettikleri cezaya uğrattık. Gerçek şu ki, sözü geçen her iki [günahkâr toplum] da(Lut ve Şuayb toplumları), [bugün dahi] görülebilen bir ana yol üzerinde yaşamaktaydılar.” (Hicr/78-79)

Tüm peygamberler tebliğlerini Allah'ın (c.c) tek ilah oluşu ve adalet ilkeleri üzerine bina etmişlerdir. Her bir peygamberde farklı bir konu işlenmişse de, öz, Allah'tan (c.c) başkasına kul olmamak ve adaletle riayet etmek olmuştur.

Musa (a.s)

Musa'nın (a.s) öğretisi zulme karşı isyan, direniş ve mücadele üzerinedir. O, Firavun'un köleleştirdiği mazlumlara isyan yolunu açmış, sömürülen bir topluma özgürlük yolunda komuta etmiştir. İbrahim'de (a.s) gördüğümüz bireyin zulme başkaldırışı, Musa'da (a.s) toplumun zulme başkaldırışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Musa (a.s), ezilen sınıfı egemen sınıfa karşı organize eden bir öncüdür. İsmi hep İsrailoğulları'nın özgürlük mücade-

lesi ile anılsa da, o; sadece İsrailoğulları'nın değil, tüm mazlum halkların yol göstericisi olmuştur.

Musa'nın (a.s) hayatı, Yusuf'un (a.s) hayatının tam tersi bir hikâyeye sahiptir. Yusuf (a.s) kölelikten saraya yürürken, Musa (a.s) saraydan çobanlığa yürümüştür. Allah'ın (c.c) hukukunda dünyevi makamlara yükselmek ya da bu makamlardan inmek bir insanı ne değerli ne de değersiz kılar. Değerli olmak; temiz akıl, temiz kalp ve salih amel sahibi olmaya bağlanmıştır.

“Sana Firavun'la Musa arasında geçen olayların bir bölümünü inanmaya eğilimli insanlar için bütün gerçeğiyle anlatacağız. O ülkede Firavun kendini büyüklük duygusuna kaptırılmış ve ülke halkını kastlara, sınıflara ayırmıştı. (Öyle ki,) onlardan bir kısmını iyice hor ve güçsüz görmek istiyor (ve bunun için de) erkek çocuklarını öldürüyor, [yalnız] kadınlarını sağ bırakıyordu: çünkü o, gerçekten de, [yeryüzünde] bozgunculuk çıkarmak isteyen kimselerdendi. Fakat Biz istiyorduk ki, yeryüzünde hor ve güçsüz görülen kimselerden yana çıkalım, onların dinde öncüler olmasını sağlayalım, onları [Firavun' un şeref ve itibarına] varis kılalım ve onları güvenlik içinde yeryüzünde yerleştirelim; Firavunu, Hâmân'ı ve onların ordularını da onların [İsrailoğulları'nın] eliyle korktukları şeye uğratalım. Ve bunun içindir ki, [Musa doğduğu zaman,] annesine: “Onu [bir süre] emzir” diye ilham ettik, “ama o'nun başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman o'nu nehrin sularına bırak ve (o'nun için) korkma, üzülme; çünkü Biz o'nu sana geri getireceğiz ve kendisini elçilerimizden bir elçi yapacağız!” Ve (sonunda) Firavun ailesi[nden biri] o'nu buldu [ve kurtardı]: çünkü [Biz] o'nun ileride, Firavun'un, Hâmân'ın ve onların maiyetindekilerin gerçekten yanlış yolda olduklarını görerek kar-

şalarına bir düşman ve bir üzüntü [kaynağı] olarak çıkmasını [dilemiştik]! Ve Firavun'un karısı, (Firavun'a): “[Bu çocuk] hem benim hem de senin için neşe kaynağı [olabilir]!” dedi, “Onu öldürmeyin; belki bize faydası dokunur yahut o'nu evlat edinebiliriz!” Ve [pek tabii, bunları konuşurken, olacak olanlardan] haberleri yoktu. Bu arada, Musa'nın annesi yüreği acıyla dolup taşarak sabahı etti; öyle ki, eğer [sözümüze olan] inancını sonuna kadar canlı tutması için yüreğini iyice güçlendirmemiş olsaydık o'nun kim olduğunu az kalsın açığa vuracaktı. İşte bu haldeyken (Musa'nın) kız kardeşine: “Onu izle!” dedi. Ve [kız da], [Firavun ailesinden] kimseye fark ettirmeden o'nu uzaktan gözetledi. Ve Biz daha ilk günden o'nun [Mısırlı] sütannelerin memesini yadırgamasını sağladık ve [kız kardeşi bu durumu öğrenince, onlara:] “Size o'nun bakımını sizin adınıza üzerine alabilecek ve o'nu güzelce eğitip yetiştirecek bir aile göstereyim mi?” dedi. İşte böylece, o'nu annesine kavuşturduk ki gözü gönüldü aydınlansın, artık üzülmesin ve insanlardan çoğu bunu bilmeseler bile o, Allah'ın verdiği sözün mutlaka gerçekleşeceğini bilsin!” (Kassas/3-13)

Firavun halkı sınıflara bölen ve her bir sınıfa farklı hakuklar uygulayan zorba bir hükümdardı. Mısırlıları maddi açıdan desteklerken, İsrailoğulları'nı zayıf bırakmaya çalışır, halkı kontrol altında tutma aracı olarak da askeri gücü kullanırdı. Mısır halkı, çok tanrılı bir dine mensuptu, Firavun, bu tanrıların cisimleşmiş hali olarak görülür ve Yeryüzü Tanrısı olarak nitelendirilirdi. Musa (a.s), böyle bir ortamda sömürülen sınıflardan biri olan İsrailoğulları'na mensup bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. İsrailoğulları çok ağır işlerde çalıştırılıyor, sürekli kontrol altında tutuluyorlardı. Yine de nüfuslarındaki artış kontro-

lün kaybedilmesine sebep olabilir, çıkabilecek bir isyanda yönetimi zor durumda bırakabilirlerdi. Firavun, İsrailoğulları'nın hem kendi başlarına isyana kalkışmamaları hem de dışarıdan gelebilecek saldırılara destek vermeye cesaret etmemeleri için, yeni doğan erkek çocuklarını öldürme kararı almıştı. Böylelikle nüfus artışını kontrol edecek ve İsrailoğulları'nın olası isyanlarını bastırabilecekti. Dolayısıyla Firavun'un yaptığı zulümden haberdar olduğunu ve zulmünün getirisinden korunmak için mutlaka ağır güvenlik önlemlerine başvurması gerektiği bilgisine sahip olduğunu görüyoruz. Annesi öldürülmesinden korktuğu için Musa'yı (a.s) bir sandığa koyarak Nil Nehri'ne bırakmış, sandık Firavun'un ailesi tarafından bulunmuştu. Firavun'un karısı Musa'nın (a.s) öldürülmesine engel olmuş, bir anlamda ona annelik yapmıştı. Musa (a.s) kendisi için bulunan sütanne adaylarından hiçbirinin memesini tutmayınca, gizlice olanları takip eden Musa'nın (a.s) ablası olaya müdahil olarak iyi bir sütanne bulabileceğini söylemiş ve Musa'nın (a.s) tekrar kendi annesine kavuşmasını sağlamıştı. Bütün bu olanlar Firavun'un saltanatının yıkılmaya başlamasının hazırlık aşamalarıydı.

“DERKEN, [Musa] erginlik çağına ulaşır [zihnen] iyice olgunlaşınca, kendisine [doğruyla eğriyi birbirinden ayırmaya yarayan] güçlü bir muhakeme yeteneği ve ilim verdik; iyiliğe yatkın olanları Biz işte böyle mükâfatlandırırız. Ve (Musa), halkının [şehirde olup bitenden] habersiz [evlerinde oturdukları bir gün] şehre indi ve biri kendi halkından, ötekisi düşmanlarından olan iki adamın birbiriyle kavga ettiğini gördü. Kendi halkından olan kişi düşman tarafından olan kişiye karşı o'nu yardıma çağırırdı; bunun üzerine Musa onu yumrukla devirip işini bitirdi. [Ama hemen sonra kendi kendine:] “Bu düpedüz Şey-

tan'ın işi!" dedi, "Doğrusu o [insanı] yoldan çıkaran apaçık bir düşmandır!" [Ve] "Ey Rabbim!" diye dua etti, "Ben kendime yazık ettim! Beni bağışla." Ve [Allah] da o'nu bağışladı. Çünkü O çok acıyıp esirgeyen gerçek bağışlayıcıdır. "Ey Rabbim!" dedi (Musa,) "Bana bahşettiğin nimetler hakkı için bir daha asla suçlulara arka çıkmayacağım!" Böylece, ertesi sabah, korku içinde çevresini gözetleyerek yine şehirde dolaşıyordu; bir de ne görsün, dün kendisinden yardım isteyen adam [yine] o'nu [yardımına] çağırıyor mu? Musa, [bu sefer] ona: "Sen gerçekten apaçık bir azgınmışsın!" dedi. Bununla birlikte, yine de ikisinin de [ortak] düşmanı durumundaki kişiyi tam yakalamak üzereyken, bu sonraki: "Ey Musa!" dedi, "Dün öldürdüğün adam gibi beni de öldürmek mi istiyorsun? Senin tek amacın, haksızlıkları düzelten biri olmak değil, ülkenin başına zorba kesilmek!" Tam o sırada şehrin öteki ucundan bir adam koşarak geldi ve "Ey Musa!" dedi, "[Ülkenin] ileri gelenleri seni öldürmek üzere hakkında görüşüyorlar; hemen çık git; şüphesiz ben senin iyiliğini isteyen kimselerdenim!" Bunun üzerine [Musa] korku içinde çevresine bakınarak ve "Ey Rabbim, zalimlere karşı beni koru!" diye dua ederek oradan uzaklaştı. Ve Medyen'e doğru yola çıkarken [kendi kendine]: "Umarım, Rabbim beni [böylece] doğru yola yöneltir!" dedi." (Kassas/14-22)

Musa (a.s) bir gün şehirde dolaşmaya çıkmıştı. Biri egemen sınıftan diğeri İsrailoğulları'ndan olmak üzere iki kişinin kavga ettiğini gördü. Kendisi sarayda yaşayanlardan olduğu halde, sömürülen sınıftan olan kişi Musa'yı (a.s) yardımına çağırmıştı. Bu durum Musa'nın (a.s), Firavun sisteminden rahatsız olduğunun ve bu hoşnutsuzluğunun da halk tarafından bilindiğinin belirtisi olsa gerek.

Musa (a.s), Mısırlı olana bir yumruk atmış ve adam ölmüştü. Musa (a.s) her iki tarafı dinlemeden müdahalede bulunmuş ve öldürme kastı olmaksızın bir insanın ölümüne sebep olmuştu. Firavun taraftarlarının her konuda hak-sız oldukları ön kabulü ile hareket etmiş olmalıydı. Manzara karşısında: “Bu düpedüz şeytan işi!” diyerek, olaya müdahalesindeki aceleciliğinden duyduğu pişmanlığı dile getirmişti. Sonraki gün İsrailoğulları’ndan olan kişinin bir başkası ile kavga ettiğini gördü. Musa (a.s); muhtemelen kavgacı kişiliğe sahip olan bu şahsa sinirlenince, adam Musa’nın (a.s) kendisine saldıracağını sanmış ve bir önceki günkü olayı açığa vurmuştu. Böylece Musa’nın (a.s) öldürme olayı ile ilişkisi olduğu etrafta duyulmuş ve bu bilgi saray eşrafının kulağına kadar gitmişti. Seçkinler tarafından Musa (a.s) için ölüm kararı çıkarılmıştı. Bu bilgi Musa’ya (a.s) ulaşınca, Musa (a.s) öldürülmemek için Mısır’dan çıkıp, Medyen tarafına doğru yola çıktı. Medyen’e vardığında halk kuyudan su çekerek hayvanlarını sulamaktaydı.

“DERKEN, Medyen’in su kuyularına vardı ve orada [hayvanlarını] suvaran kalabalık bir grup insanla karşılaştı ve onlardan biraz ötede kendi hayvanlarını uzakta tutmaya çalışan iki kadın gördü. [Onlara:] “Arzunuz nedir?” diye sordu. “Bu çobanlar işlerini bitirip uzaklaşmadıkça biz [hayvanlarımızı] suvaramıyoruz; çünkü [biz kadınız ve] babamız da pek yaşlı” diye cevap verdiler. Bunun üzerine, [Musa] onların [hayvanlarını] suvardı; sonra gölgeye çekilip, “Ey Rabbim, bana bahşedeceğin her hayra öylesine muhtacım ki!” diye niyazda bulundu. (Kassas/23-24)

Musa (a.s) kızlara zulmedildiğini görünce olaya müdahale etmiş ve kızların hayvanlarını sulamıştı. Sonra da bir gölgelikte dinlenmeye çekilmişti.

“Az sonra o iki [kız]dan biri, utana sıkıla çıkageldi ve “[Hayvanlarımızı] sulamana karşılık ücret ödemek için babam seni çağırıyor” dedi. [Musa] onun yanına varınca, başından geçenleri ona anlattı. Beriki: “Korkma!” dedi, “Artık o zalim halkın elinden kurtulmuş bulunuyorsun!” O iki [kız]dan biri: “Babacığım,” dedi, “o’nu ücretli olarak yanında tut; çünkü ücretli olarak yanında tutabileceğin en güçlü ve güvenilir kişi bu olacak!” [Bir süre sonra, kızların babası, Musa’ya:] “Bak,” dedi, “seni, sekiz yıl yanımda çalışmana karşılık bu iki kızımdan biriyle evlendirmek istiyorum; bu süreyi on [yıl]a tamamlarsan artık bu senin bileceğin bir iş; sana fazladan yük yüklemek istemem; [tersine], eğer Allah dilerse, beni hep dürüst davranan biri olarak bulacaksın.” [Musa:] “Bu seninle benim aramızda kalsın” dedi, “artık hangi süreyi doldurursam doldurayım bana karşı bir husumet olmasın. Bu söylediklerimize Allah da şahit olsun!”” (Kassas/25-28)

Musa (a.s), hayvanlarını suladığı bu temiz yürekli şahsın teklifi üzerine bir süre çobanlık yapma karşılığında bu şahsın kızı ile evlendi. Allah’ın (c.c) birçok peygambere çobanlık yaptırmış olması, muhtemelen yalnız kalıp varoluşun ve insan ilişkilerinin üzerine düşünmelerini istemesi sebebiyledir. Yusuf’un (a.s) zindan hayatı ya da Muhammed’in (a.s) Hira Mağarası’nda vakit geçirmesi de aynı amaca yöneliktir kanısındayım.

Musa (a.s) ile temiz yürekli şahıs arasındaki anlaşmanın süresi dolunca, Musa (a.s) ailesi ile birlikte memleketi Mısır’a dönmeye karar verdi. Bu yolculuk sırasında uzak-

ta bir ateş görmüş, ateşi yakanlardan yol bilgisi ya da ateşten bir parça kor almak niyeti ile ateşin olduğu tarafa doğru yola çıkmıştı. Ateşin yanına vardığında Allah'ın (c.c) hitabı ile şereflendi ve peygamber olarak görevlendirildi.

“VE MUSA, sonunda, bu süreyi doldurup da ailesiyle birlikte [çölde] yola çıktığında Sina Dağı'nın yamacında bir ateş gördü [ve] yanındakilere: “Siz durun,” dedi, “ben [orada] bir ateş gördüm; size oradan belki bir haber yahut [en azından] ısınmanız için (bir tutam) tutuşmuş odun getiririm.” Fakat oraya yaklaşıncı, o kutlu yerde, vadinin sağ yamacındaki [yanan] ağaç yönünden kendisine: “Ey Musa, Benim Ben, Allah: Âlemlerin Rabbi!” diye seslendi. Ve [sonra Allah, o'na:] “Asânı yere bırak!”[dedi].Fakat Musa, asâsının yılan gibi hızla hareket ettiğini görünce arkasına bakmadan dönüp kaçtı.[Ve Allah, o'na:] “Ey Musa!” [dedi,] “[Geri dön], yaklaş, korkma! Çünkü sen [bu dünyada da, öte dünyada da] güvenlik içinde olan kimselerdensin! [Ve şimdi] elini konyuna sok; lekesiz olarak bembeyaz [ışıl ışıl] çıksın! Ve bütün korkulardan sıyrılmış olarak [artık] kolunu kanadını indir! Bu iki şey, senin, Rabbin tarafından Firavun ve onun seçkinler çevresine [gönderilen bir elçi] olduğunu gösteren alametlerdir. Çünkü onlar yoldan çıkmış, yozlaşmış bir topluluk haline gelmiş bulunuyorlar.” [Musa:] “Ey Rabbim!” dedi, “Ben onlardan birini öldürdüm ve bu yüzden onların da beni öldürmelerinden korkuyorum...” Ayrıca, kardeşim Harun'un konuşma tarzı benimkinden daha açık, daha düzgündür; öyleyse benim söylediklerimi [daha akıcı bir şekilde] doğrulayan bir yardımcı olarak o'nu da benimle birlikte gönder; çünkü gerçek şu ki, beni yalanlayacaklarından korkuyorum”. [Allah:] “Senin pazunu kardeşinle güçlendireceğiz ve ikinize öyle bir güç ve

nüfûz vereceğiz ki size dokunamayacaklar ve mesajlarımız sayesinde siz ikiniz ve sizi izleyenler üstün gelecekler!” dedi.” (Kassas/29-35)

Peygamberlik görevini alırken içine düştüğü şaşkınlık ve korku Musa’nın (a.s) da diğer insanlar gibi bir Allah (c.c) kulu olduğunu göstermektedir. Ancak Allah (c.c) ona hikmeti, yani olayların içyüzünü öğreterek, üstün bir ilim ile desteklemişti. Ayrıca Allah (c.c); asıl korkması gerekenin zalimler olduğunu hatırlatarak, kendi huzurunda peygamberler ve salih kimseler için korku olmadığını belirtmişti. Musa (a.s), ilk vahyin heyecanını üzerinden attıktan sonra, Firavun’u uyarmakla görevlendirildiği emrini aldı. Hakkında ölüm kararı verilmiş biri olarak Mısır’dan çıkmış olan Musa (a.s), böyle bir görevi gereği gibi yapamamaktan endişe etmekteydi. Şayet öldürülürse dava kesintiye uğrayacaktı. Musa (a.s), başına bir şey gelmesi durumunda kardeşi Harun’un (a.s) davayı devam ettirmesi için Harun’a (a.s) da görev verilmesi talebinde bulundu. Ayrıca Harun’un (a.s) anlatım kabiliyeti daha iyiydi, hitabet gücü ile Musa’ya (a.s) büyük destek olacaktı. İsteği kabul edilen Musa (a.s), kardeşi Harun (a.s) ile birlikte Firavun saltanatını sorgulama sürecini başlattı.

“HANİ, [Çölde yolunu kaybeden] Musa ailesine: “[Uzakta] bir ateş görüyorum; size oradan [tutacağımız yol hakkında] belki bir haber getiririm yahut ısınmanız için biraz közlenmiş odun getiririm” demişti. Fakat oraya varınca, o’na şöyle seslenildi: “Bu ateşin [erişme alanı] içinde olan herkes ve çevresindeki herkes kutlu kılınmıştır! Sınırsız kudretiyle yüceler yücesidir Allah, âlemlerin Rabbi!” [Ve Allah Musa’ya:] “Ey Musa!” [dedi,] “Her zaman doğru hüküm ve hikmetle edip-eyleyen O yüceler yücesi Allah Benim! Şimdi asânı yere bırak!” Fakat [Mu-

sa] asâsının yılan gibi hızla hareket ettiğini görünce [korkuyla] arkasına bakmadan dönüp kaçtı. “Ey Musa, korkma!” [dedi, Allah,] “Çünkü Benim Katımda mesaj taşıyıcılar için korku yok! Bir haksızlık yapıp da sonra kötülüğü iyiliğe çeviren kimse için de (korku yok)! Çünkü çok acıyıp-esirgeyen gerçek bağışlayıcı Benim, Ben! Şimdi elini koynuna sok; her türlü lekeden arınmış olarak bembeyaz, ıslıl ıslıl çıkacaktır! [Ve şimdi de] dokuz mesaj[ımız]la Firavun ve onun toplumuna [git]; çünkü onlar gerçekten yoldan çıkmış bir toplum haline geldiler!”” (Neml/7-12)

“İkiniz birlikte(Musa ve Harun) doğruca Firavun'a gidin; çünkü o gerçekten her türlü ölçüyü aşmış bulunuyor! Ama onunla yumuşak bir dille konuşun ki, o zaman belki aklını başına toplar yahut [böylece, en azından kendisine] gözdağı verilmiş olur.” (Taha/43-44)

Daha önce Nuh'ta (a.s) da gördüğümüz üzere tebliğci açık ve net olmalıdır. Bu nedenle Allah (c.c), Musa (a.s) ve Harun'u (a.s) yumuşak konuşmaları konusunda uyar-maktadır. Çünkü maddi ve siyasi güce sahip birine ilk karşılaşmada hiddetli çıkışlar yapmak olayı tamamen fiziksel mücadeleye kitleyebilir, söyleneceklerin açıklığını bastırabilir ve amacın kaybolmasına yol açabilir. Ayrıca sert bir mücadeleye girişmeden önce karşı tarafı yumuşak bir dille uyarmak genel bir İslami ilke olarak tüm peygamberlerin tebliğ metodunda yer alır. Nihayetinde buradaki yumuşaklık mücadelenin yumuşaklığı değil, tebliğin açık ve net olmasını sağlayacak, Firavun'u düşünmeye sevk edecek nitelikte bir yumuşaklıktır. İleride göreceğimiz üzere Firavun'un sert karşılık vermesi Musa'nın (a.s) da sertleşmesine yol açacaktır.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz Musa'yı ayetlerimizle ve apaçık bir yetkiyle Firavun ve onun seçkinler çevresine gönderdik. Ama berikiler, Firavun'un hükmüne boyun eğdiler oysa Firavun'un hükmü hiçbir şekilde sağduyu ürünü değildi. [Ve bu yüzden de] Kıyamet Günü halkının önüne düşüp, (bu dünyadaki bâtıl yönetimin bir) sonuc(u) olarak onları ateşe sürükleyecek; ne kötü bir menzil bu sürüklendikleri! Öyle ya; burada [bu dünyada, Allah'ın] lâneti kovaladı durdu onları, Kıyamet Günü'nde de [onunla tepelenecekler: ne kötü bir pay, bu paylarına düşen!” (Hud/96-99)

Firavun'un zulüm sistemi; iktidar sahibi Firavun, dini ve siyasi başdanışman Haman, para babası Karun ve alt grup din adamları sınıfını oluşturan büyücüler ile Firavun'a kul olmayı kabul eden üst sınıf halkın ortak çalışmasıydı. Firavun, zulmün başı, diğerleri de zulmün destekleyicileri olarak Allah'ın (c.c) hukukuna karşı suç işlemekteydiler.

Musa (a.s) ve Harun (a.s) Firavun'un sarayına çıktıklarında, Firavun bir zamanlar sarayında büyüyen Musa'yı (a.s) tanımıştı.

“[Fakat Musa mesajını Firavuna tebliğ edince, Firavun:] “Biz seni çocukken yanımızda yetiştirmemiş miydik?” dedi “Ve sen ömrünün pek çok yılını bizim aramızda geçirmemiş miydin? Ama sonunda yapacağını yaptın ve nankör biri oldu[ğunu gösterdi]n!”. [Musa:] “Evet, o fiili daha ne yaptığımı bilmez biriyken işledim” dedi “ve sizin yanınızdan kaçtım, çünkü sizden korkuyordum. Ama daha sonra bana Rabbim [doğruyla eğri arasında] hüküm verebilme yeteneği bahsetti ve beni elçiler[in]den biri yaptı. Ve o başıma kaktığın iyiliğe gelince, bu İsrailoğul-

ları'nı köleleştirmenin bir sonucu [değil mi]ydi?" (Şuara/18-22)

Firavun, Musa'ya (a.s) sarayda büyümesine karşın bir Mısırlıyı öldürüp kaçtığını hatırlatarak O'nu nankörlükle suçlamıştı. Musa (a.s); Mısırlının ölümünün bir kaza olduğunu belirtmiş ve nimet diye ortaya konan sarayda büyütlüşünün de aslında İsrailoğulları'na yapılan zulmün bir sonucu olduğu cevabını vermişti. Şayet Firavun, İsrailoğulları'nın erkek çocuklarını öldürmeseydi, Musa (a.s) suya bırakılmayacak ve sarayda da büyütlülmeyecekti. Demek ki bu bir ikram değil, tam aksine bir zulüm ortamının zorlamasıyla meydana gelen bir durumdu. Daha sonra Musa (a.s) Firavun'a zulmünden vazgeçmesini, âlemlerin rabbine yönelmesini tebliğ etmiş ve Firavun da Musa'ya (a.s) bazı sorular sormuştu.

"Firavun: "Bu âlemlerin Rabbi de kim oluyor?" dedi. [Musa:] "Eğer gerçekten (doğruyu) öğrenmek ve (onu) yürekten benimsemek istiyorsanız (söyleyeyim;) göklerin, yerin ve bu ikisi arasında var olan her şeyin Rabbi[dir O]!" diye cevap verdi. [Firavun,] çevresindekilere: "[O'nun ne dediğini] duydunuz mu?" dedi. [Ve Musa:] "O sizin de Rabbinizdir, göçüp gitmiş atalarınızın da!" diye devam etti. [Firavun:] "Bu size gönderil[diğini iddia eden] rasûlinüz düpedüz bir deli, bir kaçık!" dedi. [Fakat Musa sözlerine devamla:] "Doğunun, batının ve bu ikisi arasında kalan her yerin Rabbidir O; tabii [bunu] eğer aklınızı kullanırsanız [kavrayabilirsiniz]!" dedi. [Firavun:] "Bak," dedi, "eğer benden başka bir tanrı benim-sersen, seni mutlaka hapse attırırım!" [Musa:] "Size gerçeği bütün açıklığıyla ortaya koyan bir şey getirmiş olsam da, öyle mi?" dedi. [Firavun:] "Eğer doğru sözlü biriysen, haydi, çıkar ortaya o dediğini!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine [Musa] asâsını yere bıraktı -bir de ne görsünler, (her haliyle) düpedüz bir yılan! Sonra elini ortaya çıkardı; bakanlar ne görsünler, bembeyazdı.” (Şuara/23-33)

Musa (a.s) ve Harun’un (a.s) Firavun ile yaptıkları konuşmalara baktığımızda, anlatılacakları kısa ve açık bir şekilde anlatmaya çalıştıklarını, olayın pazarlığa dönüşmemesine özen gösterdiklerini, buna karşın Firavun’un olayı basite aldığını görürüz. En önemlisi ise Firavun, konunun kendi bakış açısı üzerinden ele alınmasına gayret etmekte, ama Musa (a.s) ve Harun (a.s) buna müsaade etmemektedirler.

“[Firavun] çevresindeki seçkinlere: “Doğrusu bu gerçekten çok bilgili bir büyüücü” dedi, “büyüsünün gücüyle sizi ülkenizden çıkarmak istiyor. Bu durumda ne tavsiye edersiniz?” “Onu ve kardeşini bir süre alıkoy” dediler, “bu arada, şehirlere haberciler gönder, hüner sahibi bütün büyüücüleri toplayıp sana getirsinler.” Ve böylece büyüücüler belli bir günün belirli bir saatinde bir araya geldiler. Ve halka da “Hepiniz toplandınız mı?” denildi, “Çünkü umarız ki, üstün gelen büyüücüler olursa onların (hükümüne) uyarız.” Büyüücüler geldiklerinde, Firavun’a: “Eğer biz üstün gelirsek, doğrusu büyük bir mükâfatı hak etmiş oluruz, değil mi?” dediler. [Firavun;] “Elbette,” diye cevap verdi, “o takdirde, gerçekten de benim gözde-lerim arasında yer alacaksınız.” [Ve] Musa onlara: “Ne atacaksanız atın!” dedi. Bunun üzerine onlar da halatlarını ve asâlarını yere bıraktılar ve “Firavun'un sayesinde, üstün gelen mutlaka biz olacağız” dediler. (Onların) ardından Musa da asâsını atınca, bir de ne görsünler, onların bütün o düzenbazlıklarını yutmasın mı? Bu durum karşısında büyüücüler hemen yere kapanarak “Biz âlemler-

rin Rabbine inandık!” dediler, “Musa’nın ve Harun’un Rabbine!” [Firavun:] “Ben size izin vermeden ona inanıyorsunuz, öyle mi?” diye çıkıştı, “Size büyüü öğretene ustanız bu olmalı mutlaka! Fakat yakında [benim intikamımı] göreceksiniz: içinizden çoğunun ellerini ayaklarını kestireceğim, hepinizi astıracağım!” Onlar da: “Hayır, [sen bize] bir zarar veremezsin” diye karşılık verdiler, “(çünkü) er geç Rabbimize döneceğiz! İnananların ilkleri olmamızdan ötürü Rabbimizin hatalarımızı bağışlayacağını umarız!”” (Şuara/34-51)

Görüldüğü üzere Firavun, kendini halkın sahibi olarak ilan etmiştir. Hiç kimse ondan izin almadan bir şey kabul edemez ya da reddedemezdi. Yani Mısır’da resmi bir ideoloji vardı ve bu ideolojinin ilkelerini Firavun ile meclisi belirliyorlardı. Bu ideolojinin dışına çıkmak yasaktı, çünkü Firavun hükmü altında bulunan her yeri kamusal alan olarak ilan etmişti ve özel hayat diye bir şey yoktu. Musa’nın (a.s), Firavun’u, Allah’a (c.c) çağırması, resmi ideolojiye savaş açması demektir. Rejim ile savaşmayı göze alan ancak bir deli olabilirdi. Aslında bu klasik bir yaklaşımdır, tüm zorbalara kendilerine karşı çıkanları önce delilik ile itham eder, dalga geçerler. Muhatablarının kolay lokma olmadığını görünce de ayakçılarından bazı oyunlarla muhatabın küçük düşürülmesini isterler. Bu yaklaşım günümüz zorbalarınca da aynı şekilde yaşatılmaktadır. Dolayısıyla rejimin onuru adına Musa (a.s) hemen cezalandırılmayacak, önce rejim bilgeleri olan sihirbazlar tarafından utandırılacak ve yenik duruma düşürülecekti. Bu amaçla memleketin hünerli büyücüleri toplatıldı ve bir müsabaka düzenlendi. Musa (a.s) ile Firavun arasındaki iletişim yumuşaklıktan kopup, soğuk savaşa doğru bir hal alıyordu. Bu noktada rejimin bilgeleri olan sihirbazların

müşabakadan önce Firavun'a maddi beklenti içinde olduklarını bildirmeleri de aslında Firavun'a yandaşlık etmelerinin sadece maddiyat eksenli olduğunu göstermektedir. Büyücüler resmi ideolojinin din adamlarıydılar ve eğer Musa'yı (a.s) yenerlerse halkın gözünde Firavun'un otoritesi itibar kazanacaktı. Bu nedenle Firavun sihirbazlara yüksek mevkileri vadetmişti. Nihayetinde sihirbazlar Musa (a.s) karşısında yenik düşünce hakikati kabul ettiler ve Musa'nın (a.s) rabbini kabul ettiklerini belirttiler. Firavun, kendisini terk eden sihirbazları işkence ile öldürmekle tehdit ederek, korkutma yolunu seçmişti, ama sonuç alamadı. Elbette ki bu olaylar bir iki gün içinde olmuş değildir, tebliğ ve görüşmeler uzun zaman almıştır. Ancak Kur'an'ın amacı, olayın hikâye kısmından ziyade, içerik olduğu için konuyu özet olarak ele almakta ve mahiyeti ön planda tutmaktadır. Mahiyet şudur ki; tüm zorbalar kendilerine karşı çıkanları yalancı, bozguncu, deli olarak nitelendirirler. Aynı hakikate şahit oldukları halde sihirbazların Musa'ya (a.s) inanması, Firavun ve seçkinler sınıfının da inanmaması güç ve iktidar tutkusunun apaçık gerçekleri bile inkâra sebebiyet verebileceğini gösterir.

"Ve Firavun "En usta sihirbazları bana getirin!" diye emretti. Sihirbazlar gelince Musa onlara: "Haydi atın atmak [istediğinizi]!" dedi. Böylece onlar [asâlarını] atıp [gözbağcılık yoluyla izleyenleri etkileyince] Musa onlara: "Bu yaptığınız sihirden başka bir şey değil; Allah bunu mutlaka boşa çıkaracaktır! Gerçek şu ki, Allah bozgunculuk yapanların işini asla ileri götürmez. Tersine, kelimeleriyle ancak hakkın ortaya çıkmasını sağlar; günaha gömülüp giden insanlar bundan hoşnut olmasalar da!"" (Yunus/79-82)

Musa (a.s) sihirbazları büyücülükle suçlarken, Firavun da Musa'yı (a.s) büyü yapmakla suçlamaktaydı. Ancak büyücülük bir inanç sistemi değildir. Büyüye başvurularak, bir toplum sözleşmesi yapılamaz veya büyücülükle ekonomik sistem ayakta tutulamaz. Firavun, dikkatleri görselliğe çekip olayı magazinleştirirken; Musa (a.s), dikkatleri insan onuruna çekip meselenin özgürlük-kölelik meselesi olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Yani Musa'nın (a.s) meselesi millete mucize gösterisinde bulunmak değildi, kölelik sisteminin sorgulanmasını sağlamaktı.

“BİZ, Musa'yı mesajlarımızla ve [Bizden aldığı] açık bir yetki ile göndermiştik. Firavun'a, Hâmân'a ve Kârûn'a; ama onlar [yalnızca], “O, bir büyücüdür, bir yalancıdır!” demişlerdi. [Firavun'a ve tebaasına gelince,] Musa onlara Bizden [aldığı] hakikati getirdiğinde “Onun inançlarını benimseyenlerin kadınlarını sağ bırakıp oğullarını öldürün!” dediler. Fakat inkârcıların hilesi hep boşa çıktı. Ve Firavun “Bırakın” dedi, “Musa'yı ben öldüreyim ve bırakın o'nu, [var olduğunu iddia ettiği] Rabbine yalvarıp dursun! Dikkat edin, ben o'nun dininizi değiştirmesinden yahut yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum!” Buna karşılık Musa: “Kibre kapılarak Hesasap Günü'nü reddedenlerden, sizin de Rabbiniz, benim de Rabbin [olan Allah'a] sığınırım!” dedi.” (Mümin/23-27)

Firavun'a göre, Musa (a.s) halkın dinini değiştirebilecek ve kurulu sömürü düzenini bozabilecek yeteneğe sahipti ve öldürülmesi gerekirdi. Şayet öldürülmezse yeryüzünde bozgunculuk çıkaracaktı. Firavun'un kendi yaptığı zulmü görmeyip Musa'yı (a.s) bozguncu olarak nitelemesi, saltanatını tehdit edecek her şeyi ortadan kaldırmayı kafasına koyduğunun göstergesidir. Musa (a.s) ise, Fira-

vun'un sözlerini onun kibrine bağlamakta ve tüm kibirli-lerden Allah'a (c.c) sığınmaktaydı.

Firavun'un sarayında imanını gizleyen biri daha vardı. Bu şahıs Firavun'un Musa (a.s) için düşündüklerini duyunca Firavun'a müdahale etmeye çalışmış ve doğru yolun ilkelerini hatırlatmıştı.

“O anda, inancını [o güne kadar] gizlemiş olan Firavun ailesinden bir mümin [şöyle] haykırdı: “Rabbim Allah'tır' dediği için adam mı öldüreceksiniz? Oysa o, size Rabbinizden kanıtlar getirmiştir. Eğer o, bir yalancı ise yalanı kendi aleyhine dönecektir; ama gerçeği söylüyorsa, sizi uyardığı [azabın] bir kısmı başınıza gelecek: çünkü Allah, [kendileri hakkında] yalan söyleyerek kendi kişiliklerini harcayanları doğru yola ulaştırmaz. Ey kavmim! Bugün hükümleriniz sizindir [ve] yeryüzünün en güçlüsü sizlersiniz: fakat Allah'ın cezası başımıza gelirse, bizi ondan kim kurtaracak?” Firavun “Ben” dedi, “size yalnız kendi gördüğümü gösteriyorum ve sizi yalnız doğruluk yoluna çağırıyorum!” Bunun üzerine, imana ermiş olan adam: “Ey kavmim!” diye haykırdı, “[İlahî hakikate karşı] birleşmiş olan şu diğerlerinin başına vaktiyle gelmiş olan durumun sizin başınıza da gelmesinden korkuyorum. Nûh kavminin, Âd ve Semûd [kavimlerinin] ve onlardan sonrakilerin başına gelmiş olana benzer (bir durumun!) Ve unutmayın Allah, kulları için hiçbir haksızlık istemez. Ey kavmim! Sizin için, [sıkıntıyla] birbirinizi çağıracağınız Gün[ün, Hesap Günü'nün gelmesin]den korkuyorum ki o Gün sizi Allah[ın elin]den kurtaracak kimse bulamayacak ve arkanızı dönüp kaç[mak istey]eceksiniz: çünkü Allah kimi şaşırtırsa artık ona yol gösteren olmaz. Ve [hatırlayın:] Yusuf da size daha önce hakikatin bütün kanıtlarıyla gelmişti; ama size getirdiği [mesajların tü-

mü]ne karşı şüphe duymaktan kaçınmadınız, sonunda Yusuf ölüncü de, Allah o'ndan sonra hiçbir elçi göndermeyecek!" dediniz. Allah, [vahyettiklerine karşı] şüpheyi kapılarak kendi kendilerine yazık edenleri işte böyle saptırır. Hiçbir delilleri olmadan Allah'ın mesajlarını sorgulayanları [da]: hem Allah'ın hem de iman etmiş olanların gözünde son derece çirkin [bir günah]. Allah, bütün kibirli zorbalara kalbini işte böyle mühürler." (Mümin/28-35)

İmanını gizleyen şahıs, helak olan toplumların düştüğü hataya düşülmemesi gerektiği üzerine yoğunlaşmıştı. Özellikle Yusuf'a (a.s) karşı sergilenen birbiri ile çelişkili davranışların hatırlanması gerektiğini ve aynı çelişkili tavırların yenilenmemesini öğütlemişti. Bu şahsın çağrısı, Firavun'un dalga geçmesi ile sonuçlanmış, Firavun Allah'ın (c.c) göklerde olduğu algısıyla yardımcısı Haman'dan, göklere çıkıp Musa'nın (a.s) rabbi ile görüşebilmek için bir kule yapmasını istemişti. Aslında bu dalga geçiş Firavun'un inanan şahsa karşı söyleyebileceği herhangi bir şey bulamamasının bir ifadesiydi. Haman, Firavun'un siyasi ve dini başdanışmanıydı. Firavun'un ondan yüksek bir kule yapmasını istemesi, o dönemdeki Mısır inancında bu tür uygulamaların varlığını gösterir. Piramitlerinde bu tür bazı uygulamalar sonucu yapılmış olabileceği düşünülebilir.

"Firavun: "Ey Hâmân!" diye seslendi, "Bana haşmetli bir kule inşa et, belki böylece [uygun] araçlara sahip olabilirim; göklere yaklaşmanın araçlarına ve belki [bu yolla] Musa'nın tanrısını görebilirim: zaten o'nun bir yalancı olduğuna kesinlikle eminim!" İşte böyle, yaptığı kötülükler Firavun'a güzel göründü ve bu nedenle [doğru] yoldan alıkondu: Firavun'un tuzağı hüsrandan başka bir şeye yaramadı. İmana ermiş olan adam [şöyle] devam

etti: “Ey kavmim! Bana uyun: (uyun ki) sizi doğruluk ve dürüstlük yoluna yönelteyim!”” (Mümin/36-38)

Firavun, başka zamanlarda da Musa’nın (a.s) tebliği ile aynı şekilde dalga geçmiş ve etrafındakileri de Musa (a.s) ile dalga geçmeye teşvik etmişti. Firavun, saltanatının üzerinde kara bulutlar toplandığının farkındaydı. Dalga geçmeler, küçümsemeler saltanatı kurtarma çabasının büyüklenmeyle birleşmesinin ürünüydüler. Ancak Firavun ve yandaşlarının uyguladıkları kast sistemi ve içinde debelendikleri şeytanî gurur, onların kötülüğün sembolü olarak damgalanmalarına neden oldu.

“FAKAT Musa apaçık mesajlarımızla [Firavun’un ve onun seçkinler çevresinin] karşısına çıkınca, berikiler hemen: “Bu [bir ölümlü beşer tarafından] uydurulmuş parlak bir büyüden başka bir şey değil; biz atalarımızdan böyle bir şey işitmemiştik!” dediler. [Musa:] “Kimin O’nun katından bahşedilmiş doğru yol bilgisiyle geldiğini, bu (geçici dünya) yurdu(nu)n sonunda kime kalacağını en iyi bilen benim Rabbimdir. Muhakkak olan şu ki, zalimler asla kurtuluşa, esenliğe erişemezler!” diye karşılık verdi. Bunun üzerine Firavun: “Soylular!” dedi, “Ben sizin içinden başka tanrı tanımıyorum! Bunun içindir ki, sen ey Hâmân, benim için [tuğla] ocağını tutuştur, balçığı pişir ve bana öyle yüksek bir kule yap ki, çıkıp Musa’nın şu tanrısını bir göreyim! Çünkü ben o’nun şu onmaz yalancılardan biri olduğunu sanıyorum!” İşte böylece, o ve onun buyruğunda olanlar, hiçbir haklılık kaygısı taşımaksızın [yargı için] Bize dönmeyeceklerinden eminmişçesine yeryüzünde büyüklük tasladılar! Ve bu yüzden onu ve onun buyruğunda olanları kısıkvrak yakalayıp denize gömdüm. Bak işte, zalimlerin sonu nasıl oldu! [Yeryüzünde onların işini bitirdik] ve böylece kendilerini [cehennem] ateşinin

yolunu gösteren [kötülüğün] sembol tipleri olarak [insanlığın karşısına] çıkardık; öyle ki, Kıyamet Günü'nde böylelerine asla yardım edilmeyecektir; çünkü Biz bu dünyada bir horlanma, aşağılanma taktık onların peşine; Kıyamet Günü'nde ise onlar iyice küçük düşmüş, bayağılaşmış kişiler arasında yer alacaklardır.” (Kassas/36-42)

Firavun, halk ve Musa (a.s) arasındaki mücadele değişik suçlamalar üzerinden yürüyordu. Bir ara Musa (a.s) ve Harun (a.s) Firavun'un saltanatını ele geçirip, kendi saltanatlarını kurmaya çalışmakla suçlanmışlardı. Sistemden nemalananlar atalarından miras aldıklarını ileri sürdükleri inanç sisteminin sarsılmasından korktuklarını söylüyorlardı. Aslında onların korkusu inanç değildi, yeryüzündeki iktidarlarının ellerinden alınmasıydı. Bu sistem onların ekonomik ve siyasal düzenlerinin altyapısını oluşturuyordu. İktidarlara da atalarından devraldıkları mitolojik inançlara dayandığı için ataların mirası önem arz ediyordu.

“Bu [ilk peygamberlerden] sonra Musa ve Harun'u ayetlerimizle Firavun ve onun seçkinler çevresine gönderdik: ne var ki onlar, günaha gömülüp gitmiş bir topluluk oldukları için, büyüklük tasladılar, Öyle ki, kendilerine katımızdan hak geldiği zaman, “Bakın, bu düpedüz bir büyü!” dediler. Musa: “Size hak geldiğinde hakkında böyle mi konuşursunuz?” dedi, “hiç büyü olabilir mi, bu? Hem de, büyücülerin mutlu sona asla ulaşamayacakları ortadayken!” [Seçkinler:] “Bizi atalarımızı inanç ve uygulama olarak izler bulduğumuz yoldan çevirmeye ve böylece ikinizin bu ülkede söz sahibi kimseler olmanızı sağlamaya mı geldin? Her ne hal ise, size, ikinize inanmıyoruz!” dediler.” (Yunus/75-78)

Musa (a.s) ile baş edemeyen Firavun'un yandaşları, Musa'yı (a.s) cezalandırması için Firavun'u zorlamaya başlamışlardı. Güvenlik önlemlerine ağırlık vermeyi düşünen Firavun, Musa'nın (a.s) şahsı yerine, amacı ile uğraşmayı daha anlamlı bulmuş ve İsrailoğulları'na baskıyı artırmıştı.

“Ve Firavun uyrukları arasından önde gelenler: “Pe-ki,” dediler, “Musa ve halkının ülkede karışıklık çıkarıp [uyruklarını] senden ve senin topraklarından uzaklaş[tır]malarına göz mü yumacaksın?” [Firavun]: “Onların çocuklarından çoğunu öldürecek ve [yalnız] kadınlarını sağ bırakacağız: Çünkü gerçekten onların üzerinde ezici bir gücümüz var!” dedi.” (Araf/127)

Artan baskılar karşısında Musa (a.s), ezilenleri teselli etmeye çalışıyor ve bir süre sabır göstermelerini tavsiye ediyordu. Ama İsrailoğulları'ndaki kararsızlık ve iman zayıflığı her hallerinde kendini göstermekteydi.

“[ve] Musa kendi halkına: “Yardım için Allah'a sığınun ve [dar günde] sabırlı olun” dedi, “Bilin ki, bütün bir yeryüzü Allah'a aittir: onu, kullarından kimi dilerse ona miras bırakır ve gelecek Allah'a karşı sorumluluk bilinci-ne sahip olanlarıdır!” [Fakat İsrailoğulları:] “Biz, sen gelmeden önce de çok eziyet çektik, geldikten sonra da!” dediler. [Musa cevaben]: “Belki de, Rabbiniz düşmanınızı yok edip yeryüzüne sizi varis kılacak: Ve sonra sizin nasıl (ve neler) yaptığınıza bakacak!”” (Araf/128-129)

Musa (a.s) ile Firavun arasındaki görüşmeler uzun süre devam etti. Kur'an, birçok ayette bu görüşmelerden özetler sunar. Ama Firavun, bir türlü yumuşamamış ve zulmünü artırdıkça artırmıştı. Allah (c.c), Musa'yı (a.s) dokuz ayrı mucize ile desteklemiş, tüm uyarılara rağmen

sonuç değişmemişti. Firavun, Musa'ya (a.s) büyücü olduğunu, Musa (a.s), Firavun'a helak olmaya aday olduğunu söylüyordu.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz Musa'ya dokuz açık mesaj verdik. Nitekim sor İsrailoğulları'na, [Musa] onlara geldiğinde [ve Firavun'a başvurduğunda neler olduğunu sana anlatsınlar]. Firavun ona: “Ey Musa!” demişti, “Gerçek şu ki, ben senin büyüyle donanmış olduğunu düşünüyorum!” [Musa] da ona: “Bu [mucizevî olguları, sana] uyarıcı-aydınlatıcı belirtiler olarak göklerin ve yerin (gerçek) sahibinden başkasının indiremeyeceğini pekâlâ biliyorsun!” diye karşılık verdi “Ve ey Firavun, [onları doğru değerlendirme yolunu seçmediğin için] ben de senin bütünüyle ziyan içinde olduğunu düşünüyorum!”” (İsra/101-102)

Diktatörler için askeri güvenlik önlemleri, hapishaneler, istihbarat bilgileri, polis gücü, medya vs. çok önemlidir. Firavun da Musa'nın (s.a) anlattıkları üzerine akıl yorup düşünmek yerine, güvenlik önlemleri üzerine yoğunlaşmayı daha doğru buluyordu. Firavun zorbalığı her artırdığında farklı bir bela ile karşılaşacaktı.

“Gerçekten de Firavun'un halkını kuraklık ve ürün kıtlığıyla kısıvrak yakaladık ki akıllarını başlarına toplar da ders alırlar. Fakat onlar, kendilerine ne zaman bir iyilik erişse “Bu (zaten) bizim hakkımızdı!” derler, ne zaman da başları dara düşse bunu Musa ve o'nun yandaşlarının uğursuzluğuna verirlerdi. Yoo! Şüphesiz, onların uğur[suzluk]ları Allah tarafından öngörülmüştür; ne var ki, çoğu (bunu) bilmez. [Musa'ya] şöyle dediler: “Bizi büyülemek için her ne işaret ortaya koyarsan koy, sana inanmayacağız!” Bunun üzerine, Biz de onlara selleri,

çekirge [baskınlarını], haşereleri, kurbağaları ve kan[a dönüşen suyu] musallat ettik;[hepsi de] apaçık ayetler/alametlerdi (onlar için): ama burunlarını dikip kurumlandılar; çünkü günaha gömülüp gitmiş bir topluluktu onlar. Ve başlarına ne zaman bir bela/bir musibet gelse, “Ey Musa” derlerdi, “Seninle yaptığı [peygamberlik] ahbine dayanarak bizim için Rabbine dua et! Eğer bu musibeti bizden uzaklaştırırsan sana inanacağız ve İsrailoğulları'nın seninle gitmesine izin vereceğiz!” Ama ne zaman ki sözlerini gereğince yerine getirmeleri için kendilerine süre verip de bu musibeti üzerlerinden kaldırsak, (hemen) sözlerinden geri dönerlerdi. Ve işte bu yüzden Biz de bunun acı karşılığını onlardan çıkardık: ayetlerimize yalan gözü ile bakıp ilgisiz kaldıkları için denizde boğduk onları; [Vaktiyle] hor görülen/güçsüz bırakılan insanları ise kutlu kıldığımız ülkenin doğu ve batı taraflarına mirasçı kıldık. Ve Rabbinizin İsrailoğulları'na verdiği söz, onların darlıkta gösterdikleri sabrın bir karşılığı olarak (işte böylece) gerçekleşmiş oldu; Firavun ve halkının özenle işlediklerini, yapıp yükselttiklerini ise, hepsini, hepsini yerle bir ettik.” (Araf/130-137)

Musa'ya (a.s) çok az kişi iman etmişti. İnananlar arasında Firavun'un karısı da vardı. İnananlar hem sistem ile mücadele eder hem de manevi temizliğe yoğunlaşırlardı. Bir açıdan Firavun'dan kurtulduktan sonraki hayatları için hazırlık yapmaktaydılar. Zulüm her tarafı kasıp kavurduğu ve insan mücadeleye nereden başlayacağını bilemediği zaman, yapacağı şey evlere yönelmek olmalıdır. Her şeyin bittiği noktada yeni bir doğuşun temelleri evlerde atılır. Evler birer ilim, dayanışma ve mücadele karargâhına dönüşür, birer tohum işlevi görür ve mücadele ruhu evlerden sokaklara, caddelere yayılır. Bu nedenle Musa (a.s) ve

Harun (a.s) bir taraftan Firavun saltanatı ile mücadele ediyor, bir taraftan da iman etmiş insanları evlerde eğitmeye çaba harcıyorlardı. Onlar hem birer mücadeleci hem de birer öğretmendir.

“Firavun ve onun seçkinler çevresi kendilerine zulmeder korkusuyla [başkaları geri dururken] kavminden ancak birkaç kişi Musa'ya olan inançlarını açıkladılar: çünkü Firavun ülkede gerçekten de nüfûz ve iktidar sahibiydi ve üstelik ölçüsüz, acımasız biriydi. Musa: “Eğer Allah'a inanıyorsanız” dedi, “eğer gerçekten O'na bağlanıp kendinizi O'na teslim etmişseniz, öyleyse artık güvenin O'na!” Bunun üzerine onlar da: “Biz güvenimizi Allah'a bağlamışız! Ey Rabbimiz, bizi zalim bir topluluğun elinde rüsvay etme!” dediler. “Hakkı inkâr eden bu toplumun elinden lütfunla kurtar bizi”. Biz de Musa ile kardeşine: “Şehirde halkınız için bazı evleri sığınak edinin” diye vahyettik “ve [onlara deyin ki] Evlerinizi ibadet yerine dönüştürün; ve namazda devamlı ve kararlı olun!” Ve [sen ey Musa!] inananları [Allah'ın yardımıyla] müjdele!” (Yunus/83-87)

Halkın bir kısmı Firavun'dan korktuğu için Musa'nın (a.s) yanında yer almaktan çekinirken, bir kısmı da Musa (a.s) ile alay etmekteydi. Firavun halkın sahibi olduğunu söyleyip halkı aşağılarken, halk zilleti kabul edip Musa'ya (a.s) saldırmayı daha anlamlı bulmaktaydı. Oysa Musa (a.s) halka özgürlük, bağımsızlık getirecek bir öğreti ile yola çıkmış, halka Firavun'un malı değil, şerefli birer varlık olduklarını tebliğ etmekteydi. Firavun, Nil Nehri'nin hâkimi olmakla övünüyor, Musa'yı (a.s) altın, gümüş, mal gibi soyluluk nişanlarından yoksun olmakla küçümsüyordu. Firavun'un yürüttüğü akla göre peygamberlik Musa'nın (a.s) hakkı olamazdı. Ancak zengin ve

soylu kişiler böyle bir göreve layık olabilirlerdi, demek ki Musa (a.s) halkı aldatıyordu.

“İŞTE BU ŞEKİLDE Musa'yı mesajlarımızla Firavun'a ve ileri gelen adamlarına gönderdik: Musa onlara, “Bakın” dedi, “ben bütün âlemlerin Rabbinin bir elçisiyim!” Ama önlerine [mucizevî] işaretlerimizi getirince, hemen onları alaya aldılar, hâlbuki kendilerine gösterdiğimiz her işaret, öncekinden daha etkileyici idi ve [her defasında] onları belki [Bize] dönerler diye azaba çarptırdık. Ve [her defasında,] “Ey büyücü!” diye feryad ettiler, “Seninle yaptığı [peygamberlik] sözleşmesinin hatırına bizim için Rabbine yalvar: biz artık kesinlikle doğru yola döneceğiz!” Ama azaptan kurtarır kurtarmaz, bir bakarsın ki hemen sözlerinden dönüvermişler! Ve Firavun, halkına bir çağrıda bulunarak “Ey kavmim!” dedi, “Mısır'ın hâkimiyeti bana ait değil mi? Bütün bu nehirler benim ayaklarımın altında akıyor mu? [Sizin en büyük efendiniz olduğumu] görmüyor musunuz? Ben, ne demek istediğini bile anlatamayan şu zavallı adamdan daha iyi değil miyim? Sonra, neden ona hiç altın bilezikler verilmemiş ve neden onunla birlikte bir melek gelmiş değil?” Firavun, böylece halkını ahmaklaştırdı ve onlar da sonunda boyun eğdiler: çünkü onlar, aldatılmış, ayartılmış bir halktı! Ama Bize meydan okumaya devam edince onlara misillemeye bulunduk ve hepsini suda boğduk: onları geçmişten kalan bir hatıra ve sonrakiler için bir ibret örneği kıldık.” (Zuhruf/46-56)

Musa'nın (a.s) anlatıları sonuç vermemişti. Olay artık soğuk savaştan sıcak bir çatışmaya dönmeye başlamış ve Musa (a.s) Firavun ile yandaşlarına beddua etmişti. Harun (a.s) da duaya âmin diyenlerdendi.

“Ve Musa: “Ey Rabbim!” dedi, “gerçek şu ki, Sen Firavun ve onun seçkinler çevresine dünya hayatında görkem ve zenginlik verdin; öyle ki, bunun sonucu olarak onlar da, ey Rabbim, [başkalarını] Senin yolundan çeviriyorlar! Ey Rabbimiz, öyleyse artık onların zenginliklerini silip yok et (ve böylece) kalplerini sıkıştır; çünkü çetin azabı görmedikçe inanmayacaklar!” [Allah:] “Bu dileğiniz kabul olundu” dedi, “öyleyse, siz ikiniz dosdoğru yolda sabır ve sebatla devam edin ve [doğru nedir, eğri nedir] bilmeyenlerin yolunu izlemeyin!”” (Yunus/88-89)

Mücadele, sıcak savaş aşamasına geldiğinde Allah (c.c), Musa’ya (a.s) kendisine inananlarla birlikte gece vakti şehri terk etmesini vahyetti. Firavun da etrafa adamlarını salarak asker toplamaya çalıştı. Firavun, İsrailoğulları’nı köleleştirdikleri ve hayatın güzelliklerinden mahrum ettikleri için, İsrailoğulları’nın kendilerine karşı kin dolu olduklarını, ama muazzam güçleri sayesinde isyanı bastırıp, İsrailoğulları’nı hizaya getirebileceklerini düşünüyordu. Çünkü İsrailoğulları demek, köle demekti ve onlar kölelerini kaybediyorlardı. Eğer İsrailoğulları’nı geri getiremezlerse artık birçok ağır işi kendileri yapmak zorunda kalacaklardı. Böylelikle Musa’nın (a.s) peşine düştüler. Amaçları öldürmek değil, kölelerini geri almak, yani emek sömürüsünü devam ettirmektir. Denizi geçmek üzere olan Musa’ya (a.s) yetişmişler ve denizden geçen Musa’nın (a.s) ardından denizi geçmeye çalışırken boğulmuşlardı.

“VE DERKEN, Musa’ya: “Kullarımı geceleyin yola çıkar; çünkü mutlaka takip edileceksiniz!” diye vahyettik. Bu arada Firavun şehirlere münâdîler çıkarıp. [tebaasına:] “Bu [İsrailoğulları] soysuz, sefil bir topluluk; fakat kalpleri bize karşı kin ve nefretle dolu; çünkü (görüyorlar

ki) biz birlik bütünlük içindeyiz ve her türlü tehdit ve tehlikeye karşı hazırlıklıyız; bunun içindir ki onları bağ-lar[ın]dan bahçeler[in]den, pınar başlarından çıkarıp attık, zenginlikler[in]den, nüfûz ve statülerinden [yoksun bıraktık]!” diyerek [onları İsrailoğulları'na karşı harekete geçirdi]. Olaylar böyle gelişti; fakat [Firavun'un çekip aldığı bütün] bu şeylere [zaman içinde] İsrailoğulları'nın yeniden kavuşmasını sağladık. Ve sonunda [Mısırlılar] gün doğarken onlara yetiştiler; İki topluluk birbirinin görüş alanına girdiklerinde Musa'nın yandaşları: “İşte yakalandık!” dediler. (Musa:) “Hayır, asla! Rabbim benimle beraber” dedi, “bana mutlaka bir çıkış yolu gösterecektir!” dedi. Bunun üzerine, Musa'ya: “Asânla denize vur!” diye vahyettik. [Musa söyleneni yapınca] deniz ortadan yarıldı; öyle ki, açılan yolun her iki yanında sular koca dağlar gibi yükseldi. Ve kovalayanları (da) oraya yaklaştırdık. Öyle ki, (sonunda) Musa ve beraberindekileri kurtardık, ama ötekileri sulara gömüverdik. Bu [kıssada], şüphesiz, [bütün insanlar için] bir ders vardır; velev ki onlardan çoğu inanmasa da. Ve gerçek şu ki, senin Rabbin, çok acıyan esirgeyen O yüceler yücesidir!” (Şuara/52-68)

Firavun tam boğulmak üzereyken Allah'a (c.c) iman ettiğini haykırmıştı. Allah'a (c.c) iman etmek demek, zulümden vazgeçeceğini kabul etmek demektir. Ancak Allah (c.c) onun bu haykırışını önemsemedi. İktidarda olanların, şayet zulmetme güçleri devam ediyorken Allah'a (c.c) iman edip zulümden vazgeçerlerse imanları önemsenir. Gücünü yitirdikten sonra adaletten söz eden birine kulak verilmez. Ne ilginçtir ki, günümüzde de birçok yönetici iktidar gücü elinden çıktıktan sonra Allah'ın (c.c) hukukundan söz etmeye başlamaktadır.

“Derken İsrailoğulları'nı denizin öte yakasına geçirdik; bunun üzerine Firavun ve ordusu hışımla onların ardına düştü, [denizin dalgaları onları örtüp de Firavun] boğulmak üzereyken: “Elhak, inandım,” dedi, “İsrailoğulları'nın inandığı Tanrı'dan başka tanrı yok! Ve ben de artık kendini yürekten O'na teslim eden kimselerdenim!” [Ona]: “Ancak şimdi mi?” denildi, “Oysa bugüne kadar [Bize] hep başkaldırmış ve bozguncular arasında yer almıştın! [İmdi,] bugün senin sadece bedenini kurtaracağız ki, senden sonra gelecek olanlar için [uyarıcı] bir işaret olsun; çünkü gerçek şu ki, insanların çoğu ayetlerimize karşı umursamazlık gösteriyor!”” (Yunus/90-92)

Konunun başında belirttiğimiz gibi, Firavun tek başına değildi. Yardımcısı Haman, ekonomik destekçisi Karun ve Firavun'a kul olmayı kabul etmiş olanlar da bu mücadeleden içindeydiler. Allah, Firavun'u suda boğdu, ancak diğerlerinin de her biri farklı şekillerde helak oldular. Boş kibirleri ve zalim tutkuları onları kötülüğün sembolü yaptı.

“Kârûn'u, Firavun'u ve Hâmân'ı [da böyle cezalandırdık]: Musa onlara hakikatin bütün kanıtlarını getirmişti, ama onlar yeryüzünde büyüklük tasladılar [ve o'nu reddettiler]; hâlbuki onlar [elimizden] kaçıp kurtulamazlardı. Çünkü onların her birini günahlarından dolayı hesaba çektik: Kiminin tepesinde ölümcül fırtınalar estirdik; kimini [âni] bir kasırga yok etti; kimisini yerin dibine geçirdik ve kimisi de suda boğulup gitti. Onlara haksızlık yapan Allah değildi, fakat onlar kendi kendilerine haksızlık yapıyorlardı.” (Ankebut/39-40)

Firavun öldü. İsrailoğulları Musa'nın (a.s) önderliğinde Mısır'dan uzaklaşıp, zulümden kurtuldular. Buraya

kadar güçlü sınıf ile mahrum bırakılmış sınıf arasındaki çatışmayı gördük. Hâkim sınıf ile ezilen sınıfın psikolojileri ve yaşam standartları gözler önüne serildi. Bu noktaya kadar anlatılanlar; Musa'nın (a.s) mücadelesinin ilk kısmını oluştururken, bundan sonra mücadelenin ikinci kısmı başlayacaktı ve bu ikinci mücadele Musa (a.s) ile samimiyetten uzak İsrailoğulları arasında geçecektir. Firavun'un zulmünden kurtulan İsrailoğulları ölçüsüz tavırlar sergilemeye başlamış ve mazlum oldukları günleri çabuk unutarak zulme meyletmeye başlamışlardı. Musa'nın (a.s) sözlerini dinlemiyor, şımarık taleplerde bulunuyorlardı. Allah (c.c) onlara zahmet çekirtmeden rızıklarını veriyor, ama onlar Allah'ın (c.c) emirlerine karşı vurdumduymaz tavırlar sergiliyorlardı. Musa (a.s), Firavun ile mücadelesini bitirir bitirmez haddi aşmaya kalkışan İsrailoğulları ile mücadeleye başlayacaktı.

“Ey İsrailoğulları! [Böylece] sizi düşmanınızın elinden kurtardık ve [sonra] Sina Dağı'nın sağ yamacında sizinle bir andlaşma yaptık ve size kudret helvası ve bildircin indirdik[ve şöyle dedik:] “Size rızık olarak verdiğimiz temiz ve hoş şeylerden yiyin ama bunda ölçüyü aşmayın; yoksa gazabıma uğrarsınız; Benim gazabıma uğrayan kimse, bilin ki, gerçekten kendini bütünüyle yıkıma sürükleyen kimsedir!” Bununla birlikte, yine unutmayın ki, pişman olup doğru yola dönen, imana erişip dürüst ve erdemli davranışlar ortaya koyan ve bundan sonra da doğru yolda yürüyen kimse için gerçek bağışlayıcı Benim.” (Taha/80-82)

İsrailoğulları, Musa'ya (a.s) karşı saygısız davranışlarda bulunmaya başlamışlardı. Allah'ın (c.c) kendilerine verdiği nimetleri küçümsüyor ve Musa'dan (a.s) yolculuk sırasında karşılaştıkları pagan toplumların öğretilerine

benzer bir inanç sistemi kurmasını istiyorlardı. Kısacası zulmünden kurtuldukları Firavun'un inanç sistemine benzer bir din arayışı içine düşmüşlerdi.

“VE İSRAİLOĞULLARI'NI denizden geçirdik; derken, birtakım putlara tapınıp duran bir toplulukla karşılaştılar. [İsrailoğulları]: “Ey Musa,” dediler, “Bize de onların tanrıları gibi bir tanrı yapiver!” (Musa): “gerçekten de siz [eğri doğru nedir] bilmeyen bir toplumsunuz!” dedi.” (Araf/138)

Musa (a.s), Allah'tan (c.c) bazı emirler almak üzere 40 günlüğüne İsrailoğulları'nı terk ederek Sina Dağı'na çıkmıştı. Fakat bu kırk gün bile İsrailoğulları'ndan bir kısmının Allah'ın (c.c) hukukunu terk etmelerine yetmişti. Samiri adında biri İsrailoğulları'nın Mısır'dan çıkarken yanlarında getirdikleri altın ve gümüşü eriterek içinden hava geçtiğinde ses çıkaran bir buzağı heykeli yapmış ve halkı bu heykele tapmaya çağırmıştı. Bu hareket Mısır'daki pagan inanca dönüş niyeti taşıyan bir hareketti. Uzun süre köle olarak yaşayanlar özgürlüğe alışmakta sorun yaşarlar ve ilk zorluk karşısında kendilerini eski efendilerinin kollarına atmaya çalışırlar. Samiri'nin mücevherlerden yaptığı buzağı heykeline halkı taptırması karşısında Harun (a.s), var gücü ile Allah'ın (c.c) hukukunu savunmuş, ama halkı bu pagan halden uzaklaştıramamıştı. Samiri, altına yakasını kaptıranın nasıl kör akla büründüğünün göstergesi olarak her çağda üzerinde düşünülmesi gereken bir şahıstır.

Musa (a.s), tüm bu olanları bizzat Allah'tan (c.c) öğrenmiş ve kızgın bir şekilde İsrailoğulları'nın yanına dönmüştü. Samiri'nin neden böyle bir şey yaptığını sormuş, Samiri de kendince bir hikâye uydurarak buzağıya

manevi bir güç atfetmişti. Samiri, Musa'nın (a.s) tanıttığı Allah'ı (c.c) görülemez, dokunulamaz olduğu için reddedip yerine görülebilen somut bir tanrı yerleştirmişti. Musa'nın (a.s) öğretisinin bir kısmını pagan hale getirmiş ve kendince büyük bir yanlış düzeltmişti. Musa (a.s) buzağıyı tekrar eritti ve parçalarını denize attı.

“[VE ALLAH Musa'ya] “Kavmini geride yalnız bırakacak kadar seni tez canlı kılan nedir, ey Musa?” dedi. [Musa:] “Ben Seni hoşnut etmek için, ey Rabbim, Sana varmakta tezlik gösterirken, onlar benim izimde yürüyorlar” dedi. [Allah:] “Öyleyse bil ki” dedi, “senin yokluğunda Biz kavmini sınadık ve Sâmirî onları yoldan çıkardı” Bunun üzerine Musa öfke ve üzüntüyle dolu olarak kavminin yanına döndü [Ve onlara:] “Ey kavmim!” diye çıkıştı, “Rabbiniz size güzel bir söz vermemiş miydi? Peki, bu söz[ün gerçekleşmesi] size çok mu uzak göründü? Yoksa Rabbinizin gazabına uğramanıza mı karar verildi ki bana verdiğiniz sözden böyle döndünüz?” “Sana verdiğimiz sözden biz kendi isteğimizle dönmedik; fakat [Mısır] halkı[nın kirli] zinet yükleriyle yüklüydük ve bu yüzden onları [ateşe] attık; aynı şekilde Sâmirî de [kendininkini] attı.” Fakat sonra, [onların Musa'ya anlattıklarına göre, Sâmirî] onlara [erimiş altından], böğüren bir buzağı heykeli yapıp çıkardı ve bunun üzerine onlar da [birbirlerine:] “İşte sizin tanrınız da, Musa'nın tanrısı da budur; ne var ki, o [geçmişini] unuttu!” dediler. Peki, görmüyorlar mıydı ki, [bu heykel] onlara cevap veremez; onlara ne zarar verebilir, ne de bir yarar sağlayabilir? Oysa [Musa daha dönmeden] önce Harun, onlara: “Ey kavmim!” demişti, “Bu [put]la çok kötü bir biçimde ayartılmaktasınız; çünkü unutmayın, sizin Rabbiniz O sınırsız rahmet Sahibidir! Öyleyse, bana uyun ve emrime itaat edin!”

[Ama] onlar: “Asla” dediler, “Musa bize dönünceye kadar o’na tapınmaktan vazgeçmeyeceğiz!” [Ve Musa döndüğünde:] “Ey Harun!” dedi, “Bunların yoldan çıktığını gördüğün halde, seni tutan neydi? [Neydi, onları terk edip] beni izlemekten [seni alıkoyan]? Yoksa [bile bile] benim emrime karşı mı geldin?” [Harun:] “Ey anamın oğlu!” dedi, “Saçımdan sakalımdan tutma! Gerçek şu ki, ben senin, Bak işte, İsrailoğulları’nın arasına ayrılık soktun; sözüme riayet etmedin!” demenden korktum.” [Musa:] “Peki, ya senin amacın neydi, ey Sâmirî?” dedi. “Ben onların göremediği bir şeyi gördüm ve bu yüzden, Elçi’nin öğretilerinden bir tutam aldım ve onu fırlatıp attım; içimde bir şey böyle [yapmaya] itti beni.” [Musa:] “Git artık” dedi (ona), “ama şunu bil ki, bundan böyle hayat boyunca Bana dokunmayın!” demekten ibaret olacaktır senin payına düşen! [Öte dünyada ise] hiç kuşkusuz, kaçıp kurtulamayacağın bir yazgı beklemektedir seni! Şimdi bak, kendini her şeyinle adayarak tapındığın şu düzmece tanrına: onu nasıl yakacağız ve sonra toza toprağa çevirip nasıl denize savuracağız! (Size gelince, ey İsrailoğulları!) Sizin biricik tanrınız, kendisinden başka tanrı olmayan Allah’tır; sınırsız bilgisiyle her şeyi kuşatan O’dur.”” (Taha/83-98)

İsrailoğulları’ndan bazıları Allah’ı (c.c) gözleri ile görmedikçe iman etmeyeceklerini söylüyor ve devam eden birçok saçmalık ile Allah’ın (c.c) kanununu beğenmediklerini, lisanı hal ile ortaya koyuyorlardı. Allah (c.c), yerleşmeyi umdukları şehre (Kudüs) tevazu ve alçakgönüllülük içinde girmelerini emretmiş ve secde ederek bu şehrin kendileri için bir hak değil, Allah (c.c) lütfu olduğunu kabul etmelerini istemişken, onlar bu emirlerin hiçbirine uymamışlardı. Açıktır ki, bütün bu olaylar zulmün

başlangıç aşamasındırlar. Şayet önü alınmazsa bu tür eğilimler büyür ve tıpkı Firavun'un saltanatı gibi bir saltanata dönüşürler. Musa'nın (a.s) mücadelesinin ilk kısmında alt sınıfın üst sınıfa karşı isyanı söz konusu iken, ikinci kısmında sınıfların nasıl oluştuğu ve zulmün nasıl yaşam alanı bulduğu üzerine yoğunlaşıldığını söyleyebiliriz. Dikkat ederseniz sınıflar, Allah'ın (c.c) hukukunu beğenmeyen bazı kimselerin dediği gibi; peygamberlerin öğretisinden değil, tam tersine peygamber öğretilerine alternatif olarak ortaya konan sömürücü öğretilerden kaynaklanmaktadır.

“Ve oğullarınızı boğazlayıp kadınlarınızı sağ bırakarak sizi azapların en kötüsüne uğratan Firavun hanedanının elinden sizi kurtardığımız günleri [hatırlayın]- (o günler) ki Rabbinizden büyük bir imtihan vardı sizin için. Ve önünüzdeki denizi yarıp sizi (nasıl) kurtardığımız, gözlerinizin önünde Firavun'un adamlarını (nasıl) boğduğumuz (ve nasıl) Musa'yı [Sina Dağı'nda] kırk gece tuttuğumuz ve o'nun yokluğunda [altın] buzağıya tapmaya başladığınız ve böylece zalimlerden olduğunuz, dahası, (bütün) bunlardan sonra, belki şükredenlerden olursunuz diye bu günahınızı affettiğimiz günleri (hatırlayın). Ve [hatırlayın,] Musa'ya ilahî kelâmı [böylece] doğruyu yanlıştan ayırd etmek için [kullanacağı] ölçüyü vermiştik ki doğru yola yönelesiniz Ve Musa, halkına (dönüp) “Ey halkım!” demişti, “Doğrusu buzağıya taparak kendinize karşı suç işlediniz, o halde tevbe ederek (tekrar) Yaratıcınıza yönelin ve nefsinizi yok edin; bu, sizin için Yaratıcınızın katında en hayırlısı olacaktır.” Bunun üzerine O, tevbenizi kabul etmişti. Çünkü yalnız O'dur tevbeleri kabul eden, Rahmet Dağıtan. Ve [hatırlayın] (hani,) "Ey Musa, doğrusu Allah'ı kendi gözümüzle görmedikçe sana asla inan-

mayacağız!" dediğinizde, (işte o an) siz daha (ne oluyor diye) çevrenize bakınıp dururken ceza yıldırımını sizi yakalamıştı. Ama ölü (bir toplum) haline geldikten sonra belki şükredenlerden olursunuz diye sizi tekrar dirilttik. Ve bulutların sizi gölgeleri ile ferahlatmasını sağladık, ayrıca "Size rızık olarak verdiğimiz güzel şeylerden yararlanın" [diyerek] kudret helvası ve bildircin gönderdik. O soydaşlarınız [işledikleri bu günahlarla] bize hiçbir zarar vermediler, fakat [sadece] kendilerine zulmettiler. Ve yine [hatırlayın o günleri,] Biz, "Bu beldeye girin ve yiyeceklerinden dilediğiniz kadar bol bol yiyin; fakat kapıdan (tevazu içinde,) boyun eğerek girin ve Günahlarımızın yükünü üzerimizden kaldır! Deyin ki günahlarınızı bağışlayayım ve iyilik yapanlara sınırsız mükâfat vereyim" demiştik. Ama o zulmetmeye şartlanmış olanlar kendilerine tevdî edilmiş olan (söz)ü başka bir sözle değiştirdiler: Bunun üzerine Biz de yoldan çıkmalarından ötürü o zalimlerin üzerine gökten bir bela indirdik." (Bakara/49-59)

İsrailoğulları'na özgürlük yolunu açan Musa (a.s); mütevazılığı, kibir ve gururdun uzak durmayı öğütleyen, adaletsizliği, ahlaksızlığı ve faizciliği reddeden bir program ile İsrailoğulları'nı eğitmeye çalışıyordu. Musa (a.s) hayatının gençlik yıllarında sarayda bulunduğu ve olgunluk döneminde çobanlık yaptığı için hem saray sınıfının hem halk sınıfının yaşam ve kültür düzeyini iyi bilirdi. Ne hikmetse İsrailoğulları bu üstün karakter özelliklerinden etkilenmiyorlardı. Musa'nın (a.s) uyarıları genel olarak İsrailoğulları'na pek tesir etmiyordu. Az bir kısmı dışında İsrailoğulları, Allah'ın (c.c) kanununa uymaya gönülsüz kalmışlardı. Yaptıkları en kötü şey ise emirleri kendi çıkarlarına uydurmak ve Allah'ın (c.c) kanunlarının bir kısmını almak bir kısmını reddetmektir. Kur'an'ın birçok

ayetinde Yahudilerin çok farklı konularda bu ikiyüzlü tavrı takındıklarından söz edilir. İsrailoğulları'ndan çok az sayıda kişi Musa'ya (a.s) karşı samimiyetini koruyabilmişti. İkiyüzlülükleri sebebi ile Allah (c.c) onların işlerini daha da zorlaştırıyor, her bir ölçüsüzlükleri onlara daha ağır bir yük olarak geri dönüyordu. İsrailoğulları'na bazı temel emirler verilmişti. Bu emirler yalnızca Allah'ı (c.c) ilah bilmek, öldürmemek, insanları yurtlarından sürüp zulmetmemek, iyilikte bulunmak, namaz ve zekât ibadetlerini yerine getirmek gibi temel kaidelerdi. Ancak küçük bir kesim dışında çoğunluk bu emirlere uymayı reddetmişti. Allah (c.c), emirlerin bir kısmını kabul edip bir kısmını reddedenleri ahiret karşılığında dünyayı satın alanlar olarak tanımlamış ve onların azabı hak ettiğini belirtmişti.

Yahudiler diğer milletlere zulmettikleri gibi, kimi zaman kendi dindaşlarına karşı da müşriklerle beraber hareket etmiş ve kendi dindaşlarını esir alıp öldürebilmişlerdir. Oysa bu hareketleri Tevrat ilkelerine aykırıydı. İçinde bulunduğumuz çağda ise aynı hareketleri ne yazık ki Müslümanlar birbirlerine yapmaktadırlar. Bu hal maddiyatı Allah'ın (c.c) hukukundan daha üstün tutmanın sonucudur.

“VE BİR ZAMAN, [ey] İsrailoğulları, [sizden] şu (konularda) kesin taahhiüt almıştık: “Allah'tan başkasına kulluk etmeyeceksiniz; akraba ve ebeveyninize, yetimlere ve fakirlere iyilik yapacaksınız; bütün insanlarla güzellikle konuşacaksınız; namazlarınızda dikkatli ve devamlı olacaksınız ve karşılıksız yardımda bulunacaksınız.” Ama birkaçınız dışında bu sözünüzden döndünüz: zaten siz, inatçı, isyankâr bir toplumsunuz! O zaman, birbirinizin kanını dökmeyeceğinize, birbirinizi yurtlarınızdan sürme-

yeceğinize dair kesin söz almıştık sizden, siz de kabul etmiştiniz ve [şimdi de] buna şahitlik yapıyorsunuz. Buna rağmen yine sizlersiniz birbirinizi katleden ve -kesinlikle yasaklanmış olduğu halde- kendi halkınızdan bir kısmını yurtlarından süren, onlara karşı günahkârlık ve nefrette yarışıp yardımlaşan ve esir olarak elinize düştiklerinde onları ancak fidye alarak bırakan! Böyle yaparak, ilahî kelâmın bir kısmına inanıyor, diğer kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Öyleyse bilin ki, içinizden böyle yapanların karşılığı, bu dünya hayatında zilletten ve Kıyamet Günü en acıklı azaba uğratılmaktan başka bir şey olmayacaktır. Zira Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir. Ahiret hayatı karşılığında bu dünya hayatını satın alanlar var ya, işte böylelerinin azabı hafifletilmeyecek ve onlara yardım edilmeyecektir.” (Bakara/83-86)

Mısır’dan başlayıp, Kudüs tarafına doğru yapılan yolculuk boyunca türlü bahanelerle Musa’ya (a.s) kafa tutan İsrailoğulları, nihayet hedefledikleri topraklara gelmişlerdi. Musa (a.s) onların şehre girmelerini istedi, ancak İsrailoğulları bu isteğe savaşmak zorunda kalıp, heder olacakları bahanesiyle olumlu karşılık vermediler. İsrailoğulları’nın tavırları her şeyi maddiyatla ölçen toplumun tavırlarıdır. Her şeyi altın, gümüş, para vs. ile ölçmeye kalkarsanız önünüze iki yol çıkar. Eğer köleyseniz en kötü şekilde sömürülürsünüz, yok güç sahibiyseniz o zaman en kötü zalimlerden olursunuz. İlkinde başkası için çalışır, ikincisinde başkasını kendiniz için çalıştırırsınız. Oysa Allah’ın (c.c) istediği bu ikisi de değildir.

Allah’ın (c.c) nimetine ermiş iki kişi olan Musa (a.s) ve Harun (a.s), İsrailoğulları tarafından yalnız bırakıldılar. Bu ihanet Allah (c.c) tarafından çok sert bir karşılık ile cezalandırıldı. Bu cezayı korkaklıkları ve imanlarındaki

zayıflık sebebi ile hak etmişlerdi. İsrailoğulları, kırk yıl boyunca şehrin etrafında dolanıp şehre girme cesareti elde edemeyeceklerdi.

“Ey halkım! Allah'ın size vaad ettiği kutsal topraklara girin: ama [inancınızdan] vazgeçmeyin, yoksa kaybedenlerden olursunuz!” Onlar, “Ey Musa!” diye seslendiler, “Unutma ki o topraklarda zorba bir halk yaşıyor ve onlar uzaklaşmadıkça biz kesinlikle oraya girmeyeceğiz; ama eğer oradan uzaklaşırlarsa o zaman gireriz.” [Bunun üzerine] Allah'ın nimetine mazhar olan ve [O'ndan] korkanlar arasından iki kişi: “Onların üzerine kapıdan gidin!” dediler, “Çünkü unutmayın, siz oraya girerseniz galip geleceksiniz! Ve eğer [gerçek] müminler iseniz Allah'a güven duymalısınız!” [Ama] onlar: “Ey Musa!” dediler, “Ötekiler orada oldukça biz o [topraklar]a asla girmeyeceğiz. O halde sen ve Rabbin gidin ve birlikte savaşın! Biz burada kalacağız!” [Musa,] “Ey Rabbim! Benim sadece kendime ve kardeşim [Harun]a sözüm geçiyor! O zaman, bizimle bu sapkın halk arasına bir çizgi çek!” diye yalvardı. “Öyleyse, bu [topraklar] onlara kırk yıl boyunca yasaklanmıştır, bu süre içinde yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşsınlar; sen artık bu sapkın halk için kendini üzme!” diye cevap verdi Allah.” (Maide/21-26)

İsrailoğulları'nın büyük bir kısmı Musa (a.s) ile birlikte hareket etmeyi reddetmişti. İmanı pazarlık konusu yapıp, samimiyetten uzaklaşmaları nedeni ile Allah (c.c) İsrailoğulları'na gitmeyi arzuladıkları toprakları kırk yıl boyunca yasakladı. Muhtemelen samimi olmayan neslin ölümü ve samimi imana sahip yeni bir neslin çıkması beklenecekti. Kırk yıllık cezaya çarptırılan İsrailoğulları, Musa (a.s) hayatta iken hedefledikleri topraklara varamadılar. Musa'nın (a.s) vefatından sonra değişik idarecilerin

komutasında farklı niteliklerde mücadeleler yaşamaya devam ettiler. Ancak hiçbir zaman topluca çelişkili karakterlerini terk etmediler. Öyle ki, aynı paradoksal yapılarını hala devam ettirmektedirler. Kur'an'da İsrailoğulları'na oldukça fazla yer ayrılmıştır. Özellikle sözlerinden dönüşleri, ikiyüzlülükleri, hayata erdemsizce yapışmaları, çıkarıcılıkları gibi konular üzerinde durulmuştur. İsrailoğulları'ndan küçük bir kesim dışında kalanlar olumsuzlanmışlardır.

Allah (c.c), İsrailoğulları'na çok büyük nimetler vermişti. Çölün ortasında susuz kaldıklarında Musa (a.s), Allah'ın (c.c) emri ile asasını taşa vurmuş ve her kabile için ayrı bir su kaynağı verilmişti. Çölde bıldırcın eti ve kudret helvası ile beslenmeleri sağlanmışken, onlar çeşit çeşit yemek istemişlerdi. Firavun'un zulmünden kurtulup özgür birer insan olmak onlar için pek bir anlam ifade etmiyor gibiydi. Firavun'un işkenceleri altında çeşitli yiyecekler yemeği özgür birer insan olmaya tercih edecek kadar garip bir zihin yapısına sahiptiler. Allah'ın (c.c) hukuku sayesinde özgürleştikleri halde, Allah'ı (c.c) gözleri ile görmeden, Musa'ya (a.s) inanmayacaklarını söyleyebiliyorlardı. Hatta bazı peygamberleri de öldürebilmişlerdi. Birçok kere Allah'ın (c.c) merhameti olmazsa helak olacaktı.

“Ve yine bir keresinde Musa, kavminin su ihtiyacı için (Bize) yalvarmıştı ve Biz de kendisine: “Asânla kayaya vur” demiştik. Bunun üzerine oradan on iki kaynak (birden) fışkırmıştı ki halkın tümü nereden (hangi kaynaktan) içeceğini bilsin.[Ve Musa demişti:] “Allah tarafından verilen rızıktan yiyip için, ama yeryüzünün yozlaşmasına ve çürümesine yol açarak bozgunculuk yapmayın.” Ve bir zamanlar yine siz: “Ey Musa, doğrusu biz bir tek çeşit

yiyecekle yetinemeyiz, öyleyse Rabbine dua et de bize topraktan yetişen ürünler, sebze, salatalık, sarımsak, mercimek, soğan (gibi ürünler) çıkarsın” demiştiniz. [Musa]: “Daha hayırlı [ve onurlu] olan durumu daha aşağılık olanla mı değiştirmek istiyorsunuz? O halde utanç içinde Mısır'a dönün; orada istediğiniz şeylere kavuşabilirsiniz!” demişti. Böylece, onlara yoksulluk, düşkünlük damgası vuruldu ve Allah'ın gazabına uğradılar. Bütün bunlar, Allah'ın mesajının gerçekliğini inkâr etmedeki ısrarları ve haksız şekilde Peygamberleri öldürmeleri yüzündendir: Bütün bunlar, [Allah'a] isyan etmeleri ve hakkın sınırlarını ihlal etmedeki ısrarlarından dolayıdır. KUŞ-KUSUZ, [bu ilahî kelâma] iman edenler ile Yahudi inancının takipçilerinden, Hristiyanlardan ve Sâbiîlerden Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmış, doğru ve yararlı işler yapmış olanların tümü Rablerinden hak ettikleri mükâfatları alacaklardır ve onlar ne korkacak, ne de üzüleceklerdir. İŞTE O ZAMAN, Sina Dağı'nı üzerinize şahit tutarak ciddî ve samimî (görünen) taahhüdünüzü kabul etmiş ve “Size bahsettiğimiz şeye [bütün] gücünüzle sınıksız sarılın ki Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincine varasınız!” [demiştik]. Ama siz ondan sonra sözünüzden döndünüz! Eğer Allah'ın size lütfu ve merhameti olmasaydı kendinizi muhakkak ziyana uğrayanlar arasında bulurdunuz; nitekim içinizde Sebt Günü'nün kutsallığını ihlal edenleri biliyorsunuz; bu davranışlarından ötürü onlara: “Aşağılık maymunlar gibi olun!” dedik ve onları hem kendi zamanları hem de bütün gelecek zamanlar için uyarıcı bir örnek kıldık, Allah'a karşı sorumluluklarının bilincinde olanlara da ibret alınacak bir ders.” (Bakara/60-66)

Musa (a.s), Allah'ın (c.c) emri gereği İsrailoğulları'ndan bir sığır kurban etmelerini istemişti. İsrailoğulları

sığırı kesmemek için düzinelerce bahane uydurmuşlardı. Sanki bu dava sadece Musa'nın (a.s) davasıymış ve sanki Allah sadece Musa'nın (a.s) rabbiymiş gibi bir tavır takınmışlardı. Ama her bahanelerinde Allah (c.c) onlar için işi biraz daha zorlaştırıyordu. Kendilerinden istenen herhangi bir sığırı kesmeleri iken, her bahanede yeni bir şart eklenmesi yapılıyor ve kesilecek sığırın bulunması daha zahmetli bir hal alıyordu. İş öyle bir noktaya gelmişti ki, neredeyse sığırı kesmeyeceklerdi. Sonunda sanki gerçek belli değilmiş de onların zorlaması ile ortaya çıkmış gibi, Musa'ya (a.s) şimdi gerçeği bildirdin demişlerdi. Bir adam öldürülmüştü ve katili belli değildi. Musa (a.s) kesilen kurban üzerinden bir yöntem uygulamalarını istedi. Bu yöntem Kur'an'da anlatıldığı şekliyle, kurbandan bir parçanın alınıp ölüye vurulmasıydı. Bu uygulama şu anlama geliyordu, faili meçhul bir cinayet olduğu zaman en yakın yerleşim bölgesindeki tüm insanların kurban edilen sığırın üzerinde ellerini yıkayıp yemin etmeleri gerekiyordu. Böylece ölüm olayı ile alakaları olmadığını belirtmiş olacaktı, ayrıca üzerlerindeki toplumsal sorumluluk da kalkmış olacaktı. Şayet katil aralarındaysa ellerini yıkamaktan kaçınarak kendini belli edecekti. Özellikle sığır kesilmesinin istenmesi, Mısır inancında bu hayvanın kutsal görünmesi ve İsrailoğulları'nın yüreğindeki buzağı sevgisinin öldürülmesine gönderme yapmak içindi. Yani içindeki pagan değerlere olan eğilimi öldürün demekti.

“HANİ, O ZAMAN Musa, halkına: “Dinleyin! Allah bir sığır kurban etmenizi emrediyor” demişti. Onlar: “Sen bizimle alay mı ediyorsun?” dediler. O: “Bu kadar cahil olmaktan Allah'a sığınırım!” diye cevap verdi. Onlar: “(Madem öyle,) Rabbine bizim için dua et de bunun nasıl bir kurban olacağını bize açıklasın” dediler. [Musa]

“Bakın!” dedi, “O, ne yaşlı ne körpe, ama ikisi arasında orta yaşta bir sığır olmasını istiyor. O halde size verilen emri yerine getirin!” Onlar: “Rabbine bizim için dua et de onun renginin nasıl olacağını bize açıklasın” dediler. [Musa'nın] cevabı şu oldu: “O, kurbanın sarı renkte, parlak tonda, görenlere zevk veren bir sığır olmasını istiyor.” Onlar: “Rabbine bizim için dua et de onun nasıl olacağını bize (daha açık) bildirsin, (çünkü) bize göre tüm sığırlar birbirlerine benzer ve sonra, Allah arzu ederse biz elbette doğru yola yöneliriz!” dediler. [Musa'nın] cevabı şu oldu: “O, bu kurbanın ekinleri sulamak veya toprağı sürmek için hiç koşulmamış, kusursuz, alacasız bir sığır olmasını istiyor.” Onlar: “İşte, sonunda gerçeği bildirdin!” dediler ve hemen (onu) kurban ettiler, hâlbuki neredeyse hiçbir şey yapmadan kalacaklardı. Çünkü ey İsrailoğulları, siz bir adam öldürmüştünüz ve sonra da bu [suç]un sorumluluğunu birbirinizin üstüne atmıştınız. Oysa Allah, sizin örtbas ettiğiniz her şeyi açığa çıkarmaya kâdirdir. Biz dedik ki: “Bu [prensib]i bu gibi [çözümlememiş cinayet olay]larının bazılarında da uygulayın: Bu yolla Allah canları ölümden korur ve kendi iradesini size gösterir ki (bunu görüp) muhakemenizi kullan[mayı öğren]ebilesiniz.” Ama bütün bunlardan sonra kalpleriniz katılaştı; kaya gibi hatta daha da sert oldu: Çünkü unutmayın, öyle kayalar var ki içinden ırmaklar fışkırır ve öylesi de var ki yarıldığında içinden su çıkar; bazıları da Allah korkusuyla (yerinden kopup) aşağı yuvarlanır. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir!” (Bakara/67-74)

Musa (a.s) İsrailoğulları'nın özgürlüğü için birçok sıkıntıya katlanmıştı. Ama onlar Musa'nın (a.s) kendilerinden kırk günlük ayrılığı üzerine buzağıya tapmış, Allah'ı (c.c) gözleriyle görmedikçe inanmayacaklarını söylemiş,

Allah'ın (c.c) emirlerini hafife almışlardı. Lakin bütün bu olumsuz ahlaklarına rağmen her zaman mükâfatlandırılacaklarını dillendirmişlerdi. Oysaki Allah (c.c), onların hayata bir müşrikten daha sıkı bağlı olduklarını haber vermektedir. Onlar için önemli olan hayatta kalmaktır. Ünsiyet geliştirmek, dünyayı imar edip yaşanabilir bir hale getirmek, mazluma yardımcı olmak gibi değerler onlar için önemli değildir. Cennetin yalnızca kendilerine özgü olduğunu söyledikleri halde ölümü büyük bir istekle karşılamak bir yana, diğer insanlardan daha fazla yaşama yapışarak kendileri ile tezatta kalabilmişlerdir. Yahudiler tarih boyunca dünya halklarını en çok sömürmüş ve karşılığında en çok katliama uğramış millettirler. Günümüzde de sürekli katledildiklerini söyleyip timsah gözyaşları dökerler, oysa onlardan küçük bir kesimi dışında kalanlar zulme ve sömürüye sonuna kadar destekçidirler.

“Gerçekten Musa size hakikatin tüm kanıtları ile gelmişti (ama) o'nun yokluğunda hemen [altın] buzağıya tapmaya başlamış ve böylece haince bir davranış içine girmiştiniz. Biz o zaman, Sina Dağı'nı üzerinize kaldırıp, “Size emanet ettiğimiz şeye [bütün] gücünüzle sarılın ve ona kulak verin!” [diyerek] sizden kesin bir taahhüt almıştık.[Bütün bu hatırlatmalara rağmen] onlar: “Dinledik, ama itaat etmiyoruz!” derler. Zira hakikati reddetmeleri yüzünden bunların kalplerini [altın] buzağı sevgisi kaplamıştır. De ki: “Ne kötü (şu) inancınızın sizi yönelttiği [şey]! Eğer gerçekten bir şeylere inanıyorsanız.” De ki: “Eğer Allah katındaki ahiret hayatı, başka hiç kimseye değil de yalnız size mahsus ise ve bu kanaatinizde samimi iseniz o zaman ölümü arzulamanız gerekmez mi?” Ama kendi elleriyle yapıp-ettikleri ortadayken bunu hiçbir zaman temenni etmeyecekler: Allah zalimleri her halleriyle

bilmektedir. Ve sen onları başkalarından daha ihtirasla hayata sarılmış göreceksin, hatta Allah'tan başkasına ilahlık yakıştırmaya şartlanmış olanlardan bile daha çok: onların her biri binlerce yıl yaşamak ister; hâlbuki uzun yaşaması, böyle birini [ahirette] azaptan kurtarmaz: zira Allah onun bütün yapıp-ettiklerini görmektedir.” (Bakara/92-96)

Yahudilerin düştüğü hatalara Müslümanların düşmesi için, Musa (a.s) ile İsrailoğulları arasındaki çatışmaların iyi irdelenmesi gerekir. Aksi takdirde tıpkı Yahudiler gibi, Allah'ın (c.c) emirlerine karşı gelen, ama mükâfatlandırılacağını söyleyen toplumlara dönüşürüz.

Musa'nın (a.s) kıssası sadece Firavun ve İsrailoğulları ile yaşanan olaylarla sınırlı değildir. Kur'an; Musa'nın (a.s) bir arkadaşıyla birlikte, bilge ve saygın bir kul ile buluşmak amacıyla yolculuk yapmasından ve aradıkları bilge kul ile Musa (a.s) arasında geçen bazı olaylardan da söz eder. Bu yolculuk bütünüyle gaybı ilgilendiren sürpriz gelişmelerle dolu bir yolculuktur. Yolculuğun yönü iki denizin birleştiği noktaya doğrudur. Yolculuğun amacı bilge bir kul ile buluşmaktır. Buluşma yeri ise Musa (a.s) ve arkadaşının yemek için yanlarına aldıkları balığın kaybolup denize kaçmasıdır. Musa (a.s) bu buluşmayı çok önemsemekte, hatta yıllarca yürümek gerekse bile yürüyecek ve bu buluşmayı gerçekleştirecekti.

“HANİ, [gezginlik günlerinde] Musa yardımcısına: “İki denizin birleştiği yere kadar yoluma devam edeceğim” demişti, “[bu yolda] yıllar harcamam gerekse bile!” Fakat iki [denizin] birleştiği yere vardıklarında balıkları bütünüyle akıllarından çıktı ve denize dalıp gözden kayboldu. Ve biraz uzaklaştıktan sonra [Musa] yardımcısına:

“Öğlen azığımızı çıkar” dedi, “doğrusu, bu yolculuk bizi bir hayli yordu!” [Yardımcısı]: “Olacak şey mi, bu” dedi, “O kayanın yanında dinlenmek için durduğumuzda, nasıl olduysa, balığı unutmuşum. Bunu olsa olsa bana Şeytan unutturmuş olacak! Tuhaf şey, nasıl da yol bulup suya ulaştı!” [Musa heyecanla]: “Demek, aradığımız yer orası[ydı]!” diye bağırdı. Ve izleri üzerine hemen geri döndüler. Ve orada kendisine katımızdan üstün bir bağışta bulunarak (özel) bir bilgiyle donattığımız kullarımızdan birine rastladılar.” (Kehf/60-65)

Nihayet balığı kaybettikleri noktaya, yani buluşma yerine döndüklerinde orada aradıkları şahıs ile karşılaşmışlardı. Kur'an, dolaysız biçimde ilim öğretilen kişi olarak tanımladığı bu kulun ismini belirtmemiştir. Melek ya da insan olduğuna dair herhangi bir bilgi de vermemiştir. Bilinen tek şey, insani şartları aşan bir ilme sahip olduğudur. Musa (a.s), bilgin kuldan ilim talebinde bulunmuş, bilgin kul Musa'nın (a.s) içyüzünü bilmediği durumlar karşısında sabır gösteremeyeceğini ileri sürerek ve bu talebe sıcak bakmadığını belli etmişti. Musa'nın (a.s) ısrarı üzerine bilge kul, açıklama yapmadığı sürece soru sormaması şartıyla talebi kabul etmişti.

“Musa ona: “Neyin doğru olduğu konusunda sana verilen bilgidен bana da öğretmen için senin peşinden gelebilir miyim?” dedi. [Öteki:] “Sen benimle birlikte(yken olacak olanlara) katlanamazsın” dedi, “çünkü tecrübe alanı içinde kavrayamayacağın şeye nasıl katlanabilirsin ki?” [Musa:] “Allah dilerse, beni sabırlı biri olarak bulacaksın” dedi “ve ben hiçbir konuda sana uyumsuzluk göstermeyeceğim!” [Bilge kişi:] “Pekâlâ” dedi, “O halde, eğer benim peşimden geleceksen, [yapacağım] şeyler

hakkında, bu hususta ben sana bir açıklamada bulununcaya kadar bana hiçbir şey sormayacaksın.” (Kehf/66-70)

Yol boyunca bilgin kul insan, aklını ve psikoloji sınırını aşan bazı hareketlerde bulundu. Önce bir gemiyi deldi, sonra bir insanı öldürdü ve daha sonra kendilerine ekmek vermeyen bir kasabada ücret istemeden yıkık bir duvarı doğrulttu. Musa (a.s) bilgin kulun yaptıklarının hiçbirini onaylamamıştı, ta ki olayların içyüzünü öğrenene kadar! Musa'nın bilgin kula eleştirel, hatta suçlayıcı yaklaşımı yolculuklarının bitmesi ve ayrılmaları ile noktalandı.

“Bu ikisi böylece yola koyuldular; sonunda [bir kıyıya vardılar ve onları karşı kıyıya taşıyan] tekneden inecekleri zaman, bilge kişi teknede bir delik açtı, [Musa bunu görünce:] “İçindekileri boğmak için mi onu deldin? Doğrusu, çok vahim bir şey yaptın!” diye çıkıştı. Beriki: “Ben sana, bana asla katlanamayacağını söylememiş miydin?” dedi. [Musa:] “[Kendimi] kaybettim diye beni paylama ve beni yaptığım işten dolayı zora koşma!” dedi. Böylece yeniden yola koyuldular; sonunda genç bir adama rastladılar: [bilge kişi] onu öldürdü, [Musa bunu görünce:] “Bir başka cana karşılık olmaksızın masum bir cana kıydın, öyle mi?” diye çıkıştı, “Gerçekten, çok korkunç bir iş yaptın sen!” Beriki: “Ben sana, bana asla katlanamayacağını söylememiş miydin?” dedi. [Musa:] “Bundan böyle sana soru soracak olursam benimle artık yoldaşlık yapmazsın: [çünkü artık] benden yana yeterince özür işittin” dedi. Ve bunun üzerine yeniden yola koyuldular; derken, bir kasaba halkıyla karşılaştılar; onlardan yiyecek bir şeyler istediler; ama bu ahali onlara konukseverce davranmaya hiç yanaşmadı. Ve bu [kasabada] yıkılmak üzere olan bir duvar gördüler; [bilge kişi] onu hemen onarıverdi; [Musa bunu görünce:] “Eğer dileyseydin, [hiç

değilse, yaptığın] bu iş için bir ücret alabilirdin” dedi. [Bilge:] “İşte böylece seninle yol ayrımına gelmiş olduk.” dedi, “Şimdi sana, sabır göstermediğin [bütün o olayların] iç yüzünü açıklayacağım: O tekne, geçimini denizden sağlayan yoksul insanlara aitti; ona hasar vermek istedim, çünkü peşlerinde her (sağlam) tekneye zorla el koyan bir hükümdar oldu[ğunu biliyordum]. O genç adam da, ki anası-babası mümin kimselerdi, taşkınlıkları ve inkârcı eğilimleriyle onlara çok derin acılar vereceği yolunda kaygı verici belirtiler görmüştük; [onu öldürürken] Rablerinin o ana-babaya onun yerine ondan daha temiz seciyeli ve merhamette ondan daha ileri [başka bir çocuk] vermesini istedik.” Ve duvara gelince; duvar o kasabada yaşayan iki yetim oğlan çocuğuna aitti ve altında [hukuk-ken] onların olan bir hazine [gömülüydü]. Onların babası dürüst ve erdemli biriydi; bunun içindir ki, Rabbin onların erginlik çağına eriştiklerinde o hazineyi Rabbinden bir bağış olarak kazıp çıkarmalarını irade etti. (Dolayısıyla,) ben [bütün] bunları kendiliğimden yapmadım: Senin sabır göstermediğin [olayların] iç yüzünün gerçek anlamı işte budur.” (Kehf/71-82)

Bilgin kul olarak anılan kişinin Hızır olduğuna dair bazı anlatılar geliştirilmiş ve türlü efsanelere konu edilmiştir. Lakin ne Hızır isminin ne de ona atfedilen efsanelerin Kur'an ile bir alakası yoktur. Kur'an'ın bilgin kul olarak tanıttığı kişi ise, insani şartların çok ötesinde dolaysız bilgiye sahiptir. Bu nedenle insanlar için örnek olabilme şansı da yoktur. Buna karşın Musa (a.s) insani şartları ve Allah'ın (c.c) insanlar için belirlediği hukuku göz önünde bulundurarak doğru yargılarda bulunmuştur. Bizim örnek almamız gereken kişi, dolaysız ilme sahip olan bilgin kul değil, Musa'dır. (a.s) Hem tarihte hem de günümüzde,

Musa (a.s) ile yolculuk yapan bilgin kulun dolaysız ilmi ile aynı nitelikte ilme sahip olduklarını ileri süren kimi şarlatanlar nice kalabalıkları sömürebilmişlerdir. Oysa insanlara sadece peygamberler rehber olabilirler. Görünürdeki insan hakları ihlallerine karşı Musa'nın (a.s) takındığı tavrı takınmak doğru olandır.

Taha ve Araf surelerinde, Musa'nın (a.s) ilk vahiy ile şereflenmesi, Firavun ile görüşmesi, büyücülerle karşılaşması ve Mısır'dan çıkış konuları ayrıca ele alınıp, değişik açılardan anlatılmıştır. Biz bu surelerdeki ayetlerin sadece bir kısmını aldık. Adı geçen surelerden söz konusu olaylar farklı açılardan okunabilir. Ayrıca konumuz Yahudiler olmadığı için Yahudileri konu alan kimi ayetleri çalışmamıza eklemedik. Yahudiler hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenler Kur'an'dan Yahudiler ile ilgili ayetleri inceleyebilirler.

Harun (a.s)

Harun (a.s), Musa'nın (a.s) kardeşidir. Musa'ya (a.s) yardımcı konumundadır. Aralarında öğretmen ve yardımcı öğretmen gibi bir ilişki vardır. Harun (a.s) zulme karşı isyan, direniş ve özgürlük mücadelesi yolunda öndere yardımcı olma ve onun yokluğunda sorumluluklarını yüklenme görevini üstlenmiştir.

“[Musa:] “Ey Rabbim!” dedi, “İçimi [Senin aydınlığınla] genişlet; görevimi bana kolaylaştır; dilimdeki düğümü çöz ki söyleyeceklerimi tam olarak anlayabilsinler ve bana yakınlarımdan arasından yükümü paylaşacak bir yardımcı tayin et: Kardeşim Harun'u (mesela); o'nunla benim gücümü pekiştir ve görevimden o'na da pay ver ki, [birlikte] Senin yüceler yücesi adını (insanların katında) daha yükseklere çıkaralım ve Seni sürekli analım! Mu-

hakkak ki, Sen bizi bütün varlığımızla görmektesin!””
(Taha/25-35)

Harun (a.s); Firavun’a, Allah’ın (c.c) hukukunu tebliğ sürecinin her adımında Musa’nın (a.s) yanında bulunmuştur. Musa’nın (a.s) ifadesine göre, Harun’un (a.s) hitabet ve anlatım becerisi Musa’dan (a.s) daha iyidir. Bu nedenle Musa (a.s); hem Firavun’un söz oyunlarına karşı koya-bilmek hem de Allah’ın (c.c) hukukunu en anlaşılır biçimde tebliğ edebilmek için Harun’un (a.s) anlatım gücüne ihtiyaç duymuştur. Bu noktada tebliğin pratikte salih amel ile teoride söz, yani etkili konuşma olduğu gerçeği ile karşılaşırız. Musa (a.s) Firavun’un hilelerine karşı gerçeği en açık ve anlaşılır şekli ile anlatabilmek amacıyla Harun’u (a.s) yardımcı olarak istemişti. Musa’nın (a.s) dilindeki düğümden kastının pelteklik olduğunu söyleyen İslam âlimleri olduğu gibi, kastın anlatım gücü olduğunu söyleyenler de olmuştur. “*Beden Köleliğinden Akıl Köleliğine İnsan*” isimli kitabımda Musa’nın (a.s) dilindeki düğümü pelteklik şeklinde ele almıştım, ancak ikinci yorumu destekleyenlerin yaklaşımı daha doğru görünmektedir. Musa’nın (a.s) dil tutukluluğundan kastı anlatım gücüdür ve Harun (a.s) Musa’dan (a.s) daha iyi bir hitabet becerisine sahiptir.

“*VE [HATIRLA,] hani, Rabbin Musa'ya: “Şu zalimler toplumuna git!” diye seslenmişti, “Şu Bana karşı sorumluluk bilincinden uzaklaşan Firavun toplumuna!” [Musa:] “Ey Rabbim!” diye cevap verdi, “Doğrusu, beni yalanlamalarından korkuyorum ve göğsümün daralacağından ve dilimin dolaşacağından (korkuyorum); bu yüzden, [bu emri] Harun’a tevdi et. Üstelik onların benim aleyhime ciddî bir suçlamaları da var ortada; bu yüzden beni öldürmelerinden korkuyorum.” [Allah:] “Hayır, asla!”*

dedi, “Yine de, siz ikiniz mesajlarımızla gidin; [yapacağınız çağrıyla] izlemek üzere Biz de sizinle beraberiz! Haydi, şimdi ikiniz de Firavun’a gidin ve ona deyin ki: “Biz âlemlerin Rabbinden bir mesaj getiriyoruz: İsrailoğulları’nı bırak, bizimle gelsinler!”” (Şuara/10-17)

Musa’nın (a.s) Mısır’dan kaçmasına sebep olan bir cinayet olayı vardı ve Musa (a.s) bu nedenle öldürülmekten ya da görevini gereği gibi yapamamaktan korkmaktaydı. Ayrıca Musa (a.s) Harun’dan (a.s) daha aceleci bir kişilikti. Muhtemelen Musa’nın (a.s) Allah’tan c.c) gönlünü genişletmesini istemesi, kimi zaman sabretmedeki sıkıntısını ifade etmekteydi. Böylece Allah (c.c) Harun’u (a.s) Musa (a.s) ile birlikte görevlendirmiş, Harun’daki (a.s) anlatım gücü ve sabır, Musa’daki (a.s) liderlik ve organizasyon yeteneği ile birleştirilmiştir.

“VE BU KİTAPTA Musa’yı da an. Doğrusu, O da seçilmiş biriydi. [Allah’ın] haberci elçilerindendi. Hani o’na Sina Dağı’nın sağ yamacından seslenmiş ve o’nu gizemsel bir konuşma için [kendimize] yaklaştırmıştık ve o’na bahsettiğimiz rahmetin bir devamı olarak, kardeşi Harun’u da [o’nunla beraber] haberci kılmıştık.” (Meryem/51-53)

Allah, Musa’nın (a.s) sorumluluğunu Harun (a.s) ile kolaylaştırmış ve Musa’ya (a.s) psikolojik bir rahatlama sağlamıştı.

“GERÇEK ŞU Kİ, [Muhammed’dan çok önce] Biz Musa’ya da kitap verdik ve kardeşi Harun’u görevinde o’na yardımcı kıldık.” (Furkan/35)

Harun (a.s); saltanatı temsil eden Firavun, ruhbanlık ve siyaseti temsil eden Haman, zenginliği temsil eden Karun ile sihirbazlardan oluşan din adamlarının birlikteliğine

karşı Allah'ın (c.c) hukukunu savunmuştu. Bu tabloyu günümüze çekecek olursak, Firavun'un karşılığını yönetimdeki zalim şahıslar alırlar. Haman'ın karşılığını pozitivist bilim adamları ve siyasi danışmanlar, Karun'un karşılığını büyük sermaye sahipleri alırlar. Sihirbazlara ise moda ve magazin dünyasına hükmedenler karşılık gelirler. Nihayetinde günümüzün din adamlığını pozitivist bilim adamları ile magazin dünyasının şarlatanları yapmaktadırlar. Anlaşılabacağı üzere Allah'ın (c.c) hukukuna karşı egemenlerin, yani zorbaların hukuku hep aynı keyfiyette var olagelmıştır.

“VE SONRA, Musa ve kardeşi Harun'u, mesajlarımızla ve apaçık bir yetkiyle Firavun ve onun seçkinler çevresine gönderdik; fakat bunlar büyüklük tasladılar; zaten (oldum olası) kendilerini büyük gören bir toplumdur bunlar. Nitekim şöyle dediler: “Soydaşları bizim kölelerimiz olduğu halde, bizim gibi ölümlü olan bu iki insana mı inanacağız yani?” İşte böyle [diyerek] bu iki (elçiyi) yalanladılar ve böylece helak edilenlerin arasındaki yerlerini aldılar: Oysa belki doğru yolu tutarlardı diye Musa'ya kitap vermiştik.” (Müminun/45-49)

Firavun ve çevresindeki seçkinler için güçlü olmak aynı zamanda haklı olmak, doğru olmak anlamlarına gelmekteydi. Bu çarpık akıl yürütme, nefislerine hoş geldiği için Musa (a.s) ve Harun'u (a.s) yalanlamışlardı ve zulmetmeyi güçlü olmalarının kendilerine sağladığı bir hak olarak gördüklerinden helak edilenlerden oldular.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz Musa ile Harun'a, Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyan kimseler için doğruyu eğriden ayırmaya yarayan bir ölçü, ıstık saçan bir kaynak

ve bir uyarıcı, hatırlatıcı [olarak vahyimizi] bahsettik;" (Enbiya/48)

Kimi slogan ve anlatılarda Harun (a.s) isminin hep Karun ismi karşısında yer alması sebebiyle Harun'un (a.s) ismi iktisadi alandaki adaletle daha çok ilişkilendirilmiştir. Bu algı soyut değerlerin somutlaştırılması açısından güzel bir algıdır. Çünkü zihinlerde ekonomik zulmün Karun karakteriyle, ekonomik adaletin ise Harun (a.s) karakteriyle kayıt altına alınmış olması, adalet ve zulüm tanımlarını bir noktada somuta indirgeyecek ve anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

"[İMDİ,] Hesap Günü'nde bu duruma düşmek istemeyenler bilsinler ki şu ünlü Karun da Musa'nın kavmindendi ve kendini büyük görüp onlara zulmediyordu; çünkü Biz kendisine öyle hazineler vermiştik ki, sadece anahtarlarını taşımak bile bir manga adama, hatta daha fazlasına zor gelirdi. Soydaşları ona: "[Servetinden ötürü] böyle böbürlenme, çünkü Allah böbürleneni sevmez! Öyleyse, Allah'ın sana verdiklerinden yararlanarak yalnızca ahiret yurdunda [iyi bir yer tutmanın] yolunu ara; bu arada, pek tabii, bu dünyadaki nasibini de unutma ve Allah nasıl sana iyilikte bulunduysa, sen de [başkalarına] öyle iyilikte bulun ve sakın yeryüzünde bozgunculuk, karışıklık çıkarmaya çalışma: çünkü şüphesiz, Allah bozguncuları sevmez!" dedikleri zaman, [Karun, onlara:] "Bu [servet] bendeki bilgi sayesinde bana verildi!" diye karşılık verdi. Oysa Allah'ın, ondan önceki kuşaklardan, ondan daha güçlü ve ondan daha fazla servet toplamış nicelerini [kendilerini büyüklük duygusuna kaptırmaları yüzünden] yok ettiğini bilmiyor muydu (sanki)? Ama şu var ki, suçluluğu kesinleşmiş olanlara (artık) günahlarından sual olunmaz! [Kârûn] işte böyle görkem ve gösteriş içinde

soydaşlarının karşısına çıkardı. (Öyle ki,) yalnızca dünya hayatına gözünü dikenler (ona bakıp da): “Ah, n'olurdu” derlerdi, “Kârûn'a verildiği kadar bize de verilseydi! Çünkü o gerçekten çok talihli biri!” Kendilerine doğru, güvenilir bilgi bahşedilmiş olanlarsa: “Yazıklar olsun size!” derlerdi, (Bilmiyor musunuz ki,) gerçekten inanmış olan, dürüst ve erdemli davranışlarda bulunan kimseler için Allah'ın tasvip ettiği şeyler daha hayırlıdır; ama şüphesiz, böyle bir nimete güçlüklerle göğüs geren kimselerden başkası erişemez”. Ve sonunda onu da, evini barkını da yere batırdık: öyle ki, Allah'a karşı hiçbir şey, hiç kimse onun yardımına yetişmedi; pek tabii, kendi kendine yardım edebilecek durumda da değildi. Ve daha dün onun yerinde olmak isteyenler: “Vah bize!” dediler, “Demek ki, kullarından dilediğine rızkı geniş tutan, dilediğine de ölçülü-idareli veren Allah'mış! Ya Allah bize lütfetmemiş olsaydı, hiç şüphe yok, bizi de yerin dibine geçirirdi. Vah vah, demek, hakkı inkâr edenler iflah olmazmış!”” (Kasas/76-82)

Karun, zenginliğin araç olduğunu unutmuş, kendisi zenginliğin aracı olmaya başlamıştı. Kendisini uyaranlara sahip olduğu servetin yetenek ve ilminin bir sonucu olduğunu söylüyordu. Mala, paraya olan hırsı iyice şımarmasına, gücün kulu olmasına yol açmıştı. Nihayetinde taptığı malı mülkü onu yükseltmek yerine helak etti. Malı biriktirdikçe biriktirmek, Allah'ın (c.c) kendisine ihsanda bulunduğunu inkâr edip mazluma, ihtiyaç sahibine, yolda kalmışa, fakire, yetime vs. sırtını dönmek tüm peygamberler tarafından lanetlenen bir davranış olmuştur. İnsan dünyadaki nasibini, yani geçimini sağlayabilecek kadar bir mal varlığını elinde tutmalı, sonrasını ise ihtiyaç sahiplerinden esirgememelidir.

“BİZ, Musa’ya ve Harun’a da lütufta bulunduk. o’nları ve kavimlerini büyük bir [kölelik] felaket[in]den kurtardık ve kendilerine yardım ettik de [sonunda] zafer kazanan onlar oldu. Onlara [doğru ile eğriyi] ayırt eden ilahî kelâmı verdik ve onları doğru yola ilettik ve sonraki kuşaklar arasında yaşayıp anılmalarını sağladık: “Musa’ya ve Harun’a selâm olsun!” İyileri işte böyle ödüllendiririz, çünkü o’nlara ikisi de gerçekten inanmış kullarımızdandı.” (Saffat/114-122)

Musa (a.s) ve Harun (a.s) kölelere özgürlük yolunu gösteren birer İslam öğretmeni olarak tarihe geçtiler. İsrailoğulları’nın onlara karşı ikiye bölünmüş davranışları ise yalnızca kendilerine zararlı oldu. Zorbalar ve ikiye bölünmüşler her zamanki gibi helak oldular. Musa (a.s) ve Harun (a.s) ise sınıf sistemini yaşatan zalimlere karşı özgürlük ilmini miras bıraktılar.

Davut (a.s)

Davut (a.s), toplumun zihninde karşıt algılara sahip savaşçı kişilik ile yumuşak huyluluğu kendinde birleştirmiş bir İslam öğretmenidir. O bir zırh ustasıydı; zırh tekniğini geliştirmiş, levha zırh aşamasından örme zırh aşamasına geçilmesini sağlamıştı. Öğretisi de insanı Şeytan’ın saldırılarından bir zırh gibi korurdu. Davut’un (a.s) çok etkileyici bir sesi vardı. Kendisine vahyedilen Zebur’u içli bir şekilde okuyor, dinleyenleri manevi âlemlere sürüklüyordu. O, güzel bir ahlak ve sağlam bir adalet duygusuna sahipti. Allah (c.c) ona işlerin içyüzünü, yani hikmeti öğretmiş, güzel bir konuşma yeteneği vermişti. Hem devlet başkanı hem peygamberdi. Davut’un (a.s) hayatı hüküm sahipleri için sertlik ile yumuşaklık dengesini, adaletin önemini anlatan bir rehberdir.

“VE [böylece] Biz Davud'u lütfumuzla onurlandırdık: “Siz ey dağlar! Onunla birlik olup Allah'ın yüceliğini terennüm edin! Ve [siz de] ey kuşlar!” Biz o'ndaki bütün sertliği ve katılığı yumuşattık [ve o'na şu telkinde bulunduk:] “Güzel işleri çokça, hiçbir sınır gözetmeden yap ve onların düzenli akışına derin bir anlam kazandır.” Ve [böylece ey müminler, hepiniz] doğru ve yararlı işler yapınız: çünkü Ben bütün yaptıklarınızı görürüm!” (Sebe/10-11)

Davut'un (a.s) yanık sesi dağları ve kuşları kendinden geçirecek nitelikteydi. Zebur'u okuduğunda tüm canlı ve cansız varlıklar kendini Zebur'un etkisine bırakmaktaydılar. Bu durum Allah (c.c) kelamının etkileyiciliğinin, Davut'un (a.s) ilahi kelamı okuyuşundaki yeteneğinin ve yumuşak bir kalbe sahip oluşunun sonucuydu. Demirin avucunda yumuşatılması Davut'un (a.s) örme zırh yapmada özel bir beceriye sahip olduğunun ve geliştirdiği bir teknikle demir üzerinde ince işçilik yapabildiğinin ifadesidir. Ayrıca Davut (a.s) zırh yaparak geçimini sağlamakta, zorba krallar gibi başkalarının emeğine hükmetmeye kalkmamaktaydı. Yine krallardaki sert, acımasız, katı tavırlar Davut'ta (a.s) görülmezdi. İşte Davut'un (a.s) bu yapıp ettikleri şeyler salih amel olarak tanımlanan şeylerdir. Burada Davut (a.s) ile zırh yapımı arasındaki ilişkinin iki değişik şekilde yorumlandığına da değinmemiz gerekir. Allah (c.c), demirin Davut (a.s) için yumuşatıldığını söylemektedir. Tefsirinden yararlandığımız Muhammed Esed; zırhtan kastın takva zırhı, demirin yumuşatılmasından kastın Davut'un (a.s) sert karakterinin yumuşatılması olduğunu ileri sürerken, Seyyid Kutub, zırhtan kastın savaşlarda kullanılan örme zırh, demirin yumuşatılmasından kastın demirin özel bir teknikle işlenmesi olduğu kanaa-

tindedir. Bu bağlamda Sebe Suresi'nin 10-11. ayetleri, iki farklı şekilde tefsir edilmiştir.

Davut (a.s) döneminde, Calut adında zorba hukuka tabi düşman bir kral vardı. Halk bu kralın şerrinden korunmak için, o dönemdeki bir peygambere (Kur'an bu peygambere adını vermemektedir.) başvurup, kendilerine komutan olarak tayin edilecek birini istemişti. Savaş ciddi bir işti ve gittikleri peygamber savaş konusunda İsrailoğulları'na şüphe ile bakıyordu. Çünkü İsrailoğulları savaştan kaçma konusunda bahanelere sarılmaları ile tarihe kaydedilmişler, Musa'yı (a.s) bile savaşta yalnız bırakmışlardı. O halde halkın tayin edilen şahsın komutasında bir araya gelip savaşacağından emin olmak gerekirdi. Bu nedenle kendisinden yardım istedikleri peygamber, İsrailoğulları'ndaki olumsuz karakteri dile getirip savaş konusundaki ciddiyetlerini öğrenmeye çalıştı. Halk ise savaşmanın artık kendileri için bir tercih değil, zorunluluk olduğunu söylüyordu. Peygamber de Talut adında birinin komutan olarak atandığını bildirdi. İleri gelenler kibirlerine yenik düşerek olayı maddi temele indirgeyip, zengin-fakir ayırımı şeklinde soktular. Komutanlığın maddi açıdan güçlü, dünyevi açıdan kariyer sahibi birinin hakkı olduğunu, ancak Talut'un bu niteliklere sahip olmadığını ileri sürdüler. Oysa bir komutanda aranan hususlar savaş bilgisi ile güçlü bir bedene sahip olmaktı ve Talut bu iki şartı da üzerinde taşıyordu.

“Musa'dan sonra İsrailoğulları'nın önde gelenlerinin, peygamberlerinden birine: “Bize bir kral tayin et ki Allah yolunda savaşalım!” dediklerini bilmez misin? O: “Ya savaşmanız emredilir de savaşmaktan kaçınırsanız?” diye sordu. Onlar: “Biz ve çocuklarımız yurtlarımızdan sürülmiştik Allah yolunda neden savaşmayalım?” diye cevap

verdiler. Hâlbuki savaşmak onlara emredilince, birkaçı dışında, uzak durdular; ama Allah zalimleri çok iyi biliyordu. Ve onların peygamberi, toplumunun önde gelenlerine, “Bakın,” dedi, “Allah Tâlût'u size kral olarak tayin etti.” Onlar: “Biz hükümranlığa ondan daha çok layık iken ve ona fazla bir servet de verilmemişken nasıl bizim üzerimizde hüküm sahibi olabilir?” dediler. [Peygamber] “Bakın,” dedi, “Allah onu sizden daha üstün kılmış ve ona derin bilgi ve mükemmel bir beden bahşetmiştir. Ve Allah, hükümranlığı istediğine verir: zira Allah her şeyi kuşatan, her şeyi bilendir.”” (Bakara/246-247)

Kibirli itirazlar, Allah'ın (c.c) hukukunu anlamamış ya da dünyevi hevesini Allah'ın (c.c) hukukunun önünde tutmuş her bireyin klasik itirazları olagelmıştır. Talut'un komutanlığına yapılan itirazlar durumun Allah'a (c.c) havale edilmesi ile sonuçlanmıştı. Kendisine danıştıkları peygamber; şayet samimi bir şekilde savaşmayı kabul edip gayret gösterirlerse, muhafaza edemedikleri Musa (a.s) ve Harun'dan (a.s) kalan ilahi emirlerin yeniden kalplerine işleneceğini anlattı. Yani samimi olurlarsa iman, kuvvet ve cesaretle destekleneceklerdi.

“Ve Peygamberleri onlara: “Bakın, meşru hükümranlığın bir işareti olarak size içinde Rabbiniz tarafından bahşedilmiş bir iç huzuru ile Musa'nın ailesi ve Harun'un ailesinden geriye kalan, meleklerce taşınan mirasın bulunduğu bir kalp bağışlanacaktır. Eğer [gerçekten] inanıyorsanız, bunda sizin için bir işaret vardır.” dedi.” (Bakara/248)

İnsanlar samimi olup, niyetlerini temiz tutarlarsa Allah (c.c) onları tüm korku ve şüphelerinden arındıracak, kalplerine huzur ve sağlamlık verecekti. Bir zamanlar Musa

(a.s) ile İsrailoğulları arasında geçen diyaloglara benzer durumlar, İsrailoğulları ile Talut arasında da yaşandı. Allah'ın (c.c) emirlerinden kaçmak için her türlü bahaneye sarılma, sürekli bir memnuniyetsizlik ve itiraz durumu içinde olma İsrailoğulları'nın genel karakteriydi. Onlardan pek azı Allah'ın (c.c) emirlerine sarılmış, gerisi peygamberleri yalnız bırakmışlardı.

“Ve Tâlût, kuvvetleriyle yola koyulduğunda “Bakın,” dedi, “Allah sizi şimdi bir nehirle imtihan edecek: ondan içen benden olmayacak, onu tatmaktan sakınan ise benden olacaktır; ondan sadece bir avuç dolusu içen ise affa mazhar olacaktır.” Ancak, birkaçı dışında hepsi ondan [dolu dolu] içtiler. O ve ona inananlar nehri geçer geçmez ötekiler: “Câlût ve kuvvetlerine karşı [koymak için] bugün hiç gücümüz yok!” dediler. [Ama] kesin olarak Allah'a kavuşacaklarını bilenler: “Nice küçük topluluklar, Allah'ın izniyle büyük kalabalıklara üstün gelmiştir! Zira Allah, güçlülere karşı sabırlı olanlarla beraberdir.” diye cevap verdiler. Onlar Câlût ve kuvvetleriyle karşı karşıya geldiklerinde, “Ey Rabbimiz! Bize zorluklara tahammül gücü bağışla, adımlarımızı sağlam kıl ve hakikati inkâr eden bu topluma karşı bize yardım et!” diye dua ettiler. Bunun üzerine, onları Allah'ın izniyle bozguna uğrattılar, Davud da Câlût'u öldürdü; Allah ona hükümrانlık ve hikmet verdi ve istediği şeyin bilgisini öğretti. Ve eğer Allah, insanlara kendilerini başkalarına karşı savunma gücü vermeseydi yeryüzü çürüme ve yozlaşmaya maruz kalırdı: ama Allah bütün âlemlere karşı sınırsız lütuf sahibidir...” (Bakara/249-251)

Halk Talut'un komutasında birleşti. İsrailoğulları bir zamanlar Musa'ya (a.s) karşı takındıkları tavırlardan dolayı zorlu sınavlara tabi tutulmuşlardı. Bu hallerini Talut'a

karşı tekrar edince, Allah (c.c), onları yine zorlu sınavlara tabii tuttu. Bilinmelidir ki, kim Allah’a (c.c) karşı samimiyetten uzaklaşırsa, Allah (c.c) onun sınavını bir derece daha ağırlaştırır. Samimiyetten uzak olanlar için nehirde su içmeme sınavı da başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Nehrin suyundan içenler de fiziksel ve psikolojik yorgunluk meydana gelmiş ve savaşmaktan kaçmaları için bahaneleri oluşmuştu. Ayrıca bu sınav ile zorluklara karşı sabır gösterip göstermeyenler de belirlenmiş oluyordu. Nihayetinde Allah’a (c.c) karşı samimi davranan bir miktar askerle savaşa girilmiş ve Talut’un ordusunda bir asker olan Davut (a.s), düşman ordusu komutanı Calut’u öldürmüştü. Bunun üzerine Davut’a (a.s) olan ilgi artmış ve devlet başkanı yapılmıştı.

Kur’an, Muhammed’e (a.s) müşriklerin eziyetlerine karşı Davut (a.s) gibi sabırlı olmasını öğütler ve Davut (a.s) ile iki davacı arasında geçen bir olayı anlatır. Bu olay üzerinden Davut’un (a.s) devlet başkanlığı hakkında bilgi verilir.

“[Ama sen, yine,] onların söyledikleri her şeye sabırla katlan ve güçlü bir iradeye sahip bulunan kulumuz Davud’u hatırla! O, her zaman Bize yönelirdi: [ve bunun için,] her sabah ve her akşam sınırsız kudret ve egemenliğimizi anarken dağları o’na eşlik ettirirdik ve [aynı şekilde] bölük bölük kuşları da: bunlar [hep birlikte] O’na, [kendilerini yaratmış olana,] tekrar tekrar yönelirlerdi. Biz de (buna karşılık) o’nun otoritesini güçlendirmiş ve kararlarında hikmet ve basîret üzere olmasını sağlamıştık. DÂVÂCILARIN kıssasından haberin oldu mu? [Davud’un ibadet ettiği] mâbedin duvarlarına tırmanan [iki kişinin kıssasından]? Davud, onları yanında görünce telaşlanıp korktu; bunun üzerine: “Korkma!” dediler, “Biz [sadece]

iki davacıyız. Birimiz ötekinin hakkına tecavüz etti: şimdi aramızda adaletle karar ver, doğrudan ayrılma ve [ikimize] dürüstlük yolunu göster. Bu benim kardeşim: Onun doksan dokuz koyunu var, benimse [sadece] bir koyunum; buna rağmen, “onu bana ver” dedi ve bu tartışmada bana zorla dediğini yaptırdı.” [Davud] dedi ki: “Bu [adam] senin koyununu kendininkiler arasına katmayı istemekle sana haksızlık yapmış! Zaten yakınların çoğu birbirlerine aynı şeyi yaparlar, [Allah'a] inanıp doğru ve yararlı işler yapanlar hariç: böylesi de ne kadar az!” Davud, (bunları söylerken) Bizim kendisini sınıdığımızı [birden] anladı; bunun üzerine Rabbinden günahını bağışlamasını diledi, secdeye kapandı ve tevbe ederek O'na yöneldi. Biz de bu [günahı]nı bağışladık: [öteki dünyada] o'nu Bizim yakınlığımız ve menzillerin en güzeli beklemektedir. [Ve şöyle dedik:] “Ey Davud! Seni [bir Peygamber ve böylece] yeryüzündeki halifemiz kıldık: öyleyse insanlar arasında adaletle hükmet, boş arzu ve heveslere uyma, sonra onlar seni Allah yolundan saptırır: Allah yolundan sapanları ise, Hesap Günü'nü unuttuklarından dolayı şiddetli bir azap bekler!”” (Sad/17-26)

İki kişi Davut'un (a.s) odasının duvarına tırmanarak içeri girmişler ve aralarında çözülmesi istenen bir dava olduğunu dile getirmişlerdi. Davut (a.s), bir anda adamları karşısında görünce korkmuştu. Çünkü izinsiz içeri girmek, iyi niyetli insanların işi değildir, ayrıca adil bir devlet başkanı her zaman sömürücülerin suikast tehlikesi ile karşı karşıyadır. Şahıslar Davut'a (a.s) korkmamasını aralarındaki bir anlaşmazlığın karara bağlanması için geldiklerini belirtmiş ve şahıslardan biri Sad Suresi'nde geçtiği şekliyle olayı anlatmıştı. Davut (a.s), diğer şahsı dinlemeden kararını vermiş, tam bu sırada Allah (c.c) tara-

findan imtihan edildiğini düşünüp secdeye kapanarak bağışlanma talebinde bulunmuştu. Davut'un (a.s) Allah'tan (c.c) af dilemesinin iki ana sebebi olduğu düşünülür: Birincisi, yalnızca bir kişiyi dinleyerek hüküm verdiğini fark etmesi olabilir. Bir olay dışarıdan ne kadar açık görünürse görünsün, karar vermek için olayın araştırılıp açık hale getirilmesi, olay ile alakası olan herkesin dinlenmesi ve delillerinin değerlendirilmeye alınması şarttır. Kur'an Davut'un (a.s) kararını değiştirdiğini söylemediğine göre, Davut (a.s) isabetli bir yorumda bulunmuştur, ancak acele hüküm vermiş ve karar vermedeki aceleciliğinden dolayı da Allah'tan (c.c) af dilemiştir. Davut'un (a.s) Allah'tan (c.c) bağışlanma dilemesinin ikinci bir sebebi de: Davut'un (a.s) devlet başkanı olması ve ülkesinde meydana gelen böyle bir haksızlıktan duyduğu huzursuzluk olabilir. Davut (a.s), kendi yönetiminde böyle bir zulmün meydana gelmiş olmasının verdiği sıkıntı ile Allah'a (c.c) yönelmiş ve af dilemiştir. 99 Koyun Davası ile ilgili kimi kitaplarda Davut'un (a.s) karısını beğendiği bir komutanını savaşa göndererek öldürttüğü ve dul kalan karısıyla evlendiği yorumu yer alır. Söz konusu yorumu yapanlar Allah'ın (c.c) bu dava ile Davut'u (a.s) uyarmaya çalıştığını ileri sürerler. Ancak Yahudi uydurması olan bu yorum ne Kur'an'daki metinle ne de Kur'an'ın bize anlattığı Davut'un (a.s) kişiliği ve adalet duygusuyla uyur.

Tüm zamanlarda güçlüler, zayıf bırakılmışların ekmeklerine göz dikmişlerdir. İnsanların bir araya gelip toplum oluşturması ile başlayan egemenlik, sanayi toplumu ile birlikte kapitalist dünya görüşünün de etkisiyle çok daha sert bir biçimde yaşama alanı bulmuştur. Öyle ki, patronlar sahip oldukları zenginliği unutup asgari ücretle çalış-

tırdıkları, yani bir noktada ortaklık yaptıkları personelin ekmeğine el atmakta bir sakınca görmemişlerdir. İşte Davut (a.s) güçlünün zayıfı ezişini konu edinen bu dava ile ilgili kararını net bir şekilde vermekte ve olayın zulüm olduğunu belirtmektedir.

Kur'an, Davut'un (a.s) bir mahkemesinden daha söz etmektedir. Geceleyin bir koyun sürüsü bir tarlanın içine dalarak ekini mahvetmiştir. Davut (a.s) olayı karara bağlamış ve oğlu Süleyman da (a.s) karar anına tanıklık etmiştir.

“VE DAVUD ile Süleyman[ı da an]: Hani bu ikisi, bir topluluğa ait koyun sürüsünün geceleyin girip otladığı bir ekin hakkında hüküm vereceklerdi ve Biz de o'nların bu hükümlerine tanık idik ve bu olayda Süleyman'ın dâvâ konusunu [daha derinden] anlamasını sağladık; bununla birlikte, Biz her ikisine de sağlam bir muhakeme gücü ve ilim bahşetmiştik. Ve Bizim sınırsız kudret ve yüceliğimizi anarken, dağı taşı ve kuşları Davud'un çağrısına boyun eğdirdik ve Biz [dilediğimiz her şeyi] yapabilme kudretine sahibiz. Ve sizin için o'na, sizi her türlü korkuya karşı [Allah'a karşı sorumluluk bilinci giysisiyle] zırhlandıracak (üstün) bir korunma sanatı öğrettik; peki, [bütün bunlar için] şükrediyor musunuz? Kutlu ülkeye doğru o'nun buyruğuyla esip gitsin diye o zorlu rüzgârı Süleyman'ın buyruğuna [Biz verdik]; çünkü her şeyin aslını bilen Biziz. Baş eğmeyen güçlerden [de o'nun buyruğuna verdiklerimiz vardı ki] bunlar o'nun için dalgıçlık ve (bu türden) başka işler yaparlardı. Bu güçleri de gözetim altında tutan yine bizdik. ” (Enbiya/78-82)

Allah (c.c); olayın nasıl geliştiği ve Davut'un (a.s) verdiği karar hakkında herhangi bir bilgi vermemiş, işin özü-

nü oluşturan Allah'a (c.c) bağlılık ile adil hüküm verme arasındaki ilişkiye dikkati çekmiştir. İnsanlar, Allah'ı (c.c) tanıdıkları ölçüde adalete riayet ederler. Davut'un (a.s) adil oluşu, onun Allah'a (c.c) olan bağlılığının bir sonucuydu. Bu bağlılık Davut'un (a.s) çeşitli şekillerde desteklenmesini ve hayırlı bir evlat olan Süleyman (a.s) ile ödüllendirilmesini sağlamıştı.

“VE GERÇEK ŞU Kİ, Biz Davud'a da, Süleyman'a da ilim verdik; bunun için, o'nların ikisi de "Bütün övgüler, bizi inanan öteki kullarından üstün kılan Allah'a aittir!" derlerdi.”(Neml/15)

Davut (a.s) ile birlikte adil devlet düşüncesi pratiğe geçirilmiştir. Fakat İsrailoğulları Musa (a.s) ve Harun'a (a.s) karşı takındıkları tavrı tüm peygamberlere karşı takınmaya devam ettikleri gibi, Davut'a (a.s) karşı da aynı tavrı takınmışlardı. Allah'ın (c.c) emirlerini hafife almış, sömürü dünyası ile birlikte hareket etmiş ve zulme karşı mücadelede isteksiz davranmışlardı. Nihayetinde Davud (a.s) da, onlardan ikiyüzlü karakteri terk etmeyenlere lanet okumuştur. Davut'tan (a.s) sonra İsa (a.s) da İsrailoğulları ile aynı sorunu yaşayacak ve o da münafıklık belirtisi hareketleri terk etmeyenlere lanette bulunacaktı.

“HAKİKATİ inkâra şartlanmış bulunan şu İsrailoğulları [zaten] Davud'un ve Meryem oğlu İsa'nın diliyle lânetlenmişlerdir: Böyledir, çünkü onlar [Allah'a] isyan ettiler; hak ve adalet sınırlarını ihlalde ısrarcı davrandılar. Onlar birbirlerini yaptıkları iğrenç şeylerden vazgeçirmeye çalışmadılar: yaptıkları şey gerçekten ne kötü idi! [Ve şimdi] onların birçoğunun hakikati inkâr edenlerle dost olduklarını görebilirsin! İhtiraslarının onları sürüklediği şey [öyle] kötüdür [ki] Allah onlara gazap etmiştir

ve onlar azap içinde yaşayacaklardır. Çünkü eğer onlar Allah'a, kendilerine gönderilen Peygamber'e ve o'na indirilen her şeye [gerçekten] inansalardı, bu [hakikat inkâr-cı]larını dost edinmezlerdi: Ama onların çoğu sapkındır. Bütün insanlar içinde [bu ilahî kelâma] inananlara en çok düşmanlık yapanların Yahudiler ve Allah'tan başkasına ilahlık yakıştırmaya şartlanmış olanlar olduğunu kesinlikle göreceksin ve bütün insanlar içinde [bu ilahî kelâma] inananlara en çok şefkat gösterenlerin ise “Biz Hristiyanız” diyenler olduğunu göreceksin: böyledir, çünkü onlar arasında öyle keşişler ve rahipler var ki bunlar kibre kapılmamışlardır.” (Maide/78-82)

İnsanlar arasında zulüm, kibir, talan, yağma gibi şeytanî işlere Allah'ı (c.c) inkâr edenler ile Yahudiler daha fazla eğilim gösterirken, merhamet duygusu daha çok İncil bağlıları arasında görülür. Lakin günümüz Hristiyanları ne yazık ki Yahudilerin oyuncağı olmuşlar, ellerindeki incilin emirlerini bir kenara atmışlardır. Bugünün zulümleri Yahudilerin oyunu ve Hristiyanların eli ile işlenmektedir.

Davut (a.s) devlet başkanı olarak adalete dayalı bir yönetim sistemi geliştirmiş, insanlara hükmetmeye kalkmak yerine, insanlar arasındaki anlaşmazlıkları gidermeye çalışmıştı. Adaletsiz uygulamalar ile mücadele etmiş, ölümünden sonra oğlu Süleyman (a.s) devlet başkanı olmuştu. Davut (a.s), kuruluş dönemi devlet başkanı olarak, daha çok mağdurların haklarına yoğunlaşırken, ardından gelen Süleyman (a.s) refah dönemi devlet başkanı olarak ıslah edici ve düzenleyici bir uygulamayı takip etmişti.

Süleyman(a.s)

Süleyman (a.s) da aynen babası Davut (a.s) gibi sözlü ve fiziki mücadele tekniklerini, hukuk ilkelerini ve barışçıl kişiliği önemseyen adil bir devlet başkanıydı. Davut (a.s) kuruluş, Süleyman (a.s) yükseliş dönemi yöneticileri olmuşlardır diyebiliriz. Kuruluş döneminde zulmü ortadan kaldırma, mağduru hakkına yoğunlaşma ön plandayken, yükseliş döneminde zulüm bertaraf edilip, adil sistem kurulmuş, artık herkesi göz önünde bulundurup yapıcı ve onarıcı olmak daha büyük önem arz eder duruma gelmiştir. Dolayısıyla Davut (a.s) savaş ortamında zulüm ile mücadele edip, mağduru koruyup adil sistem kurarken; Süleyman (a.s) barışın hâkim olduğu bir ortamda genel durumu onarıcı bir yol izlemiştir. Süleyman (a.s) ile Davut'un (a.s) adli olaylara bakışı da bu nedenle birbirlerinden biraz farklıdır. Davut (a.s), adaleti tesis etmek için özellikle mağdur olanın zararının telafisine odaklanırken, Süleyman (a.s) olaylara çok daha geniş bir yelpazeden bakmaktadır.

“BİZ rüzgârı Süleyman[ın emrin]e verdik: sabahki hareketi bir aylık yolculuk [mesafesinde], akşamki hareketi de bir aylık [mesafede tamamlanan] rüzgârı. Ve erimiş bakır menbaını o'nun buyruğu altında akıttık; görünmeyen varlıklardan bir kısmı [da] Rablerinin izniyle o'nun için çalış[maya mecbur kılın]dılar ve hangisi emrimizden çıktıysa ona yakıcı ateşin azabını tattırırdık: o'nun için isteğine göre mâbedler, heykeller, büyük tekneler kadar [geniş] havuzlar ve sağlamca tesbit edilmiş kazanlar yaptılar. [Ve dedik ki:] “Ey Davud kavmi, [Bana karşı] şükür (duygusu) içinde çalışın ve [unutmayın ki] kullarım arasında [bile] hakkıyla şükredenler çok azdır!””(Sebe/12-13)

Süleyman'ın (a.s) kıssasında da, aynen Âdem'in (a.s) kıssasında olduğu gibi yoğun sembolik anlatımlar vardır. Süleyman'ı (a.s) okurken, bu durumun özellikle göz önünde bulundurulması gerekir. Süleyman'ın (a.s) hizmetine rüzgâr, bakır ve çalışan cinler verilmiştir. Bu araçlardan nasıl yararlanıldığını bilmiyoruz. Belki Davut'un (a.s) demirden zırh yapması gibi, Süleyman (a.s) da volkandan çıkan eriyik bakır işliyor, ulaşımda rüzgâr gücünden yararlanıyordu. Görülmeyen varlıklar ya da yabancılar anlamına gelen cinlerle bazı yapılar inşa ediyordu. Bütün bunlardan anladığımız ise Süleyman'ın (a.s) devletinde hayat standartlarının yüksek olduğudur.

“VE BİZ DAVUD'A [oğul olarak] Süleyman'ı armağan ettik; O, ne güzel bir kul[umuz oldu]! O, her zaman Bize yönelirdi. [Ve] akşama doğru soylu koşu atları önüne getirildiğinde [bile], “Ben güzel olan her şeyi severim, çünkü Rabbimi bana hatırlatır!” derdi; [atlar koşarak uzaklaşıp] gözden kayboluncaya kadar [bu sözleri tekrarladı. Daha sonra,] “Onları bana getirin!” [diye emretti] ve bacakları ile boyunlarını [şefkatle] sıvazlamaya başladı. Fakat [daha önce] Süleyman'ı tahtının üzerine bir ceset koymak suretiyle denemiştik; bunun üzerine [Bize] yönelmiş [ve] “Rabbim!” demişti, “Günahlarımı affet, bana benden sonra kimsenin ulaşamayacağı bir hükümlerlik ver; çünkü sen lütuf sahibisin!” Bunun üzerine rüzgârı o'nun emrine verdik ki o'nun direktifi ile istediği yöne doğru kolayca essin; bütün bozguncu güçleri de [o'nun hizmetine verdik], her tür yapı ustasını ve dalgıcı ve zincirlerle birbirlerine bağlanmış diğerlerini. [Ve ona dedik:] “Bu Bizim hediyemizdir, onu hiçbir hesap yapmadan başkalarına dilediğin gibi vermek yahut elinde tutman sana kalmıştır!” Kuşkusuz o'nu [öteki dünyada] Bi-

zim yakınlığımız ve menzillerin en güzeli beklemektedir.”
(Sad/30-40)

Kur'an'ın geneli göz önünde bulundurulduğunda iki tür devlet gücü karşımıza çıkar. Bunlar, Firavun'un ve Süleyman'ın (a.s) devlet güçleridir. Firavun, iktidarı ile kibirlenmiş, kendini halkın sahibi olarak görmüş ve zulme dayalı bir sistem kurmuştu. Süleyman'da (a.s) ise gücün her anında Allah (c.c) var olmuştur. Süleyman (a.s), atları seven biriydi, ama atları severken bile kendisine Allah'ı (c.c) hatırlattıkları ve şükretmesine vesile oldukları için atları sevdiğini söylerdi. Hem Firavun hem de Süleyman (a.s) devletlerini daha güçlü hale getirmek için gayret etmişlerdi, ama devletlerinin yapıları tamamen birbirine zıttır. Firavun, nicele yönelip zenginlik peşinde koşarken, Süleyman'ın (a.s) Allah'tan (c.c), hiç kimseye verilmemiş bir hükümlanlık talebinde bulunması nitelik içerikli bir talepti. Yani Süleyman (a.s) çok fazla gücünün olmasından ziyade, nitelikli bir güce sahip olmayı talep etmişti. Örneğin, hayvanların dilini anlaması ona verilen hükümlanlıktan bir parçaydı. Süleyman'ın (a.s) istediği dünya malı değil, ilim ve hikmetti. Allah (c.c), isyan edip bozgunculuk yaptığı için tutuklanan ve zincirlere vurulan şeytani karaktere sahip kimseleri, denizcilik ile uğraşıp dalgıçlık yapanları, inşaat işleri ile uğraşanları da Süleyman'ın (a.s) emrine vermiş; Süleyman (a.s) bunların işgücünden faydalanmıştı.

Her peygamberi değişik şekillerde imtihan eden Allah (c.c); Süleyman'ı (a.s) da tahtının üzerine bir ceset bırakarak imtihan etmişti. Kimi düşünürlerce ceset kelimesi ile yönetimin zayıflaması ya da ağır hastalık kastedilmiştir, yorumları yapılmış olsa da, bu imtihanın nasıl olduğunu ve cesedin neyi sembolize ettiğini bilmiyoruz. Bildiğimiz

şey Süleyman'ın (a.s) imtihan karşısında herhangi bir değişikliğe uğramadan Allah'a (c.c) yönelmeye devam etmiş olmasıdır.

Davud'u (a.s) anlatırken de değindiğimiz gibi, Davud (a.s) ile birlikte oğlu Süleyman'a (a.s) da geniş bir ilim ve adil hüküm verme yeteneği verilmişti. Bu ikramlar onların söz ve eylemlerinde Allah'ın (c.c) hukukundan ayrılmamaları sebebiyledir.

“Ve [bu bakımdan] Süleyman Davud'un [gerçek] varisi idi; öyle ki, o şöyle derdi: “Ey insanlar! Bize kuşların dili öğretildi; [güzel ve iyi] şeylerin hepsinden [cömertçe] bahşedildi; bu [bize Allah'ın] apaçık bir lütfudur!” İşte [bir gün] görünmeyen varlıklardan, insanlardan ve kuşlardan oluşan ordusu Süleyman'ın önünde bir araya getirilmiş ve sonra düzenli sıralar halinde yola çıkarılmıştı; (Nitekim) karınca[larla dolu bir] vadiye geldiklerinde, karıncalardan biri: “Ey karıncalar!” diye bağırdı, “Hemen yuvalarınıza girin ki Süleyman ve ordusu, farkında olmadan sizi ezip geçmesin!” [Süleyman temsildeki karıncanın] bu sözüne neşeyle güldü ve “Ey Rabbim!” dedi, “İçimde öyle düşünceler uyandır ki, bana ve ana-babama bahsettiğin nimetler için sana hep şükreden biri olayım ve hep Senin hoşnut olacağın dürüst ve erdemli işler yapıyor olayım ve beni, rahmetinle, dürüst ve erdemli kulların arasına sok!”” (Neml/16-19)

Süleyman (a.s), disiplinli bir devlet başkanıydı. O'nun disiplini krallarınki gibi zorbalığa değil, işlerinde geliş güzel hareket etmek yerine plana ve programa dayanmaktaydı. Süleyman (a.s), hayvanların dilinden anlama ve özellikle kuşlarla iletişime geçebilme yeteneğine sahipti. Kendisine bu yetenekleri veren Allah'a (c.c) sürekli şük-

retmekteydi. Hiçbir zaman gücünü, yeteneğini, yaptığı icatları kendinden bilmemiş, her başarının Allah'ın (c.c) ihsanı olduğunu dile getirmiştir ki, bu yaklaşım büyüklük psikolojisine kapılmış insanlarda görülmez. Karınca vadi-sinden geçişte hayvanlara zarar vermemesini sağlayan Allah'tan (c.c) iyi işleri kendisi için kolaylaştırmasını istemişti. Bu tür davranışlar zorba krallarda görülmeyen faziletlerdir. Süleyman (a.s) bir kral değildi, o devlet başkanlığı görevini yürüten bir Allah (c.c) kulu oluşunun bilincinde olup, sürekli Allah'a (c.c) yönelen biriydi. Kur'an'da Süleyman'ın (a.s) hayatından bir parçayı oluşturan ve hüthüt kuşunun ortadan kaybolması ile başlayıp Sebe kraliçesinin Allah'a (c.c) iman etmesine kadar giden bir bölüm bulunmaktadır.

“Ve [bir gün] kuşlar arasında göz gezdirirken: “Hüt-hütü niçin göremiyorum?” dedi, “Yoksa kayıplara mı karıştı? [Eğer böyleyse,] karşıma inandırıcı bir mazeretle çıkmadığı takdirde, onu ya şiddetli bir cezayla cezalandıracağım ya da boynunu uçuracağım!” Fakat hüthüt çok sürmeden çıkageldi ve: “Ben senin henüz bilmediğin bir şeyi öğrendim ve sana Sebe hakkında doğru bir haber getirdim” dedi. “Oranın halkına bir kadının hükmettiğini gördüm; (öyle bir kadın ki,) kendisine [iyi ve güzel] şeylerin hepsinden [cömertçe] verilmiş; güçlü de bir yönetimi var. (Ne var ki,) onu da, halkını da, Allah'ı bırakıp güneşe tapındıklarını gördüm; Şeytan onlara bu yaptıklarını güzel ve iyi gösterip kendilerini Allah'ın yolundan çevirmiş ve onlar da bu yüzden doğru yolu bulamıyorlar: Allah'ın huzurunda yere kapanmaktan kaçınmaları gerek[tiğine] inanıyorlar; (oysa fark etmiş olmaları gerekirdi ki) göklerde ve yerde saklı olan ne varsa ortaya çıkaran; gizli tuttuğunuzu da, açığa vurduğunuzu da bütün gerçeğiyle

bilen O'dur; (Ve) en yüce hükümlerinin, arşın Sahibi olan Allah'tan başka tanrı yoktur." [Süleyman]: "Doğru mu söylüyorsun, yoksa yalancılardan biri misin, bunu göreceğiz!" dedi, "Al bu mektubumu onlara götür; sonra bir kenara çekilip onları kendi hallerine bırak ve bak bakalım, nasıl bir sonuca varacaklar." [Sebe Melikesi Süleyman'ın mektubunu alınca,] "Siz ey soylular!" dedi, "Bana çok önemli bir mektup gönderildi. Mektup Süleyman'dan geliyor ve çok acıyıp esirgeyen sınırsız rahmet sahibi Allah adına yazılmış[Mektupta Allah şöyle diyor:] "Sakın Bana karşı büyüklük taslamayın; kendi isteğinizle boyun eğerek Bana gelin! Siz ey soylular!" diye ekledi "Yüz yüze geldiğim bu meselede görüşünüz nedir, bana söyleyin; siz görüşlerinizi bana açıklamadan benim [kesin] bir karara varmam mümkün değil." (Seçkinler:) "Güçlü olduğumuza ve savaşta yıldırıcı bir cesaret ve maharet sahibi olduğumuza (güven), emir senindir; öyleyse artık vereceğin emri sen düşün" diye cevap verdiler. (Melike:) "Gerçek şu ki, krallar bir ülkeye girdiklerinde orayı târümâr ederler; oranın soylu ve onurlu insanlarını aşağılarlar. İstilacıların davranış tarzı [her zaman] böyledir. Bunun içindir ki, bu [mektup sahiplerine] bir hediye gönderecek ve elçilerin nasıl bir tepkiyle döneceklerini bekleyeceğim." [Sebe Melikesi'nin elçileri] Süleyman'a geldiklerinde [Süleyman:] "Benim servetime servet mi katmak istiyorsunuz? Oysa Allah'ın bana bahsettiği şey size bahsettiği her şeyden çok daha hayırlıdır! Öyleyse, sizin bu hediyeniz [ancak] sizi[n gibi insanları] sevindirir." [Şimdi seni gönderenlere] dön! Çünkü [Allah diyor ki:] "Şüphesiz, karşı duramayacakları güçlerle onların üzerine yürüyecek ve onları, küçük düşürülmüş olarak [o ülkeden] mutlaka çıkaracağız!" [OLAYLARIN gidişi içinde Süleyman Sebe Melikesi'nin kendisine geleceğini öğre-

nince, çevresindekilere:] “Siz ey seçkin görevliler!” dedi, “Hanginiz bana [Sebe Melikesi'nin] tahtını, daha o ve ona bağlı olanlar Allah'a yürekten boyun eğmiş kimseler olarak bana çıkıp gelmeden önce buraya getirebilir?” [Süleyman'a bağlı] görünmeyen varlıklar içinden gözüpek biri: “Daha oturduğun yerden kalkmadan onu sana getirebilirim, çünkü ben bu konuda gerçekten güvenilir bir güce sahibim!” dedi. (Buna karşılık) vahiyle bilgilendirilmiş olan kişi: “Bana kalırsa” dedi, “ben onu, göz açıp kapayıncaya kadar sana getireceğim!” Ve onu gerçekten önünde görünce, “Benim şükür mü edeceğim yoksa nankörlük mü göstereceğim konusunda beni denemek üzere Rabbimin bahsettiği lütf[un bir belirtisi,] bu! Bununla birlikte [Allah'a] şükreden kişi, yalnızca kendi iyiliği için şükretmiş olur; nankörlük yapan kişi ise, [bilsin ki,] Rabbim hem sınırsız cömert hem de mutlak manada kendine yeterlidir!” [Ve] sözlerine şöyle devam etti: “(Şimdi) onun tahtını tanımaz hale sokun; bakalım, kendi başına doğru yolu bulacak mı, yoksa doğru yolu bulamayan kimselerden mi olacak.” Ve böylece, [Süleyman'ın yanına gelince] ona: “Senin tahtın böyle miydi?” diye soruldu. [Sebe Melikesi:] “Sanki bunun gibiydi!” dedi. [Süleyman, bunun üzerine, yanındakilere:] “[İlahî] bilgi ondan önce bize verilmiş olduğu ve bizim de [başından beri] Allah'a yürekten boyun eğen kimseler olduğumuz halde, [Melike'nin, bizim kendisine bu yolda herhangi bir yardımımız olmadan, kendiliğinden hakka ulaştığını] [ve daha önce] Allah'ı bırakıp da tapınageldiği şeylerin kendisini [doğru yoldan] uzaklaştırmış olduğu, üstelik hakkı inkâr eden bir toplumun üyesi olduğu halde, [sonunda doğru yolu bulduğunu görüyoruz]” dedi. [Az sonra] ona: “Girin bu saraya!” dendi. Fakat sarayı görünce, (önünde) engin-duru bir su (var) sandı ve eteğini yukarı çekti. [Süley-

man:] “Bu, zemini camla döşenmiş bir saraydır!” dedi. [Sebe Melikesi:] “Rabbim!” dedi, “[Senden başkasına kulluk etmekle] ben kendime yazık etmişim; fakat [şimdi] Süleyman’la beraber âlemlerin Rabbi olan Allah’a yürekten boyun eğiyorum!”” (Neml/20-44)

Süleyman’ın (a.s) ordusunda yer alan hüthüt kuşu ortadan kaybolmuştu ve hiç kimse ondan haberdar değildi. Hüthüt kendi başına hareket edip disiplini bozduğu için cezayı hak etmiş gibi görünmekteydi. Ancak Süleyman (a.s) disiplini bozan ordu üyelerini sorgusuz sualsiz cezalandırmak yerine, mazeretlerini dinledikten sonra onları yargılamaya geçmekteydi. Herkes hüthütün izinsiz bir şekilde ortadan kayboluşunun geçerli bir mazereti olup olmadığı merakla beklemeye koyulmuştu. Nihayet hüthüt kuşu, ordugâha gelmiş ve Allah’ın (c.c) hukukuna tabi olmayan bir yer bulduğu iddiasında bulunmuştu. İddiasına göre bir Melike tarafından yönetilen bu memleketin haklı güneşe tapmaktaydı. Allah’ın (c.c) yüce arşın sahibi olduğunu söyleyen hüthüt, sanki Süleyman’a (a.s), Allah’ın (c.c) gücünü düşünmesi ve yargılama yaparken acele etmemesi hatırlatmasında bulunuyordu. Süleyman (a.s) ise, anlatılanları önce teyit ettirmiş, sonra söz konusu yerin yöneticisi ile iletişime geçip, onu Allah’a (c.c) kulluk etmeye davet etmişti. Davet Süleyman (a.s) tarafından, Allah (c.c) adına yazılmış bir mektupla yapılmıştı. Melike mektubu aldıktan sonra olayı danışmanları ile paylaşmış, danışmanlar savaşçı bir millet olduklarını ileri sürerek savaştan yana tavır takınmışlardı. Ancak Melike işgal edilen ülkelerin nasıl harabeye döndüğünün farkındaydı. Hem Süleyman’ın (a.s) nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu anlamak hem de olayı görüşerek yumuşaklıkla halletme yolu bulabilmek amacı ile elçilerini bazı hediyelerle Sü-

leyman'a (a.s) göndermişti. Elçilerin getirecekleri cevaba göre savaş konusu karara bağlanacaktı.

Elçiler, Süleyman'ın (a.s) huzuruna çıktıklarında, Süleyman'ın (a.s) gönderilen hediyelere itibar etmediğini gördüler. Süleyman'ın (a.s) amacı maddiyat değildi, düşünsel bozuklukları düzeltmek ve adil olmayan hukuki uygulamaları ortadan kaldırmaktı. Yani, Allah'ın (c.c) insanları davet ettiği yolu tanıtmak ve insanları Allah'ın (c.c) hukuku kapsamına almaktı. Amacını elçilere açıklayan Süleyman (a.s), Melike'den olumlu karşılık bulmuş ve Melike, Süleyman'ı(a.s) ziyaret etmeye karar vermişti. Melike'nin ziyaret kararını öğrenen Süleyman (a.s), bazı işaretlerle dünya malının ilim ve hikmet karşısındaki değersizliğini kraliçeye göstermek istedi. Bu amaçla Melike'nin tahtını getirtti ya da çok kısa süre içinde onun tahtına benzer bir taht yaptırdı, bir de köşk inşa ettirdi. Süleyman'ın (a.s) amacı bütün bu güç ve zenginliğin Allah'ın (c.c) dostluğu karşısındaki değersizliğini ortaya koymaktı. Nihayetinde Melike, gördükleri karşısında hakikatin dünya malında değil, Allah'a (c.c) kul olmakta olduğunu kavramış ve Allah'tan (c.c) uzakta geçirdiği zamana hayıflanmıştı. Melike'nin, Allah'ın (c.c) hukukuna tabi olması ile birlikte Sebe halkı daha adil bir yaşam sürmeye başlamıştı. Ancak Kur'an'da anlatıldığı şekliyle sonraki nesiller yavaş yavaş kibirlenip şımarmış ve Allah'ın (c.c) hukukunu yavaş yavaş terk etmişlerdi.

“[Süleyman da ölümü elbet tadacaktı; fakat] Biz o'nun ölümüne hükmettiğimiz zaman, asâsını kemiren kurttan başka öldüğünü gösteren bir işaret yoktu. Ve Süleyman devrilince açıkça ortaya çıktı ki, [o'nun emrindeki] görünmeyen varlıklar, kavrayışlarının ötesindeki gerçekliği

bilmiş olsalardı o aşağılayıcı [hizmetçilik] azabı içinde [sıkıntıyla] yaşamaya devam etmezlerdi.” (Sebe/14)

Süleyman (a.s), değneğine dayalı bir şekilde durmuş çalışmaları denetliyordu. Bu esnada vefat etmişti. Bir kurtçuk değneğini kemirip Süleyman'ın (a.s) bedeni yere düşene kadar çalışanların hiçbiri onun öldüğünü anlamamıştı. Şayet öldüğünü biliyor olsalardı, isyana yönelir, bozgunculuk yapmaya kalkışarlardı. Dolayısıyla Allah (c.c) hiç kimsenin gaybi bilemeyeceği hakikatini böylece ortaya koymakta ve gayb ilminin yalnızca Allah'ın (c.c) katında olduğunu hatırlatmaktadır. Süleyman'ın (a.s) ölümü üzerinden bir ders daha veren Allah (c.c), dünya hayatının basitliği, geçiciliği ve önemsizliğine de göndermede bulunmuştur.

“SEBE' halkı, [çekici güzellikler içindeki] yurtlarında [Allah'ın rahmetinin] bir işaretine sahiptiler; sağa ve sola doğru uzanan iki [geniş] bahçe, [onlara sanki şu çağrışı yapıyordu:] “Rabbinizin size bahsettiği rızıktan yiyin ve O'na şükredin: ne güzel topraklar ve ne bağışlayıcı bir Rab!” Ama onlar [Bizden] yüz çevirip uzaklaştılar ve bu yüzden barajlarını yıkıp geçen, sahip oldukları [son derece verimli] iki bahçeyi sadece böğürtlen, ılgın ve birkaç tane [yabani] sedir ağacından ibaret (virane) bir bahçeye çeviren bir sel gönderdik: hakikati inkâr etmelerinden dolayı onları işte böyle cezalandırdık. Biz, nankörlük yapanlardan başkasını hiç cezalandırır mıyız? Biz, [o toplumun çöküşünden önce,] kutsadığımız şehirler ile onlar arasına birbirlerinin görüş mesafesinde bulunan [birçok] kasaba yerleştirdik ve böylece [onlar için] seyahati kolaylaştırdık [ve adeta] “Bu [topraklarda] hem geceleri hem de gündüzleri güven içinde seyahat edin!” [dedik]. Buna rağmen onlar, “Rabbimiz seyahat menzillerimiz arasın-

daki mesafeyi uzattı!” dediler. Ve böylece kendi kendilerine zulmetmiş oldular. Biz de bunun üzerine onları [geçmişin] efsane[lerinden biri]si haline döndürdük ve dar-madağın ettik. Kuşkusuz bunda, sıkıntılara göğüs geren ve [Allah'a] gönülden şükredenler için alınacak dersler vardır. Doğrusu İblis, onlar hakkında doğru söylemişti: çünkü [içlerindeki] bazı müminler hariç, tümü o[nun çağrısı]na uydular. Hâlbuki (İblis'in) onlar üzerinde hiçbir zorlayıcı gücü yoktu: [zaten İblis'e insanları baştan çıkarma izni vermişsek,] ahiretin varlığına [gerçekten] inananları ona şüphe ile bakanlardan kesin bir şekilde ayırt etmek için [vermişizdir]: çünkü Rabbin her şeyi görüp gözetendir.” (Sebe/15-21)

Sebe halkı Süleyman'a (a.s) tabi olduktan sonra bolluk ve refah içinde yaşamaya devam etmişti. Onlardan istenen Allah'ın (c.c) hukukunu terk etmemeleriydi, Süleyman'ın (a.s) vefatından sonra içinde bulundukları yüksek hayat standartlarının da etkisiyle kibirlenmişler, sınırları ihlal edip, yavaş yavaş Allah'ın (c.c) hukukundan uzaklaşmışlardı. Allah (c.c) da nankörlüklerinden dolayı onları cezalandırdı. Verimli topraklarını sel bastı, çorak arazilere döndürdü. Vatanlarında güven içinde yolculuk yapabiliyorken, şımarık istekleri, güvensizlikte kalmaları ile sonuçlandı. Pek azı dışında şeytana uydular ve kendilerine yazık ettiler. Bu noktada Allah (c.c), özellikle Şeytan'ın insan üzerinde yaptırım gücünün olmadığını da hatırlatmaktadır. Şeytan insana yalnızca vesvese verebilir. Lakin eylemler insanın kendi iradesi ile gerçekleşirler. Böylece iyi eylemlerde bulunanalar ile zalimler birbirinden ayrılmış olurlar.

Süleyman'ın (a.s) hayvanlarla iletişime geçebilmesi Yahudilerin onu büyücülükle anmalarına yol açmıştır.

Yahudiler, Süleyman'ın (a.s) büyü ile hayvanları emri altında tuttuğunu ileri sürmüşler, Süleyman'ın (a.s) gücünü büyüünün gücüne bağlamışlardı. Bu söylentilere Allah (c.c) Bakara Suresi'nde cevap vermiştir.

“ve [onun yerine] Süleyman'ın hükümdarlığı sırasında şeytanca niyetler taşıyan kimselerin telkin edegeldiklerine uyarlar. Hakikati inkâr eden Süleyman değildi, ama o şeytanca niyetler taşıyan kişiler halka sihir öğreterek hakikati inkâr ettiler -ve onlar, Babil'deki iki melek Hârût ve Mârût vasıtasıyla ihdas edilene [uyarlar]- gerçi bu ikili, öncelikle, “Biz sadece ayartıcılarız: sakın [Allah'ın vahyettiği] hakikati inkâra yeltenmeyin!” şeklinde uyarıda bulunmadan hiç kimseye onu öğretmediler. Ve onlar, bu ikiliden, karı koca arasında nasıl huzursuzluk çıkarılacağını öğreniyorlardı; ancak Allah'ın izni olmadan onunla hiç kimseye zarar veremedikleri gibi sadece kendilerine zarar veren ve hiçbir faydası olmayan bir bilgi ediniyorlardı; oysa onlar, bu [bilgiyi] edinenin ahiret hayatının güzelliğinden nasipsiz kalacağını iyi biliyorlardı. Doğrusu, karşılığında ruhlarını elden çıkardıkları o [sanat] ne kötüdür, keşke bunu bilselerdi! Eğer inansalar ve O'na karşı sorumluluklarının bilincinde olsalardı, doğrusu, Allah'ın mükâfatı onlara iyilik getirecekti; keşke bunu bilselerdi!” (Bakara/102-103)

Allah (c.c), Süleyman'ı (a.s) büyücülükle ananları Şeytan olarak, büyü yapanı ve büyücülük öğreteni de kâfir olarak nitelemektedir. Ayetlerden anladığımıza göre Babil'de Harut ve Marut adında iki melek kötü işlerde kullanılmaları şartıyla insanlara bazı ilimler öğretmekteydiler. Öğrendikleri bu ilimleri karı koca arasını ayırmak gibi kötü işlerde kullananlarda olmuştu. Allah (c.c), kötü niyetli bu kişilerden benliklerini satanlar olarak söz etmekte

ve ahiretlerinin de çok fena olacağını bildirmektedir. Muhtemelen Harut ve Marut'un öğrettikleri ilimler psikoloji, siyaset, sosyoloji, farmakoloji, belki antropoloji vb. ilimlerdi. Bu ilimler kullanım amaçlarına göre hem faydalı hem de zararlı olabilirler. Örneğin, psikolojik telkinlerle bir insanın ruh sağlığı ile oynanabilir ya da antropoloji ile düşmanlıklar çıkarılabilir. Siyasi söylemlerle insanlar birbirlerine düşürülebilir, hatta katil bile olabilirler. İlaç görünümlü şekerlerin ilaç olarak tanıtılıp plasebo etkisi yapmaları gibi, insanlar çeşitli şekillerde bazı düşüncelere bağlanabilir ve farklı tercihlerde bulunmaya zorlanabilirler. Futbol kulüpleri gibi hakikatte hiçbir anlam ifade etmeyen oluşumlarla insanlar yalancı gerçeklere yönlendirilebilirler. Rahatsızlıkları kendisine büyü yapılanın, kendini telkinlere kaptırması oluşturur. Daha açık şekli ile büyü, sahip olunan ilimlerin kötüye kullanılması durumudur. Sahip olduğu ilmi kötüye kullananda Allah'ın (c.c) azabına uğrayacaktır.

İlyas (a.s)

“ve Zekeriya'ya, Yahya'ya, İsa'ya ve İlyas[a da peygamberlik bağışladık]: onların hepsi dürüst ve erdemli kimselerdi.” (Enam/85)

İlyas (a.s) adının birlikte anıldığı Zekeriya (a.s), Yahya (a.s) ve İsa (a.s) dini ilkeleri çıkarları doğrultusunda deforme etmeye niyetli din adamları ve zorba idarecilerle mücadele etmişlerdir. Merhametten kopmuş, maddiyatın içine batmış, din adamlarının elinde oyuncak olmuş bir topluma, ahlak dersleri vermişler, halkı merhametli olmaya, insan onurunu korumaya ve Allah'ın (c.c) hukukuna çağırmışlardı. Hepsinin ortak yönü zorba hukukları dini kılıflarla masumlaştırıp insanlara direten egemen sınıf ile

mücadele etmek olmuştı. Onlar, kendilerini iyiliğe, güzelliğe ve doğruluğa adanmış kimselerdi.

“KUŞKUSUZ, İlyas [da] elçilerimizden biriydi ve kavmine şöyle seslenmişti: “Allah'a karşı sorumluluğunuzu idrak etmez misiniz? Bal'e yalvarıp sanatkârların en güzelini, [Allah'ı] bırakır mısınız, Allah'ı, sizin ve evvelki atalarınızın Rabbini?” Fakat onlar (İlyas'ı) yalanladılar: bu nedenle [Hesap Günü] kesinlikle yargılanacaklardır, yalnız Allah'ın halis kulları hariç ve o'nun sonraki nesiller arasında yaşayıp anılmasını sağladık: “İlyas'a ve o'nun yolundan gidenlere selâm olsun!” İyileri işte böyle ödüllendiririz, çünkü o, gerçekten inanmış kullarımızdan biriydi!” (Saffat/123-132)

İnsanoğlu, hayatını egemenlere göre şekillendirmeye eğilimlidir. Egemenlerin hata yapamayacakları ön kabulü akletmenin önünü keser ve efendilerin hukukunu beğenmeyenin sapık ilan edilmesine sebep olur. Ancak bizden istenen hayatı yalnızca Allah'ın (c.c) emirlerine göre tasarlamlamamızdır. Allah'ın (c.c) hukukunu terk edip efendilerin hukukuna yücelik atfeden İlyas'ın (a.s) toplumu, Bal denen bir puta tapmaktaydı. Bal karşı konulamaz bir kudrete sahip, varlığın yegâne rabbi olarak görülmüyordu. Bu uyduruk tanrının hoşnutluğunu kazanmak isteyenler, egemenlerin isteklerine boyun eğmekte, maddiyatın kulu olmuş olan egemenler de çıkarlarının zedelenmemesi adına sömürdükleri kalabalıklarla birlikte Bal putunun önünde eğilmekteydiler. İlyas (a.s), halka hukukların en güzeli olan Allah'ın (c.c) hukukuna sarılıp sömürü sistemi ile mücadele etmelerini tebliğ etmiş, ancak olumlu karşılık bulmamıştı. İlyas'ı(a.s) yalanlayanlar bir gün Allah'ın (c.c) huzuruna çıkarılıp yapıp ettiklerinin hesabını verecekken, İlyas (a.s); mücadelesinin, çektiği sıkıntıların ve

Allah'a (c.c) gönülden bağlılığının karşılığını isminin dünyada ve ahrette hayırla anılması ve Allah'ın (c.c) özel selamı ile onurlandırılarak almıştır.

Toplumumuzda İlyas (a.s) ile Hızır'ın belli zamanlarda buluştuğuna dair asılsız bir kabul vardır. Bu kabulün Kur'an ile alakası yoktur. Hıdırellez adı ile anılan bu kabul herhangi bir İslami değer taşımaz, dini değerlerle manevi hava verilmiş bir gelenekten ibarettir. Yine İlyas'ın (a.s) gökten gelen ateşten bir ata binip havalandığı ve göğe yükselirken hırkasını Elyesa'ya (a.s) atarak onu, yerine vekil bıraktığı şeklindeki hikâyelerin de İslam ile bir alakası yoktur. Bu tür anlatılar eski dinlerin din adamları tarafından söylenegelmiş şeylerdir.

Elyesa (a.s)

Elyesa'nın (a.s) ismi, İsmail'i (a.s) anlatırken değindiğimiz Sad-48 ayeti ile Lut'u (a.s) anlatırken değindiğimiz Enam-86 ayetinde geçmektedir. Allah (c.c), Elyesa'nın (a.s) iyilerden, hayırlı bir kişilik olduğunu ve Elyesa'yı (a.s) âlemlere üstün kıldığını söylemektedir. İyilerden olmak, dünyevi bir çıkar gözetmeden başkasının hayatını kolaylaştıracak eylemlerde bulunmakla mümkündür. Toplum iyilik kavramını günlük uğraşılara indirgemeye alıştığı için, iyilerden olmayı da günlük uğraşılarda sınırlamaya alışmıştır. Örneğin, yoldaki sıkıntı verici şeyleri kaldırmak, çocukları sevindirmek, borçluya yardımcı olmak vs. günümüz toplumunun iyilik sınırlarını belirlerler. Ancak böyle sınırlı bir tanım, Allah'ın (c.c), Elyesa (a.s) ile birlikte andığı iyilik kavramını tam olarak karşılamaz. Elyesa (a.s); günlük uğraşılardan çok ötesinde zulme karşı çıkması, zalim ile mücadele etmesi ve mağdurun hakkı için ayağa kalkması sebebi ile iyilerden sayılmıştır. Dolayısıy-

la iyilerin yaşadığı topraklarda mazlumların sahipsiz bir şekilde kendi hallerine terk edilmemiş olmaları beklenir.

Yine Elyesa'nın (a.s) birlikte anıldığı diğer peygamberlere baktığımızda İsmail'in (a.s) yaşadığı memleketi güvenli bir mekân haline getirdiğini, Lut'un (a.s) cinsel sapmalara kapılacak kadar zorba bir toplumla mücadele ettiğini ve Yunus'un (a.s) da toplumu tarafından bunaltıldığı için toplumunu terk ettiğini, ancak yeniden mücadeleye geri dönüş yapan bir peygamber olduğunu biliyoruz.

Dolayısıyla âlemlere üstün olmak güven duyulan bir insan olmaya, adaletle hükmetmeye, sınırları aşmamaya, ümitsizliğe kapılmayıp zalimlere karşı sonuna kadar mücadeleye devam etmeye ve samimiyetle Allah'a (c.c) yönelmeye bağlıdır.

Zülkifl (a.s)

Zülkifl'in (a.s) ismi, İsmail'i (a.s) anlatırken değindiğimiz Sad-48 ayeti ile İdris'i (a.s) anlatırken değindiğimiz Enbiya-85,86 ayetlerinde geçmektedir. Lakin mealinden faydalandığımız Muhammed Esed, "Zülkifl" sözcüğünü, "Kendini Allah'a (c.c) adayan" olarak almakta ve bu kelime ile tüm peygamberlerin ortak bir özelliğine değindiğini söylemektedir. Esed'e göre elimizde "Zülkifl" sözcüğünün özel isim olarak kabul edilmesini gerektirecek herhangi bir veri yoktur. Bu değerlendirmeye karşın birçok müfessir ve Seyyid Kutup, "Zülkifl" sözcüğünü bir peygamber ismi olarak anlamaktadır. Biz de "Zülkifl" kelimesini özel isim olarak kabul edip, peygamber Zülkifl'i (a.s) inceleyeceğiz.

Allah (c.c), Zülkifl'in (a.s) sabırlı ve hayırlı bir kişilik olduğunu ve rahmetinin Zülkifl'i (a.s) kuşattığını söyle-

mektedir. Elyesa'yı (a.s) anlatırken iyilik kavramından öncelikle zulme karşı çıkışın kastedildiğini söylemiştik. Yine İsmail'in (a.s) yaşadığı memleketi güvenli bir mekân haline getirdiğini, İdris'in (a.s) de doğru sözlü, erdemli bir kişilik olduğunu öğrenmiştik. Zülkifl'i (a.s) takip ederken yine aynı özelliklerle karşılaşmaktayız. Aslında bu özellikler tüm peygamberlerin kişiliğinde göreceğimiz hayırlı insanların özellikleridirler. Dolayısıyla peygamber öğrencileri için de vazgeçilmesi ya da hafife alınması imkânsız değerlerdirler. Hiddetli, öfke ile yerinden kalkan, kızıp bağırarak insanları düzgün iletişim kuramazlar, organizasyon yapamazlar ve belli bir plan program dâhilinde hareket edemezler. Sabırsız insanlar zulme karşı nitelikli bir mücadeleye girişemezler, sıkıntılara direnç gösteremezler. Doğru sözlü, sabırlı, erdemli, salih amel sahibi olmak İslami kişiliğin önemli nirengileridirler. Zülkifl (a.s) bu ilkelere sahip, Allah'ın (c.c) övgüsü ile onurlandırılmış bir özgürlük öğretmenidir.

Yunus (a.s)

Yunus'un (a.s) toplumu da diğer zalim toplumlar gibi sömürü üzerine bina edilmiş bir yapıya sahipti. Zaten toplumların zulme olan hevesleri peygamber ihtiyacını doğurmuştur. Peygamberler toplumdaki sömürü düzeni ve zulüm sistemi ile mücadele etmiş, dünyayı herkes için yaşanabilir bir hale getirmeye çalışmışlar, bazen başarıya ulaşabilmiş, bazen de ulaşamamışlardır. Ancak her iki durumda da tebliğ süreci ağır psikolojik, ekonomik ve politik yaptırımlarla engellenmeye çalışılmıştır. Lakin Yunus'un (a.s) durumu diğer peygamberlerin durumundan biraz farklıdır. O sonucu bekleyemeden görev yerini terk edecek kadar bunaltılmıştır.

“VE O BALIK olayının kahramanı[nı da an]; hani, o gücümüzün kendisine ulaşamayacağını sanarak öfkeyle çıkıp gitmişti! Ama sonra [düştüğü bunalımın] derin karanlığı içinde: “Senden başka tanrı yok! Sınırsız kudret ve yüceliğinle Sen her şeyin üstündesin: doğrusu ben gerçekten büyük bir haksızlık yaptım!” diye seslenmişti. Bunun üzerine, Biz de o'nun bu yakarışına karşılık vermiş ve o'nu düştüğü bunalımdan, sıkıntıdan kurtarmıştık. İnananları Biz işte böyle kurtarıyoruz.” (Enbiya/87-88)

Yunus (a.s), gerekli açıklamaları ve uyarıları yaptıktan sonra toplumun gidişatında bir değişiklik olmadığını gözlemlemişti. Artık herhangi bir olumlu gelişme olamayacağına kanaat getirerek ve içine düştüğü psikolojik yıkılışında etkisi ile görev bölgesini terk etmişti. Fakat Allah (c.c), ona görevinin bittiğine dair bir vahiy de bulunmamıştı. Bu izinsiz eylem tıpkı Âdem'in (a.s) yasak meyveye el uzatması gibi bir hataydı. Yunus (a.s), deniz yolu ile başka bir memlekete doğru yolculuk yaparken bir sıkıntı meydana gelmiş ve gemidekilerden birinin denize atılmasına karar verilmişti. Atılacak kişiyi belirlemek için kura çekilmiş, kura Yunus'a (a.s) isabet edince Yunus (a.s) denize atılmış ve bir balık tarafından yutulmuştu. Yunus (a.s), balığın, gecenin, denizin ve içine düştüğü derin bunalımın karanlığı içinde nasıl bir hata yaptığının farkına varmıştı. Yaptığı dua ile hata yaptığını kabul etmiş ve Allah'tan (c.c) yardım istemişti. Allah (c.c) duasını kabul ederek balığın, Yunus'u (a.s) kıyıya kusmasını sağlamıştı.

“ŞÜPHESİZ, Yunus da elçilerimizden biriydi, kaçak bir köle gibi, yüklü bir gemiye (binip) kaçmıştı. Ve sonra kura çekilmiş, o, (kurada) kaybedenlerden olmuştu; [sonra o'nu denize atmışlar ve] denizde büyük balık tarafından yutulmuştu, çünkü kınananlardan biriydi. Eğer o, [en

derin bunalım anlarında bile] Allah'ın sınırsız şanını yüceltenlerden olmasaydı, herkesin yeniden dirileceği güne kadar o (balığı)n karnında kalmış olacaktı: ama biz o'nu manevî çökiüntü/iç huzursuzluğu içinde ıssız bir kıyıya çıkarttık ve o'nun üzerinde [çorak toprakta] yetişen bir bodur fidan yeşerttik. Ve o'nu [bir kez daha kendi halkına,] yüz bin veya daha fazla [kişi]ye gönderdik: onlar, [bu defa o'na] inandılar; bunun üzerine Biz, verilen süre zarfında onlara mutlu bir hayat yaşattık.” (Saffat/139-148)

Kıyıya atılan Yunus (a.s) oldukça halsizdi. Allah (c.c), geniş yapraklı bir bitki ile gölgelenmesini sağladı. Toparlanan Yunus (a.s), terk ettiği topluma yeniden uyarıcı olarak gönderildi. Allah (c.c), Yunus'u (a.s) kurtaranın yaptığı dua olduğunu özellikle belirtmektedir. Unutulmamalıdır ki, Yunus'un (a.s) duası salih amel sahibi bir insanın yapabileceği bir duadır. Hayatını, Allah'ın (c.c) buyruklarından uzakta geçirmiş birinin sıkıntı anında samimiyetle ve ne dediğini bilerek bu şekilde dua etmesi olanaksızdır. Tehlike anında insanların gelişigüzel bağırıp çağırışlarını dua olarak tanımlamamak gerekir. Ateistler bile tehlike anında tanımadıkları yaratıcıya yalvarırlar. Firavun boğulmadan hemen önce Musa'nın (a.s) rabbine inandığını söylemişti. Dolayısıyla refleks halini almış kimi kontrolsüz söz ve eylemler, hakikatte bir anlam ifade etmezler. O halde dua eden kişi ne dediğini, kime seslendiğini, niçin seslendiğini bilmek zorundadır. Bu bilgiyi içselleştirmenin kısıtlı bir zaman diliminde olması imkânsızdır. Hayatını zorbalıkla geçiren biri, Yunus'un (a.s) duasını tekrarlayarak birkaç saniyede hikmet sahibi bir kişiliğe dönüşemez. Dolayısıyla Yunus (a.s) gibi dua edebilmek ve Yunus (a.s) gibi sıkıntılardan kurtulabilmek

için sıkıntı zamanından önceki hayatında zorbalıktan uzak, iyi niyet ve salih amel ile geçirilmiş olması şartı vardır. Hayatı Yunus'un (a.s) hayatına benzemeyen birinin sıkıntı anında Yunus'un (a.s) duasını okuması Allah'tan (c.c) olumlu karşılık bulamayabilir.

Allah (c.c), Muhammed'i (a.s) Yunus'un (a.s) düştüğü hataya düşmemesi konusunda uyarmaktadır. Yunus'un (a.s) hatası psikolojik çöküntü ve sonuç alamayacağı kanaati ile görevi yarıda bırakmasıydı. Allah'ın (c.c) uyarısı ile birlikte, Yunus (a.s) hatasını anlamış ve samimiyetle Allah'a (c.c) yönelerek eski görevine iade edilmişti. Yunus (a.s), samimiyeti ve üstün gayreti sayesinde nimetlen-dirilmişti. O, insanlara hayrı dokunan, seçkin bir kişiliğin sahibiydi.

“ÖYLEYSE, Rabbinin hükmüne sabırla katlan ve öfkeye kapılıp da sonra [ızdırap içinde] haykıran büyük balık sahibi gibi olma. [Ve hatırla:] o'na Rabbinin rahmeti ulaşmamış olsaydı mutlaka aşağılanmış bir şekilde ıssız bir sahile atılmış olurdu: ama [bilindiği gibi,] Rabbi o'nu alıp dürüst ve erdemliler arasına koydu” (Kalem/48-50)

Yunus'un (a.s) toplumu bir konuda özel bir toplumdur. Şöyle ki, peygamberlerini yalanlayan toplumlara azap geldiği vakit geri çevrilmemiştir. Yani peygamberleri yalanlayan toplumlar sonuna kadar peygamberler ile savaşmışlardır. Ancak Yunus'un (a.s) toplumu son anda Allah'ın (c.c) hukukunu kabul etmiş, zorbalıktan vazgeçmeye karar vermiş ve bu kararını Allah'a (c.c) sunmuştur. Allah (c.c) da onların aldıkları bu kararı olumlu bulmuş ve kendilerini affetmişti. Allah (c.c) bu olayı anlatırken: “Keşke diğer toplumlar da hakikati anlasaydılar da helak olmasaydılar!” diyerek kullarının olumlu yöndeki hal

değişikliklerini her zaman mükâfatlandıracağını belirtmektedir.

“Çünkü ne yazık ki, Yunus toplumundan başka, [bütün bireyleriyle topyekûn] imana erişen ve böylece imanının (vereceği huzur ve güvenliği) tadan herhangi bir cemaat çıkmadı henüz. (Yunus'un soydaşları) inandıkları zaman, dünya hayatında [sürüklenebilecekleri] alçalmanın, bayağılaşmanın yol açacağı acıyı ve sıkıntıyı onlardan uzaklaştırdık ve belli bir süre varlıklarını sürdürmeleri için kendilerine fırsat verdik.” (Yunus/98)

Allah'ın (c.c) yolunda psikolojik çöküntülere yer yoktur. Tüm inananlar zorbalıkla sonuna kadar mücadele etmekle yükümlüdürler. Tebliğ görevinde bulunanların da tebliğin zorluklarına katlanmaları; yalanlanmalara, aşağılanmalara sabretmeleri; ısrarla öğretilerini dile getirmeleri ve öfkeden, kızgınlıktan uzak durmaları beklenir. Yaptıkları hatalardan dolayı da tıpkı Yunus (a.s) gibi, Allah'a (c.c) yönelmeleri ve ona sığınmaları gerekir.

Lokman (a.s)

“BİZ, Lokman'a şu hikmeti bağışladık: “Allah'a şükret; çünkü [O'na] şükreden kendi iyiliği için şükretmiş olur; nankörlük etmeyi tercih eden ise [bilsin ki], Allah, kesinlikle hiçbir şeye muhtaç değildir ve her zaman hamde layıktır.” Lokman, oğluna öğüt verirken şöyle konuştu: “Ey Benim sevgili oğlum! Allah'tan başkasına ilahî sıfatlar yakıştıрма! Bil ki, böyle [düzmece] ortaklık yakıştırmalar, gerçekten büyük bir zulümdür!”” (Lokman/12-13)

Allah (c.c), Lokman'a (a.s) derin ve faydalı bilgiyi yani hikmeti vermişti. Hikmet; olayları yorumlamada derin düşünebilme, insanı kötülükten alıkoyan ilkelere bağlı

kalabilme azmi ve yeteneğidir. Aklını hayırlı işlerde kullanma ve temiz akıl sahibi olma gayreti, kısacası bilgелiktir. Bilgelik Allah'ı (c.c) tanımakla başlar. Bilge şahıs; Allah'a (c.c) şükretmesi gerektiğinin bilincinde olan, Allah (c.c) dışında hiçbir varlığın önünde eğilmeyen şahıstır. Allah'a (c.c) itaat eden kendi yararına, Allah'a (c.c) karşı nankörlük eden de kendi zararına eylemlerde bulunuyordur. Lokman (a.s); ailedeki bireylerin davranışları üzerine yoğunlaşmış, oğluna verdiği öğütlerin ilkinin ve en önemlisini de Allah'ın (c.c) birliğine ayırmıştı. Allah'ın (c.c) hukukuna karşı alternatif hukuklar oluşturmaya çalışmak Allah'a (c.c) ortak koşmak demektir. Yaşamını Allah (c.c) dışındaki herhangi bir gücün emrine göre dizayn eden kimse zalim, sömürücü, kan dökücü olmaktan kurtulamazdı.

“[Allah diyor ki:] Biz, insana, anne babasına karşı iyi davranmasını emrettik: annesi onu nice acılara katlanarak karnında taşıdı ve çocuğun annesine bağımlılığı iki yıl sürdü; “[öyleyse, ey insanoğlu,] Bana ve anne babana şükret, [unutma ki] bütün yollar sonunda Bana ulaşır”. [Allah diyor ki:] “[Anne babana saygılı ol;] ama eğer senin aklının [ilahlık] yakıştıramayacağı bir şeye Benimle birlikte ilahlık yakıştırman için zorlarsa onlara uyma; [o durumda bile] onlara bu dünyada iyilikle davran ve Bana yönelenlerin yolundan git. Sonunda hepiniz Bana döneceksiniz ve o zaman [hayatta iken] yapmış olduğunuz her şeyi [gerçek şekliyle] size göstereceğim.”” (Lokman/14-15)

Allah (c.c); önce kendisine şükredilmesini, sonra anne ve babaya teşekkür edilmesini emretmektedir. Lakin Allah'ın (c.c) hukuku konusu çok önemlidir, bu nedenle Allah (c.c) direkt olarak anne ya da babanın Allah'a (c.c)

ortak koşmayı zorlaması halinde onlara itaat edilmemesini emreder. Dünya işlerinde ise anne-baba ile çatışmaya girilmemesi tavsiyesinde bulunur. Buradaki zorlama gelişigüzel bir şekilde ateistliğe zorlamayla sınırlı değildir. Aile büyüğü bir konuda Allah'ın (c.c) emri yerine, herhangi bir ideolojinin, siyasi yapının ya da beşeri dinin ilkelerine göre hareket edilmesini isterse ona itaat edilmez. Ancak dünyevi işlerde yine onlara iyilikle muamele edilir. Biyolojik ya da sosyolojik olarak en yakınımızdakileri değil, Allah'ın (c.c) yoluna uyanı takip etmemiz gerekir. Bir mümin için inanç bağı, aile bağından daha önemli olmalıdır. Dünya hayatının bir gün biteceğı ve dünyada yaptıklarımız ile karşı karşıya kalacağımız hakikati hatırdan çıkarılmamalıdır.

“[Lokman,] “Ey yavrucuğum!” [diye devam etti] “Ortada yalnızca hardal tanesi kadar bir şey de olsa, [yaptıklarınız] bir kayanın içinde [saklı] da bulunsa yahut göklerin tepesinde ve yerin derinliklerinde de olsa Allah onu aydınlığa çıkarır: çünkü Allah, kuşkusuz, akıl-sır ermez bir [hikmet Sahibi]dir ve her şeyden haberdardır. Yavrucuğum! Namazında kararlılık göster, doğru ve yararlı olanı emret, kötü ve eğriden vazgeçir, başına gelebilecek her [belaya] sabırla katlan: bu, azim ve kararlılık gösterilmeye değer bir şeydir! [Yersiz] bir gurura kapılarak insanlara üstünlük taslama ve yeryüzünde küstahça gezip durma: unutma ki Allah, böbürlenerek küstahlık yapanları sevmez. Davranışlarında ölçülü ve dengeli ol, sesini yükseltme: çünkü unutma ki, seslerin en çirkinini eşeğin anırmasıdır...”” (Lokman/16-19)

Lokman'ın (a.s) oğluna verdiği öğütlerin ikincisi, yapılan iyi ya da kötü her tür söylem ya da eylemin her nerede yapıldıysa ve her kime, neye karşı yapıldıysa yapılsın

kaybolmayacağı üzerinedir. İlk öğütte, Allah'ın (c.c) hukukunu terk etmenin zulüm doğuracağı, ikinci öğütte ise, yapılan her işten hesaba çekileceği hatırlatılır. Daha sonraki öğütler tek parça olarak namazı kılmak, iyiliği emretmek, kötülüğü terk etmek, sabırlı olmak, insanları küçümsememek, kendinde olağanüstü özellikler barındırdığı düşüncesine kapılmamak vb. olarak verilir. Bu tek parça öğütler birbirini besler nitelikte olmalıdırlar. Birinin varlığı, diğerinin güçlenmesini sağlamalıdır, aksi takdirde bir yerde hata var demektir. Örneğin, namaz kişiyi kötülükten alıkoyamıyorsa kişinin namazında bir sorun var demektir. Öğütlerine kibirli olmanın Allah (c.c) sevgisinden yoksun kalmaya sebep olacağını anlatarak devam eden Lokman (a.s), kibre karşı önlem olarak dengeli olunmasını, hareket ve konuşmalarda insani ölçüleri aşıp eşekleşilmemesini önerir. Önemli olan konuşmanın desibeli değil, içeriğidir. Hakikatin üzerini örtmeye çalışanlar bağırarak sözlerinin etkisini artırmaya çalışırlar, oysa kalite bağırıda olsa en üstün ses eşeklerin sesi olurdu. Söz dengeli ve hikmetli olmalıdır. Lokman'ın (a.s) oğluna verdiği öğütler gibi çağlar ötesine uzanabilmeli, hakkı, adaleti ve güzelliği ortaya koyabilmelidir. Lokman (a.s) kimi hikâyelerde hekim olarak anılır. Onun hekimliği beden hastalıklarını tedavi etmenin ötesinde, Allah'ın (c.c) hukuku konusundaki öğretmenliğinde gizlidir.

Üzeyir (a.s)

“YAHUDİLER: “Üzeyir Allah'ın oğludur” diyorlar; Hristiyanlarsa: “İsa Allah'ın oğludur” diyorlar. Bunlar, özleri itibariyle, böylelerinin geçmiş çağlarda hakkı inkâr edenlerin uydurduğu asılsız iddialara özenerek dillerine doladıkları söylentilerdir! [işte şu bedduayı hak ediyor-

lar:] “Allah kahretsin onları!” Zihnen nasıl da saptırılıyorlar!” (Tevbe/30)

Allah (c.c), kendisine yönelik antropomorfist yakıştırılmalarda bulunan Hristiyan ve Yahudilerin hakikatten saptıklarını ilan etmiştir. İnsanlara tanrısal özellikler atfetmek ya da tapıkları tanrılara insani özellikler yüklemek Antik Yunan ile Hint dinlerinde temel birer inanç ilkesi olarak yer alırlar. Antik Yunan dinleri tanrılarını aşağıya çekip maddeleştirmeye çalışırken, Hint dinleri insanı yüceltip tanrılaştırılmaya çalışmışlardır. Her iki durumda da insan yaratıcı iletişimi maddileştirilmiş ve insanları idare eden oldukça geniş bir tanrılar topluluğu ortaya çıkmıştır. Aslında Yahudi ve Hristiyanlar bu pagan dinlere özendikleri için Allah’ı (c.c) gereği gibi anlamaya çalışmak yerine, Allah’ı (c.c) pagan dinlerin putları gibi resmetmeye eğilim göstererek, hakikati paganlaştırmışlardır.

Allah’ı (c.c) maddeleştirirken Yahudilerin Üzeyir’i (a.s), Hristiyanların ise İsa’yı (a.s) kullanmalarının arka planında yatan olaylar, insanın tanrılaştırılması yolunda bazı ipuçları sunarlar. Üzeyir’in (a.s) Yahudiler tarafından bu derece kutsanmasının nedeni, yakılıp ortadan kaldırılmış olan Tevrat’ı yeniden yazan ve Musa (a.s) şeriatını yeniden hayata kavuşturan kişi olarak bilinmesindendir. İsa’nın (a.s) Hristiyanlarca kutsanması ise, kendisini insanlık için feda ettiğine inanmalarındandır. Her iki peygamber sıra dışı işler başarmış olduklarına inanıldığı için önce birer üstinsan daha sonra ise insanüstü, yarı ilah en son ilah konumuna çıkarılmışlardır. Bu hiyerarşik akış aynı zamanda klasik putçulukta da izlenen işlem adımlarıdır. Milli kahramanların, Eski Çağ bilgelerinin vs. tanrılaştırılmaları da aynı adımlar izlenerek gerçekleştirilir.

Zaten peygamberlerin ilahlaştırılması da Yahudi ve Hristiyanların putperestlere özenmelerinin sonucudur.

“Allah'ın vahiy, sağlam muhakeme ve peygamberlik bağısladığı hiç kimsenin bundan sonra halkına, “Allah'ın yanı sıra bana da kulluk edin!” demesi düşünülemez; aksine, [onlara şöyle öğüt verir]: “İlahî kelâmın bilgisini yayarak ve kendiniz [onu] derinlemesine inceleyerek Allah adamları olun!” O, melekleri ve peygamberleri tanrı edinmenizi emretmez: [zaten] kendinizi Allah'a tam teslim ettikten sonra hiç O sizi hakikati inkâra davet eder mi? (Ali İmran/79-80)

Üzeyir'in (a.s) kaybolan adaleti yeniden tesis etmiş olması, onu elbette ki övülür bir kişilik yapar, ama insanüstü bir konuma yükseltmez. Aynı şey İsa (a.s) için de geçerlidir ve Muhammed (a.s) için de geçerlidir. Allah (c.c), Yahudi ve Hristiyanları örnek göstererek Müslümanları böyle bir hataya karşı uyarmaktadır. Peygamberleri ya da Allah (c.c) dostu insanları överken, sınırı aşmamaya dikkat etmek gerekir. Yoksa Allah (c.c) ile insan birbirine karıştırılır ve Antik Yunan dinleri ile Hint dinlerine benzer bir din anlayışı ortaya çıkar. Devamında ise din tamamen sömürüye, adalet tebliği ise zulme dönüşür. Bugün Müslüman toplumun içinde kendi şeyhine ilahi özellikler atfeden birçok grup, cemaat vardır. Tevbe Suresi, Allah'ı cisimleştiren ya da insanı ilahlaştıran tüm inanç, ideoloji, cemaat ve sistemleri kapsamaktadır. Allah'ı (c.c) İlah olarak, insanı ise peygamber olsa bile insan olarak bilmek gerekir.

Zülkarneyn (a.s)

Zülkarneyn (a.s) kıssası siyasi iktidarın ve askeri gücün hangi ilkelere göre nerede, nasıl kullanılması gerektiğine dair bilgiler içerir.

“VE SANA Zulkarneyn hakkında soru soruyorlar; de ki: “Onu hatırlatacak bir şey anlatayım.” Ona yeryüzünde güvenli bir yer sağladık ve onu, [ulaşacağı] her şeye doğru araçlarla ulaşma [bilgisiyle] donattık.” (Kehf/83-84)

Zülkarneyn (a.s) bir anlamda kendi zamanının süper gücüydü. Amaçlarını gerçekleştirmede kullanabileceği, yani amaçlarının gerçekleşme sebebi olabilecek her türlü bilgi ve imkâna sahipti. Allah (c.c), Zulkarneyn’in (a.s) sahip olduğu gücü, dünyanın doğusuna ve batısına yaptığı çıkartmalarda izlediği yolu, rastladığı topluluklara karşı takındığı tavrı anlatıp, gücü elinde bulunduranın nasıl hareket etmesi gerektiğine dikkati çeker.

“Ve bu sayede o da [yaptığı her işde] doğru ve meşru araçlara başvurdu. [Batıya doğru giderek] günün birinde güneşin battığı yere vardı; (güneş) ona kopkoyu, bulanık bir suya daldırmış gibi göründü. Ve orada [kötülüğün her çeşidine gömülü gitmiş] bir kavme rastladı. Ona, "Sen ey Zulkarneyn!" dedik, ["Onlara] azap da edebilirsin, yüce gönüllü de davranabilirsin!" O şöyle cevap verdi: “[Başkalarına] zulmeden kimseye gelince, ona bundan böyle azap edeceğiz ve o kimse sonunda Rabbine döndürülecek ve O da ona görülmemiş bir azap çektirecek. Ama inanıp dürüst ve erdemli davranışlarda bulunan kimseye gelince, böyle biri (yaptıklarının) karşılığı olarak [ahiret hayatının] nihâî güzelliğine, iyiliğine ulaşacaktır ve Biz

de onu [yalnızca] yerine getirilmesi kolay olanla yükümlü tutacağız.”” (Kehf/85-88)

Zülkarneyn (a.s), Batı’ya doğru yol almış ve güneşin okyanus üzerinden battığı noktada bir toplulukla karşılaşmıştı. Topluluk hakkında kendi özgür iradesiyle karar alma gücüne sahipti. Sahip olduğu imkânlar topluluğu cezalandırmaya da, ödüllendirmeye de yetmekteydi. Şüphesiz ki bu Zülkarneyn’e (a.s) yönelik bir imtihandı. Zülkarneyn’in (s.a) aldığı karar şöyledir: Allah’ın (c.c) hukukuna göre uygulama yapılacak, zulme yönelenler cezalandırılacak, hayırlı işlerde bulunanlar için ise mümkün olduğu kadar yaşam kolaylaştırılmaya çalışılacaktır. Ayrıca Zülkarneyn (a.s) zalimlerin asıl cezalarının Allah (c.c) tarafından verileceğini de özellikle vurgulamıştı. Zülkarneyn’in yaklaşımından, bir toplumdaki zalimleri cezalandırmanın, o toplumdaki iyileri ödüllendirmekten çok daha önemli olduğu çıkarımında da bulunabiliriz.

“Ve [Zülkarneyn, doğru bir amaca varmak için, böylece] bir kere daha doğru aracı seçti. [Ve doğruya doğru yürüyerek] günün birinde güneşin doğduğu yere vardığında onu, kendilerini güneşe karşı bir örtüyle örtmediğimiz bir kavmin üzerine doğar buldu: [Biz onları] işte böyle [bir yaşama tarzı içinde, böyle bir düzeyde bırakmıştık ve o da onları öylece kendi hallerine bıraktı] ve muhakkak ki sınırsız bilgimizle Biz onun zihninden geçenleri kuşatmış bulunuyorduk.” (Kehf89-91).

Doğu’ya doğru yol alan Zülkarneyn (a.s), burada da güneşten korunacak herhangi bir perdeye sahip olmayan, ya kendilerini güneşten koruyacak dağ gibi gölgelikleri bulunmayan, dümdüz arazide yaşayan ya da elbise giymeyen, ev yapmayan, gölge oluşturacak ağaçlıklara sahip

olmayan vb. bir toplulukla karşılaşmıştı. Zulkarneyn'in (a.s) bu topluluğa karşı hareket tarzı Batı'da karşılaştığı topluluğa uyguladığı prensiplerle aynıdır. Bu noktada Zülkarneyn'in (a.s) karşılaştığı toplulukları herhangi bir inanca, kültüre, ideolojiye, yaşam biçimine vb. zorlamadığını; düşünce ve inancını kimseye diretmediğini görmekteyiz. Zulkarneyn (a.s) zalimlerle mücadele etme, iyilere de yardımda bulunma prensibinin dışına çıkmamış, zorba bir idareci olmaktan Allah'a (c.c) sığınmıştır.

Allah'ın (c.c) istediği iktidar biçiminin bir örneği olan Zülkarneyn'in (a.s) iktidarı; yağma, talan, vahşi savaşlar, anlamsız düşmanlıklar üzerine kurulu değildi. Onun iktidarı her konuda adalet ve özgürlüğü referans alan bir iktidar olmuştur ki, en büyük düşmanı zalimler guruhudur.

“Ve o [böylece, doğru bir amaca ulaşmak için] bir ke-re daha, doğru aracı seçmiş oldu. Ve derken, iki set arasında [bir yere] vardığında onların yamacında [yaşayan ve onun konuştuğu dilden] çok az şey anlayabilen bir kavme rastladı. Bunlar [ona]: “Sen ey Zulkarneyn!” dediler, “Yecüc ve Mecüc bu ülkede bozgunculuk yapıyor. Onlarla bizim aramızda bir set inşa etmen şartıyla sana bir bac verelim mi?” [Zulkarneyn:] “Rabbimin bana sağladığı güvenli durum [sizin bana verebileceğiniz her şeyden] daha hayırlıdır;” dedi, “bunun içindir ki, siz bana sadece iş gücünüzle yardımda bulunun ki sizinle onlar arasında bir set yapayım! Bana demir külçeleri getirin!” Derken, demir (külçelerini) yığıp, iki yar arasındaki boşluğa doldurunca (onlara) “[Bir ocak kurun ve] körükleyin!” dedi. Nihayet, [demir iyice] kor haline gelince, “Bana ergimiş bakır getirin bunun üzerine döküyüm” dedi. Ve böylece [set inşa edilmiş oldu, öyle ki] artık onların düşmanları ne onu aşabilirlerdi ne de onda gedik açabi-

lirlerdi. [Zülkarneyn:] “Rabbimden bir rahmettir bu!” dedi, “Bununla birlikte, Rabbimin belirlediği zaman gelince bu [seddi] yerle bir edecektir; çünkü Rabbimin verdiği söz mutlaka gerçekleşir!”” (Kehf/92-98)

Daha sonra ilkel bir topluluğun bulunduğu bir bölgeye gelen Zülkarneyn (a.s), bu topluluğun konuşulanları anlamakta zorlandığını, yani zihinsel gelişmişlikten, düşünsel ve teknik ilimlerden yoksun olduğunu görmüştü. Böyle bir topluluk kötü niyetli bir ordu için köle olarak kullanılabilir, iyi bir sermaye olarak değerlendirilebilirdi. Ama Zülkarneyn (a.s) bu topluluğun derdi ile ilgilenmeyi tercih etmiş ve girdiği toprakları alt üst eden bir topluluk olan yecüc-mecüc güçlerinin tacizlerini karşılamak amacıyla, iki dağ arasına set çekerek güçten yoksun ilkel topluluğu güven altına almıştı. Bu noktada yecüc-mecüc topluluğunun bozgunculuk yapan, talan eden, zalim, merhametten yoksun tüm toplumları kapsadığını bilmemiz gerekir. Her çağın zalimi o çağın yecüc-mecüc gücüdür diyebiliriz.

Zülkarneyn (a.s) set inşa etmek için topluluğun yaptığı maddi ödemeleri reddetmiş, sadece topluluktan özgürlükleri için bedeni güçleri ile kendisine yardımcı olmalarını istemişti. Hem maddi gücünü hem teknik bilgisini bu korunmasız topluluğu güvenlik içinde tutacak çalışmada kullanan Zülkarneyn (a.s); güçten yoksun, sömürülmeye müsait insanları himaye ederken, yapılan salih amellerin karşılığını Allah’tan (c.c) beklemek gerektiğini de öğretmişti. Yine insan eli ile meydana gelen her yapı bir gün parçalanır, dağılır, etkisini yitirir ve biter. Zülkarneyn (a.s) inşa ettiği set sebebiyle gurura kapılmamış, inşa edilen yapının ilelebet yaşayacağını söylememiş, yeryüzündeki her şey gibi inşa ettiği setin de bir gün yok olacağını

dile getirerek mutlak güç ve iktidarın Allah'a (c.c) ait olduğunu hatırlatmıştı.

Gücün nihai amacı adaleti tesis etmek olmalıdır. Allah (c.c) insanlara hükmetmeyi emretmemiştir, insanlar arasında adilce hüküm vermeyi emretmiştir. Zayıf ve korunmasız insanların dertleri ile ilgilenmeyen bir güç (günümüzün süper güçleri) şeytanidir. Şeytan'ın öğretisini kutsayıp kendi hayatının onun öğretisi ile güzelleşeceğini iddia eden kişi ise gerçeklerin üstünü bile bile örtüyordur. Dünya, ancak adaletin ve temiz akıl sahiplerinin varlığıyla güzelleşebilir. Zulkarneyn (a.s); doğru amacın hakikat, doğru aracın da hakikate götüren ilim ve amel olduğunu gösteren bir özgürlük öğretmenidir.

Zekeriyya (a.s)

“Bir vakit İmran ailesinden bir kadın, “Ey Rabbim! Rahimdeki [çocuğumu] Senin hizmetine adayacağıma söz veriyorum. Benden bunu kabul et: Doğrusu, yalnız Sen, her şeyi duyan, her şeyi bilensin!” diye (Rabbine) yakarmıştı. Fakat çocuğu doğurunca, “Ey Rabbim!” dedi, “Bak, bir kız çocuk doğurdum.” Hâlbuki Allah, neyi doğuracağını ve [onun istediği] erkek çocuğun hiçbir zaman bu kız gibi olamayacağını bilmekteydi “ve ona Meryem ismini verdim. Lânetlenmiş Şeytana karşı onu ve soyunu korumanı diliyorum.” Bunun üzerine Rabbi, kız çocuğunu hoşnutlukla kabul etti, onu güzelce büyüttü ve Zekeriya'nın himayesine verdi. Zekeriya, ne zaman onu mabette ziyaret ettiyse yanında yiyeceklerle görür ve sorardı: “Ey Meryem, bunlar sana nereden geliyor?” Meryem: “Bunlar Allah'tandır; Allah, dilediğine hesapsız rızık bağışlar!” diye cevap verirdi.” (Ali İmran/35-37)

İsa'nın (a.s) annesi Meryem doğmadan önce, Meryem'in annesi şayet Allah (c.c) ona bir evlat verirse evladını Allah (c.c) rızası için mabedin hizmetinde görevlendireceği sözünü vermişti. Allah (c.c) kendisine Meryem'i ihsan edince ilkin şaşırdı, çünkü içinde bulunduğu toplum mabedin hizmetini görmede erkek çocuğun daha uygun olacağı inancındaydı. O da bu inanca paralel bir ümit beslemişti ve erkek çocuk bekliyordu. Allah (c.c), ona kız çocuğu vererek Allah (c.c) yolunda erkek ile kadın arasında herhangi bir farkın olmadığını göstermek istemişti. Meryem'in doğumu aynı zamanda mabedin erkeklere ait olduğu algısını da yıkmaya yönelik bir olaydı. Şaşkınlığını atlatan İmran'ın karısı, sözünde durdu ve Meryem'i mabedin hizmetine verdi. Bu sırada Zekeriyya (a.s) mabetten sorumlu olan görevliler arasındaydı.

“VE O ZAMAN melekler “Ey Meryem!” dediler, “Allah seni seçti ve tertemiz kıldı; seni bütün dünya kadınlarının üstünde (bir konuma) çıkardı. Ey Meryem! Rabbine huşû ile bağlan, secdeye kapan ve [O'nun önünde] eğilenlerle birlikte eğil.” Sana [şimdi] vahyettiğimiz şey, senin idrakini aşan bir hususla ilgilidir: zira hangisinin Meryem'in hâmisî olacağını kur'a ile belirlediklerinde sen onlarla birlikte değildin ve [o konuda] birbirleriyle çekiştiklerinde yanlarında yoktun.” (Ali imran/42-44)

Meryem'in eğitimi ve ihtiyaçları ile kimin ilgileneceği konusunda mabetteki üst düzey görevliler arasında anlaşmazlık çıkmış ve aralarında kura çekmeye karar vermişlerdi. Kura sonucu Meryem'in akrabası da olan Zekeriyya (a.s), Meryem'in bakımını üstlenmişti. Mabette Meryem'e küçük bir bölme ayrılmış ve onun eğitimi ile Zekeriyya (a.s) ilgilenmeye başlamıştı. Zekeriyya'nın (a.s) ailesi tıpkı İbrahim'in (a.s) ailesi gibi Allah (c.c) katında seçkin

bir aileydi. Zekeriyya (a.s) ile İbrahim (a.s) arasında aile babalığı açısından büyük benzerlikler vardır. Her ikisi de babalığın nasıl olması gerektiği konusunda örnek kişiliklerdir. Mücadeleleri de bir noktada benzer sayılır. İbrahim (a.s), putların Allah’a (c.c) ortak koşulmasına karşı çıkarken; Zekeriyya (a.s), din adamlarının Allah’a (c.c) ortak koşulmasına karşı çıkıyordu. İbrahim (a.s), putperestliği çıkarları için kullanan inkârcılarla mücadele ederken; Zekeriyya (a.s), Tevrat’ı kendi çıkarına yorumlayan Yahudi din adamları ile mücadele ediyordu.

Meryem’in doğumu, çocuk sahibi olamadan yaşlanmış olan Zekeriyya’nın (a.s) içindeki evlat özlemini de iyice artırmıştı. Zekeriyya (a.s), kendisine de bir evlat ihsan edilmesi için yalnızlığa çekilip dua ediyordu. Allah (c.c), Zekeriyya’nın (a.s) duasını kabul edecek ve ona da evlat olarak Yahya’yı (a.s) verecekti.

“VE ZEKERİYYA[yı da an ki o’nu da böyle kurtarmıştı;] hani, o da Rabbine seslenerek: “Ey Rabbim!” demişti, “Beni çocuksuz bırakma; fakat [beni varissiz bıraksan bile, biliyorum ki] herkes göçüp gittikten sonra kalıcı olan biricik varlık Sensin!” Ve bunun üzerine o(nun bu yakarışına da karşılık verdik ve karısını o’nun için çocuk doğurabilecek hale getirerek o’na Yahyâ’yı armağan ettik; doğrusu bu üç kişi iyi ve yararlı işlerde birbiriyle yarışır ve Bize korku ve umutla yakarırılar; Bize karşı her zaman saygı ve duyarlık gösterirlerdi.” (Enbiya/89-90).

Zekeriyya’nın (a.s) ailesi, Allah’ın (c.c) kendilerinden razı olduğu bir aileydi. Allah’a (c.c) samimi bir yönelişleri vardı ve Allah’ın (c.c) en güzel dost olduğunun tebliğini yapıyorlardı. Bu bilinç ile dua eden Zekeriyya (a.s), Allah’tan (c.c) kendisine bir evlat nasip etmesini istediğinde,

en hayırlı mirasçının Allah (c.c) olduğu gerçeğini de özellikle vurgulamıştı. Bu nedenle Allah (c.c); onları iyi işler yapmaya gayret eden, her hal ve hareketlerinde Allah'ın (c.c) hoşnutluğunu arayan ve Allah'a (c.c) gönülden saygı duyan kimseler olarak tanıtmaktadır.

Zekeriyya'nın (a.s) içinde bulunduğu toplum pek ümit verici görünmemektedir. Zekeriyya (a.s), ölümünden sonra olabilecekler üzerine akıl yürütmeye çalıştığında içine bir korku düşüyordu. Yerini alacak kişi ya da kişilerin Allah'ın (c.c) hukukunu olması gerektiği gibi taşıyamayacaklarından endişelenmekteydi. Zekeriyya (a.s) mabetten sorumluydu, kendisinden sonra dini emir ve yasakların kimi kötü niyetli Yahudi din adamları tarafından çıkarılara alet edilmesine karşı, Allah'ın (c.c) hukukunu omuzlayacak bir ilim mirasçısına ihtiyaç duymaktaydı. Kendisinden sonra yerine geçecek kişinin hem ilmi mirası taşıyabilmesi hem maddi mirasını olması gerektiği şekilde kullanabilecek bir karakterde olması gerekirdi. Ayrıca Zekeriyya'nın (a.s) hiç çocuğunun olmamasının da yüreğinde oluşturduğu duygusal bir boşluk vardı. Bu nedenle Zekeriyya (a.s), kendisinden sonra Allah'ın (c.c) hukukunu tebliğ edecek bir mirasçı vermesi için Allah'a (c.c) ısrarla dua etmekteydi.

“KULU ZEKERİYA'ya Rabbinin bahşettiği rahmeti dile getiren bir anma(dır) bu. Hani o, tâ içinden Rabbine seslenerek şöyle demişti: “Ey Rabbim! Doğrusu, artık kemiklerim gevşedi, saçlarım ağardı. Ama şimdiye kadar, ey Rabbim, Sana yönelttiğim duada cevapsız bırakıldığım hiç olmadı. Ve gerçek şu ki, ben göçüp gittikten sonra yakınlarım[ın yapacakların]dan kaygı duyuyorum; çünkü karım baştan beri kıırdı. Öyleyse, bana katından, benim yerimi alacak bir yardımcı bahşet ki bana ve Yakub'un

Evi'ne mirasçı olsun ve Sen ey Rabbim, o'nu hoşnut olacağı (bir ahlak)la donat!" [Bunun üzerine melekler o'na seslendiler:] "Ey Zekeriya, ismi Yahya olan bir oğul müjdeliyoruz sana. [Ve Allah şöyle buyuruyor:] Daha önce hiç kimseye bu ismi vermemiştik" [Zekeriya:] "Ey Rabbim!" dedi, "Karım kısır olduğu halde ve ben de yaşlanarak bütünüyle güçsüz bir duruma düşmüşken, benim nasıl oğlum olabilir ki?" [Melek:] "Orası öyle, [ama]" dedi, "Rabbim diyor ki: Bu Benim için kolaydır, tıpkı daha önce seni yoktan var ettiğim gibi" [Zekeriya:] "Rabbim, öyleyse, bana bir işaret tayin et!" diye niyaz etti. [Melek:] "Senin işaretin, tam (üç gün) üç gece insanlarla konuşmaman olacak" dedi. Bunun üzerine [Zekeriya] mâbedden kavminin karşısına çıktı ve onlara "Sabah akşam [Rabbinizin] sınırsız kudret ve yüceliğini anın!" diye işaret etti." (Meryem/2-11)

Zekeriyya'nın (a.s) dualarına baktığımızda resmi sözcüklerden uzak, oldukça içten ve samimi olduğunu görürüz. Bu dualar, Allah (c.c) dostunun rabbine ihtiyacını arzı olmanın yanında özgürlük mücadelecileri için yegâne dostun Allah (c.c) olduğuna dair de bir hatırlatmadır. Zekeriyya (a.s), hiçbir zaman yaptığı duadan sonuçsuz kalmadığını söyleyerek duasına giriş yapmaktadır. Bu ifade samimi duaların geri çevrilmediğinin dile getirilişidir. Buradaki samimiyet, içinde salih ameli barındıran ve geniş zamanı kapsayan bir samimiyettir. Devamında Zekeriyya (a.s) talebini gerekçesi ile birlikte Allah'a (c.c) sunar. Elbette ki Allah (c.c) Zekeriyya'nın (a.s) kalbinden geçenleri bilmekteydi, ama Allah'ın (c.c) bilgisi insanın derdini anlatmasına engel değildir. Hatta insan rabbi ile konuşuyormuş gibi dua etmelidir ki, Zekeriyya (a.s) da tam olarak bunu yapmakta, rabbine içini açmaktadır. Ze-

keriyya'nın (a.s) istediği evlat, onun ve Yakup'un (a.s) ilmi mirasını taşıyabilecek sevimli bir oğuldur. Sevimli-den kasıt, geçimsiz, şımarık, ihtiraslı olmayan; herkese hayrı dokunacak bir kişiliğine sahip olmasıdır. Allah (c.c) kendisine ismi Yahya (a.s) olacak bir oğul müjdelediğinde ise, Zekeriyya (a.s) insan psikolojisine tabi bir kul olarak kendi yaşlılığına ve eşinin kısırlığına odaklanıvermişti. Çünkü tabiatın alışılmış işleyişi yaşlı ve kısır insanların çocuk sahibi olamadıklarının tecrübeleri ile doluydu. Dolayısıyla Zekeriyya (a.s), Allah'ın (c.c) vaadini nasıl gerçekleştireceğini merak etmiş ve bu merakını dile getirmişti. Allah (c.c), Zekeriyya'ya (a.s) onu nasıl yoktan var ettiğini hatırlatarak, her şeyin kendisi için kolay olduğunu bildirmişti. Buna benzer bir tabloyu İbrahim'e (a.s) İshak'ın (a.s) müjdelenişinde de görmüştük. O zaman da İshak'ın (a.s) annesi aynı psikolojiyi dile getirmişti. Demek ki peygamberler de kesin bilgiye sahip oldukları kimi konularda insan psikolojisi gereği bazı tepkiler verebilmektedirler. Zekeriyya (a.s), uzun yıllar çocuk hasreti çekmiş biri olarak Allah'ın (c.c) vaadi karşısında heyecanlanmış ve kalbinin mutmain olması açısından Allah'tan (c.c) bir işaret istemişti. Allah (c.c) da, ona üç gün konuşma orucu tutturmuş ve Zekeriyya (a.s) ibadet ettiği yerden çıkınca etrafındakilere Allah'ı (c.c) sürekli tesbih etmelerini işaret etmişti. Bir nevi alışılmış olan konuşarak iletişim kurma yerine, işaretlerle iletişim kurma sağlanmış ve insanların alışılmışın dışında da ihtiyaçlarının görülebileceği hatırlatılmıştı. Tıpkı Yahya'nın (a.s) alışılmış doğum tecrübelerinin dışında yaşlı bir baba ile kısır bir anneden doğması gibi.

Zekeriya'nın (a.s) ismi İlyas'ı (a.s) anlatırken değindiğimiz Enam-85. ayetinde de geçmektedir. Allah (c.c) Ze-

keriyya'yı, Yahya (a.s), İsa (a.s) ve İlyas (a.s) ile birlikte zikrederek iyilerden biri olarak tanıtır. Zekerıyya (a.s) dini kendi çıkarları adına deforme etmeye meyilli Yahudi din adamları ile din adamlarını kendi hevesleri uğruna kullanan idarecilere karşı mücadeleler vermişti. Bir şeyin en büyük düşmanı onun sahte benzeridir. Dolayısıyla din âlimlerinin en büyük düşmanları da din adamlarıdır. Din adamı ile din âlimi arasındaki farkı Zekerıyya'nın (a.s) hayatında buluruz. Açıktır ki, din adamları mafya adamıdır. Kulların kendi başlarına cenneti alamayacaklarını iddia edip, kullar için cennet talebinde bulunurlar, ama kendi paylarını da almayı unutmazlar. Dindar bir toplum ancak din adamları tarafından yoldan çıkarılabilir. Onlar insanları rükû ile secde arasında soyar, köleleştirirler. Zekerıyya (a.s) din adamı mafyacılığı ile mücadele üzerine yoğunlaşmıştı. Vefatından sonra mücadelesini oğlu Yahya (a.s) ile yeğeni Meryem'in oğlu İsa (a.s) devam ettirmişlerdir.

Kur'an'da Zekerıyya'nın (a.s) vefatına dair herhangi bir bilgi yoktur. Yahudilerden kaçıp, bir ağacın içine gizlendiği ve ağaç ile birlikte testere ile kesilerek şehit edildiğine dair hikâyeler eski kitaplardan alıntı olup kesin bilgiye dayanmamaktadırlar.

Yahya (a.s)

Yahya (a.s) Zekerıyya'nın (a.s) oğludur. İsa (a.s) ile yaşıt olup, tebliğde İsa (a.s) ile birlikte hareket etmiştir. İlyas'ı (a.s) anlatırken değindiğimiz Enam-85. ayette isimleri birlikte anılan Zekerıyya (a.s), Yahya (a.s) ve İsa (a.s), aynı toprakta ve aynı toplumda yaşayan çağdaş peygamberler olup, mücadeleleri de aynı zalim güçlere karşı olmuştur. Musa'nın (a.s) şeriatının özellikle Yahudi din

adamları ve idareciler tarafından türlü sebeplerle deforme edilmesi, adı geçen üç peygamberin mücadelelerinin Yahudi din adamları ile zalim yöneticilere yönelik olmasına yol açmıştır.

“Aynı yerde Zekeriya Rabbine yalvardı: “Ey Rabbim! Rahmetinle bana güzel bir zürriyet bağışla; zira Sen, her yakarışı duyarsın.” Bunun üzerine, mâbedde ayakta yakarıpta bulunurken, melekler ona: “Allah sana, Kendi katından bir sözün gerçekliğini doğrulayacak, insanlar arasından seçkin (bir yere sahip olacak), tam bir iffet sahibi, dürüst ve erdemli bir peygamber olacak olan Yahya[nın doğumun]u müjdeliyor” diye seslendiler. [Zekeriya] şaşkınlıkla: “Ey Rabbim!” dedi, “Yaşlılık beni yakalamışken ve karım da kısırken nasıl bir oğlum olabilir?” [Ona]: “Pekâlâ olabilir!” denildi, “Allah dilediğini yapar.” [Zekeriya] yalvardı: “Ey Rabbim! Bana bir işaret göster!” “İşaretin şudur ki,” denildi, “üç gün boyunca yüz işaretleri dışında insanlarla konuşma! Rabbini hiç durmadan an ve gece gündüz O’nun sınırsız şanını yücelt!” (Ali-imran/38-41)

Yahya (a.s), babası Zekeriyya’nın (a.s) yakarış ve gizlilik içinde yaptığı dua üzerine müjdelenmiş olan salih evlattır. Allah (c.c) Yahya’yı (a.s) iyi, efendi, namuslu, şehvi duygularını frenleyebilen, duygusal arzularının tepkilerini dizginleyebilen, Allah’tan (c.c) kendisine gelen her sözü doğrulayan bir mümin ve iyi insanların kfilesine katılan bir peygamber olarak tanıtmaktadır. Böylece Zekeriyya’nın (a.s) duası kabul olmuş ve Allah’ın (c.c) kendisinden razı olduğu, iyi hasletleri üzerinde taşıyan, daha önce hiç kimsenin kullanmadığı bir isme sahip olan Yahya (a.s), Zekeriyya’ya armağan edilmişti.

“[Ve çocuk doğup büyüdüğünde o'na:] “Ey Yahya! İlahî mesaja sımsıkı sarıl!” [diye öğüt verdi]. Çünkü o daha küçük bir oğlanken Biz o'na doğru ve kuşatıcı düşünme yeteneği vermiştik ve katımızdan bir ruh inceliği ve arınmışlık... Öyle ki, Bize karşı o [her zaman] bilinç ve duyarlık içinde idi ve ana-babasına karşı saygı ve gözetme tavrı içinde; asla zorba ya da dik başlı biri değildi. Bunun içindir ki, doğduğu gün de, öldüğü gün de, [Allah'ın] selâmı o'nun üzerindeydi ve diri olarak kaldırılacağı gün de [yine o'nun] üzerine olacaktır.” (Meryem/12-15)

Yahya'ya (a.s) küçük yaşta hikmet verilmişti. O, anne babasına karşı saygılı, kötülüklerden sakınan, iyi geçimli, sevecen, temiz bir kalbe ve saf duygulara sahipti. Bilge bir ailede çocukluğunu geçiren Yahya (a.s), babası Zeke-riyya (a.s) tarafından eğitilmiş ve özellikle Allah'ın (c.c) kitabına sarılması konusunda babasından öğütler almıştı. Yahya (a.s) için hayat, Allah'ın (c.c) kitabına sarılarak güzel ahlakı devam ettirmekten ibaretti. O, etik ile estetik arasında nasıl denge kurulacağını öğreten bir İslam öğretmenidir. Hem hayatın güzelliklerinden yoksun, aşırı sofuca katı ahlak anlayışı hem de ahlaktan yoksun nefsi isteklere hitap eden güzellik anlayışı İslami değildir. İslami olan ikisinin dışındaki denge durumudur. Bu denge durumunu da Yahya'dan (a.s) öğrenmekteyiz. Tüm insanlar temiz bir kalp ile doğarlar. Yahya (a.s) gibi Allah'ın (c.c) kitabına sarılarak kalplerinin temizliğini devam ettirebilirler ya da Allah'ın (c.c) kitabına sırt çevirerek ahlaki kokuşmuşluğa sebep olabilirler. Şüphesiz, her birey kendi tercihleri ile kendi ahiretini belirleme hakkına sahiptir.

Kur'an'da Yahya'nın (a.s) nasıl vefat ettiğine dair herhangi bir bilgi yoktur. Yahya'nın (a.s) dönemin valisi ile

yaşadığı bir sorun nedeniyle şehit edildiğine dair hikâyeler eski kitaplardan alıntıdır.

İsa (a.s)

“VE O iffetini koruyan (kadın)ı, (Meryem’i) de (an) ki, Biz ona ruhumuzdan üflemiş, onu ve oğlunu bütün insanlar için [rahmetimizin] bir simgesi kılmıştık.” (Enbiya/91)

“Ve [Musa’yı nasıl onurlandırdıysak] Meryem oğlunu ve anasını da [rahmetimiz için] bir sembol kıldık: Ve o’ların her ikisini de ebedî esenliğin, berrak çeşmelerin bulunduğu yüce bir makama erıştirdik.” (Müminun/50)

İsa (a.s), Zekerriya’nın (a.s) öğrencisi olan Meryem’in oğludur. Kendisi ve annesi Kur’an’da övülmüş, örnek kişilikler olarak gösterilmişlerdir. İsa’nın (a.s) babasız doğumu, tıpkı Yahudilerin Üzeyir’i (a.s) ilahlaştırmaları gibi Hristiyanların da, İsa’yı (a.s) ilahlaştırmalarına yol açmıştır. İsa’nın (a.s) kıssası kahramanların ilahlaştırılması tehlikesine yönelik uyarılarla doludur.

“Ve İmrân’ın kızı Meryem[in kıssasını Allah’a karşı sorumluluk bilinci taşıyanların diğer bir örneği yaptık]: O iffetini korumuştı, bunun üzerine Biz onun [rahmindeki]ne ruhumuzdan üfleştik, ve Meryem Rabbinin sözlerinin ve [böylece,] vahyettiklerinin doğruluğunu kabul etmiş ve samimiyetle bağlananlardan biri olmuştu.” (Tahrîm/12)

İsa (a.s), babasız olarak yaratılmış bir kuldu. Allah (c.c) İsa’nın (a.s) annesi Meryem’dan, Allah’a (c.c) gönülden itaat eden biri olarak söz etmektedir. Nuh’u (a.s) anlatırken Tahrîm/10-11. ayetlerde Nuh (a.s) ve Lut’un (a.s) eşlerinin, davaya ihanet ettikleri için cehennemlikler olarak tanıtıldığını, Firavun’un karısının ise iman edenlere

örnek şahsiyet olarak gösterildiğini görmüştük. Tahrim/12’de ise Meryem iman edenlere örnek olarak gösterilmektedir. Böylece her insanın çevresinden bağımsız bir şekilde sorumluluk sahibi olduğu ve her insanın akıbetinin onun tercihlerinin sonucu olacağı açıklanmıştır.

“O zaman melekler, “Ey Meryem!” demişlerdi, “Allah, Kendisinden bir söz ile sana, Meryem oğlu İsa Mesih adıyla bilinecek, bu dünyada ve öteki dünyada büyük şeref sahibi ve Allah’ın en yakınlarından olacak [bir oğul] müjdeliyor. Ve o, (çocuk,) insanlarla hem beşikte iken, hem de yetişkin bir adam olarak konuşacak; dürüst ve erdemli kişilerden olacak.” Meryem, “Ey Rabbim!” dedi, “Bana hiçbir erkek dokunmadığı halde nasıl oğul sahibi olabilirim?” [Melek] cevap verdi: “İşte öyle! Allah dileğini yaratır; bir şeyin olmasını istediğinde sadece ‘Ol!’ der ve o (şey hemen) olur. O, senin oğluna (hem) vahyi ve hikmeti öğretecek, (hem de) Tevrat’ı ve İncil’i ve o’nu İsrailoğulları’na elçi [yapacak]” “BEN size Rabbinizden bir mesaj getirdim. Sizin için çamurdan, adeta kaderinizin suretini yapacağım ve sonra ona üfleyeceğim ki Allah’ın izniyle [sizin] kaderiniz olsun; körleri ve cüzmamları iyileştireceğim ve Allah’ın izniyle ölüleri yeniden hayata döndüreceğim: neleri yiyebileceğinizi ve evlerinizde neleri saklayabileceğinizi size bildireceğim. Şüphesiz, eğer [gerçekten] inanıyorsanız, bütün bunlarda sizin için bir mesaj vardır.” [Ben], Tevrat’tan günümüze kalanın doğruluğunu tasdik etmek ve [önceden] size yasak edilen şeylerin bazısını helal kılmak için [geldim]. Ve size Rabbinizden bir mesaj getirdim; “öyleyse Allah’a karşı sorumluluğunuzun bilincine varın ve bana tâbi olun. Kuşkusuz Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; öy-

leyse [yalnız] O'na kulluk edin: Bu, dosdoğru bir yoldur.”” (Ali imran/45-51)

Meryem’e, İsa’nın (a.s) doğacağıının müjdesi ile birlikte İsa (a.s) hakkında bazı özel bilgilerde verilmişti. Meryem’e müjde getiren melek ile Meryem arasındaki konuşmaya benzer konuşmaları, Zekeriyya’ya (a.s) Yahya’nın (a.s) müjdesini getiren melek ile Zekeriyya (a.s) arasında ve İshak’ın (a.s) müjdecisi melek ile İshak’ın (a.s) annesi arasında da görmüştük. Her üç olayda da melekler Allah’ın (c.c) yaratma gücüne işarette bulunmuşlardı. İsa (a.s); ruhen hasta, hakikat karşısında kör bir toplumu iyileştirecek ilaç hükmünde bir öğreti tebliğ edecek, dünya için yapılacaklar ile ahiret için terk edileceklerin bilgisini verecekti. Doğum zamanı yaklaşıncı, Meryem gözlerden uzak bir yere çekilmiş, bir hurma ağacının altında doğum sancıları çekerken, babasız doğum olayını halka nasıl anlatacağının sıkıntısını yaşamaktaydı. Bu sırada Allah (c.c) elçileri vasıtasıyla Meryem’in sıkıntı ve setresini gidermişti.

“VE BU İLAHÎ mesajda Meryem'i de an. Hani, o ailesinden ayrılıp doğu yönünde bir yere çekilmişti; kendini onlardan uzak tutuyordu; bu durumdayken kendisine vahiy meleğimizi gönderdik; [bu melek] ona eli yüzü düzgün bir beşer kılığında göründü. (Meryem onu görünce:) “Senden, O kuşatıcı rahmet ve esirgeme Sahibi'ne sığırım!” dedi, “Eğer O'na karşı sorumluluk bilinci taşıyorsan [bana yaklaşma]!” [Melek:] “Ben yalnızca Rabbinin bir elçisiyim” dedi, “[O Rab ki:] sana tertemiz bir oğul armağan edeceğim [diyor].” [Meryem:] “Bana daha hiçbir erkek dokunmamışken, nasıl bir oğlum olabilir? Üstelik ben iffetsiz bir kadın da değilim” dedi. [Melek:] “Bu doğru” dedi, “[Ancak] Rabbin diyor ki: Bu Benim

için kolay ve [böyle olduğu için de, senin bir oğlun olacak] ve Biz o'nu insanlar için katımızdan bir sembol ve aydınlatıcı bir bağış kılacağız!” Ve bu [Allah tarafından] önceden hükme bağlanmış bir şeydi: bunun için de, [Meryem] o'na gebe kaldı ve o'nunla birlikte uzak bir yere çekildi. Ve doğum sancısı onu bir hurma ağacının gövdesine sürükledi[ği zaman]: “Keşke bu durum başıma gelmeden önce ölseydim de unutulup giden biri olsaydım!” diye yakındı. Bunun üzerine, hurma ağacının alt yanından [bir ses] ona şöyle seslendi: “Üzülme! Rabbin senin alt yanında ufak bir dere akıttı; Şimdi hurmanın gövdesini kendine doğru silkele, taze hurma dökülsün. Sonra da ye, iç: gözüün aydın olsun! Ve eğer insanlardan birini görürsen ona de ki: “Ben O sınırsız rahmet Sahibi için, (bir süre) konuşmaktan kaçınmaya ahdettim; bu yüzden bugün insanlardan kimseyle konuşmayacağım.” Ve bir süre sonra, çocuğuyla beraber, kavmine döndü: “Ey Meryem!” dediler, “Sen, gerçekten, tuhaf bir iş yaptın! Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir adam değildi; ne de annen iffetsiz bir kadındı!” Bunun üzerine [Meryem] çocuğa işaret etti. “Daha beşikteki bir çocukla biz nasıl konuşabiliriz ki!” diye çıkıştılar. [Fakat çocuk:] “Bakın,” dedi, “Allah'ın kuluyum ben. O bana ilahî mesaj bahsetti ve beni peygamber yaptı ve nerede bulunursam bulunayım beni kutlu ve erdemli kıldı; yaşadığım sürece bana salâtı, arınmak için vermeyi emretti ve anamı saygıyla gözetmemi ve beni merhametten yoksun bir zorba kılmadı. Bunun içindir ki, doğduğum gün selâm benim üzerimdeydi; öleceğim gün ve hayata [yeniden] döndürüleceğim gün [yine benim üzerimde olacaktır]!” MERYEM OĞLU İsa hakkında, üzerinde öylesine derin bir anlaşmazlığa düştükleri doğru açıklama işte budur. Bir oğul edinmek Allah'a asla yakıştırılmaz; sınırsız yüceliğiyle O böyle bir şeyin üs-

tünde, ötesindedir! O bir şeyin olmasına hükmettiği zaman, ona yalnızca “Ol!” der ve o (şey hemen) oluverir!” (Meryem/16-35)

Allah (c.c), Meryem’e gönlünü ferah tutmasını ve soru soranlara konuşma orucu tuttuğunu işaret dili ile söylemesini emretmişti. Halkın içine dönen Meryem, ağır suçlalarla karşılaşınca oğlu İsa’yı (a.s) işaret etmiş ve İsa (a.s) kendini Allah’ın (c.c) kulu ve peygamberi olarak; insanlara yararlı, namaz ve oruca gerekli değeri veren, ebeveynine saygılı, kötülüğe meyli olmayan bir insan olarak tanıtmıştı. Allah (c.c), İsa’nın (a.s) kul olduğunu özellikle hatırlatır. İsa’nın yaratılışı Âdem’in (a.s) yaratılışı gibidir. İsa da (a.s) nihayetinde topraktan yaratılmıştır ve Âdem (a.s) gibi, bir Allah (c.c) kuludur. Kur’an, İsa’yı (a.s) yaratıcı konumuna yükseltenleri Allah’a (c.c) iftira atanlar olarak tanıtır, hakikatlerden yüz çevirmekle suçlar.

“Allah katında İsa’nın durumu Âdem’in durumu gibidir ki Allah onu topraktan yarattı ve sonra “Ol!” dedi; işte (insanoğlu böylece) oluverir. [Bu], Rabbinden bir hakikat[tir]; öyleyse, şüphecilerden olma!” (Ali İmran/59-60)

İsa’nın (a.s) vefatından bir süre sonra Hristiyanlar arasında büyük tartışmalar çıkmıştı. Kimi İsa (a.s) için peygamber diyordu, kimi Allah’ın (c.c) yaratılmış oğlu, kimi Allah’ın (c.c) ezelden beri var olan yaratılmamış oğlu, kimi Allah’tan (c.c) kopan ve onun gibi olan bir ilah olduğunu vs. söylüyordu. Meryem hakkında da değişik görüşler oluşmuştu, kimine göre Meryem İsa’nın (a.s) taşıyıcısı, kimine göre annesi, kimine göre İsa’nın (a.s) sadece insani yönden bağlı olduğu bir kimseydi. Sonunda İznik Konsülü ile Baba, Oğul ve Kutsal ruh olarak ileri sürülen Aziz Paulus’un üçleme görüşü kabul edilmiş ve

özellikle İsa'nın (a.s) sadece peygamber olduğunu söyleyenlere karşı ağır saldırılara başlanmıştı.

“Allah, Meryem'in oğlu Mesih'tir!” diyenler hakikati inkâr ederler. De ki: “Eğer Meryem oğlu İsa'yı ve o'nun annesini ve yeryüzündeki herkesi onların tümünü helak etmek isteseydi kim Allah'a mani olabilirdi? Zira göklerin ve yerin ve onlar arasında bulunan her şeyin hükümlanlığı Allah'a aittir; O dilediğini yaratır: ve Allah dilediğini yapmaya kâdirdir!” [Hem] Yahudiler ve [hem de] Hristiyanlar, “Biz Allah'ın çocuklarıyız ve O'nun sevgili kulları!” derler. De ki: “Öyleyse, Allah, neden günahlarınızdan dolayı size azap çektirsin? Hayır, siz O'nun yarattığı (ölümlü) insanlardan başka bir şey değilsiniz! O, dilediğini bağışlar ve dilediğine azap çektirir: Zira göklerde ve yerde ve ikisi arasında bulunan her şey üzerindeki hükümlanlık Allah'a aittir ve bütün yolculuklar O'nda niha yet bulur.”” (Maide/17-18)

Allah (c.c), İsa (a.s) hakkında dillendirilen söylemlerin hepsini reddetmekte, diğer tüm insanlar gibi ne İsa'nın (a.s) ne de Meryem'in Allah (c.c) karşısında herhangi bir ilahi güce sahip olmadığını belirtmektedir. Öyle ki Allah (c.c), İsa (a.s) ve Meryem'i ve hatta tüm varlığı yok etmek istese kimse buna engel olamayacaktır. Kur'an'da Yahudi ve Hristiyanlar hakikati inkâr etmekle suçlanırlar ve Allah'ın (c.c) kimsenin ne maddi ne de manevi ebeveyni olmadığı vurgulanır. Hristiyan ve Yahudilerin kendilerini Allah'ın (c.c) manevi evlatları gibi görmelerinin de azaba uğratılmaları ile çelişkili olduğu hatırlatılır. Dolaylı olarak “Allah'ın (c.c) can dostlarıysanız, Allah (c.c) sizi niye günahlarınızdan dolayı cezalandırsın, şayet Allah'ın (c.c) sevgili dostlarıysanız toptan mükâfatlandırılmanız gerekmez mi?” sorusunun cevapsızlığına bir göndermede bulu-

nulur. Tüm toplumlar gibi Yahudi ve Hristiyanların da Allah'ın (c.c) yarattığı kullardan sadece bir kısmı oldukları ve hiçbir özel değere de sahip olmadıklarına değinilerek, varlıktaki tek egemenin Allah (c.c) olduğu bilgisine yer verilir.

“Gerçekten, “Allah Meryem oğlu Mesih'dir” diyenler hakikati inkâr etmiş olurlar; [bizzat] Mesih'in, “Ey İsrailoğulları! [Yalnızca] hem benim Rabbim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin!” dediğini gördükleri halde. Unutmayın, kim Allah'tan başka bir varlığa ilahlık yakıştırırsa, Allah onu cennetten mahrum edecek ve böylelerinin varış yeri cehennem olacaktır: ve böyle zalimler kendilerine bir yardımcı bulamayacaklardır. Gerçekten, Tek Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığını gördükleri halde “Bakın, Allah üçlünün üçüncüsüdür” diyenler, hakikati inkâr etmiş olurlar. Ve onlar bu iddialarından vazgeçmedikçe, hakikati inkâr eden bu gibilerin başına şiddetli bir azap gelecektir. Öyleyse pişmanlık içinde Allah'a yönelip O'nun bağışlamasını hâlâ dilemeyecekler mi? Allah çok bağışlayıcıdır, rahmet kaynağıdır. Meryem oğlu Mesih sadece bir peygamberdir: [Diğer] bütün peygamberler o'ndan önce gelip geçti; o'nun annesi, hakikatten asla sapmamış olan biriydi ve onların ikisi de [diğer ölümlüler gibi] yiyeceklerle beslenirdi. Bakın, bu mesajları onlara nasıl açıkladık: ve sonra bakın, nasıl tersyüz olmuştur onların zihinleri.” (Maide/72-75)

Her dönem hem Batı'da hem de Doğu'da yaratıcı ile insan arasındaki ilişki değişik şekillerde deforme edilmiş, ya insan tanrılaştırılmış ya da yaratıcıya insani özellikler yüklenmiştir. Bu konu İslam açısından konuların en mühimidir, çünkü Muhammed'in (a.s) vefatından sonra Müslüman toplumunda da kimi birey ve gruplar Allah (c.c) ile

insan arasındaki ilişkide çatlaklar oluşturacak fikirler ortaya atmışlardır. Bu fikirlerin nesilden nesile geçmesi ile günümüzde takip ettiği mezhep imamını, âlimi, şeyhi, tarikat liderini ya da Allah'ın (c.c) kulu ve peygamberi olan Muhammed'i (a.s) Allah'ın (c.c) ötesinde güçlere sahipmiş gibi tanımlamak hatasına düşen birçok Müslüman topluluk oluşmuştur. Hatta kendi mezhep imamını Muhammed'den (a.s), Muhammed'i (a.s) da Allah'tan (c.c) daha fazla övgüye layık bulan, ama yaptığı hatanın farkında olmayan nice Müslüman vardır. Bu nedenle Allah (c.c) kendini tekrar tekrar tanıtmakta ve içine düşülen hatadan dönülmesi için uyarıda bulunmaktadır. Uyarıyı dikkate alıp kendisine sığınanlara karşı oldukça merhametli olduğunu, yanlış da ısrar edenleri de kesinlikle affetmeyeceğini duyurmaktadır. Pagan algılar, genelde eski putperest dinlere özentinin sonucunda hayat bulurlar. Teslis (üçleme) inancı da eski dinlerden Hristiyanlığa uyarlanmış gibidir. Örneğin eski Hint dinini de Brahma-Şiva-Vişnu üçlü büyük tanrı grubu oluşturur. Muhtemelen aynen haç gibi teslis de tarihte ilk defa Hristiyanlıkta görülen bir dogma olmayıp, daha eski pagan dinler ile Roma zamanındaki inançlardan Hristiyanlığa geçirilmiştir.

“EY İNCİL'in izleyicileri! Dininiz[in temeli olan hakikat]in sınırlarını aşmayın ve Allah hakkında yalnız hakikati söyleyin! Meryem oğlu İsa Mesih sadece Allah'ın Elçisi O'nun Meryem'e ulaştırdığı vaadi-[nin tahakkuku] ve O'nun yarattığı bir can idi. O halde Allah'a ve peygamberlerine inanın ve “[Tanrı bir] üçlüdür!” demeyin. Kendi iyiliğiniz için [bu iddiadan] vazgeçin. Allah, Tek İlah'tır; çocuk sahibi olmaktan münezzehtir: göklerde ve yerde olan her şey O'na aittir ve hiç kimse Allah kadar güvene layık değildir.” (Nisa/171)

Okunan bir metnin hafızada daha iyi yer etmesi için bazı yazarlar tarafından son yıllarda uygulanan bir yöntem vardır. Bu yönteme göre önem sırasına göre metin içinde bazı geri dönüşler, yani tekrarlar yapmak, üzerinde durulan konunun daha iyi kavranmasını sağlamaktadır. Kur'an'da buna benzer bir yöntem kullanmıştır. Allah (c.c), insanların en çok yanlışla saptıkları alanları Kur'an'ın değişik yerlerinde tekrar tekrar ele alır. Bazen bu ele alışlar aynı kelimelerle olur. Allah'ın (c.c) tekliği İslam'ın temel konusu olduğundan, Kur'an sürekli geri dönüşler yaparak Allah'ın (c.c) dışında başka bir ilahın var olmadığını hatırlatır. Aynı şekilde Allah'ın (c.c) sıfatları da özellikle ayet sonlarında çok sık yapılan tekrarlar arasında yer alırlar.

“VE İŞTE O ZAMAN Allah, “Ey İsa, ey Meryem oğlu!” dedi, “Sen insanlara, Allah'tan başka tanrılar olarak bana ve anneme kulluk edin' dedin mi?” [İsa] cevap verdi: “Sen yücelikte sonsuzsun! [Söylemeye] hakkım olmayan bir şeyi hiç söyleyebilir miyim? Bunu söylemiş olsaydım Sen muhakkak bilirdin! Sen benim içimdeki her şeyi bilirsin, hâlbuki ben Senin Zâtın'da olanı bilemem. Şüphe yok ki, yaratılmış varlıkların idrakini aşan her şeyi tam bilen yalnız Sensin. Ben onlara [söylememi] emrettiğin şeyden başkasını söylemedim: Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz [olan] Allah'a kulluk edin (dedim). Ve onların arasında yaşadığım sürece yaptıklarına şahitlik ettim: Ama Sen bana ölümü verdikten sonra onların koruyucusu yalnız Sen oldun: Zaten Sen her şeye şahitsin. Şayet onları azaba çarptırırsan -şüphesiz onlar Senin kullarıdır ve eğer onları bağışlarsan- şüphesiz yalnız Sensin kudret sahibi, hikmet sahibi!”” (Maide/116-118)

Allah’a (c.c) şirk koşanlar ilah olarak kabul ettikleri kişi ya da nesneler ile bir gün yüzleştirilecek ve İlah olarak tanımladıkları varlıklar onları Allah’a (c.c) ortak koşma konusunda yalanlayacaklardır. Allah (c.c) bir gün, üçleme inancını savunanların huzurunda üçleme konusunu İsa’ya (a.s) soracak, İsa (a.s) apaçık bir yanlışı söylemekten Allah’a (c.c) sığındığını söyleyecektir. Kendisinin, insanları sadece Allah’a (c.c) kulluğa çağırdığını, üçleme konusunun vefatından sonra ortaya atıldığını ve kendisi ile bir alakası olmadığı dile getirecektir. Böylelikle İsa (a.s) aradan çekilecek ve Allah’a (c.c) şirk koşanlar Allah’ın (c.c) huzurunda, Allah (c.c) tarafından yargılanacaklardır. Ayetlerde de görüldüğü üzere İsa (a.s) ve tüm diğer peygamberler Allah’ın (c.c) huzurunda kul sınıfındadırlar.

“Hahamlarını, rahiplerini, bir de Meryem oğlu Mesih’i, Allah’la beraber rableri olarak gördüler; Oysa Tek Tanrı’dan başkasına kulluk etmekle emrolunmuş değillerdi; (o Tek Tanrı ki,) O’ndan başka tanrı yoktur, (O Tek Tanrı ki,) sınırsız kudret ve izzetiyle, (böylelerinin) O’nun tanrılığında bir pay yakıştırdıkları her şeyden bütünüyle uzaktır, yücedir!” (Tevbe/31)

Peygamberleri ilah edinen topluluklar zamanla din adamlarını, devlet yöneticilerini, sermaye sahiplerini, mafya babalarını vs. da ilah edinirler. İpin ucu bir sefer kaçtı mı sonu gelmez bir sapıtmadır bu. Allah’a (c.c) secde etmekle emrolunanlar, yöneticilerin, zenginlerin, din adamlarının, heykellerin önünde eğilirler. Bu konuda din adamlarının çok özel bir konumları vardır. Din, herkesten önce onlar tarafından tahrif edilir. Onlar dinin ilkelerini yöneticilerin, sermaye sahiplerinin, mafyanın, zorbaların çıkarlarına yorumlarlar. Hem kendilerinin hem yandaşlarının Allah’a (c.c) ortak koşulmasını diretirler. Şirk; din

adamları, para babaları ve yöneticilerin ortak çalışması ile oluşturulur. Din adamları Allah'ın (c.c) kitabını çıkarlara göre yorumlarlar, para babaları çeşitli kuruluşlar ve yayınlar vasıtası ile yapılan bozulmanın halk arasında yaygınlaşmasını sağlarlar, yöneticiler ise güç kullanarak doğru söyleyenleri sustururlar.

“Ne İsa, Allah'ın kulu olmaktan kaçınacak kadar gurura kapıldı, ne de O'na yakın olan melekler. O'na kulluk yapmaktan vazgeçecek kadar gurura kapılanlar ve küstahça böbürleneler [bilsinler ki Hesap Günü] Allah hepsini Kendi katında toplayacaktır.” (Nisa/172)

İsa'nın (a.s) bir ilah olmadığını ısrarla vurgulayan Allah (c.c), İsa'nın (a.s) basit bir insan olmadığı üzerinde de durur. İsa (a.s) ne bir ilahtır ne de alelade bir insandır. O, diğer peygamberlerden farklı bir durumu olmayan bir elçidir. Bu hatırlatmalar sadece İsa (a.s) için değil, tüm peygamberler ve dolayısıyla Muhammed (a.s) için de geçerlidir.

Hristiyanların düştüğü hataya Müslümanların düşmesi için ısrarla geri dönüşler yapan Kur'an'ın bu derece yoğun tekrarlar yapmasının önemini günümüz Müslüman toplumuna baktığımızda daha iyi kavrarız. Allah'a (c.c) hakaret eden yayınlara ses çıkarmamak, Muhammed (a.s) dışındaki peygamber karikatürlerine ses çıkarmamak, yalnızca Muhammed'e (a.s) hakaret söz konusu olduğunda ayağa kalkmak, içinde gizli şirk barındıran bir harekettir. Ne yazık ki, günümüzde bu tür durumlar ile çok sık karşılaşmaktayız. Herhangi bir peygambere yapılan çirkinliği Allah'a (c.c) karşı yapılan çirkinliklerden daha büyük görmek; peygambere karşı saygısız davranan ile ticaretini ve politik ilişkisini kesip, Allah'a (c.c) karşı

saygısız davrananı önemsememek Kur'an ile çelişir. Kendi şeyhine, âlimine, mezhep imamına, devlet büyüğüne karşı yapılan eleştiriyi Allah'a (c.c) karşı yapılan saygısızlık ile eşit görenleri ise konuşmaya bile gerek yoktur, onlar tamamen şirk batağının içindedirler. Allah (c.c) her şeyin sahibidir. Rabbimiz her söylem ve her eylemimizde bunu böyle bilmemizi emretmektedir.

“Biz, Meryem oğlu İsa'yı, o [geçmiş peygamber]lerin izleri üzerinde Tevrat'tan (o güne) kalanın doğruluğunu tasdik edici olarak gönderdik. Biz, o'na, Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyanlara bir rehber ve bir öğüt olarak Tevrat'tan (o güne) kalanı tasdik eden, içinde rehberlik ve aydınlık bulunan İncil'i verdik.” (Maide/46)

“Ve vaktiyle Meryem oğlu İsa: “Ey İsrailoğulları! Şüphesiz, ben, Tevrat'tan geriye kalmış hakikat adına ne varsa hepsini doğrulamak ve benden sonra gelecek olan Ahmed adındaki bir elçiye müjdelemek için size gönderilmiş olan Allah'ın elçisiyim” dedi[ğinde de Allah'ın kendi davası uğruna savaşanları sevdiği ilkesi Musa'da olduğu gibi geçerliydi.] Ama [gelişini İsa'nın önceden haber verdiği] elçi hakikatin bütün kanıtlarıyla onlara geldiğinde: “Bu [doğruluğunu iddia ettiğin mesaj], göz boyayan bir büyü[den başka bir şey değil]!” demişlerdi.” (Saf/6)

Peygamberler bir zincirin halkaları gibidirler. Her peygamber kendinden önceki peygamberin tebliğini devam ettirmiştir. İsa (a.s) Tevrat'ı onaylayan bir tebliğci olup, Tevrat'ın devamı olan İncil ile insanlara doğru yolun bilgisini öğretmeye çalışmıştır. Aynı şekilde Muhammed de (a.s) İncil'i onaylayarak İsa'nın (a.s) tebliğini devam ettirmiş ve İncil'in devamı olan Kur'an ile insanlara doğru yolun bilgisini vermeye çalışmıştır. Böylece tüm peygam-

berlerin tebliğleri birbirinin devamı olup İslami tabanda buluşurlar. Buna karşın inkârcıların peygamberlere verdikleri karşılıklar da neredeyse hiç değişmeden aynı suçlayıcı, aşağılayıcı kelimelerin tekrarından oluşur.

“*ŞİMDİ, ne zaman Meryem'in oğlu[nun tabiatı] örnek olarak ortaya getirilse, [ey Muhammed,] senin kavmin bu yüzden yaygarayı basar ve “Hangisi daha iyi, bizim ilahlarımız mı yoksa o mu?” derler. [Ama] onlar bu mukayeseyi, yalnızca, sırf muhalefet olsun diye senin önüne getirirler: evet, onlar kavgacı/tartışmacı bir toplumdur! [İsa'ya gelince,] o sadece [bir insandır-] kendisini [peygamberlikle] onurlandırdığımız ve İsrailoğulları için örnek kıldığımız bir kul[umuz]. Ve eğer isteseydik, [siz ey meleklerle tapanlar,] sizi yeryüzünde birbiri ardından gelen melekler yapardık! BAKIN, bu [ilahî kelâm] Son Saat[nin geleceğini] bildiren bir araçtır; o halde (Son Saat) hakkında hiçbir şüpheye kapılmayın ve Bana uyun: dosdoğru yol [yalnız] budur. Şeytan'ın sizi [bu yoldan] çevirmesine izin vermeyin; çünkü o, sizin apaçık düşmanınızdır! İSA, [kendi halkına] hakikatin bütün kanıtları ile geldiği zaman, “Ben” dedi, “size hikmet ile ve üzerinde ayrılığa düştüğünüz şeylerin bir kısmını açıklığa kavuşturmak üzere geldim: o halde, Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincine varın ve bana tâbi olun! Allah, şüphesiz benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; öyleyse [yalnızca] O'na kulluk edin: doğru yol [sadece] budur!” Fakat [İsa'dan sonra gelenler] arasından çıkan gruplar farklı görüşleri savunmaya başladılar: vay haline o zulmedenlerin ve yazık o acı Gün'de [başlarına gelecek] azap için!” (Zuhruf/57-65)*

Mekke müşrikleri taştan tahtadan yaptıkları putların kendisine değil, onların temsil ettikleri ruhlara taparlardı.

Melekleri de kutsar onlara ilahi özellikler atfederlerdi. Dolayısıyla kendilerini Hristiyanlardan daha gelişkin zihinli görürlerdi. Çünkü Hristiyanlar İsa'ya (a.s) tapıyorlardı, yani bir insana, ama onlar meleklerle ve ruhlara, yani insanüstü bir varlığa tapıyorlardı. O halde kendi tanrıları Hristiyanların tanrısından daha iyiydi. Bu söylemlerinde milliyetçi, kavmiyetçi, ırkçı duygularının da etkisi vardı. Ancak farklı yapılardaki bu iki pagan değer karşılaştırılması üzerine yapılacak tartışma kısır bir tartışma olacaktır ve laf kalabalığının ötesine geçmeyecektir. Allah (c.c) dışında ilahlar edinmiş birinin inancı, Allah'a (c.c) oğul yakıştırmasında bulunan başka birinin inancından nasıl üstün olabilir? Böyle bir konuda tartışma heveslisi olan bir toplum, tartışmadan ziyade kavga niyetindedir. Ayrıca Allah (c.c) dilese müşriklerin taptıkları melekleri müşriklerin yerine dünyaya indirebilirdi. Müşrikler nasıl Allah'ın (c.c) yarattığı kullar ise, melekler de aynı şekilde Allah'ın (c.c) yarattığı kullardı. Burada Kur'an tekrar geri dönüş yaparak daha önce söylemiş olduğu, İsa'nın (a.s) toplumu doğru yola iletmeye çalışan Allah elçisi (c.c) ve kulu olduğu gerçeğini hatırlatır, Allah'tan (c.c) başka ilah olmadığını vurgular ve şeytanî algılara teslim olunmaması konusunda insanları uyarır.

“İsa, onların hakikati reddettiklerinin farkına varınca sordu: “Kim Allah yolunda benim yardımcılarım olacak?” Beyazlara bürünmüş olanlar cevap verdi: “Biz, [Allah yolunda] senin yardımcılarını olacağız! Biz Allah'a inanırız: Sen de şahit ol, biz O'na teslim olmuşuz! Ey Rabbimiz! Bize yücelerden indirdiğine inanıyor ve bu Elçi'ye tâbi oluyoruz; o halde bizi [hakikate] şahitlik yapanlarla bir tut!” İnanmayanlar İsa'ya tuzak kurdular; ama Allah onların tuzaklarını boşa çıkardı: çünkü Allah,

tuzak kuranların tümünün üstündedir. O zaman Allah: “Ey İsa!” demişti, “Seni ölüme yollayacağım ve Katıma yücelteceğim ve seni hakikati inkara şartlanmış olanlar[ın arasın]dan çekip arındıracağım; sana tâbi olanları, Kıyamet Günü, hakikati inkara şartlanmış olanların (kat kat) üstüne çıkaracağım. Sonunda hepiniz Bana döneceksiniz ve aranızda anlaşmazlığa düştüğünüz her konuda Ben hüküm vereceğim. Hakikati inkâra şartlanmış olanlara gelince, onlara bu dünyada ve ahirette şiddetli bir azap çeiktireceğim ve onlar kendilerine yardım edecek kimse bulamayacaklar; ama iman edip doğru ve yararlı işler yapanlara Allah mükâfatlarını tam olarak verecektir: Zira O, zalimleri sevmez.”” (Ali İmran/52-57)

İsa (a.s), İsrailoğulları’nın, Allah’ın (c.c) emirlerini kabule yanaşmadığını görünce, kendisi ile birlikte adaleti tesis etmeye, sömürüye başkaldırmaya kimlerin istekli olduğunu sormuştu. Havariler (Beyaz giyinenler), Allah’ın (c.c) hukuku çerçevesinde hayatlarını sürdüreceklerine dair söz vermiş ve hayatlarıyla Allah’ın (c.c) sistemine şahitlik etmek için Allah’tan (c.c) yardım istemişlerdi. Geriye kalan inkârcılar ise İsa’yı (a.s) öldürme planları yapmaya yönelmişler, çeşitli hilelerle İsa’yı (a.s) yöneticilere şikâyet etmişler ve İslam öğretisini yok etmenin derdine düşmüşlerdi. Allah (c.c) da onların yargıyı ve cezayı hafife aldıklarını, ama bir gün herkesin Allah’a (c.c) döndürüleceğini, mükâfat ve cezanın kaçınılmaz olduğunu, peygamberlerin ve Allah (c.c) yolunda yürüyenlerin her zaman üstün kılınacağına dair emrini tekrarlamıştı.

“İşte o zaman Allah şöyle diyecek: “Ey İsa, ey Meryem oğlu! Hatırla sana ve annene bağışladığım nimetleri, seni nasıl Kutsal Ruh ile güçlendirerek insanlarla beşikte iken ve yetişkin bir adam olarak konuşmanı sağladığımı ve

nasıl sana Tevrat'ı ve İncil'i ihtiva eden vahiy ve hikmeti öğrettiğimi; nasıl Benim iznimle çamurdan, [sana uyanların] kaderini şekillendirdiğini ve sonra bunun Benim iznimle [onların] kaderi olabilmesi için ona üfllediğini ve nasıl iznimle körleri ve cüzamlıları iyileştirdiğini ve ölüyü ayağa kaldırdığını; sen İsrailoğulları'na hakikatin bütün kanıtları ile geldiğinde ve onlardan hakikati inkâra şartlanmış olanların, "Bu aldatmacadan başka bir şey değildir!" dedikleri zaman onların sana zarar vermelerine nasıl mani olduğumu. VE [hatırla o vakti ki] beyazlara bürünmüş olanlara, "Bana ve Benim Elçim'e inanın!" diye vahyetmişim. Onlar, "Biz inanıyoruz ve şahit ol ki kendimizi [Sana] teslim etmişiz!" diye cevap verdiler" [Ve] o zaman beyaz elbiseliler, "Ey İsa, ey Meryem'in oğlu!" dediler, "Rabbin bize gökten bir sofra indirebilir miydi?" [İsa] cevap verdi: "Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun, eğer [gerçek] müminler iseniz!" Onlar, "Biz ondan nasiplenmek isteriz ki kalplerimiz sükûnete ulaşsın, bize hakikati söylediğini bilelim ve biz ona şahitlik yapanlardan olalım!" dediler. İsa, Meryem'in oğlu, "Ey Allah'ım, ey Rabbimiz!" dedi, "Gökten bize bir sofra gönder: o, bizim için -ilkimizden sonuncumuza kadar- sürekli tekrarlanan bir ziyafet ve senden bir işaret olacaktır. Ve bize rızkımızı ver, zira Sen rızık verenlerin en iyisisin!" Allah, "Şüphe yok ki" dedi, "Ben onu size [her zaman] gönderirim. Ve bu şekilde, hanginiz bundan sonra [bu] hakikati inkâr ederse, bilin ki onu bu dünyada benzerine [daha] hiç kimseyi çarptırmadığım bir azaba çarptıracağım!" (Maide/110-115)

Allah (c.c); İsa'ya (a.s) verdiği mucizeleri saydıktan sonra havarilerin gökten bir sofra indirilmesi için yaptıkları talebin değerlendirmesine geçer. Bu kadar mucize

gördükten ve İsa (a.s) ile arkadaşlık yaptıktan sonra İsrailoğulları'nın Musa'ya (a.s) karşı takındıkları tavra benzer bir hareket sergilemelerinin hoş görülemeyeceği üzerinde durur. Allah (c.c), sofrayı indirirse sonucunun çok ağır olabileceği hatırlatmasında bulunmuştur. Bu hatırlatmadan sonra Kur'an talep edilen sofranın indirilip indirilmediğine dair herhangi bir bilgi vermemiştir. Buna benzer birçok olay Musa (a.s) ile İsrailoğulları arasında geçmiş ve Allah (c.c) İsrailoğulları'nın her aşırılığında hayatı onlar için biraz daha zorlaştırmıştı. Allah'ın (c.c) rızık veren olduğunu bildikten sonra onun hukukunu hafife alıp varlığına yönelik şımarık isteklerde bulunmanın Allah (c.c) tarafından hoş karşılanmayacağı, bu tür gereksiz taleplerin sahibine ağır bir sorumluluk da yükleyeceği unutulmamalıdır. Dolayısıyla Allah'a (c.c) iman ciddi bir iştir ve basite indirgenmesi, teselli ve eğlenceye dönüştürülmesi durumunda altından kalkılamayacak bir noktaya insanı sürükleyebilir.

“SİZ EY imana ermiş olanlar! Meryem oğlu İsa gibi, siz de Allah'ın [dâvâsının] hizmetçileri olun! Hani o, beyaz giysililere, “Kim Allah[ın dâvâsı] uğrunda benim yardımcılarım olacak?” diye sormuştu. Bunun üzerine beyaz giysili [havarî]ler “Allah [yolunda] yardımcılar[ın] biz olacağız!” diye cevap vermişlerdi. Ve böylece İsrailoğulları'ndan bir kısmı [İsa'nın peygamberliğine] inanmaya başladı, diğerleri ise hakikati inkâr ettiler. Ama [şimdi] Biz, [gerçekten] imana kavuşmuş olanları düşmanlarına karşı koruyup destekledik ve onlar üstün gelenlerden oldular.” (Saf/14)

Allah (c.c), müminlerin samimi bir şekilde peygamberlere yardımcı olmalarını emreder. Muhammed (a.s) ümmetinin de tıpkı İsa'nın (a.s) öğrencileri olan havariler

gibi Muhammed'e (a.s) destek çıkmalarını öğütler. Peygamberin ardından gidenlerin peygamber düşmanlarına karşı üstün gelecekleri de hatırlatılır. Buradaki üstünlük fiziksel savaştan ziyade düşünsel alanı kapsar. Yani, inananların elindeki deliller inkârcıların delillerinden çok daha üstündür. Şayet inananlar inkârcıları fikir taştırmalarında yenemiyorlarsa, bu inananların inançlarının ezberden öteye geçmeşişindendir. Şu bir gerçektir ki, hayatında bir tane bile tefsir okumamış birinin, Allah'ı (c.c) gereği gibi tanıdığını söyleyemeyiz. Allah'ı (c.c) tanıyamamış birinin inkârcılar karşısında başarılı olması ise imkânsızdır. Allah'tan (c.c) gelen birçok güçlü delil varken, uydu-ruk hikâyelerle inkârcıların karşısına çıkan biri nasıl başarılı olabilir ki? Sonuç olarak İslam adına konuşacak kişi Allah'ın (c.c) kitabını bilmek zorundadır. Her Müslüman, Arapça bilmek zorunda değildir, ama her Müslüman farklı alanlarda uzmanlaşmış şahıslarca kaleme alınmış birkaç açıklamalı Kur'an tercümesi okumak zorundadır.

“Böylece, taahhütlerini çiğnedikleri, Allah'ın mesajlarını reddettikleri, peygamberleri haksız yere öldürdükleri ve “Kalplerimiz zaten bilgi ile doludur” diye böbürlendikleri için [onları cezalandırdık], hayır, aslında Allah, hakikati inkâr etmelerinden dolayı onların kalplerini mühürlemiştir ve [şimdi] artık çok az şeye inanırlar ve hakikati inkâr ettikleri ve Meryem'e korkunç bir iftira attıkları için ve “Bakın, biz, Allah'ın Elçisi [olduğunu iddia eden] Meryem'in oğlu İsa Mesih'i öldürdük!” diye böbürlendikleri için. Aslında o'nu ne öldürdüler ne de çarmıha gerdiler, sadece onlara öyle [olmuş gibi] göründü ve o konuda farklı görüşler taşıyanlar da gerçekten şaşkındılar, o'nunla ilgili [gerçek] bir bilgileri yoktu ve sadece bir zanna uymuşlardı. Kesin olan şu ki o'nu öldürmediler: Hayır,

Allah o'nu Kendi katına yüceltti. Allah gerçekten kudret ve hikmet sahibidir. Nitekim geçmiş vahyin izleyicilerinden hiç kimse yoktur ki, ölümü anında, İsa ile ilgili hakikati kavramamış olsun ve Kıyamet Günü İsa, [bizzat] onlar aleyhine hakikate şahitlik yapacaktır. Böylece, o zaman, Yahudi itikadına mensup olanlar tarafından işlenen zulümden dolayı, [daha önce] tattırdığımız hayatın bazı nimetlerinden onları yoksun bıraktık; [böyle yaptık], çünkü Allah yolundan her an sapmaktaydılar, yasaklandığı halde faiz alıyorlardı ve başkalarının malını haksız yere harcıyorlardı. (Böylece,) onlar arasından hakikati inkâr [etmeye devam] edenler için şiddetli bir azap hazırladık.” (Nisa/155-161)

İsrailoğulları, Musa'ya (a.s) verdikleri sözü tutmamışlardı. Onu mücadelesinde yalnız bırakmışlar, şımarık isteklerde bulunmuşlar, ona kafa tutmuşlardı. Musa'nın (a.s) vefatından sonra gelen Yahudi nesli de Allah'ın (c.c) ayetlerini yalanlamış ve Allah'ın (c.c) elçilerini öldürmüşlerdi. Onlar peygamberlere kalplerimiz sizin sözlerinize kapalıdır diyorlardı. Bu tür eylemlerde ısrar etmeleri üzerine, Allah (c.c) kirli kalplerini kendi hallerine bırakmış, onlar da kendi kendilerini azaba mahkûm etmişlerdi. Yahudilerden pek azı Allah'ın (c.c) hukukuna bağlı kalmıştı. Şimdi İsa (a.s) ve annesi Meryem'e karşı yeni bir suç işliyorlardı. Meryem'i iffetsizlikle suçlamaları, İsa'yı (a.s) öldürdüklerini iddia edip, övünmeleri, yeni toplumsal günahlarını oluşturuyordu. Bu konu Yahudi ve Hristiyanların, İsa (a.s) hakkında anlaşmazlığa düşmelerine ve saçma tartışmalarda bulunmalarına yol açmıştır. Yahudiler İsa'yı (a.s) öldürdüklerini iddia ederken, Hristiyanlar, onun ilah olduğunu iddia ediyorlar. Oysa her iki kesim de İsa'nın (a.s) sonu hakkında kesin bir bilgiye sahip değildir

ve her iki kesim de sadece duygusal eğilimlerle hareket etmektedir. Allah (c.c), İsa'yı (a.s) kendi katına yükselttiğini, Yahudilerin onu öldüremediğini, sadece öldürdüklerini zannettiklerini söylemektedir. Allah (c.c) tekrar Yahudilerin toplumsal günahlarından söz etmekte ve zalimliklerinden, faiz yemelerinden, insanları Allah (c.c) yolundan uzaklaştırmaya çalışmalarından dolayı dünya hayatının onlar için daha da ağırlaştırıldığını ve onlara ahrette de ağır bir ceza keseceğini belirtmektedir. Demek ki toplu olarak işlenen günahlar daha ağır bir şekilde cezalandırılacaklardır.

İsa'nın (a.s) ölümü yüzyıllarca tartışılmış, ama bir türlü çözümlenememiş bir konudur. Kur'an bu konu hakkında detaylı bilgi vermediğine göre, İsa'nın (a.s) öldürülmediğini bilmek bizim için kâfidir. Ancak türlü söylemler geliştirilerek İsa'nın (a.s) yeryüzüne bir gün döneceği beklentisi içine giren geniş kalabalıkları görünce, konu üzerinde araştırmalar yapmak kimilerine göre bir zaruret halini almıştır. Yapılan incelemelerde öne çıkan birkaç bilginin olayı açıklayıcı mahiyette olduğu söylenebilir. Şöyle ki; İsa'nın (a.s) saklandığı yeri ihbar eden Yahuda İskaryot'un çarmıh olayından sonra ortadan kaybolduğu ve İsa'yı (a.s) tutuklamaya gelen askerlerin İsa'yı (a.s) tanımadıkları konusunda İnciller arasında bir mutabakat vardır. Bir yoruma göre İsa'yı (a.s) ihbar eden Yahuda, askerler henüz İsa'nın (a.s) saklandığı yere ulaşmadan pişman olmuş ve İsa (a.s) benim, diyerek çarmıha gerilmişti. İkinci bir yoruma göre ise, askerler İsa'yı (a.s) Yahuda'nın işaretine göre tanıyıp tutuklayacaklardı. Ama herhangi bir sebeple askerler Yahuda'nın, İsa (a.s) olduğuna kanaat getirmişler ve Yahuda'yı tutuklayıp çarmıha germişlerdi. İsa da (a.s) başka bir memlekete hicret etmiş

ve orada eceli ile vefat etmişti. Bu noktada İsa'nın (a.s) bedeni ile göğe yükseltildiği düşüncesinin İslam ile uyuşmadığını da hatırlamamızda fayda vardır. Çünkü Allah'ın katı göklerde değildir. İsa'nın (a.s) hayatı hakkında İncillerde de net bir bilgi yoktur. Yani çarmıh olayının tarihi bir efsane olma ihtimali de çok yüksektir. Çünkü Asur Yazıtları'nda ve Uzak Doğu dinlerinde (Her ikisinin yazılışı da İsa'dan (a.s) öncedir.) çarmıh olayına aynen İsa'nın yaşadığı çarmıh olayı gibi yer verilir. Çarmıh aslında bir putperest uygulamasıdır, tıpkı teslis inancı gibi Hristiyanlar bu efsaneyi de İsa'ya (a.s) uyarlayarak putperestlere özenmiş olabilirler.

Davud'u (a.s) anlatırken de değindiğimiz gibi, Allah (c.c); İsrailoğulları'nı azgınlıklarından, sınırları çiğnemelelerinden, hukuk ihlallerinden, zulme karşı koymada ikiyüzlü davranışlara meyletmelerinden ve Allah'a (c.c) karşı gelip bozgunculuk yapmalarından dolayı onları Davud (a.s) ve İsa'nın (a.s) dili ile lanetlemişti. Demek ki vurdumduymaz kişilik geliştirmek, zulüm ile mücadelede gevşeklik göstermek, peygamber öğretileri ile çelişmektedir. Peygamber demek, dünyadaki mazlumların destekçisi demektir. Birer peygamber öğrencisi olan inananların da dünyadaki zulme karşı ellerinden gelenin en iyisini ortaya koymaları beklenir.

“Gerçekten, [aynı amaçla] Nûh'u ve İbrahim'i [elçilerimiz olarak] gönderdik ve soylarından gelenlere peygamberlik ve vahiy verdik; onların bir kısmı doğru yoldaydı, ama çoğu da yoldan sapmıştı. Ve sonra onların ardından öteki elçilerimizi gönderdik ve [zaman içinde] arkalarından kendisine İncil verdiğimiz Meryem oğlu İsa'yı gönderdik; o'na [sadık bir şekilde] uyanların kalplerine şefkat ve merhamet yerleştirdik. Ruhbanca riyazete

geline, Biz onlara bunu emretmedik: Allah'ın rızasını kazanmak arzusuyla onu kendileri uydurdu. Ama sonra ona, [her zaman,] gerektiği gibi uymadılar: böylece Biz, [gerçekten] iman etmiş olanlara karşılığını verdik, ama onların çoğu yoldan çıkmışlardı.” (Hadid/26-27)

Peygamberlik müessesesi insanın var oluşuyla birlikte işlemeye başlamıştır. Her nesil için ve her toplum için peygamberler görevlendirilmiştir. Ne yazık ki Allah'ın (c.c) hukuku ile savaşımların sayısı her zaman zulme başkaldıranların sayısından fazla olmuştur. İsa (a.s) da bir peygamber olarak görevlendirilmiş ve Allah'ın (c.c) ayetleri ile desteklenmişti. Allah'ın (c.c) ayetleri sadece Kur'an, İncil ya da Tevrat'ın metinlerinden oluşmaz, tabiatın kendisi Allah'ın bir ayeti olduğu gibi, tüm bilimler de Allah'ın (c.c) birer ayetidirler. Allah (c.c), İsa (a.s) ile birlikte hareket edenlerin kalplerini şefkat duygusu ile temizlediğini, ancak sofulnessu emretmediğini belirtir. Sofulnessun çıkış sebebinin Allah'ın (c.c) belirlediği sınırların ötesinde Allah'a (c.c) kulluk etme isteği olduğu görülmektedir. İlk etapta çok masum bir istek gibi görünse de, özünde bu istek Allah'ın (c.c) belirlediği sınırların dışına çıkıldığı an sonucun felaket olacağı gerçeği ile çelişir. Çünkü Allah'ın (c.c) her emri insanın psikolojik, biyolojik sınırları ve tabiatın temel ilkeleri dikkate alınarak verilmiştir. Dolayısıyla insan nasıl ki kendi tabiatının dışına çıkamıyorsa, Allah'ın (c.c) emirlerinin dışına çıkışı da hayırla sonuçlanmayacaktır. Ne yazık ki bu hakikati göz ardı eden kimi Müslüman cemaatler de aynı hataya düşmüşlerdir. Aşırı sofulness ilk etapta zararsızmış izlenimi verse de uzun vadede güzellik getirmesi imkânsızdır. Âdem'i (a.s) anlatırken insanın ruh + maddeden oluştuğunu öğrenmiştik. İnsanın tamamen maddi arzulara yönel-

mesi hayırlı olmadığı gibi, tamamen maddi arzulardan kaçması da hayırlı değildir.

Sömürü dünyasının Yahudilerin eli ile desteklendiği tarihsel bir gerçekliktir. Her çağda ekonomi bir şekilde Yahudilerin aklı ile kirletilir. Yahudilerin sömürücü aklı müşrikler tarafından destek görür ve Yahudi aklı + Müşrik gücü = Zulüm olur ve tefecilik ekonominin merkezine yerleşir. Buna karşın tahrif edilmiş İncil bile Hristiyanları sömürüden uzak tutmaya çalışır. Protestanlık mezhebi ile birlikte Yahudilerin ardından yürümeye başlayana kadar Hristiyanların aşırı sofuluk gibi bir tarafları vardı. Ne yazık ki bugün Hristiyanlar Yahudilerin düşünce koridorunda yol almaktadırlar. Davut'u (a.s) anlatırken değindiğimiz Maide/78-82. ayetlerinde, Kur'an'ın kibre kapılmayan Hristiyanlardan kastı; üçleme gibi şirki çağrıştıracı inançlara bulaşmamış, muhtemelen Muhammed (a.s) zamanındaki Habeşistan Hristiyanları gibi samimi Hristiyanlardır. Aynı ayetlerde Hristiyanların müşriklerden ayrı bir sınıf olarak zikredilmeleri de, teslis inancının küfür olmakla birlikte bilinçli bir şirkten farklı bir yapı ihtiva ettiğini gösteriyor olabilir.

Muhammed (a.s)

Ezilen insanların haklarını savunmak büyük bir cesaret ister. Peygamberler bu cesareti gösterebilenler arasındaki en güzel örneklerdir. Bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlanmış olan peygamberlerin her biri, değişik konulara yoğunlaşarak insanlara özgürlük ilmini, onurlu birer insan olmayı öğretmeye gayret etmişlerdi. İsa (a.s) kendinden önceki peygamber olan Musa'yı (a.s) onaylamak ve kendinden sonra gelecek olan Ahmed (a.s) isimli bir peygamberi de müjdelemek için geldiğini söylediğinde,

bu hakikate işaret etmişti. Nihayet Muhammed'in (a.s) öğretisine geldiğimizde, onun son peygamber olması sebebi ile kendinden önceki peygamberlerin öğrettiklerini hurafelerden arındırıp, aslına döndürdüğünü ve insan tabiatına en uygun sistem olan İslam'ı tüm insanlığa miras bıraktığını görürüz. Artık dileyen bu mirastan payını alır, dileyen ise onu reddeder.

“MUHAMMED Allah'ın Elçisi'dir ve [sadakatle] o'nun yanında olanlar, bütün hakikat inkârcılarına karşı kararlı ve tavizsiz, [ama] birbirlerine karşı merhamet doludurlar. Onların [namazda] eğilerek (ve) yere kapanarak Allah'ın lütuf ve rızasını aradıklarını görürsün: onların işaretleri, yüzlerindeki secde izleridir. Şu, onların hem Tevrat'taki ve hem de İncil'deki temsilleridir: [onlar] filiz veren bir tohum gibi[dirler], sonra Allah o (filizi) güçlendirir ki sağlam şekilde büyüsin ve [sonunda] kökü üzerinde dimdik dursun ve üreticileri sevindirsin... [Allah böylece müminleri sağlam ve dayanıklı/dirençli kılar] ki onlar aracılığıyla hakikat inkârcılarını şaşırtsin. [Ama] onlardan inanıp doğru ve yararlı işler yapanlara Allah mağfiret ve büyük bir mükâfat vaad etmiştir.” (Fetih/29)

Muhammed'in (a.s) hayatını anlatmak başlı başına bir çalışma gerektirir. Onun öğretisi Kur'an'dır. Dolayısıyla Muhammed'in (a.s) hayatını öğrenmek için Kur'an okumak gerekir. Kur'an okunmadan piyasada dolaşan peygamberler tarihi kitapları ile genelde peygamberler, özelde ise Muhammed (a.s) tanınamaz. Sınırlı bir hacme sahip olan bu kitabımızda Muhammed'i (a.s) anlatabilmek oldukça zordur. Ancak Kur'an'da adı geçen peygamberleri anlatırken Muhammed'den (a.s) söz etmemek büyük bir saygısızlık olurdu. Bu nedenle ümmeti olduğumuz Muhammed'in (a.s) öğretisinin temel ilkelerini kısaca verme-

ye çalışacağız. Diğer peygamberleri anlatırken izlediğimiz yöntemi Muhammed'i (a.s) anlatırken de devam ettirecek Kur'an'a yoğunlaşacağız. Ancak Kur'an'ın tüm ayetlerini yazamayacağımız için yalnızca Kur'an referanslı bilgi vermekle yetineceğiz. Anlattıklarımızı Kur'an tefsirlerine bakarak bulabilirsiniz.

“İman edip doğru ve yararlı işler yapan ve Rableri tarafından Muhammed'e indirilen hakikate inanmış olanlar ise [Allah'ın rahmetine erişeceklerdir:] Allah onların [geçmişte işledikleri] kötü fiillerini silecek ve kalplerini sükûna kavuşturacaktır.” (Muhammed/2)

Muhammed (a.s) putperestliğin, faizin, kabile zorbalığının hüküm sürdüğü Arabistan Yarımadası'nın Mekke şehrinde doğmuştur. Yaşadığı dönemin Arabistan'ında sömürü putlar ve alışveriş ikilisi üzerinden yapılmaktaydı. İbrahim (a.s) zamanında inşa edilmiş olan Kâbe putlarla doldurulmuştu. Kâbe'deki putları ziyaret sebebiyle yıllık hac organizasyonları yapılırdı; panayırlar kurulur putlar üzerinden alışveriş yapılırdı ve geniş halk kitleleri sömürülürdü. Böyle bir zalim topluluğun karakteri ile savaşan Muhammed'in (a.s) öğretisi üç nirengi noktasına dayanır. Allah'a (c.c) iman, hesap gününe iman ve iyi, yararlı işlerde bulunmak.

Allah'a (c.c) İman: Allah'a (c.c) iman etmek, zalim yöneticilere karşı isyanı, sömürünün reddini, köleliğe karşı savaşı gerektirir. Allah'a (c.c) iman eden kişi korkuya dair içinde hiçbir duygu barındırmayan kişidir. Bir ve tek olan Allah'a (c.c) sırtını dayamak, kan emenlere karşı başkaldırmayı gerektirdiği için, Allah'a (c.c) iman özgürlüktür. Allah (c.c) insanları özgür olarak yaratmıştır ve özgürlüğü sever. Sömürüye başkaldırmayan, sadece söz-

cüklere dayanan iman hiçbir değer taşımaz. İman sırasıyla önce bilmeyi, sonra bildiğini anlamayı, sonra anladığını yakından tanımayı, devamında tanıdığı uğrunda mücadele etmeyi gerektirir.

Hesap Gününe İman: Bir gün hesaba çekileceğine inanmak adaleti ayakta tutmaya yöneltir insanı. Bu dünyada yaptığı her hal ve hareketin bir gün kendisine sorulacağını bilen kişi adaletten ayrılmamak için elinden gelen her gayreti gösterecektir. Hesap gününe iman, Allah'ın (c.c) adalet emrinin sonucudur. Adalet, her hak sahibine hakkının verilmesidir. Mazluma karşı zalimle savaşmaktır. Ölçü ve tartıda dosdoğru olmaktır. Seçkin tavrırlardan uzak durmaktır.

İyi ve Yararlı İşler Yapmak: Salih amel, insanoğluna yaratıcı tarafından yüklenmiş büyük bir görevdir. Her insan yaptıklarının başkası için ne anlam ifade ettiğı üstüne düşünmek zorundadır; çünkü insan kendisinden kaynaklanan zararlardan sorumludur. Birey, tüm insanlara, hayvanlara, bitkilere ve doğanın kendisine karşı iyi işler yapmakla mükelleftir. Güzel işler insan olmanın ayırt edici özelliğidir ve Allah'ın (c.c) insanı kendisine halife olarak seçmesinin gereğidir. Allah'ın (c.c) halifesi ahlaklı olmakla mükelleftir ki, ahlak iyi ve faydalı işler yapıp kötü ve zararlı işlerden uzak durulması, yetim ve yoksullara sahip çıkılması, sosyal ilişkilerin canlı tutulmasıdır. Merhametli ve güvenilir olmaktır. Kişiliğın, benliğın temizlenmesidir.

Muhammed'in (a.s) öğretisi ne zulüm etmek ne de zulme uğramak üzerinedir. Kadın, erkek, çocuk, idareci, işçi, genç, yaşlı vs. herkesin, herkes üzerinde değişik şekilde hakkı vardır ve her hak sahibine hakkı verilmelidir.

İslam'a göre insan sadece ellerinin yaptıklarının, yani iradesinin sonucunu yaşayacaktır. Allah (c.c) iyiliğe eğilimli olan için iyilik yolunu kolaylaştırır, kötülüğe eğilimli olan için ise kötülük yollarını kolaylaştırır. Böylece insan her nereye varmak isterse Allah (c.c) onu oraya vardırıır. İnsan kendi halini düzeltmedikçe Allah (c.c) onun durumunu düzeltmez. Dolayısıyla her şey insan iradesine bağlanmıştır. Kim doğru ve yararlı bir iş yaparsa, kendi iyiliği için yapmış olur, kim de kötülük işlerse kendi aleyhine işlemiş olur. Allah (c.c) hiçbir zaman kullarına haksızlık yapmaz.

İslam insanlardan cesaretle; sömürü, cehalet ve zulmün üzerine gitmelerini istemektedir. Ümitsizlikler, sıkıntılar, zorluklar, korkular ve her türlü şer (kötülük) karşısında yalnızca Allah'a (c.c) sığınılmalı ve ondan yardım beklenmelidir. İnsana verilen tüm güçlerin (Para gibi maddi güç ya da ilim gibi manevi güçlerin yanında duyusal ve düşünsel herkeste bulunan tüm güçler.) hilesiz bir biçimde iyiye kullanılması istenmiştir. Müslümanlar iyiye çağrıldıklarında icabet etmek zorundadırlar. Kendini beğenme aşağılanmışır. Kibirli duruş lanetli duruştur. Kur'an, insanları alaya alma, dalga geçme, insanlar arasında laf taşıma, gıybet ve dedikoduyu yasaklamıştır. İnsanların ayıplarını arayanları, dünya malını biriktirdikçe biriktirenleri ve gösteriş için ibadet edenleri lanetlemiştir. Sömürüden vazgeçmeyen şahsın yaptığı tüm dua ve ibadetleri faziletten uzak, yapmacık uğraşlar olarak görmüştür. Hırsızlık, karaborsa, dolandırıcılık, tefecilik, faizcilik gibi gayrimeşru kazanç yollarının hepsi yasaktır. Ataları asılsızca övmek, kendi ailesini ya da kabile ve milletini üstün görmek gibi faşizan söylemler cahil ve zalim kişilerin uğraşları olarak görülmüştür. İslam; falcılığa, büyüye,

kumara, ahlaksızlığa ve alkol alımına karşı çıkar. Tartı ve ölçülerde hile yapmak, iftira atmak, zina, hırsızlık, eşkıyalık ve yol kesmek gibi suçlar had cezasına tabidir. Özellikle faizcilik ile ahlaksızlığı reddetmesi tevhit inancını dünyevi ideolojilerden ayırmaktadır. İslam, köle azat etmeyi teşvik etmiş, insana nesne muamelesi yapılmasını, insan ticaretini yasaklamıştır.

Kur'an; hangi konuda olursa olsun sınırların aşılmasını, davranışlarda ölçülü ve dengeli olmayı emreder. Fakirlerin zenginlerin mallarında hakları vardır ve fakir bu hakkını isteme özgürlüğüne sahiptir. Ne cimrilik ne de eldekini büsbütün saçıp savurma hoş karşılanmıştır. Her konuda olduğu gibi harcamada da orta yol tavsiye edilmiştir. Zalim olmak suç olduğu gibi, zalime yardımcı olmak da zalimlikle eş görülmüş ve suç sayılmıştır. Genel anlamda herhangi kötü bir davranışa yardımcı olan tıpkı o kötü davranışı yapan gibi değerlendirilmiştir. Herhangi bir faydalı davranışa yardımcı olan da tıpkı o faydalı davranışı yapan gibi değerlendirilmiştir.

Kur'an, insanların kimliklerini ve özgürlüklerini korumayı emretmiş, milliyetçilik gibi akli ve ahlaki değerlerden yoksun ideolojilerin değerlendirme yöntemini reddetmiştir. İnsanın üstünlüğünü onun olgunluğuna ve faydalı oluşuna bağlamış; Liderlere, aileye ve toplumun ileri gelenlerine körü körüne uymayı hataya götüren en büyük etkenler saymıştır. Analiz etmeden, değerlendirmeye tabi tutmadan birilerini takip etmeyi ise akılsızlık olarak nitelemiştir.

Muhammed'in (a.s) öğretisinde bilgelik, hakikatin üstünü örtmemekle ve onu kabul etmekle olur. Hakikat olduğu apaçık ortada olan ile mücadele etmek ise cehalettir.

Bilmediği şeyin ardından gitmek, bilmediği konuda fikir beyan etmeye kalkmak ahmak bir duruş olarak görülmüş ve yasaklanmıştır. Anne ve babaya saygı emredilmiştir. Ancak anne ya da baba adaletten uzaklaşıp, zalimliğe eğilim gösterirse uyarılmaları istenmiş, vazgeçmezlerse onlardan uzaklaşılması emredilmiştir.

“Üstelik hakkı inkâra şartlanmış olanlar: “Bu [Kur'an] doğruyu çarpıtıp yalanı ve sahteyi ortaya çıkaran başka bir topluluğun yardımıyla o'nun [kendisinden] uydurduğu bir yalandan başka bir şey değildir” deyip duruyorlar. Ayrıca, “Onun, sabah akşam kendisine okunsunlar diye yazdırdığı eskilerin masalları, efsaneleridir bu!” diyorlar. De ki: “Göklerin ve yerin bütün sırlarını bilen (Allah) indirdi onu! Doğrusu O, çok acıyıp esirgeyen gerçek bağışlayıcıdır!” Ama onlar yine de şöyle diyorlar: “Bu nasıl peygamber ki [diğer ölümlüler gibi] yiyip içiyor, çarşı-pazar dolaşıyor? Onunla beraber bir uyarıcı olarak [görünür] bir melek gönderilseydi ya! Yahut kendisine [Allah tarafından] bir hazine verilseydi yahut [zahmetsiz] yiyip içtiği (tılsımlı) bir bahçesi olsaydı ya!” Ve bu zalimler [birbirlerine]: “Eğer [Muhammed'e] uyacak olsaydınız, büyülenmiş bir adamdan başkasına [uymuş, olmazdınız]!” diyorlar. [Ey Rasûl,] seni benzettikleri şeye bak! Zaten onlar bir kere yoldan çıkmış bulunuyorlar, bir daha da [doğru] yolu bulamayacaklar!” (Furkan/4-9)

Diğer peygamberlere karşı takınılan tavırlar Muhammed'e (a.s) karşı da takınılmıştı. Ona da şair, büyücü, bozguncu, masalcı, efsaneci, dinsiz gibi hakaretler yapılmış ve değişik şekillerde eziyet edilmişti.

“MUHAMMED yalnızca bir elçidir; ondan önce de [başka] elçiler gelip geçtiler: Öyleyse, o ölür yahut öldürülürse, topuklarınız üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz? Ama topukları üzerinde gerisin geri dönen kişi hiçbir şekilde Allah'a zarar veremez -hâlbuki Allah, [Kendisine] şükreden herkesin karşılığını verecektir.” (Ali İmran/144)

Kur'an'ın Yahudilerden çokça söz etmesi Müslümanların aynı hatalara düşmemesi açısından güçlü bir uyarıdır. Bu gün Yahudileri kötülerken, Yahudi karakterini yansıtan birçok davranışın Müslüman topluluklarda da var olduğunu görürüz. Yahudiler gibi peygamberi hafife almak ya da Hristiyanlar gibi peygambere “ilah” değeri vermek değişik biçimlerde Müslüman topluluklarda görülebilmektedir. Muhammed (a.s) bir Allah (c.c) elçisi olarak bize özgürlük ilmini, onurlu bir insan olmayı öğretmiştir. O; bizim en büyük üstadımız, öğretmenimizdir. Kur'an'a göre peygamberlerin dışında özel konuma sahip insan yoktur. Yani Allah (c.c) ile direkt iletişime geçme sadece peygamberler için geçerlidir. Peygamberlerin epistemolojik ve sosyolojik konumları kendilerine hastır. Onların dışında bu konumlara çıkabilecek insan yoktur. Herhangi bir İslam âlimini, tarikat liderini, siyasi lideri vs. Muhammed'in (a.s) üstünde bir yol gösterici olarak görmek özgürlüğü anlayamamış zihnin yapacağı şeydir. Bununla birlikte Muhammed'in (a.s) öğrettiklerini anlamaya çalışmayan, ama Muhammed'i (a.s) öveceğim derken, onu Allah'ın (c.c) kulu olmaktan çıkarıp, ilahi özelliklerle anan kişi için de aynı cehalet durumu geçerlidir.

Her Müslümanın Muhammed (a.s) öğrencisi olmakla kendini değerli hissetmesi olağandır. Ancak Muhammed'in (a.s) diğer Müslümanlardan daha fazla kendisine yakın olduğunu ileri sürmesi kabul edilemez. Muhammed

(a.s) tüm Müslümanların lideri, yol göstericisi, rehberi ve dostudur. Onun dostluğu resmi bir liderin dostluğu değildir, bir öğretmenin öğrencisi ile olan dostluğudur. Öğrenci ne kadar başarılı olursa öğretmen ile muhabbeti o derece artar ve dostluklar o derece katlanır.

Bizim oldukça kısa bir şekilde anlatmaya çalıştığımız Muhammed'i (a.s) öğreti, Kur'an'ın tamamını ele almayı gerektirir. Bu nedenle elinizdeki kitabı kapatıp, ara vermeden bir açıklamalı Kur'an meali okumaya başlamanızı öneririm. Ancak bu şekilde Muhammed'i (a.s) tanıyabilirsiniz.

Sonuç

Peygamberlerin mücadeleleri aynı nirengi noktalarını esas alırlar. Bu nedenle Kur'an onlar arasında ayırım yapmaz ve birçok defa isimlerini birlikte anar.

“Deyin ki: ‘Biz Allah'a inanırız ve bize indirilene ve İbrahim'e, İsmail'e, İshâk'a, Yakub'a ve onların soyundan gelenlere indirilene ve Musa'ya, İsa'ya ve Rableri tarafından [diğer] tüm peygamberlere tevdi edilmiş olana [inanırız]; onların arasında hiçbir ayırım yapmayız. Ve biz O'na teslim olanlarız’.” (Bakara/136)

“VE BİR ZAMAN Biz bütün peygamberlerden sağlam taahhütler almıştık: Senden[ey Muhammed] ve Nûh'dan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan: Onların [hepsinden] güçlü, sağlam bir taahhüt aldık.” (Ahzab/7)

“BAK, [ey Peygamber,] Biz Nûh'a ve o'ndan sonraki bütün peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik: tıpkı İbrahim'e, İsmail'e, İshâk'a, Yakub'a ve İsa, Ey-yub, Yunus, Harun ve Süleyman dâhil onların torunlarına vahyettiğimiz gibi ve Davud'a bir ilahî hikmet kitabı bağışladığımız gibi.” (Nisa/163)

Kur'an, kimi zaman da isim vermeden bazı peygamberlerin mücadelelerini anlatır.

“Biz onlara iki [elçi] gönderdik, ikisini de yalanladılar; bunun üzerine [onları], üçüncü biri ile destekledik ve bu (elçi)ler, “Bakın, biz [Allah tarafından] size gönderildik!” dediler. [Berikiler]: “Siz de bizim gibi ölümlü insanlarsınız!” diye cevap verdiler, “Ayrıca Rahmân, herhangi bir [vahiy] de göndermiş değil. Siz sadece yalan söylüyorsunuz!” [Elçiler,] “Rabbimiz bilir ki” dediler,

“biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz; Fakat [bize emanet edilen] mesajı size açıkça tebliğ etmekten başka bir şey ile yükümlü değiliz.” [Ötekiler,] “Doğrusu,” dediler, “bize uğursuzluk getirdiniz! Eğer bundan vazgeçmezseniz sizi mutlaka taşılayacak ve başınıza bir bela saracağız!” [Elçiler] şöyle cevap verdiler: “Kaderiniz, iyi de kötü de olsa, sizinle birlikte [olacak]tır! [Hakikati] can kulağıyla dinlemeniz isteniyorsa [bu sizce kötü bir şey mi?] Hayır, fakat siz kendinize yazık etmiş bir toplumsunuz!” (Yasin/14-19)

“BU [İLK TOPLUM]LARIN ardından yeni nesiller dünyaya getirdik; Onlara kendi içlerinden elçi gönderdik; [bu elçi de onlara aynı şeyi söyledi:] “[yalnızca] Allah'a kulluk edin; çünkü sizin O'ndan başka tanrınız yok. Buna rağmen, yine de O'na karşı sorumluluk duymayacak mısınız?” Ve [yine] toplumun -[sırf] kendilerine dünya hayatında bolluk ve genişlik bahsettik diye, bununla kurumlanıp- hakkı kabule yanaşmayan, ahiret gerçeğini yalanlayan seçkinler çevresi [her defasında]: “Bu [adam] yediğinizden yiyen, içtiğinizden içen, sizin gibi bir ölümlüden başka bir şey değil” dediler. “ve tıpkı sizin (şimdi yaptığınız) gibi bir ölümlüye itibar edecek olursanız, bilin ki, sonunda kaybeden mutlaka siz olacaksınız! Bu (adam) size ölüp de toza toprağa ve kemiğe dönüştükten sonra [yeni bir hayata] kavuşturulacağını mı vaad ediyor? Çok uzak, gerçekten çok uzak bu vaad edildiğiniz şey! Bu dünyada yaşadığınız hayattan başka hayat yok: ölürüz ve [ancak bir kere] yaşarız ve bir daha asla diriltilmeyiz! Bu adam kendi uydurduğu yalanları Allah'a yakıştıran bir yalancıdan başka biri değil ve dolayısıyla, biz asla o'na inanacak değiliz!” [Bunun üzerine peygamber:] “Ey Rabbim!” der, “Bunların [bu] yalanlamalarına karşı

bana destek ol!” [Allah da o'na:] “Çok geçmeden, çarpılmışcasına pişman oluverecekler!” diye karşılık verir. Ve anî bir darbe şeklinde gelen [cezamız] tam yerinde ve kaçınılmaz olarak onları kısıktırak yakalayır ve böylece onları sel önünde sürüklenen çerçöp ve köpüğe çeviririz: uzak olsun, böyle bir zalimler toplumu!” (Müminun/31-41)

Peygamberler ile mücadele edenler de birçok kere birlikte anılırlar.

“Bu [şimdi yeniden dirilmeyi inkâr eden]lerden önce Nûh'un kavmi de bu hakikati yalanladı ve Ress ve Semûd halkı da, Âd, Firavun ve Lût'un kardeşleri ve [Medyen'in] yemyeşil vadilerinin sakinleri ve Tubbe halkı: onların hepsi elçileri yalanladılar ve bunun üzerine [onları] uyardığım şey başlarına geldi.” (Kaf/12-14)

“SİZDEN ÖNCE gelip geçen [inkârcı toplum]ların başına gelenlerden hiç haberiniz olmadı mı; Nûh kavminin, Âd ve Semûd kavimlerinin ve onlardan sonra gelip geçen daha nicelerinin? Onlar(ın başına gelenleri) Allah'tan başka kimse bilmez. Onlara da kendileri için görevlendirilmiş olan elçiler, hakkı bütün açıklığıyla gösteren delillerle gelmişlerdi; fakat onlar, ellerini şaşkınlıkla ağızlarına götürüp “Biz, sizinle gönderildiğini iddia ettiğiniz mesajın hak olduğuna inanmıyoruz” dediler “ve doğrusu bizi çağırdığınız şey[in mahiyetin]den yana ciddi bir şüphe ve şaşkınlık içindeyiz.” Bu toplumlara gönderilen elçiler: “Hiç, göklerin ve yerin yaratıcısı olan Allah[ın varlığından, birliğinden] şüphe edilebilir mi?” dediler, “Sizi [geçmişteki] günahlarınızdan ötürü bağışlamak ve size [belirlediği] bir süre [bitince]ye kadar mühlet vermek üzere (doğru yola) çağıran O'dur!” [Ama] onlar: “Sizler

bizim gibi ölümlü insanlardan başka kimseler değilsiniz!” diye cevap verdiler, “Bizi, atalarımızın tapına geldiği şeylerden uzaklaştırmak istiyorsunuz; madem öyle, o zaman [Allah'ın elçileri olduğunuza dair] açık bir delil getirin bize!” Elçileri onlara: “Doğru, biz de sizler gibi sadece ölümlü kimseleriz” diye cevap verdiler, “ama işte Allah nimetini kullarından dilediğine bahşeder. Ayrıca, Allah'ın izni olmadıkça, [görevimiz hakkında] bir delil getirmek bizim harcımız değildir. Bu hususta inananlar yalnızca Allah'a güvenmelidirler. Hem, izlediğimiz yolu bize gösteren Allah olduğuna göre, artık nasıl güvenmeyebiliriz ki O'na? Bunun içindir ki, bize çektirdiklerinize mutlaka göğüs gereceğiz; çünkü bir kere Allah'a güven bağlamış olanlar sonuna kadar O'na güvenmekte devam edeceklerdir!” Ama hakkı inkâr eden toplumlar, elçilerine şöyle dediler: “Ya bizim yolumuza dönersiniz, ya da kesinlikle sizi ülkemizden sürüp çıkarırız!” Bunun üzerine Rableri elçilerine: “Biz bu zalimleri mutlaka tepeleyeceğiz!” diye vahyetti “Ve onlar yok olup gittikten sonra yeryüzüne elbette sizi yerleştireceğiz: bu [vaad] Benim makamıma karşı saygı ve sakınma gösteren ve tehdidimden korkan kimseler içindir!”” (İbrahim/9-14)

“O halde, hiç göz önüne almazlar mı, kendilerinden öncekilerin başına gelenleri? Nûh toplumunun [başına gelenleri], Âd ve Semûd toplumlarının, İbrahim toplumunun, Medyen halkının ve yıkılıp giden bütün o şehirlerin [başına gelenleri]? Bunların hepsine, kendi [içlerinden çıkarılan] elçiler, hakkı ortaya koyan apaçık delillerle gelmişlerdi, [fakat bu toplumlar onlara karşı çıktılar:] dolayısıyla, Allah değildi [azabıyla] onlara zulmeden; onların bizzat kendileriydi kendilerine zulmeden.” (Tevbe/70)

“Daha önce Nûh kavmi, Âd [kavmi] ve [sayısız] direk-ler üstünde duran çadırların sahibi Firavun [toplumu] da hakikati yalanladılar, Semûd [kabilesi] ve Lût kavmi ve [Medyen'in] yemyeşil vadilerinin sakinleri [de aynı şekilde hakikati yalanlamışlardı]: Onların tümü [inkârda] birleştiler. Hepsi de elçileri yalanladılar ve bu nedenle cezamızı hak ettiler.” (Sad/12-14)

“BİLMEZ MÎSİN Rabbin neler yaptı ‘Âd [halkın]a, çok sütunlu İrem [halkına], ki bütün o topraklarda bir benzeri inşa edilmemişti? Ve vadide kayaları oymuş olan Semûd [halkın]a? Ve [pekçok] çadır direğine sahip Firavun'a? [Onlar] toprakları üzerinde hak ve adalet sınırlarını aştılar Ve orada büyük bir yozlaşma ve çürümeye sebep oldular; İşte bu yüzden Rabbin onları azap kırba-cından geçirdi.” (Fecr/6-13)

“Ve onlara: “Siz ikiniz (Musa ve Harun)mesajlarımızı yalanlayan (şu toplumu uyarmay)a gidin!” dedik. Ama sonunda, o [günahkâr toplumun] insanlarını kırıp geçirdik. Ve Nûh toplumunu da, rasûller[den birin]i yalanladıklarında sulara gömüverdik; böylece onları bütün insanlık için ibret yaptık; çünkü Biz bütün zalimler için çok can yakıcı bir azap hazırlamışızdır! Ve Âd toplumunu, Semûd toplumunu, Ress halkını ve bunların arasında (ge-lip geçen) daha nice [günahkâr] nesilleri [toplucu ceza-landırıdık]; oysa her birine uyarıcı dersler vermiştik; ama (bunlara aldırış etmeyince) hepsini yerle bir ettik.” (Furkan/36-39)

Görüldüğü üzere İslam ile küfür arasında sürekli bir çatışma, mücadele vardır. Bu adalet ile zulmün; özgürlük ile sömürünün mücadelesidir. Özgür, onurlu, adil bir yaşam için özgürlük öğretmenleri olan peygamberlerin öğ-

rencisi olmak zorundayız. Tüm her şeyi ve herkesi bir kenara bırakıp Kur'an'a gitmeli ve ondan bize peygamberleri öğretmesini istemeliyiz. Ancak bu şekilde kölelikten, aşağılanmadan, sömürüden kurtulabiliriz.

